

นวัตกรรมการเมืองภายใต้ยุคเสรีนิยมใหม่ : ศึกษาแนวคิด
วาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง
วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2564

**POLITICAL INNOVATION IN EPOCH OF NEO-LIBERALISM : CASE STUDY
THE DISCOURSE ON THE POLITICS OF BUDDHISM**

**BY
TANKHUN JITT-ITSARA**

**A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY IN LEADERSHIP
IN SOCIETY, BUSINESS AND POLITICS
COLLEGE OF SOCIAL INNOVATION**

**GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2021**

คดียุติพนธ์เรื่อง

นวัตกรรมการเมืองภายใต้ยุคเสรีนิยมใหม่ : ศึกษาแนวคิด

วาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ

โดย

แทนคุณ จิตต์อิสระ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2564

รศ.ดร.สังสิต พิริยะรังสรรค์
ประธานกรรมการสอบ

ผศ.ดร.กนกรัตน์ ยศไกร
กรรมการ

ผศ. ดร.ชวลิตันต์ เจริญพร
กรรมการ

ดร.มโน เมตตานันโท เลขาหวนิช
กรรมการ

ผศ.ดร.ฉัตรวรรษ อองคสิงห์
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

18 กุมภาพันธ์ 2565

Dissertation entitled

**POLITICAL INNOVATION IN EPOCH OF NEO-LIBERALISM : CASE STUDY
THE DISCOURSE ON THE POLITICS OF BUDDHISM**

by

TANKHUN JITT-ITSARA

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Doctor of Philosophy in Leadership in Society, Business and Politics

Rangsit University
Academic Year 2021

Assoc.Prof.Sungsidh Piriyaangsan, Ph.D.
Examination Committee Chairperson

Asst.Prof.Kanokrat Yossakrai, Ph.D.
Member

Asst. Prof. Chuleerat Charoenporn, Ph.D.
Member

Mano Mettanando Laohavanich, Ph.D.
Member

Asst.Prof. Chatwaran Ongkasing, Ed.D.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plт.Off. Vanee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

February 18, 2022

กิตติกรรมประกาศ

การทำการศึกษาวิจัยคุณูปการฉบับนี้ เกิดจากความศรัทธาในบวรพระพุทธศาสนาที่มีคุณูปการต่อการดำรงชีวิตของผู้วิจัยอย่างยิ่งและมีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจมิติของคำว่า “การเมืองเชิงพุทธ” โดยได้แรงบันดาลใจจากการอ่านงานของท่านพระอาจารย์พุทธทาส จนได้ศึกษาปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังที่ วัดชลประทานรังสฤษฎ์กับท่านหลวงพ่อบัณฑิต และสนใจธรรมเรื่อยมา ยิ่งได้อ่านงานและฟังธรรมบรรยายของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ด้วยแล้วยิ่งศรัทธามากขึ้น ภายหลังได้ศึกษาแนวทางของท่านชยสาโรและกราบเป็นครูบาอาจารย์ที่เคารพยิ่ง

นอกจากนี้ ยังมี ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการเสียสละและทำคุณประโยชน์ให้กับสังคม ในความสำเร็จครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน นับตั้งแต่ท่านคณบดี รศ.ดร.สังคีต พิริยะรังสรรค์ ดร.สุริยะใส กตะศิลา ท่านอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ท่านจรินทร์ ลักษณะวิศิษฏ์ ท่านผู้หลักผู้ใหญ่ทุกท่านที่ให้โอกาสในการสัมภาษณ์และเป็นเสมือนครูบาอาจารย์ที่ถ่ายทอดความรู้ให้ รวมทั้งกัลยาณมิตรทั้งหลายที่ได้ช่วยแนะนำ คั่นคว้าให้ข้อมูลทั้งหลายอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ที่สำคัญที่สุดคือ พ่อตั้งโฮ และ แม่เพ็ญพรรณ แซ่ฝางที่เป็นทุกอย่างแห่งการเติบโต พัฒนาสำเร็จ หากไม่มีพ่อแม่แล้วคงไม่มีลูกคนนี้ ให้ได้มีโอกาสได้พัฒนาในความเคียวกรำให้อดทนและแข็งแกร่ง ขออุทิศความดีงามทั้งหมดนี้ ถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชาและสังฆบูชา ตลอดจนขอให้คุณงามความดีเหล่านี้ที่ได้ตั้งใจเขียนและศึกษาจนเจอแผ่ไปยังสรรพชีวิตไม่มีที่สุดไม่มีประมาณ ให้เป็นอานิสงส์ผลบุญแห่งการบำเพ็ญไถ่บาปชกษานาในทุกภพทุกชาติจนกว่าจะบรรลุมรรคผลนิพพานในอนาคตกาลอันใกล้ด้วยเทอญ

แทนคุณ จิตต์อิสระ

ผู้วิจัย

5806972 : แทนคุณ จิตต์อิสระ
 ชื่อคุณนิพนธ์ : นวัตกรรมทางการเมืองภายใต้ยุคเสรีนิยมใหม่ : ศึกษาแนวคิดวาทกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ
 หลักสูตร : ปรัชญาคุณภิวัตน์ สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง
 อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. ดร.ฉัตรวิญญ์ องค์กรสิงห์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์เกี่ยวกับอำนาจของศีลธรรมเชิงพุทธในการดำเนินการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองของพรรคประชาธิปัตย์ และ 2) เพื่อศึกษาการใช้อำนาจนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ รวมทั้งภาคปฏิบัติการการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ผ่านอำนาจอธิปไตยไทยในมิติของอำนาจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม จำนวน 15 คน ได้แก่ กลุ่ม ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายพระภิกษุสงฆ์ และ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ

ผลการศึกษาพบว่าอำนาจทางศีลธรรมในการเมืองการปกครองเชิงพุทธ มีศูนย์รวมอยู่ที่สถาบันพระมหากษัตริย์ โดยทรงใช้อำนาจพุทธธรรมที่เรียกว่า ทศพิธราชธรรม ได้แก่ ทาน ศีล บริจาค อหิงสา มัทวะ ตบะ อโภการ อวิหิงสา ขันติ อวิโรธนะ ในส่วนของเหตุปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองไทยด้วยหลักพุทธธรรม คือ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา อันได้แก่หลักการในการควบคุมพฤติกรรม เจตจำนงทางการเมืองและความรู้ความสามารถในการบริหารประเทศ โดยผ่านสถาบันทางการเมือง สถาบันการศึกษาและสื่อมวลชน

โดยที่พรรคประชาธิปัตย์ได้ขับเคลื่อนอำนาจทางการเมืองเชิงพุทธด้วยนวัตกรรมทางการเมืองผ่านเครือข่ายทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ชุมชน สังคมและระดับชาติในทุกมิติทั้งสมาชิกรุ่นใหม่และผู้บริหารอาวุโส ตามหลักพุทธธรรม นิติธรรมและวัฒนธรรมสู่การเป็นอำนาจนำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นการส่งเสริมให้การใช้อำนาจในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีและเข้มแข็งของประชาชนในประเทศเป็นสำคัญ

(คุณนิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 213 หน้า)

คำสำคัญ: การเมืองเชิงพุทธ, อำนาจเชิงศีลธรรม, พรรคประชาธิปัตย์

5806972 : Tankhun Jitt-itsara
 Dissertation Title : Political Innovation in Epoch of Neo-Liberalism : Case Study the Discourse on the Politics of Buddhism
 Program : Doctor of Philosophy in Leadership in Society, Business and Politics
 Dissertation Advisor : Asst.Prof. Chatwarun Ongkasing, Ed.D.

Abstract

The objectives of this research were to study the establishment and formation of Buddhist political innovation through the political concept of Democrat Party regarding the power of morality in the implementation of political administration and governance of the Democrat Party; and to study the utilization of power of Buddhist political innovation of the Democrat Party together with the Buddhist political operation of the Democrat Party through Thai sovereignty in the dimension of political power in a democratic form of government with the King as Head of State. This research was conducted using a qualitative research method through a study of important documents and in-depth interviews with three groups of fifteen key informants comprising a group of the political officeholders from the Democrat Party, a group of experts in the field of monks and a group of experts in the field of Buddhist economics.

The results revealed that the power of morality in Buddhist politics and governance is centered upon the King who uses the powers of the Buddha Dharma called Ten Principles of a Righteous King such as giving, morality, donation, honesty gentleness, perseverance, freedom from anger, nonviolence, patience, and absence of obstruction. The main factors influencing Thai politics and governance with Buddhist principle, Threefold Training, consisting of morality, concentration, and wisdom are the principles of behavior control, political will and knowledge and ability to manage the country via political institutions, educational institutions and the mass media.

The Democrat Party has driven Buddhist political power with political innovation through the political networks of the Democrat Party at the individual, community, social and national levels, which cover all dimensions of both new members and senior executives based on Buddhist principles, rule of law and culture to political leadership in a democratic form of government with the King as Head of State. This is to encourage the utilization of power in the implementation of political activities affecting the good quality of life and the strength of the people in the country.

(Total 213 pages)

Keywords: Buddhist politics, Power of morality, the Democrat Party

Student’s Signature Dissertation Advisor’s Signature

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ		ก
บทคัดย่อภาษาไทย		ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		ค
สารบัญ		ง
สารบัญตาราง		ฉ
สารบัญรูป		ญ
บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 คำถามการวิจัย	5
	1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
	1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
	1.5 ผู้ให้ข้อมูลหลัก	6
	1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
	1.7 นิยามศัพท์	6
บทที่ 2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม	8
	2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเมือง (Political Innovation)	20
	2.3 แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง (Political Power)	32
	2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับธรรมาธิปไตย	49
	2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมืองเชิงพุทธ (Buddhist Political Power)	55
	2.6 ทฤษฎี Buddhism and Society ของ Melford .E.Spiro ผ่านการสัมภาษณ์ ดร. นพ. มโน เลหาวิชย์	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73
2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย	76
บทที่ 3	
ระเบียบวิธีวิจัย	77
3.1 วิธีวิทยาในการศึกษา	77
3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก	78
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	80
3.4 วิธีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล	81
3.5 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	81
3.6 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิทยา แบบโบราณคดี (Archeology)	81
3.7 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิทยา แบบวงศาวิทยา (Genealogy)	82
3.8 วิเคราะห์และศึกษารูปแบบอำนาจในยุคสมัยใหม่ศาสตร์แห่งการปกครอง (Governmentality)	82
3.9 วิเคราะห์ข้อมูลและทบทวน	83
3.10 ระยะเวลาในการวิจัย	84
บทที่ 4	
การสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์	85
4.1 การสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ กระบวนการสถาปนาและการใช้อำนาจ ความรู้ ผ่านการศึกษาถึงตัวบทของอำนาจทางศีลธรรมในบริบทการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์	86
4.2 กระบวนการการสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธด้วยอำนาจศีลธรรมเชิงพุทธในวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ	88
4.3 อำนาจเชิงศีลธรรมในกลไกของสถาบันสถาบันพระมหากษัตริย์สถาบันการศึกษา และสถาบันสื่อสารมวลชน	100
4.4 อำนาจของความรู้ พุทธธรรม นิติธรรม และวัฒนธรรม กับการสถาปนาการเมืองเชิงพุทธ	101

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.5 หลักไตรสิกขา คือ นวัตกรรมของการเมืองเชิงพุทธ	105
4.6 ความสัมพันธ์ของการเมืองเชิงพุทธกับระบบธรรมะ	105
4.7 ไตรสิกขา กับ การพัฒนาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	107
4.8 แนวคิดการออกนโยบายสาธารณะทางการเมืองกับอำนาจของ ไตรสิกขาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	108
บทที่ 5 การใช้อำนาจนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์	115
5.1 แนวคิดทางการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์	115
5.2 ทิศทางการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์	117
5.3 พลวัตอำนาจการเมืองเชิงพุทธในกลไกการเมืองการปกครองผ่าน พรรคประชาธิปัตย์	118
5.4 ประเภทการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์	119
5.5 รูปแบบการใช้อำนาจเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ที่สอดคล้องทั้ง 3เสาหลักอำนาจธิปไตย	121
5.6 กลไกการ “เบียดขับ” ในการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์	123
5.7 กลไกอำนาจทางการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์และ ความสัมพันธ์กับสังคมตามนัยของมงคลสูตร	126
5.8 การใช้หลักมงคลสูตร 38 ประการ ผ่านการทำการเมืองเชิงพุทธของ พรรคประชาธิปัตย์	129
5.9 แนวคิดทางการเมืองเชิงพุทธแบบกรรมนิยมของพรรคประชาธิปัตย์	138
5.10 นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธในกลไกการใช้อำนาจของพรรค ประชาธิปัตย์	140
5.11 นวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธกับกลไกการขับเคลื่อนพรรค ประชาธิปัตย์	141
5.12 ธรรมเนียมพิเศษของการใช้อำนาจวาทกรรมของการเมืองเชิงพุทธผ่าน หลักทศพิธราชธรรม	143

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.13 การใช้อำนาจวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านทางภาษา	146
บทที่ 6	
ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ ผ่านอำนาจอธิปไตย	149
6.1 ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ ผ่านอำนาจอธิปไตยไทยในบริบทของการใช้อำนาจผ่านฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	149
6.2 วาทกรรม เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ กับภาคปฏิบัติการ “การเมืองเชิงพุทธ”	150
6.3 อำนาจการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ ไปใช้ในบริบทของ อำนาจทางการเมืองของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	151
6.4 การเมืองเชิงพุทธของฝ่ายบริหาร	157
6.5 การใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรค ประชาธิปัตย์ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมือง ฝ่ายนิติบัญญัติใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	162
6.6 การใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านฝ่ายตุลา การในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ในฐานะอำนาจอธิปไตย ของปวงชนชาวไทยกับความสัมพันธ์ผ่านศีลธรรมเชิงพุทธ	169
6.7 ภาคปฏิบัติการของการปกครองชี้วญาณ (Governmentality) กับอำนาจ เชิงศีลธรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ไป ใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	171
บทที่ 7	
สรุป อภิปรายผล	182
7.1 การสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิด ทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์	182

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
7.2 การใช้อำนาจนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์	189
7.3 ทัศนคติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรค ประชาธิปัตย์ผ่านอำนาจอธิปไตยไทย	198
7.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	202
บรรณานุกรม	211
ประวัติผู้วิจัย	217

สารบัญตาราง

ตารางที่

3.1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลหลัก

หน้า

79

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2.1	แนวความคิดการพัฒนาทางการเมืองและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	25
2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย	76

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเมืองในยุคเสรีนิยมใหม่มีความเปลี่ยนแปลงและท้าทายจากหลากหลายมิติ ทั้งเรื่องของเทคโนโลยีที่ทันสมัย การเข้าถึงการสื่อสารและข้อมูลขนาดใหญ่ด้วยความรวดเร็ว การรุกคืบของสังคมหลังสมัยใหม่ที่มุ่งสลาย โครงสร้างสังคมแบบเดิมเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น ทำให้เกิดปัญหาและพฤติกรรม การก้าวข้ามพรมแดนความร่วมมือระหว่างประเทศ การเคารพในเรื่องสิทธิเสรีภาพและประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือที่ให้อำนาจกับประชาชนในการตั้งคำถาม ติดตาม ตรวจสอบและจับจ้องทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจมากขึ้น แต่กระนั้นก็ได้เกิดการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย ยังมีปัญหาหลายต่อหลายอย่างซึ่งล้วนแล้วแต่เกิดจากการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมน้อยเกินไป ดังนั้นเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบต่างๆ สิ่งที่สำคัญที่สุดของการพัฒนายังอยู่ที่การพัฒนา “มนุษย์” ในฐานะ “ทุน” ที่สำคัญของระบบการเมืองและการพัฒนาการเมืองที่มีเสถียรภาพ มีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบหรือใกล้เคียงต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนที่มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะแม้ว่าโดยหลักการของการกระจายอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย เป็นอำนาจ 3 ฝ่าย คือ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ หรือรัฐบาล รัฐสภาและศาลนั้นจะยังคงอยู่ แต่การแสวงหาสิ่งที่จะพัฒนา “ทุนมนุษย์” ให้เป็นทุนทางสังคมที่มีคุณค่าและสามารถพัฒนาเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงเพื่อทำให้สังคมและประเทศชาติ นั้นก็คือ “ทุน” ทางพุทธศาสนา โดยทำให้กลไกทางการเมืองได้ขับเคลื่อนอย่างมีพลวัตรทางศีลธรรมเป็นตัวกำกับ สอดคล้องกับวาทกรรมที่ว่า “เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ” เป็นวาทกรรมหลัก ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของสังคมไทยแทบทุกบริบททั้งในระดับวิถีชีวิตในระดับปัจเจกบุคคลไปจนถึงนโยบายระดับชาติ ดังพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งของพระบาท สมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 พระราชทาน ณ วัดอัมพวันจังหวัดสิงห์บุรี วันจันทร์ที่ 26 ธันวาคม 2537 มีความว่า

ชาวพุทธที่แท้จริง เป็นผู้คิดชอบ ปฏิบัติชอบอยู่เป็นปรกติอยู่ ณ ที่ใด ก็ทำให้ที่นั้น สงบร่มเย็นมีแต่ความปรองดอง และสร้างสรรค์ จึงเป็น โขคดีอย่างยิ่ง ที่ประเทศไทยเรามีพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้คนไทยทุกเชื้อชาติ ศาสนาอยู่ร่วมกันด้วยความสุข มีความรักความปรารถนาดีต่อกันมีการสงเคราะห์ห่อนุเคราะห์ซึ่งกันและมีความสมัครสมานสามัคคีกันเป็นอย่างดี

การทำความเข้าใจ พระบรมราโชวาท ดังกล่าวนั้น เพื่อสามารถออกแบบนวัตกรรมทางการเมือง ที่เรียกว่า “การเมืองเชิงพุทธ” ได้ ที่สำคัญ ดังนั้น การจะแก้ปัญหาทางการเมืองที่ผ่านมา เพราะนอกจากสามารถทำความเข้าใจ วาทกรรมการเมืองเชิงพุทธหรือธรรมาธิปไตยว่ามีรูปแบบอย่างไร การใช้อำนาจและเทคนิคทางอำนาจและความรู้ รวมทั้งปฏิบัติการของวาทกรรมของพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์ไปใช้ในบริบททางการเมืองของไทย ในมิติทางสังคม ทั้งคุณค่าของสังคม (Social Value) และเป็นกรปฏิบัติโดยสังคม (Social Practice) การใช้อำนาจอย่างแยบยลครอบงำและปกครองประชาชน ซึ่งมีภาคปฏิบัติการวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ โดยภววิทยาของผู้กระทำวางอยู่บนฐาน ญาณวิทยาแบบถอดแยกของ มิเชล ฟูโกต์

ทั้งนี้ พรรคประชาธิปัตย์ เป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเมืองการปกครองไทยและมีความเป็นสถาบันทางการเมือง เพราะนอกจาก เป็นพรรคการเมืองที่มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ต่อเนื่องยาวนานที่สุดในประเทศไทย แล้วยังมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ รวมทั้งเป็นพรรคการเมืองที่ใช้สัญลักษณ์ที่มีความกับพุทธประวัติ กล่าวถึงเหตุการณ์ในคืนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ โดยเมื่อครั้งพระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญเพียรเพื่อตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงผจญกับเหล่าพญามารทั้งหลาย พญามารได้ออกอุบายต่างๆ นานา เพื่อให้พระพุทธองค์ทรงเกิดกิเลสตัณหา แต่พระพุทธองค์ทรงไม่ยินดียินร้าย และในครั้งนั้นเองพระแม่ธรณีทรงแสดงปาฏิหาริย์ปราบเหล่าพญามาร โดยทรงบีบมวยผมให้น้ำไหลออกมาท่วม พวกพญามารทั้งหลายให้พ่ายแพ้ไป ดังนั้นกล่าวได้ว่า พรรคประชาธิปัตย์ที่ใช้สัญลักษณ์ของพรรคเป็นรูปพระแม่ธรณีบีบมวยผมก็เพื่อต้องการให้เป็นสัญลักษณ์ของการจัดหมู่มารผจญ อันหมายถึงความทุกข์และความลำบากยากไร้ของประชาชนให้หมดไป อีกนัยยะหนึ่งก็หมายถึง การรับใช้ผู้มีบุญญาบารมี คือ พระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งในทางคติความเชื่อของไทย ก็หมายถึงพระมหากษัตริย์นั่นเอง ดังนั้น การที่พรรคประชาธิปัตย์ใช้สัญลักษณ์ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับทางพุทธศาสนาย่อมหมายถึงความถึงการให้ความหมายของการยอมรับในอำนาจนำวิถีพุทธไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมจริงๆนั่นเอง

ดังนั้น การทำการวิจัยในครั้งนี้หากสามารถคลี่คลายและถอดรื้ออำนาจทางการเมืองเชิงพุทธให้เห็นถึงกระบวนการทำงานของการเมืองเชิงพุทธ เพื่อทำความเข้าใจอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองไทยผ่านการทำงานของสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ควบคู่ไปกับการสะท้อนความรู้ไปสู่สังคม การเมืองที่มีศีลธรรมเชิงพุทธไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้แต่ละอำนาจทางการเมืองการปกครองนั้นไปสู่ “อำนาจนำ” แห่งความถูกต้องชอบธรรม ให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ต้องใช้ธรรมะเป็นเครื่องกำกับ ก็จะทำให้การพัฒนาและการดำรงอยู่ของระบบคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งศีลธรรมเข้าไปแทรกซึมปฏิบัติการทำให้ระบอบประชาธิปไตยของไทยสมบูรณ์ขึ้น ไม่มีการทุจริต คอร์รัปชัน การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้องจนทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของอำนาจผ่านระบบอุปถัมภ์ รวมทั้งที่สำคัญอีกประการสำหรับปัญหาเรื่องการตรวจสอบถ่วงดุลและการบังคับใช้กฎหมายของสังคมไทยก็มีปัญหาจนเกิดวิกฤตที่ต้องเกิดความขัดแย้ง การก่อความไม่สงบ การเลือกปฏิบัติและไม่เลือกใช้คนที่มีความรู้ความสามารถ เลือกรัฐมนตรีจากพวกพ้อง เส้นสาย รวมทั้งการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ เช่นการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการหรือนักการเมืองที่เครือข่ายหรือเครือข่ายของตนให้ดำรงตำแหน่ง รับผิดชอบประโยชน์ มาสู่การบริหารงานและผลักดันนโยบายโดยฝ่ายการเมืองที่ผิดพลาดแล้วทำให้เกิดความเสียหายต่อรัฐต้องประมาณแผ่นดินเพียงเพื่อหวังชนะการเลือกตั้งเท่านั้น เรียกว่า การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย (Policy Corruption) มีผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) (วิทยากร เขียงกุล, 2556) ไปจนถึงการสร้างวาทกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ทำให้สังคมแตกแยกแบ่งฝักแบ่งฝ่ายและมีการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ ก็มีปรากฏให้เห็นตามสื่อสาธารณะต่างๆ กระบวนการเหล่านี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำๆ และซ้อนทับกับการไม่สร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชนโดยแท้จริง แม้ว่าในบริบทของสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่เป็นตัวแทนของเสรีนิยมใหม่ในการจับจ้อง ตรวจสอบอำนาจทางการเมือง การตรวจสอบพฤติกรรมของนักการเมือง ของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นทางการเมือง ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่แสดงให้เห็นว่า เป็นการขาดคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนศีลธรรมอันดีของนักการเมืองไทยและระบบการเมืองไทยอย่างแท้จริง ทำให้การเมืองการปกครองไทยเป็นการเมืองที่ขาดประสิทธิภาพ จนเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ต้องมีการทำรัฐประหารหลายต่อหลายครั้ง หรือมีการสูญเสียงบประมาณไปกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจำนวนมากมายมหาศาล ดังนั้น การปฏิรูประบบการเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่ควรจะได้รับ การสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ระดับของประชาชน ข้าราชการ และนักการเมือง เพื่อนำไปสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ

ดังนั้น การศึกษาแนวคิดวาทกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ เพื่อทำความเข้าใจการสถาปนาอำนาจนำ ก่อรูปนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ และการใช้อำนาจวาทกรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ เพื่อเสริมหนุนให้มีการนำภาคปฏิบัติการของวาทกรรมศีลธรรมไปสู่การใช้ในระบบการเมือง จนกลายเป็นระบบ “การเมืองเชิงพุทธ” โดยเฉพาะความท้าทายต่ออำนาจ “อวิชา” คือความไม่รู้จริง ไม่รู้ความจริง หรือไม่รู้ทางไปสู่ความจริง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของโลกแห่งยุคเสรีนิยมใหม่ที่มีการไหลล้นของความรู้ที่เข้ามาทับซ้อน เบียดขับกับความรู้อื่นๆที่เคยมีมา ซึ่งเป็นลักษณะร่วมของยุคเสรีนิยมใหม่ ที่มีกระบวนการผลิต “ทุน” ที่ทำให้ประชาธิปไตยภายใต้ทุนนิยมเสรี มองสังคม ด้วยกลไกตลาดส่งเสริมการบริโภค การแข่งขันทางการตลาดเพื่อครอบครองทรัพยากร จนกลายเป็นสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ยิ่งทำให้ต้องสร้างความตระหนักรู้ถึงความจำเป็นที่ต้องสร้างสมดุลในด้านจิตใจ โดยการเน้นความเป็นธรรม คุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) กับคุณลักษณะของปัจเจกบุคคล (Individualism) รวมทั้งเชื่อมโยงไปถึงสถาบันหลักๆของบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันสื่อสารมวลชน สถาบันการเมืองการปกครอง ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และสถาบันทางสังคมอื่นๆ โดยมุ่งหวังให้การศึกษาเรื่องนี้ ได้นำไปสู่การทำทลายอำนาจของการทุจริตคอร์รัปชัน โดยใช้อำนาจของพุทธศาสนาซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ พาให้ประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านศีลธรรม

ด้วยเหตุปัจจัยนี้ การส่งเสริมอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ หรือการสร้างสังคมธรรมาธิปไตย ให้เข้าไปมีบทบาทปฏิวัติการในบริบทของอำนาจทางการเมืองทั้งของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงเป็นกระบวนการส่งเสริมคนดี ระบบดี และบริบทที่ดีให้มีอำนาจและใช้อำนาจในทางที่ชอบธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบต่อสังคม ยอมรับในคติพหุนิยม พหุปัญญา พหุวัฒนธรรม คือ เคารพในความแตกต่าง และทำเพื่อส่วนรวม คำนึงถึงประโยชน์สุขส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ส่งเสริมให้ใช้ธรรมะเป็นตัวตั้ง เป็นอำนาจสูงสุด เป็นอำนาจหลักสำคัญในการปกครองประเทศ อีกนัยหนึ่ง การสร้างพลเมืองที่มีธรรมะจะส่งผลให้เกิดพลเมืองศึกษา (Civic Education) ที่ทำให้ประชาชนเกิดการ “ตื่นรู้” ในเรื่องสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ความรับผิดชอบ จนสามารถมีส่วนร่วม คิดและตัดสินใจเลือกผู้แทนราษฎร ติดตามกลไกอำนาจของภาครัฐ และเป็นผู้อำนวยความสะดวกเป็นอำนาจจากประชาชน เพื่อประชาชนและโดยประชาชนโดยแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประมุข ทรงเป็นตัวแทนของอำนาจทางศีลธรรมเชิงพุทธ เพราะทรงต้องเป็นพุทธมามกะ ทรงเป็นตัวแทนของอำนาจเชิงศีลธรรมที่ทำให้เกิดดุลยภาพและเอกภาพทางการเมืองการปกครองด้วย

ดังนั้น การวิจัยเรื่องนวัตกรรมทางการเมืองภายใต้ยุคเสรีนิยมใหม่ : ศึกษาแนวคิดวาทกรรมทางการเมืองเชิงพุทธย่อมทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ จนกลายเป็นธรรมชาติไปเลย ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเพื่อแก้ปัญหาทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจได้ต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

ทำไมจึงเกิดการสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ การใช้อำนาจนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ คืออะไร ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ผ่านอำนาจอธิปไตยไทย คืออะไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาการสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์

1.3.2 เพื่อศึกษาการใช้อำนาจนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์

1.3.3 เพื่อศึกษาภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ผ่านอำนาจอธิปไตยไทย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาการสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ เกี่ยวกับอำนาจของศีลธรรมเชิงพุทธในการดำเนินการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองของพรรคประชาธิปัตย์ การใช้อำนาจนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ รวมทั้งภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ผ่าน

อำนาจอธิปไตยของไทยในมิติของอำนาจทางการเมืองในระบบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการวิเคราะห์ผลตามแนวคิดวาทกรรมและอำนาจของฟูโกต์โดยวิธีวงศาวิทยา

1.5 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลหลักจากจากตัวแทนของผู้บริหารของพรรคประชาธิปัตย์ ได้แก่ กลุ่มแรก คือ กลุ่มนักการเมืองระดับชาติผู้เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูง ได้แก่ ผู้เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กลุ่มที่สอง กลุ่มน่านโยบายทางการเมืองไปปฏิบัติ ข้าราชการ และกลุ่มที่สาม ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ กลุ่มตัวแทนจากองค์กรภาคประชาชนผู้ปฏิบัติธรรม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้เข้าใจนวัตกรรมทางการเมืองในรูปแบบอำนาจศีลธรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการเมืองการปกครองของไทยของพรรคประชาธิปัตย์

1.6.2 สามารถนำอำนาจการเมืองเชิงพุทธไปเป็นนวัตกรรมการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์

1.6.3 เข้าใจภาคปฏิบัติการของอำนาจเชิงศีลธรรมในนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธในอำนาจอธิปไตยไทย

1.7 นิยามศัพท์

นวัตกรรมทางการเมือง หมายถึง การทำสิ่งใหม่ๆ ทั้งที่เป็นกระบวนการทางความคิด (จินตนาการ) หรือ การสร้างโอกาส หรือการลงมือปฏิบัติ (Action) เพื่อแก้ปัญหาทางการเมืองให้ดีขึ้น

การเมืองเชิงพุทธ หมายถึง อำนาจศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมาธิปไตย ในบริบทของอำนาจทางการเมืองของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการในระบบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พรรคประชาธิปัตย์ พรรคการเมืองในประเทศไทยที่ เป็นพรรคการเมืองจดทะเบียนที่เก่าแก่ที่สุดของไทยที่ยังดำเนินการอยู่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2489 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2563) รวม 74 ปี ปัจจุบันมีจุดยืนแบบเสรีนิยม (Liberalism) ที่มีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และ มีประสบการณ์เป็นทั้งพรรคทำหน้าที่เป็นรัฐบาลและฝ่ายค้าน มีความเป็นสถาบันทางการเมืองที่ได้รับการยอมรับเนื่องจากมีกลไกการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคและหัวหน้าพรรค

แนวคิดทางการเมืองในยุคเสรีนิยมใหม่ หมายถึง แนวคิดทางการเมืองที่เน้นบทบาทของตลาดเสรีและการจำกัดบทบาทของรัฐให้น้อยที่สุด โดยการเปิดเสรีการค้าการลงทุนและการเข้ามา มีบทบาทของสื่อดิจิทัล รวมทั้งการผ่อนปรนกฎระเบียบไปสู่โลกไร้พรมแดน

กระบวนการสถาปนาอำนาจ หมายถึง กระบวนการหรือกลไกที่ทำให้อำนาจทำงานได้ในสถาบันทางสังคมผ่านวาทกรรม

วาทกรรม หมายถึง (Discourse) หมายถึง กระบวนการสร้างความหมายโดยภาษาและสัญลักษณ์ต่างๆที่ดำรงอยู่ในสังคม ประกอบกันเป็นความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหนึ่งๆซึ่งส่งผลต่อการกำหนดว่าอะไรคือความรู้ ความจริง และสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น โดยสังคมทั้ง โดยกลุ่มที่ครองอำนาจ และกลุ่มที่ต่อต้านอำนาจ จัดเป็นเทคโนโลยีทางอำนาจที่ถูกใช้ทั้งการเก็บกดปิดกั้นและจัดระเบียบวิถีชีวิตของคนในสังคม

นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ หมายถึง นวัตกรรมที่มีการสร้างและนำอำนาจของศีลธรรมในพุทธศาสนาไปสู่การปฏิบัติการทางการเมือง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ : ศึกษาแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์” นี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนทฤษฎี แนวคิดและงานศึกษาประเภทการวิจัย เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดและเป็นแนวทางในการศึกษา วิเคราะห์ และสรุปผล ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม
- 2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเมือง (Political Innovation)
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง (Political Power)
- 2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ
- 2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมืองเชิงพุทธ (Buddhist Political Power)
- 2.6 ทฤษฎี Buddhism and Society ของ Melford .E.Spiro ผ่านการสัมภาษณ์ ดร. นพ.

มโน เลหาวิชย์

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม

2.1.1 แนวคิดเรื่องภาษา สังคม และ วาทกรรม

การศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องภาษาสังคมและวาทกรรมได้ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความเข้าใจและช่วยให้การวิเคราะห์ความหมายของวาทกรรมของทั้งสองฝ่ายดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องทางการเมืองที่เปรียบเสมือนสนามวาทกรรมที่มีการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด เพราะนักการเมืองหรือผู้ที่ต้องการเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองล้วนแล้วแต่ต้องเป็นนักอภิปรายสามารถปราศรัยในที่ชุมชน หรือต่อหน้าสาธารณะชนได้เป็นอย่างดี ทั้งเพื่อโน้มน้าว จูงใจ ให้ข้อมูล หรือเพื่อให้ความรู้ ความคิด และความเชื่อ กับประชาชน ทั้งในพื้นที่ที่ต้องทำกิจกรรมทางการเมืองหรือพื้นที่สาธารณะ ตลอดทั้งเมื่อมองในเชิงพุทธแล้ว ภาษา ถือเป็นกลไกอย่างหนึ่งที่ทำให้เข้าถึงองค์ความรู้ที่สามารถปฏิบัติและสืบทอดการปฏิบัตินั้นๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการใช้ภาษา และแนวความคิดภาษาสังคมและวาทกรรม จะทำให้เราสามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทาง

สังคมที่มีภาษาเป็นกลไกสำคัญ เพื่อให้เห็นถึงโครงสร้างภาษาและการใช้ภาษา กับความคิดทางศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมาธิปไตย ว่ามีกลไกการทำงานผ่านภาษาอย่างไร ในมุมมองนี้ ผู้วิจัยมองว่ากลไกของภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำให้วาทกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านธรรมาธิปไตย ถ่ายทอดและสถาปนาขึ้นอย่างเป็นระบบ และทำให้การรับรู้ การสร้างความเชื่อผ่านโครงสร้างภาษาทำได้แบบยลมากขึ้น โดยเฉพาะการตีความซึ่งเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งในการสื่อสาร ทำให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระของการเมืองเชิงพุทธผ่านธรรมาธิปไตยได้มากขึ้น เช่น ถ้าคนพูดถึงศีลธรรมหรือความดีงามเชิงพุทธ สิ่งที่เป็นพื้นฐานและง่ายที่สุด คือ การพิจารณาตนว่าเป็นพุทธมามกะ สามารถอาราธนาศีล 5 ได้ เป็นต้น หรือสามารถอธิบายข้อธรรมทางพุทธได้ รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ด้วยหลักธรรม เช่น อริยสัจ 4 เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่ใช้ภาษาในการสื่อสารทั้งสิ้น

ดังเช่น กฤษดาภรณ์ หงส์ลดารมภ์และจันทิมา เอี่ยมานนท์ (2549) ที่ให้ความหมายในเรื่องนี้ว่ามนุษย์ไม่สามารถอยู่รอดได้โดยไม่มีภาษา ดังนั้น ภาษาจึงถือเป็นสิ่งที่หล่อหลอมมนุษย์ไว้ด้วยกันให้เป็นสังคมและเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถสานสัมพันธ์ภาพระหว่างตนกับผู้อื่น มนุษย์ใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ เล่าเรื่องราว แก้ปัญหา และสื่ออารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนความขัดแย้งต่างๆ ขณะเดียวกันมนุษย์ก็อาจถูกครอบงำ หรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของภาษาในสังคมนั้น ไม่ลักษณะใดก็ลักษณะหนึ่ง ภาษา สังคม และการสื่อสารจึงผูกโยงร้อยรัดเป็นเรื่องเดียวกัน ภาษาจึงมิใช่เป็นเพียงสื่อสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในระบบและมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยเสียง คำ ประโยค ที่ถูกสร้างให้มีความหมายขึ้นมาเท่านั้น แต่เป็นสื่อและเป็นเครื่องมือในวงจรปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการผลิต การตีความและการแลกเปลี่ยนซึ่งมีความหมายระหว่างกัน มุมมองเชิงหน้าที่ทางการสื่อสารของภาษาได้ทำให้การศึกษาวาทกรรมขยายขอบเขตไปสู่การใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เป็นจริง ร่วมตอบคำถามว่ามนุษย์ใช้ภาษาอย่างไรที่จะสื่อความหมายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวมนุษย์เองและความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกัน โดยถือว่าภาษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นก็เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม วาทกรรมจึงกลายเป็นการใช้ภาษาในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นท่ามกลางปรากฏการณ์ทางสังคมเหล่านั้น วาทกรรมอยู่ในรูปของมายาคติที่มีการประกอบสร้างขึ้นผ่านการตีความและการทำความเข้าใจของผู้คนหลากหลาย หลายรุ่นหลายทอดที่หล่อหลอมขัดเกลาทางสังคมที่หลากหลายเช่นเดียวกันแรงจูงใจและแรงผลักดันที่ทำให้ต้องสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในสังคมมากมายจึงทำให้มนุษย์ต้องใช้ภาษาและวาทกรรมเพื่อการสื่อสารนั้น

2.1.2 แนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมผ่านทางภาษา

แนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมผ่านทางภาษา (The Linguistics Approach Discourse Analysis) เป็นแนวคิดที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อช่วยวิเคราะห์วาทกรรมผ่านทางวจนภาษา และอวจนภาษาของผู้ส่งสารและผู้รับสาร เนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีว่าวาทกรรมทางการเมืองนั้น จะมีส่วนประกอบทั้งวจนภาษาคือภาษาที่สามารถเปล่งเสียงออกมาเป็นคำพูดได้และอวจนภาษาคือภาษากาย รวมไปถึงกริยาท่าทางที่สามารถศึกษาและสืบค้นไปยังต้นทางของความคิดได้ว่าผู้สื่อสารมีความต้องการที่จะนำเสนออะไรให้ได้รับทราบผ่านทางวาทกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้และเป็นสิ่งที่งานวิจัยนี้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมผ่านทางภาษา โดยเฉพาะประเด็นการสร้างความจริงเพราะหลักธรรมในพระพุทธศาสนาประกาศว่าเป็นหลักแห่งการเข้าถึงความจริงอันประเสริฐ ยกตัวอย่างเช่น อริยสัจจ์ 4 ซึ่งการจะเข้าถึงความจริงในชุดวาทกรรมนี้ ทำให้ผู้วิจัยมองว่า พระพุทธศาสนาก็เป็นชุดวาทกรรมชุดหนึ่ง ที่พูดถึงความจริง การวิเคราะห์ความจริงด้วยหลักการวิเคราะห์วาทกรรม จะทำให้เห็นความจริงในสิ่งที่ถือว่ามีจริง ว่ามีกระบวนการได้มาของความจริงในฐานะวาทกรรมอย่างไร คืออะไร และอะไรที่ทำให้วาทกรรมนี้สามารถสื่อสารกลายเป็นความจริงที่มีผู้เชื่อถือศรัทธา โดยหากทำความเข้าใจวาทกรรมผ่านทางภาษาได้แล้ว ก็จะสามารถเข้าใจถึงกลไกอำนาจและการทำงานของเทคนิคทางอำนาจที่พระพุทธศาสนาสามารถสืบทอดมาจนปัจจุบัน แต่สิ่งสำคัญคือ การทำความเข้าใจวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ในฐานะที่พุทธศาสนาเป็นวาทกรรมในบริบทของการเมืองการปกครอง ว่ามีความสำคัญอย่างไรในเหตุการณ์สำคัญต่างๆทางการเมืองโดยใช้ประโยชน์จากวาทกรรมที่เกิดขึ้นนี้ได้

Montgomery (2007) กล่าวว่าวาทกรรม (Discourse) ทำหน้าที่เป็นมากกว่าแผนที่สู่ความเป็นจริง (Map Reality) และการส่งต่อข่าวสาร (Convey Information) วาทกรรมเป็นปฏิสัมพันธ์รูปแบบหนึ่ง และยังเป็นการเป็นตัวแทน (Representation) รูปแบบหนึ่ง นอกจากนี้ การศึกษาวาทกรรมยังสามารถใช้เพื่อการศึกษาการสร้างความจริง และการเผยแพร่ความเป็นจริงแล้วสู่โลก ซึ่งความหมายถึง การมุ่งศึกษาวาทกรรมในแง่นี้เป็นการมุ่งเน้นที่ศักยภาพเป็นการสื่อสารของวาทกรรมในฐานะเป็นสิ่งที่สร้างความสะท้อนให้เห็นความเป็นจริง จากมิติทางด้านภาษาวาทกรรมเป็นรูปแบบของภาษาทั้งที่เป็นประโยคและไม่เป็นประโยค รวมถึงเสียงต่างๆ ที่เปล่งออกมาแต่ไม่ได้เป็นถ้อยคำ (Utterance) วาทกรรมจากมิตินี้ มีลักษณะของการขาดความหนักแน่นมั่นคงเหมือนกับการศึกษาวิธีการออกเสียง เช่นในวิชา Phonology หรือการศึกษาโครงสร้างประโยค เช่น ในวิชาไวยากรณ์ หลักการสำคัญในการศึกษาวาทกรรมผ่านทางภาษา คือ การวิเคราะห์นั้นจะไม่จบตามที่

ประโยชน์จบ แต่จะวิเคราะห์ถึงรูปแบบที่รวบรวมประโยคต่างๆ เข้าด้วยกันจนกระทั่งการเป็นวาทกรรม ดังนั้น วาทกรรมมีความจำเป็นที่จะต้องอยู่คู่ไปกับการศึกษาทางภาษาและสังคม ความท้าทายของวาทกรรมที่ถูกพูดออกมา (Spoken Discourse) และเป็นพื้นที่ที่เราใช้หาความรู้เนื่องจากภาษาเป็นระบบของการสื่อสารที่เกิดจากสังคมและปฏิสัมพันธ์ต่างๆที่เกิดขึ้น

2.1.3 แนวคิดประเภทวาทกรรม (Discourse Genres)

สำหรับแนวความคิดในเรื่องประเภทวาทกรรมถือเป็นกลยุทธ์ที่มักถูกนำมาใช้วิเคราะห์เกี่ยวกับวาทกรรมการใช้ภาษาในการเมืองเชิงพุทธ ด้วยลักษณะของการกระทำหรือคำพูดตลอดจนวิธีการแสดงออกซึ่งการกระทำ หรือคำพูดที่ปรากฏผ่านบริบททางการเมืองการปกครอง ในพุทธศาสนาที่ถือเป็นรากฐานสำคัญทั้งทางด้านความคิด ความศรัทธา และวิถีชีวิตของคนไทย เช่นเดียวกับคำสอนของศาสนาพุทธที่มีอิทธิพลต่อโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ของคนในสังคมไทยด้วยเช่นกัน

ดังนั้น การพิจารณาวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธจึงจำเป็นต้องพิจารณาบริบทของมโนทัศน์ทางพระพุทธศาสนาควบคู่กันไปด้วยว่ามีบทบาทนำสำหรับผู้หรือผู้ปกครองในการบริหารหรือนำพาประเทศไทยหรือประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทางศีลธรรมเพียงไหนอย่างไร โดยเฉพาะรัฐบาลที่ดีต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม และศีลธรรมที่มีอยู่ในพระพุทธศาสนา เพราะหากสามารถถอดรหัสสเน่ห์แห่งการทำความเข้าใจวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธได้ ผู้วิจัยเห็นว่าจะสามารถใช้วิธีการนี้ทำความเข้าใจสภาวะของการที่วาทกรรมนี้สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาและสร้างเสถียรภาพทางศีลธรรมทางการเมืองให้ดียิ่งขึ้น

ประเภทของวาทกรรม

ประเภทของวาทกรรม (Genres) เป็นลักษณะของการกระทำหรือคำพูดวิธีแสดงออกซึ่งการกระทำและคำพูด (Fairclough, 2003) ที่ปรากฏในเหตุการณ์ทางสังคม ดังนั้น เมื่อเวลาที่เรวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีหรือปฏิสัมพันธ์ต่างๆ โดยมุ่งเน้นวิเคราะห์ที่ประเภท (Genres) เรากำลังตั้งคำถามที่ว่า ตัวบทนั้นกำลังถูกสื่อสารมาอย่างไร มีผลต่อการกระทำทางสังคม (Social Action) ได้อย่างไร และมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างไรซึ่งการวิเคราะห์โดยเข้าใจ

ประเภทของตัวบทนี้เองที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำให้เราเห็นถึงกระบวนการทำงานของตัวบทในฐานะองค์ประกอบสำคัญของวาทกรรม

การเปลี่ยนแปลงประเภทของวาทกรรมหมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการกระทำ และปฏิสัมพันธ์ ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงประเภทของวาทกรรมซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลง (Transform) ของระบบทุนนิยมสมัยใหม่ (New Capitalism) ยิ่งไปกว่านั้นการเปลี่ยนแปลงประเภทของวาทกรรมยังหมายความรวมถึง การรวมตัวกันของประเภทของวาทกรรมต่างๆ และประเภทใหม่จะเกิดขึ้น โดยการพัฒนาของประเทศของวาทกรรมเดิมๆ ที่มารวมตัวกันจนได้เป็นประเภทของวาทกรรมประเภทใหม่ๆ การผสมผสานคุณลักษณะต่างๆ ของประเภทของวาทกรรมนี้ ในบางครั้งเราเรียกว่า Formats อย่างไรก็ตาม ตัวบทหนึ่งๆ ไม่มีความจำเป็นจะต้องใช้ประเภทของวาทกรรมเพียงประเภทเดียว ไม่มีการกำหนดแน่นอนตายตัวว่าตัวบทแบบใด จะต้องใช้วาทกรรมประเภทใด อาจกล่าวได้ว่าตัวบทหนึ่งๆ สามารถนำเสนอโดยใช้ประเภทของวาทกรรมได้หลากหลายประเภท

ประเภทของวาทกรรมจะมีความหลากหลาย ไม่มีความคงตัว การปราศจากซึ่งความคงตัวของประเภทของวาทกรรมต่างๆ นั้นก็มีระดับที่ไม่เท่ากัน ประเภทของวาทกรรมบางประเภทนั้น มีลักษณะเป็นเสมือนพิธีกรรม กล่าวคือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยหรือในทางบางบริบทนั้น อาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ในขณะที่ประเภทของวาทกรรมประเภทอื่นๆ นั้นมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมากมายไม่มีขีดจำกัด

Fairclough (2003) กล่าวว่า ไม่มีการกำหนดคุณลักษณะหรือความหมายเฉพาะให้กับประเภทของวาทกรรม ประเภทของวาทกรรมบางประเภทนั้นมีการกำหนดชื่อคุณลักษณะ แต่ก็สามารถใช้ในสังคมนั้นๆ เท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ในสังคมได้ ดังนั้น หากมีการกำหนดชื่อของประเภทของวาทกรรม การจะนำประเภทของวาทกรรมนั้น ไปใช้ในทางบริบททางสังคมอื่นก็ควรจะใช้อย่างระมัดระวัง เนื่องจากอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดและทำให้เกิดปัญหาทางการสื่อสารได้

คุณลักษณะของตัวบทที่มีปฏิสัมพันธ์กันการผสมผสานของประเภทของวาทกรรมและลีลาต่างๆ ในการพูดนั้น ถูกลำมาวิเคราะห์ร่วมกับความหมายที่ต้องการสื่อสาร ไวยากรณ์และคำศัพท์ การจัดประเภทของวาทกรรมส่วนมากนั้นจะใช้เกณฑ์ความหมายและรูปแบบเป็นตัวจัดหรืออาจจะใช้ลีลา (Style) ในการนำเสนอวาทกรรมนั้น เข้ามาเสริมในการจัดประเภทของวาทกรรม ทั้งนี้ การ

ใช้ตัวบทใหม่ๆ จะเป็นตัวช่วยให้เกิดประเภทของวาทกรรมใหม่ๆ โดยในการจัดเรียงตัวบทนั้น มีองค์ประกอบและคุณลักษณะของตัวบทหลายลำดับชั้น ทั้งนี้ การจัดเรียงตัวบท ส่วนมากนั้นจะได้รับ อิทธิพลมาจากประเภทของวาทกรรม ทั้งนี้ ประเภทของวาทกรรมนั้น มีการแบ่งลำดับชั้นด้วย ดังนั้น การสัมภาษณ์นั้น เป็นประเภทของวาทกรรม ประเภทหนึ่งที่เป็นประเภทหลัก (Main Genre) และเล่าเรื่องนั้นเป็นประเภททางวาทกรรมรอง (Sub-Genre)

2.1.4 แนวความคิดเรื่องวาทกรรมและอำนาจของฟูโกต์: การศึกษาการเมืองเชิงพุทธตามแนวทางสาขาวิชา

ในการศึกษาแนวความคิดและทัศนะของ มิเชล ฟูโกต์ นั้น Foucault (2003) พบว่า แนวทางการศึกษาของประวัติศาสตร์แนวนี้ ทำให้สามารถมองเห็นรายละเอียดของกิจกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ ซึ่งเป็นทั้งการให้ความหมายและความหมายในเชิงการกระทำและรูปแบบของพลังภาคปฏิบัติการของวาทกรรม ฟูโกต์มีแนว ความคิดในเทอมของประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลาย มีจำนวนของเหตุการณ์ต่างๆ จำนวนมาก ทั้งที่เกี่ยวข้องกันและซ้อนแย้งกัน แต่นั่นเองที่ถือเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การศึกษาประวัติศาสตร์แบบวงสาขาวิชา (Genealogy) ที่พยายามจะสืบสาวเรื่องราวจากจุดเริ่มต้นที่หลากหลาย ซึ่งมีพื้นฐานและมุมมองในเรื่องประวัติศาสตร์มาจากเฟรดเดอริค นิซเซ (Frederich Nietzsche) นักปรัชญาชาวเยอรมันที่พูดถึงเรื่องวงสาขาวิชาว่าเป็นการตรวจสอบจุดกำเนิดประวัติศาสตร์ของสถาบันต่างๆ ที่ทรงพลังอำนาจและวาทกรรมต่างๆ ที่อ้างไปสู่ความเป็นสากล (Universal) และชัณย (Eternal) วิธีการศึกษาที่สามารถอธิบายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใหม่ขึ้นแทนในประวัติศาสตร์ ที่ฟูโกต์พัฒนาต่อมาจึงเป็นวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ในแบบวงสาขาวิชา ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการก่อรูปของวาทกรรม (Genealogy Aspect Concerns the Effective Formation of Discourse... Genealogy Study Their Formation) (Foucault, 1972) ที่เป็นการเปิดเผยวาทกรรมย่อยต่างๆ ที่ถูกคบบัง หรือครอบงำปิดกั้นอยู่ และมีการปะทะประสานกัน ก่อเป็นสิ่งใหม่หรือกลายเป็นวาทกรรมหลักที่ดำรงสถานะเป็นที่ยอมรับได้อย่างไรนั้น แบบวงสาขาวิชาจึงเรียกร้องให้สนใจความรู้อยู่ๆ เหล่านั้นที่ไม่ต่อเนื่อง, ที่ถูกปฏิเสธ, ที่ไม่ชอบธรรม แทนที่จะสนใจเฉพาะแต่ทฤษฎีหลักใหญ่ที่โดดเด่นหรือสำคัญๆ เท่านั้น ที่เชื่อว่าเป็นแก่นของการสถาปนาองค์ความรู้ แต่เป็นความพยายามกอบกู้และให้ความหมายกับสถานะของความรู้ย่อยๆ จำนวนมาก ซึ่งถูกอำนาจเบียดบัง กดทับเอาไว้หรืออาจถูกนำเสนอหรือผลักดันออกไปอยู่ในปริมณฑลของความไม่น่าเชื่อถือให้ความรู้อยู่ๆ เหล่านั้น มีโอกาสแสดงตัวออกมา ทั้งนี้ โดยการเปิดเผยให้เห็นว่าความรู้ที่เชื่อว่าจะถูกต้องนั้นเป็นเพียงผลผลิตของอำนาจเท่านั้น (Foucault, 1980, pp. 83-84) โดยความรู้ย่อยๆ ที่ถูกบัง

นั่นเป็นความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมในพระพุทธศาสนา คุณสมบัติของผู้นำทางการเมือง หรือความสัมพันธ์ของโครงสร้างอำนาจที่มีต่อการเชื่อมโยงระหว่างการเมืองกับพระพุทธศาสนา จึงเป็นความพยายามที่จะเปิดเผยให้เห็นแก่นสารที่แท้จริงของสิ่งหนึ่ง โดยเราอาจเห็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของสิ่งที่ถูกปิดหรือเคลือบคลุมไว้ เพื่อแสดงให้เห็นถึง “สิ่งที่มีอยู่ก่อนแล้ว” (Already There) ว่าถูกเคลือบคลุมอย่างไรจนเผยให้เห็นอัตลักษณ์หรือตัวตนดั้งเดิม (Original Identity) ของมัน (Rabinow, 1984)

วงศาวิทยาฐานคิดที่เบื้องหลังในการมองความจริงที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ดำรงอยู่และเกิดขึ้นนั้น ถูกสร้างขึ้นมา ไม่ใช่การหาความจริงจากการหาหลักฐานที่มองเห็นปรากฏอยู่อย่างที่เชื่อในหลักฐานเชิงประจักษ์ แต่เป็นกระบวนการวิเคราะห์และเผยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง สัจจะ (Truth) ความรู้ (Knowledge) และอำนาจ (Power) โดยที่ความรู้และสัจจะถูกผลิตสร้างขึ้นจากการต่อสู้ระหว่างและภายในสถาบัน สาขาวิชา (Field) และวินัย (Discipline) ซึ่งจะถูกนำมาเผยแพร่ในลักษณะของความเป็นสากล (Universal) และยั่งยืน (Eternal) (นภาพรณี หะวานนท์, 2548) ดังนั้น การศึกษาตามแนววงศาวิทยาเป็นการมองการเมืองเชิงพุทธในฐานะที่เป็นวาทกรรมทางการปกครองอันเป็นการมองการเมืองในรูปแบบที่แตกต่างจากที่มีการนำเสนอกันว่ามีพัฒนาการอย่างเป็นลำดับขั้นตอน แต่การมองแบบวงศาวิทยา มองว่าเป็นการช่วงชิงอำนาจเพื่อการสถาปนากการเมืองเชิงพุทธให้ออกมาในรูปแบบที่มีผู้มีอำนาจต้องการ เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกัน ไม่ใช่การวิเคราะห์เพียงแต่เป็นการใช้อำนาจเพื่อช่วงชิงผลประโยชน์ระหว่างสองฝ่าย หรือหลายฝ่าย แต่เป็นการแสดงการใช้อำนาจที่แสดงออกในรูปของชุดความรู้ทางการปกครองชุดต่างๆ ซึ่งเบื้องหลังความรู้ทั้งหลาย ก็คือ การเถลิงอำนาจ ความมั่นหมายในความรู้ (Will to Knowledge) ก็คือ ความมั่นหมายในอำนาจ (Will to Power) (วิระ สมบูรณ์, 2551) ด้วยเหตุนี้ความรู้จึงเป็นกิจกรรมที่มีอำนาจแฝงเร้นในตัวของมันเอง สำหรับนักวงศาวิทยาแล้วความรู้ จึงแยกไม่ออกจากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจของการ หรือครอบงำกัน หรือการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ไปกำหนดชีวิตร่างกาย พฤติกรรมของคน ความรู้มิใช่ทางออกที่สะอาดปราศจากการครอบงำของมนุษย์ หรือเป็นไปเพื่อปลดปล่อยมนุษย์ ความรู้ก็เป็นส่วนหนึ่ง ที่แยกไม่ออก ของอำนาจครอบงำชนิดหนึ่ง ๆ (Dreyfus and Rabinow, 1982) ทำให้เห็นว่าการเมืองเชิงพุทธ ที่ปรากฏเป็นภาพนั้น ถูกสร้างขึ้นมาจากความรู้หรืออำนาจของความรู้ ในรูปของวาทกรรมที่สร้างความหมายของการเมืองเชิงพุทธ เพื่อครอบงำผู้ อยู่ใต้อำนาจการปกครองและไม่ใช่เป็นสิ่งที่ เป็นพัฒนาการต่อเนื่องกันมา หรือเหตุการณ์ในอดีตที่นำไปสู่ผลในปัจจุบัน หากมองอย่างนี้ทำให้ไม่เห็นถึงความซับซ้อนแบบเนย ว่าใครหรืออะไรอยู่เบื้องหลังของการเมืองเชิงพุทธ ในรูปแบบนั้นทำให้เรามองปรากฏการณ์หรือภาพนั้นเกิดขึ้นอย่างไร

เคียงสา เหมือนกับว่ามันเกิดขึ้นตามธรรมชาติอย่างง่ายดายเท่าที่เห็นนั้น หากแต่มีรากเหง้าของการครอบงำ บงการและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Davidson, 1986) พูโกต์ ได้พัฒนาแนวความคิดของความรู้ที่ถูกทำให้เชื่อฟังหรือให้มาอยู่ในปกครอง โดยการอ้างไปสู่แนวทางและรูปแบบของความรู้หลักที่ได้มีการพัฒนาเพื่อความเป็นผู้ปกครอง เหมือนกับเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างอำนาจนิยมให้เกิดขึ้นภายใต้ความรู้หลัก เมื่อเป็นเช่นนี้การศึกษาการเมืองเชิงพุทธ ที่ผ่านมาหรือแนวเดิม จึงแตกต่างกับการศึกษาแนววงสาวิทยาที่สนใจและให้ความสำคัญกับปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังของเหตุการณ์นั้นๆ ในรูปแบบของการที่ปฏิเสธการอธิบายของสรรพสิ่งอย่างเป็นเรื่องเดียว แต่เป็นการปฏิบัติการในระดับย่อย (Micro Practices) (Craig, 1998) ที่ไม่ได้นำเสนอถึงพัฒนาการของสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นประวัติศาสตร์ที่ไม่ใช่คำถามของความก้าวหน้า (History is not a Question of Progress) แต่เป็นเรื่องของการจัดความสัมพันธ์กันใหม่ของพลังต่างๆ ที่หลากหลายทั้งทางวัตถุ , เศรษฐกิจ สังคมและอื่นๆ ที่ประกอบกันเป็นสังคม (Lemert, 1981)

วิธีวิทยา (Methodology) ทางวงสาวิทยาที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา “นวัตกรรมทางการเมืองภายใต้ยุคเสรีนิยมใหม่ : ศึกษาแนวความคิดวาทกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ” ในครั้งนี้ ต้องการชี้ให้เห็นถึงการขึ้นสถาปนาอำนาจของชุดความรู้ ความจริง/ สัจจะ อำนาจแห่งการปกครองทางการเมืองเชิงพุทธถูกสร้างขึ้นหรือสถาปนาขึ้น โดยมีเจตจำนงอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่เบื้องหลัง ทำให้มองเห็นว่าการเมืองเชิงพุทธ เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ไม่ได้ดำรงอยู่และเกิดขึ้นเป็นปกติทั่วไป แต่มีกระบวนการสถาปนาความสัมพันธ์เชิงอำนาจในลักษณะนั้นว่าผู้นำทางการเมืองมีการใช้อำนาจในรูปลักษณะอย่างไร เพื่อมากำกับ ควบคุม ให้ผู้ที่ทำงานการเมืองร่วมคล้อยตาม และรับรองอำนาจนั้นว่าถูกต้องตามความเหมาะสมและชอบธรรมแล้ว หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเชิงพุทธ เกิดขึ้นจากกระบวนการช่วงชิงการสถาปนาอำนาจของชุดความรู้และการสร้างความจริง ชุดใหม่ขึ้นมา เป็นการวิพากษ์วิจารณ์การรับรู้ ความเข้าใจ การเมืองเชิงพุทธ ที่ปรากฏอยู่แล้วเข้าไปจัดประวัติศาสตร์ทางการเมืองเชิงพุทธใหม่ ซึ่งถูกจัดขึ้นตามทัศนะพื้นฐานในการมองโลกและวาทกรรม โดยแต่ละช่วงเวลาจะมีสถาบัน (Institution) , วินัย (Discipline) ความรู้, กฎ, กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องหรือไปกันได้กับทัศนะพื้นฐานที่ถูกสร้างขึ้นมาในแต่ละช่วง (นภาพรณี หะวานนท์, 2548) ยุคสมัยบอกเราว่าเมื่อต่างเวลากัน มีการใช้อำนาจเพื่อการเมืองที่แตกต่างกัน การใช้แนวคิดในเรื่องการเมืองเชิงพุทธ เพื่อที่จะถามถึงที่มาของอำนาจ ความรู้ ความจริง / สัจจะทางการเมืองเชิงพุทธ ที่เกิดขึ้นว่า ในแต่ละยุคสมัยที่ผ่านมา นั้นมีชุดความรู้ ความจริงทางการเมืองเชิงพุทธอย่างไรบ้าง และถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากกระบวนการใดอย่างไร การดูยุคสมัยของประวัติศาสตร์การเมืองเชิงพุทธไม่ใช่ชุดความรู้ที่แปลก

แยกแต่การมองยุคสมัยในเทอมของช่วงอายุและยุคสมัยยังไม่สามารถถูกทำให้เข้าใจในเทอมที่เป็นอิทธิพลของปัจเจกบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งฟูโกต์อ้างไปสู่การจัดระเบียบของสรรพสิ่งที่กระทำกับทุกอย่างทำให้บางสิ่งเป็นไปได้ และสิ่งอื่นเป็นไปได้ การยอมให้พูดถึงบางสิ่ง แต่ทำให้ให้สิ่งอื่นไม่ถูกทำให้นึกถึง ยุคสมัย คือ การทำให้เข้าใจถึงความเหมือนได้ และกำหนดความแตกต่างได้เช่นกัน แต่เป็นยุคสมัยที่แตกต่างกันและเปลี่ยนแปลงไป ความคิดที่เหมือนกันเช่นนี้ที่เคยมีพื้นฐานร่วมกันนั้น อาจมองได้ว่า เป็นการทำให้ไม่สามารถคิดเช่นนั้นได้ (Unthinkable) และการคิดแบบเดิมนั้นอาจกลายเป็นเรื่องที่ไม่ได้รับการยอมรับเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปได้

ดังนั้น การมองความสัมพันธ์ระหว่างข้ออ้างที่เป็นความคิดที่ผลิตโดยคุณค่าที่สำคัญของยุคสมัย กลายเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น จึงไม่จำเป็นต้องให้ความสนใจการเชื่อมระหว่างเหตุการณ์และความคิดข้ามยุคสมัยที่แตกต่างกัน การเมืองเชิงพุทธ ทั้งที่ผ่านมาแล้ว หรือแม้แต่ในปัจจุบัน ที่เห็นว่ามีพลังงอกงามจากความหมายที่ปรากฏอยู่ ย่อมต้องประกอบด้วยปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ของประวัติศาสตร์ส่วนย่อยที่หลากหลาย มีการใช้อำนาจความรุนแรงที่สร้างขึ้นมารวมถึงการใช้กลวิธีต่างๆ ที่แอบเร้นซ่อนทับกันของวาทกรรมย่อยที่มีการต่อสู้ช่วงชิงภายในยุคสมัยนั้นๆ ด้วย อันเป็นความรุนแรงที่มาในรูปของความรู้ ที่กลายเป็นความรู้หลักในแต่ละยุคสมัย ที่เป็นการผสมผสานกันของสถาบัน ความรู้ วาทกรรม การปฏิบัติ ซึ่งสามารถทำให้บางสิ่งบางอย่าง หรือบางเรื่อง กลายเป็นความจริงหรือเป็นสิ่งที่คนรับรู้ และทำให้เรื่องบางเรื่องกลายเป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในความคิดของคน เหตุผลหรือตรรกะที่ต้องมีการจัดระเบียบสรรพสิ่ง ก็เพื่อให้เกิดรากฐานในการปฏิบัติหรือจัดระเบียบสังคม (นภาพรณ ะหวานนท์, 2550ก) และจากการที่ยุคสมัยได้ถูกจัดระเบียบไว้เรียบร้อยแล้ว ด้วยมุมมองและวาทกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ จึงทำให้มีโอกาสเพียงเล็กน้อยที่คนจะเข้าใจหรือพูดถึงสิ่งต่างๆ ให้มีความแตกต่างจากสิ่งที่ยุคสมัยกำหนดไว้ ดังนั้น สิ่งที่ฟูโกต์สนใจคือการที่ยุคสมัยมีวิธีการอย่างไร ที่จะพูดโดยตัวของยุคสมัยเอง และกีดกันสิ่งต่างๆ ที่ไม่ใช่ยุคสมัยออกไป ความคิดเช่นนี้ เมื่อมองประวัติศาสตร์การเมืองเชิงพุทธ ที่ผ่านมาในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน รูปแบบการเมืองที่เกิดขึ้น และใช้ในการปกครองประชาชน หรือชุมชนก็แตกต่างกัน ไปด้วยตามแต่ที่จะถูกกำหนดขึ้น แล้วแต่ว่าใครคือผู้มีอำนาจในห้วงเวลานั้น ยุคสมัยที่ระเบียบแบบแผนความเป็นราชการเท่านั้นที่มีความถูกต้อง ชอบธรรม รูปแบบอื่นที่ผู้ปกครองมาจากผู้นำตามธรรมชาติ ไม่มีระเบียบกฎหมายมารองรับจึงขาดความชอบธรรม หรือยุคสมัยแห่งความมีเสรีทางการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

การพิจารณายุคสมัยของการเมืองที่เป็นกรปฏิบัติต่างๆ ของการเมืองที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบต่างๆ ของความรู้ที่เกิดขึ้นหรือถูกก่อรูปมาจากกิจกรรมทางการเมือง (Dean, 1999) การ

วิเคราะห์การเมืองเชิงพุทธในฐานะที่เป็นวาทกรรมเป็นการนำเสนอกระบวนการต่อสู้ระหว่างอำนาจของประชาชนกับอำนาจของรัฐ โดยการสร้างและการคัดสรรรูปแบบลักษณะของการปกครองของรัฐเพื่อชี้ให้เห็นถึงอุดมการณ์ที่แฝงด้วยเจตจำนงของรัฐที่ต้องการเข้าไปควบคุมจัดการประชาชนอย่างไรมากกว่าที่จะนำเสนอให้เห็นถึงวิวัฒนาการ และพัฒนาการหรือมองว่าการปกครองการเมืองเชิงพุทธเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างปกติธรรมดาที่จะทำให้การเมืองเชิงพุทธมีพัฒนาการเข้มแข็งขึ้นมา หรือความพยายามที่จะเชื่อมโยงการเมืองเชิงพุทธเข้าสู่รูปแบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยตะวันตกว่าเป็นเป้าหมายของพัฒนาการขั้นสูงสุดของการปกครองของไทยทุกรูปแบบ

แนวทางการศึกษาด้วยวิธีการทางวงศาวิทยาที่มีการแบ่งประวัติศาสตร์การเมืองเชิงพุทธรวมทั้งการปกครองโดยใช้ธรรมะเป็นหลักออกเป็นยุคสมัย เป็นการมองต่างมุมหรือตรงกันข้ามกับที่เคยรู้มาด้วยการนำเสนอให้เห็นถึงยุคสมัยของอุดมการณ์และเจตจำนงแห่งรัฐ การสร้างความรู้ทางการปกครองและความจริงที่ระบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากเทคนิควิทยาการของการใช้อำนาจโดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องการปกครอง (Govern Mentality) ซึ่งจะเป็นกระบวนการถอดรหัสของตัวอำนาจ ความรู้ ความจริง/สัจจะและกระบวนการสร้างความจริงทั้งการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์ ที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะนำแนวคิดนี้มาใช้ในการวิพากษ์และวิเคราะห์ การใช้อำนาจทางการเมืองเชิงพุทธในประชาธิปไตยที่มีการอ้างเหตุผลและการใช้ศิลปะการใช้อำนาจการปกครองของรัฐเข้ามาศึกษาการเมืองเชิงพุทธในธรรมาธิปไตย ว่ามีอะไรบ้างที่ประกอบด้วยความรู้ทางการปกครอง สถาบันและกฎระเบียบทางปกครอง หรือเรียกว่า การเมืองเชิงพุทธ ที่ทำให้ประชาชนสยบยอม เป็นผู้วาง่ายเชื่อฟังและปฏิบัติตาม

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยตัวบท (Text) การเมืองเชิงพุทธในการเมืองการปกครองไทยที่มีตัวบทชัดเจนทำให้สามารถนำการศึกษาวิเคราะห์ที่ได้ถึงการใช้อำนาจเพื่อสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่มีศีลธรรม เพราะเชื่อมั่นว่าหากประชาชนมีคุณธรรมจะทำให้มีประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม หรือธรรมาธิปไตยที่สมบูรณ์ด้วย โดยแม้ว่าในโลกยุคใหม่มีแนวความคิดเรื่องเสรีประชาธิปไตยในทางการเมืองสำหรับสังคมไทย แต่โดยในความเป็นจริงก็ยังคงต้องการการจัดตั้งรูปแบบการคานอำนาจแนวคิดที่สำคัญของฟูโกต์ ซึ่งเป็นแนวคิดในเรื่องอำนาจและความรู้ ทั้งนี้ ฟูโกต์กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจและความรู้นั้นทำงานอยู่ภายใต้สิ่งที่เรียกว่า “การก่อรูปของวาทกรรม” (Discursive Formation) โดยอธิบายว่าคนทุกคนทุกกลุ่มเกี่ยวข้องกับอำนาจทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้อำนาจก็เป็นผู้ที่ถูกใช้อำนาจเสียเอง อำนาจอาจจะทำหน้าที่ในการเก็บกดบางอย่าง

ไว้ แล้วทำหน้าที่ในการสร้างบางอย่างขึ้นมาใหม่ สิ่งสำคัญที่อาจสร้างความจริง ความรู้และอัตลักษณ์ของคนแต่ละคน สิ่งที่คุณมีอำนาจพูดจึงเป็นความจริงเสมอ อำนาจเป็นตัวเสริมความรู้ ถ้ามีอำนาจก็มีความรู้ (อำนาจเป็นตัวบอกว่าอะไรคือความรู้) และในทางกลับกันความรู้คืออำนาจ (มีความรู้ก็มีอำนาจ) แล้วถ้ามีความรู้ก็จะนำไปสู่อำนาจ ดังนั้น ความจริงต่างๆทุกวันนี้จึงเป็นความจริงที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาโดยอำนาจ อีกทั้งอำนาจ ในปัจจุบันนี้ไม่เชื่อเรื่องของการห้ามไม่ให้พูดหรือห้ามไม่ให้ทำ แต่เป็นเรื่องของการบอกให้พูดและบอกให้ทำ เช่น ต้องหยุดยั้งเคาเรนซ์ชาติทุก 6 โมงเย็นและอำนาจในปัจจุบันอยากให้รางวัลกับพฤติกรรมที่น่าพึงใจตามที่ต้องการ มากไปกว่านั้นอำนาจที่มีในปัจจุบันยังเป็นอำนาจที่แบบเนียน ผ่านการฟอกขาวแล้วทำให้ผู้ที่ถูกใช้อำนาจดูไม่ออกว่ากำลังถูกใช้อำนาจอยู่ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2540)

ส่วนความรู้ที่นั้น ฟุโกต์ ก็กล่าวว่า ความรู้ (Knowledge) คือ สิ่งที่มีอำนาจต้องการให้รู้ และความรู้คืออำนาจตามที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น บรรดาผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายคือ แหล่งที่อยู่ของอำนาจและจะดำรงอยู่ได้ถ้าความรู้ของตนยังใช้อธิบายได้ ทั้งนี้ความรู้ชุดดังกล่าวนี้ไม่สามารถนำไปใช้การได้อีก อำนาจของผู้ทรงคุณวุฒิก็จะหมดไป ความรู้สำหรับฟุโกต์ (Danaher, Schirato and Webb, 2000) คือการสร้างมิตินึกคิดเรื่องเล่าความคิดเห็นกฎเกณฑ์ประเภท กฎหมาย คำเฉพาะ คำอธิบายและคำจำกัดความ ที่สร้างขึ้นโดยวินัยและอำนาจของสถาบันผ่านทางกระบวนการประยุกต์ใช้ศาสตร์ทางวิชาการแขนงต่างๆ ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างส่วนต่างๆ ในวัฒนธรรม ทั้งนี้ความรู้และอำนาจเป็นของคู่กัน อำนาจอยู่ได้เพราะถูกหล่อเลี้ยงด้วยหลักวิชา และเมื่อมีอำนาจก็ต้องใช้อำนาจ (Exercise Power) อย่างสม่ำเสมอเพื่อจะรักษาอำนาจนั้นไว้

สำหรับคำว่า “วาทกรรม” (Discourse) ของฟุโกต์นั้น ไม่ได้หมายความเพียงแต่ภาษาแต่หมายถึงระบบและกระบวนการในการผลิตเอกลักษณ์และความหมายให้กับสรรพสิ่งต่างๆ วาทกรรมยังทำหน้าที่ธำรงรักษาสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และทำให้สิ่งที่สร้างขึ้นมานั้นเป็นที่ยอมรับในวงกว้างหรือที่เรียกว่าเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant Discourse) (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2540)

ในส่วนวาทกรรมเป็นมากกว่าภาษานั้นฟุโกต์กล่าวว่าเนื่องจาก วาทกรรมมีภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรม (Discursive Practices) รวมไปถึงจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ คุณค่าต่างๆในสังคมรวมไปถึงอุดมการณ์ ฟุโกต์ กล่าวว่าวาทกรรมเป็นสรรพสิ่งต่างๆที่เกิดมาภายใต้กฎเกณฑ์หนึ่งชุดซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน กฎเกณฑ์นี้จะเป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงหรือการเลื่อนหายไปของสรรพสิ่ง ซึ่งหมายความว่าวาทกรรมจะอยู่ควบคู่ไปกับสรรพสิ่งต่างๆ ที่สังคมสร้าง

ขึ้น อาจกล่าวให้ชัดเจนขึ้นได้ว่าวาทกรรมเป็นตัวสร้างหรือกำหนดเอกลักษณ์ของคนในสังคม ขณะเดียวกันวาทกรรมชุดดังกล่าวจะเป็นตัวเก็บกด บดบังและปิดกั้นไม่ให้สิ่งที่แตกต่างไปจากเอกลักษณ์และความหมายที่วาทกรรมนั้นสร้างขึ้นได้ปรากฏขึ้น (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร, 2540) เอกลักษณ์ และความหมายจึงสามารถเลื่อนไหลและเปลี่ยนแปลงได้ตามวาทกรรมที่สร้างสิ่งเหล่านั้นขึ้นมาไม่แน่นอนไม่ตายตัวและไม่หยุดนิ่ง เรื่องของวาทกรรมและอำนาจจึงเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกกันได้ฟูโกต์กล่าวว่าวาทกรรมเป็นเรื่องของอำนาจและความรุนแรงที่แสดงออกมาในรูปของ ภาวปฏิบัติการณ์จริงของวาทกรรมในสังคม

ส่วนแหล่งที่สร้างวาทกรรมต่างๆ ในสังคมนั้น ได้แก่ อำนาจ แต่อำนาจในที่นี้ไม่ใช่อำนาจแบบปกติที่ใช้กำลังเข้าบังคับแต่เป็นอำนาจในรูปของความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ความรู้ที่ว่านั้นไม่ใช่ความรู้โดยทั่วไปแต่เป็นความรู้เฉพาะด้านหรือความรู้เฉพาะทางความสำเร็จของอำนาจอยู่ที่ความสามารถในการปกปิดอำพรางกลไกในการทำงานของมันเป็นเอง กลไกในการทำงานของอำนาจ ได้แก่ กฎเกณฑ์ จารีต ประเพณีปฏิบัติต่างๆ ในสังคม นอกจากนี้ภาวปฏิบัติการณ์จริงของวาทกรรม ยังสถาปนาให้ผู้พูดมีอำนาจหรือความชอบธรรมในการพูดเรื่องนั้นๆ อีกด้วยวาทกรรมจะเป็นตัวกำหนดว่าใครจะเป็นผู้พูดพูดอะไร พูดเมื่อไรและพูดอย่างไร

ในประเด็นเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมนั้น ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร (2540) กล่าวว่า การวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) มีสาระสำคัญที่การพยายามศึกษาและสืบค้นถึง กระบวนการและขั้นตอนลำดับเหตุการณ์และรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ในการสร้างเอกลักษณ์และความหมายให้กับสรรพสิ่งที่ห่อหุ้มเราอยู่ในสังคมในรูปของวาทกรรมและภาวปฏิบัติการณ์ของวาทกรรมว่าด้วยเรื่องนั้นๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีการแย่งชิงพื้นที่ทางความคิดอย่างไรมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคล สถาบัน สถานที่ เหตุการณ์อะไรบ้างและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสร้าง รวมถึงตลอดถึงการเก็บกด ปิดกั้นสิ่งต่างๆ ของวาทกรรมนั้นมีอะไรบ้าง แล้วมาวิเคราะห์วาทกรรมจะเริ่มต้นจากคำถามง่ายๆ ว่า “อะไร คือ วาทกรรมของ.....” เช่น อะไรคือวาทกรรมของการก่อความไม่สงบ การถามคำถามที่เรียบง่ายได้ดูพื้นๆ นี้ ไม่ใช่เพื่อสรรหาเพื่อกำหนดคำนิยามที่แน่นอนตายตัว แต่เพื่อค้นหาความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมที่สิ่งนั้นดำรงอยู่แล้วและทำให้เราเห็นถึงการเลื่อนไหล เปลี่ยนแปลงมากกว่าความเป็นเอกภาพที่แน่นอนตายตัว เมื่อรู้อย่างคร่าวๆ แล้วว่าสิ่งที่ต้องการพูดถึงคืออะไร ก็ต้องมาคู่ต่อไปว่ามีกฎเกณฑ์อะไรกำกับกับการพูดการเขียนและการคิดในเรื่องนั้น รวมถึงการวิเคราะห์หาคำว่าสิ่งที่ว่านั้นมีหน้าที่อะไรมีบทบาทอย่างไรในสังคมกล่าวคือเป็น

การศึกษาภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมนั้น ซึ่งจะช่วยให้เราเห็นเครือข่ายของสภาพสังคมที่วาทกรรมชุดนั้นดำรงอยู่อย่างละเอียด

ดังนั้น จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงสรุปความหมาย ของแนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรมที่ได้จากนักวิจัย นักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้ว่าวาทกรรมนั้น เป็นลักษณะของการแสดงออกของการกระทำหรือวิธีพูดที่ปรากฏในเหตุการณ์ทางสังคม และมีผลกระทบต่อความเป็นสังคม ซึ่งวาทกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการเมืองเชิงพุทธในแง่ของการให้ความหมายเชิงการกระทำผ่านรูปแบบของภาษาเป็นวาทกรรมทางการปกครองในรูปแบบที่แตกต่างจากที่มีการนำเสนอกันว่ามีพัฒนาการอย่างเป็นลำดับขั้นตอน แต่จะเน้นการใช้อำนาจเพื่อช่วงชิงผลประโยชน์ระหว่างสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย ซึ่งมีส่วนประกอบของการเถลิงอำนาจ ความมั่นหมายในความรู้ (Will to Knowledge) ก็คือ ความมั่นหมายในอำนาจ (Will to Power) และวาทกรรมในรูปแบบการเมืองเชิงพุทธ จะถูกนำมาใช้เพื่อที่จะถามถึงที่มาของอำนาจ ความรู้ ความจริง / สัจจะทางการเมืองเชิงพุทธ ที่เกิดขึ้นว่า ในแต่ละยุคสมัยที่ผ่านมาอันมีชุดความรู้ ความจริงทางการเมืองเชิงพุทธอย่างไรบ้าง และถูกประกอบสร้างขึ้นมาอย่างเป็นกระบวนการได้อย่างไร

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเมือง (Political Innovation)

2.2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม

นวัตกรรม หมายถึงแนวความคิดที่มีความแปลกใหม่ที่รวมทั้งแนววิธีการคิดแบบใหม่ การปฏิบัติในรูปแบบใหม่ หรือการกระทำในรูปแบบใหม่ ที่ยังไม่เคยมีใครใช้ หรือวางแนวปฏิบัติในเรื่องนั้นมาก่อน ซึ่งคำว่านวัตกรรมนี้ยังรวมไปถึงในเรื่องของการนำสิ่งของเดิมมาปรับเปลี่ยนให้มีรูปแบบการใช้งานที่ทันสมัยมากขึ้นหรือเกิดสิ่งใหม่เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

นวัตกรรม มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินคือ Innovare ซึ่งหมายถึง “การทำสิ่งใหม่ขึ้นมา” การประดิษฐ์ (Invention) มีความหมายที่แตกต่างจากนวัตกรรม เพราะการประดิษฐ์ จะมีความหมายที่เน้นเฉพาะในแง่ของการประดิษฐ์ขึ้นมาเท่านั้น อาจจะประสบความสำเร็จในทางธุรกิจหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับผู้ประดิษฐ์จะมีแนวทางหรือรูปแบบธุรกิจที่จะทำให้การประดิษฐ์นั้นมีการความเป็นไปได้ในเชิงพาณิชย์ นวัตกรรมนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร บุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ดังนั้นมี

ผู้ให้คำนิยาม สำหรับคำว่า นวัตกรรม หลายแง่มุม (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ , 2542) ดังนี้

- 1) นวัตกรรม คือ สิ่งใหม่ เช่น แนวคิด ผลิตภัณฑ์ หรือ โครงการที่มีผู้เห็นว่าใหม่สำหรับตน
- 2) นวัตกรรม นวัตกรรม คือกระบวนการรับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อมาปรับปรุงให้เกิดแก่น (บุคคล องค์กรหรือสังคม) ทั้งในรูปแบบเทคนิควิธีการหรือสิ่งที่จับต้องได้ จนทำให้เกิดนวัตกรรม
- 3) นวัตกรรม คือ การคิดค้นและดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา โดยอาศัยความรู้ ความชำนาญ ที่มีอยู่ในตน (บุคคล องค์กรหรือสังคม) และอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ จนทำให้เกิดนวัตกรรม
- 4) นวัตกรรม คือ คุณลักษณะของบุคคล องค์กรหรือสังคมที่มุ่งแสวงหาการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ จนทำให้เกิดนวัตกรรม
- 5) นวัตกรรม คือ การเรียนรู้ การผลิต และการใช้ประโยชน์จากความคิดใหม่ เพื่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการกำเนิดผลิตภัณฑ์ การบริการ กระบวนการผลิตใหม่ การปรับปรุงเทคโนโลยี การแพร่กระจายเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์และเกิดผลพวงทางเศรษฐกิจและสังคม

นวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้ ต้องมาจากความรู้ความสามารถของบุคลากรในองค์กร นั้นๆ องค์กรจะต้องทำให้ทุกคนมีโอกาสในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งนวัตกรรมสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

- 1) Improvement Innovation ที่ทุกคนสามารถคิดได้ ทำได้ที่หน้างานของตนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสร้างฐานความคิดเชิงพัฒนาให้กับทีมงานเริ่มต่อยอด เชื่อมโยง ทำสิ่งที่ใหญ่ขึ้น ยกกระดับสิ่งที่พัฒนาขึ้นมากจนเห็นความแตกต่าง
- 2) Incremental Innovation ส่วนมากจะเกิดจากการต่อยอดความคิด เชื่อมโยง กระบวนการและเทคโนโลยีมาสร้างเป็นสิ่งที่ดีและมีคุณค่ามากกว่าเดิม เช่น การสร้างเทคโนโลยีใหม่ของธุรกิจโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น
- 3) Break through Innovation เป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมี ผู้อื่นต้องใช้เวลาตามเรา เป็นการสร้างโอกาสที่เป็นผู้นำในตัวสินค้าหรือบริการ ก่อให้เกิดคุณค่าแก่ลูกค้าและประสบความสำเร็จในตลาดอย่างชัดเจน เช่น Google เป็นต้น

ประเภทของนวัตกรรม

นวัตกรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1) นวัตกรรมที่จับต้องได้ (Tangible Innovation) เป็นนวัตกรรมที่เน้นในส่วนของ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) แบ่งได้เป็น

1.1) ผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้ (Tangible Product) เป็นนวัตกรรมที่ผู้ผลิตสร้างสรรค์ ผลงานขึ้นมาและผู้ใช้สามารถเห็นและสัมผัสได้ เช่น รถยนต์รุ่นใหม่ เครื่องเล่นดีวีดีรุ่นใหม่ โทรศัพท์มือถือระบบใหม่ เป็นต้น

1.2) ผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Product) เป็นบริการ (Service) ที่ผู้ ให้บริการพยายามสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา เช่น การใช้ Internet Banking ของธนาคาร การขาย Software ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2) นวัตกรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Innovation) เป็นนวัตกรรมที่เน้นในส่วนของ นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) เพราะทำให้ระบบการทำงานต่าง ๆ ในองค์กรมีการ เปลี่ยนแปลง แบ่งได้เป็น

2.1) นวัตกรรมกระบวนการทางเทคโนโลยี (Technological Process Innovation) เป็นการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาพัฒนาทำให้กระบวนการ และรูปแบบการทำงานในองค์กรมีการ พัฒนามากขึ้น เช่น การนำหุ่นยนต์ (Robot) มาใช้ในการผลิตรถยนต์ ธนาคารนำตู้ถอน-ฝากเงิน อัตโนมัติ (ATM) มาใช้ เป็นต้น

2.2) นวัตกรรมกระบวนการทางองค์กร (Organization Process Innovation) เป็นการ นำเอากระบวนการบริหารงานรูปแบบใหม่เข้ามาพัฒนากระบวนการและขีดความสามารถทางการ บริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ระบบ Just In Time (JIT) ของโตโยต้า Six Sigma ของ การบินไทย Balanced Scorecard (BSC) ของธนาคารกสิกรไทย เป็นต้น

กระบวนการจัดนวัตกรรม มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1) เริ่มจากการที่มีพันธกิจ เป้าหมาย และวิสัยทัศน์ขององค์กร ยึดไว้เป็นหลักในการที่จะ วิเคราะห์สภาพการณ์และหาแนวทางในการดำเนินงานให้ไปในทิศทางที่ถูกต้อง

2) วิเคราะห์คู่แข่งทางธุรกิจ เพื่อที่จะสามารถตามได้ทันและสร้างความแตกต่างได้

3) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ความต้องการของตลาดสภาพเศรษฐกิจ ความก้าวหน้า ของเทคโนโลยี วัตถุดิบ หรือผลิตภัณฑ์ที่จะสามารถเข้ามาทดแทนได้ในอนาคต

4) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โครงรูปแบบโครงสร้างขององค์กร การบริหารจัดการที่เป็นอยู่ สถานะทางการเงิน การพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นและแผนการดำเนินงาน

5) จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาเป็นปัจจัยในการกำหนดกลยุทธ์และยุทธวิธีที่จะนำไปสู่นวัตกรรมที่ตรงตามพันธกิจและวิสัยทัศน์

6) นำแผนงานและกลยุทธ์ที่วางไว้มาดำเนินการปฏิบัติจริง

7) ประเมินผลการทำนวัตกรรม โดยเน้นพฤติกรรมของคนในองค์กรที่เปลี่ยนไปว่าเป็นตามที่ต้องการหรือไม่

ดังนั้น นวัตกรรม (Innovation) ด้านต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์ที่มีการผลิตเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกหรือสร้างความปลอดภัย นวัตกรรมด้านธุรกิจที่ช่วยสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้กับองค์กร หรือนวัตกรรมด้านการบริหารที่ช่วยให้องค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำแนวความคิดกับการบริหารใหม่ ๆ มาใช้ในองค์กร ทั้งหมดนี้ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันสมัยและเข้ากับรูปแบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างต่อเนื่องตลอดไป

พัฒนาการของนวัตกรรม

นวัตกรรม (Innovation) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และนวัตกรรมของมนุษย์อันแยกกันไม่ออก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ ตลอดจนโครงสร้างทางสังคม อีกทั้งเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเพิ่มพูนความสามารถเชิงการแข่งขันของประเทศ ดังนั้น หากสรุปพัฒนาการของนวัตกรรม สามารถแบ่งได้ 5 ยุค สรุปได้ คือ (Ferrman & Soete, 1997 อ้างถึงใน กิรติ ยศยิ่งยง, 2552)

1) ยุคเริ่มแรก (ระหว่างปี พ.ศ. 2313-2383) ประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรกและเป็นผู้นำของโลกทางนวัตกรรมและเทคโนโลยี ในยุคนี้ เนื่องจากได้พัฒนาระบบกลไกทางกลศาสตร์ (Mechanics) ในอุตสาหกรรมทอผ้าทำให้ทุกงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นส่งผลให้ประเทศอังกฤษสามารถสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน

2) ยุคที่สอง (ระหว่างปี พ.ศ. 2383-2433) ประเทศอังกฤษยังคงครองความเป็นผู้นำทางด้านนวัตกรรมในการคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่นพลังไอน้ำ ฯลฯ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2511 อังกฤษก็ได้พัฒนารถจักรพลังไอน้ำขึ้น และ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิวัติอุตสาหกรรม

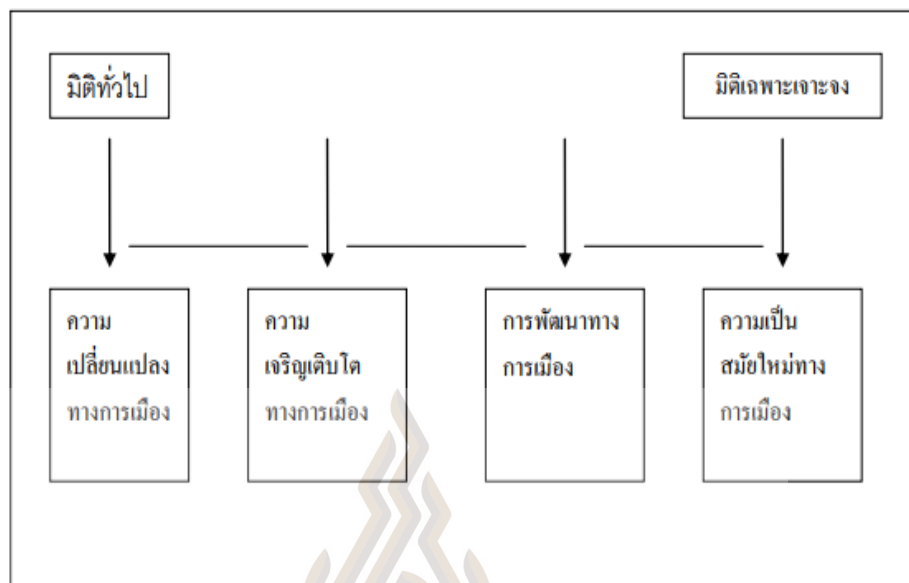
3) ยุคที่สาม (ระหว่างปี พ.ศ. 2433-2473) สหรัฐอเมริกาและเยอรมัน ได้เร่งส่งเสริมมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ จนสามารถก้าวขึ้น เป็นผู้นำทางเทคโนโลยีด้านวิศวกรรมไฟฟ้า เคมี การถลุงเหล็ก การต่อเรือ และอุตสาหกรรมหนัก อื่น ๆ ได้ในระยะเวลาต่อมา

4) ยุคที่สี่ (ระหว่างปี พ.ศ. 2473-2513) ประเทศญี่ปุ่น เร่งส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรม กระบวนการผลิตขนาดใหญ่ (Mass production) เช่น เทคโนโลยีการผลิตรถยนต์ ฯลฯ จนสามารถก้าวขึ้นมาเทียบเคียงอังกฤษ สหรัฐอเมริกาและเยอรมันได้

5) ยุคที่ห้า (ระหว่างปี พ.ศ. 2513 จนถึงปัจจุบัน) สหรัฐอเมริกา จัดให้มีการส่งเสริมสร้างนวัตกรรม รวมไปถึงการออกกฎหมาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมทางการสื่อสารคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีดิจิทัล จนสามารถกลับมาเป็นผู้นำทางด้านนวัตกรรมในสาขานี้ได้อีกครั้งหนึ่ง

2.2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเมือง

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเมือง (Political Innovation) ถือเป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากในเรื่องการพัฒนาทางการเมืองซึ่งจากการศึกษาในเรื่องการพัฒนาทางการเมืองของกรรณิการ์ กาญจนวิภูธร (2556) ได้กล่าวถึงแนวความคิดนี้เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

รูปที่ 2.1 แนวความคิดการพัฒนาทางการเมืองและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

ที่มา : กรรณิการ์ กาญจนวิภูธร, 2556

ภาพข้างต้นจะเห็นได้ว่า ถ้าพิจารณาจากมิติตัวไปและมิติตเฉพาะเจาะจงแล้ว แนวคิดที่เกี่ยวกับการเมืองและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องมีอยู่ 4 แนวความคิดด้วยกัน กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความเจริญเติบโตทางการเมือง การพัฒนาทางการเมือง และความเป็นสมัยใหม่ทางการเมือง

นอกจากนี้ กรรณิการ์ กาญจนวิภูธร (2556) ยังได้สรุปความหมายของการพัฒนาทางการเมืองเป็น 3 ประเด็นด้วยกันกล่าว คือ

ประเด็นแรก การพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การแก้ไข เปลี่ยนแปลง และปรับปรุงกิจกรรมเนื้อหา กระบวนการ และพฤติกรรมทางการเมืองในอันที่จะจัดสรรการใช้ทรัพยากรที่มีค่าสำหรับกลุ่มองค์กร และสังคมที่มีผลบังคับตามกฎหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้านอื่นๆ

ประเด็นที่สอง การพัฒนาทางการเมืองเป็นผลหรือตัวแปรตามซึ่งเกิดจากการพัฒนาด้านอื่นๆ (หรือตัวแปรต้นอื่นๆ) เช่น การพัฒนาพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความชอบธรรมทางการเมืองบูรณาการของชาติ การพัฒนาความขัดแย้ง การอบรมปมนิสัยทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรืออาศัยเหตุผลในทางฆราวาส หรือทางโลก ความเป็นเมือง การทำให้เป็นอุตสาหกรรม การศึกษาการสื่อสารมวลชน เป็นต้น

ประเด็นสุดท้าย ความหมายของการพัฒนาทางการเมืองคล้ายคลึงกับการบริหารการพัฒนา ดังได้กล่าวมาแล้ว นั่นก็คือ นักวิชาการมักจะให้ความหมายของการพัฒนาทางการเมืองในแง่ของทางภูมิศาสตร์ ในแง่ที่เป็นผลพวงจากสิ่งอื่น ในแง่ของเป้าหมายและในแง่ของภารกิจ การพัฒนาทางการเมืองในแง่ของภูมิศาสตร์ หมายความว่า การพัฒนาทางการเมืองที่เป็นปรากฏการณ์ของประเทศที่กำลังพัฒนา ดังนั้น การพัฒนาในแง่ที่เป็นผลพวงจากสิ่งอื่น หมายความว่า การพัฒนาทางการเมืองเป็นผลพวงจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เป็นต้นและการพัฒนาทางการเมือง ในแง่ของภารกิจหมายถึงว่าระบบการเมืองจะต้องปฏิบัติภารกิจอะไรบ้าง ถ้าประสงค์จะให้มีการพัฒนาเกิดขึ้น ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเมืองนั้นจะมีความศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐ

นวัตกรรมการบริหารจัดการภาครัฐ หมายถึง แนวคิด วิธี และรูปแบบใหม่ๆ ในการจัดการองค์กร (Organization Development) การดำเนินงาน (Work Process) และการให้บริการ (Service Delivery) อันเป็นผลมาจากการสร้าง พัฒนา เพิ่มพูน ต่อยอด หรือประยุกต์ใช้องค์ความรู้และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ (ศูนย์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556)

นวัตกรรมการบริหารงานภาครัฐมีขอบเขตอยู่ภายใต้กรอบบทบาทและหน้าที่ของรัฐบาล (Role and Functioning of Government) โดยสามารถจัดแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้คือ

1) นวัตกรรมเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ (Strategy Business Concepts Innovation) เป็น การคิดค้น ออกแบบ หรือกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ ภารกิจ เป้าประสงค์ใหม่ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์หรือวาทิศทางใหม่ในการนำองค์กรในอนาคต

2) นวัตกรรมด้านสินค้าและบริการ (Service and Product Innovation) เป็นการปรับปรุงปรับเปลี่ยนรูปผลิตภัณฑ์และการออกแบบของสินค้าและบริการ เช่น บัตรประจำตัวประชาชนแบบ Smart Card หน่วยบริการเคลื่อนที่ (Mobile Unit)

3) นวัตกรรมด้านรูปแบบการให้บริการการส่งมอบงาน (Delivery Innovation) ได้แก่ การสร้างหรือปรับเปลี่ยนแนวทางและรูปแบบในการบริการหรือการติดต่อกับประชาชน เช่น การให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต

4) นวัตกรรมด้านกระบวนการและการบริหารองค์การ (Process and Organization Administration Innovation) ได้แก่ การออกแบบโครงสร้างองค์กร และกระบวนการภายในใหม่ เช่น การจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ในการบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล เป็นต้น

5) นวัตกรรมด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงกระบวนการ (Process Interaction Innovation) ได้แก่ แนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาระบบความสัมพันธ์หรือการปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจหน้าที่กับภาคส่วนอื่น ๆ ขึ้นใหม่ เช่น การพัฒนากระบวนการให้บริการในงานที่สัมพันธ์กันอย่างครบวงจร

แนวคิดการเจรจา (Political Negotiation Approach)

แนวคิดนี้มีพื้นฐานมาจากมุมมองธรรมชาตินิยม (Natural System Perspective) (Scott, 1992) ซึ่งมององค์การเป็นที่รวบรวมของคนและกลุ่มคน ซึ่งมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน และบางครั้งแต่ละคนมีเป้าหมายที่แตกต่างจากเป้าหมายขององค์การ แนวคิดนี้จะเน้นที่ความซับซ้อนของเป้าหมายและความสำคัญของโครงสร้างอย่างไม่เป็นทางการและกลุ่มย่อยในองค์การ การพยายามจัดการกับกระบวนการทางการเมืองภายในเพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรม ดังนั้นกระบวนการของแนวคิดนี้จะประกอบด้วย การระบุผู้ที่มีส่วนได้เสียหลักที่จะมีผลกระทบต่อนวัตกรรม เช่น หน่วยงานของรัฐบาล หรือหน่วยงานที่ใช้งบประมาณ การเจรจาระหว่างบุคคล หรือกลุ่มภายในองค์การ การมีอิทธิพลในการตัดสินใจ และการใช้วิธีการเพื่อให้เกิดการใช้นวัตกรรม ซึ่งกระบวนการหลักในแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่เน้นการชักจูง

ขั้นตอนที่ 1 : ตระหนักถึงช่องว่างของการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 : ประเมินและระบุปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 : ระดมการสนับสนุนจากองค์การ

ขั้นตอนที่ 4 : สร้างทางเลือกของปัญหา

ขั้นตอนที่ 5 : เลือกแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 6 : พัฒนาแผนงานสำหรับการนำนวัตกรรมมาใช้

ขั้นตอนที่ 7 : การนำนวัตกรรมมาใช้

ขั้นตอนที่ 8 : ประเมินผลกระทบของนวัตกรรม

แนวคิดการมองเป็นกลุ่ม

แนวคิดการมองเป็นกลุ่ม (Building Block Approach) แนวคิดการจัดการนวัตกรรมในองค์การภาครัฐนี้ถูกพัฒนาขึ้นซึ่งมีหลักการเกี่ยวกับนวัตกรรมในองค์การบริการสาธารณะว่า นวัตกรรมในองค์การต้องการวัฒนธรรมนวัตกรรมที่เป็นมิตร การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร การให้รางวัล และการใช้ทรัพยากรและเงินทุน โดยวัฒนธรรมนวัตกรรมต้องการการรวบรวมความแตกต่างของพื้นฐานการคิดของแต่ละคนเพื่อสร้างความคิดใหม่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ ซึ่งหลักการดังกล่าวได้ถูกมองเป็นกลุ่มสำหรับการสร้างนวัตกรรมในการบริการสาธารณะดังนี้ (Borins, 2001)

กลุ่มที่ 1 การใช้แนวคิดเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งมองระบบการบริการสาธารณะเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมหนึ่งมากกว่าเป็นหน่วยย่อย ๆ ที่แยกจากกัน

กลุ่มที่ 2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นการสร้างระบบโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการบนพื้นฐานของนวัตกรรม

กลุ่มที่ 3 การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Process Improvement) ให้ความสนใจในกระบวนการการส่งมอบบริการสาธารณะแก่ผู้ใช้บริการ

กลุ่มที่ 4 การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและหน่วยงานที่ไม่แสวงหากำไรในการส่งมอบการบริการ (Participation) ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้ไม่เพียงทำทนายการทำงานของรัฐบาลแบบดั้งเดิมเท่านั้น แต่ยังสร้างพันธมิตรและช่องทางใหม่ ๆ ที่จะนำไปสู่นวัตกรรมในการให้บริการ

กลุ่มที่ 5 การกระจายอำนาจให้ชุมชน ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Empowerment) เป็นการเน้นการให้ความสำคัญนวัตกรรมแบบล่างขึ้นบน (Bottom-up Innovation) ในการสร้างนวัตกรรมการบริการสาธารณะ

2.2.3 การสร้างนวัตกรรมในองค์กร

การสร้างนวัตกรรมในองค์กรไม่ใช่เพียงแต่จะจ้างบุคคลที่มีความสามารถให้มาทำงานที่เหมาะสมหรือมีเทคโนโลยีที่ดีที่สุดเท่านั้น การสร้างปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีความจำเป็นที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการคิดและสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นมาในองค์กร

- 1) ต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของทุกคน
- 2) รู้จักปกป้องสิทธิของตนเองรวมถึงเคารพสิทธิของตนเองรวมถึงเคารพในสิทธิของผู้อื่นตามสมควร
- 3) มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงานสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานให้ดี
- 4) รู้จักคิดในสิ่งที่ซับซ้อน ซ่อนเงื่อน ฉีกตัวเองออกมาจากวิธีคิดที่เป็นระบบ ระเบียบตามขั้นตอนแบบเดิม เพื่อให้ได้แนวคิดใหม่ ๆ
- 5) รู้จักคิดปะติดปะต่อ นำสิ่งที่มีอยู่มาสร้างสรรค์เป็นสิ่งใหม่
- 6) การยอมรับนวัตกรรม Foster (1973) การยอมรับนวัตกรรมหมายถึง ประชาชนได้เรียนรู้โดยผ่านการศึกษาสามารถบรรยายได้โดยผ่านขั้นการเรียนรู้การยอมรับจะเกิดขึ้นได้หากมีเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อ บุคคลนั้นได้ทดลองปฏิบัติ Rogers and Shoemaker (1971) ให้ความหมายของการยอมรับว่าเป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคนที่เริ่มต้นตั้งแต่การรับรู้ข่าวเกี่ยวกับนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีหนึ่ง ๆ ไป จนถึงการยอมรับเอาเทคโนโลยีนั้น ๆ ไปใช้อย่างเปิดเผยเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร

ขั้นตอนในกระบวนการยอมรับ (Stage in the Adoption Process)

การยอมรับนวัตกรรมใหม่ เป็นกระบวนการตัดสินใจของ โดยอาศัยการสื่อสารสนับสนุนซึ่งขั้นตอนในกระบวนการยอมรับประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

- 1) การรับรู้ (Awareness) เป็นขั้นแรกที่จะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมใหม่ โดยบุคคลรับรู้ว่ามีนวัตกรรมใหม่ครั้งแรกเป็นขั้นตอนของการรับทราบเท่านั้นว่านวัตกรรมได้เกิดขึ้นและมีอยู่จริงแต่ยังไม่ได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน
- 2) ความสนใจ (Interest) บุคคลเริ่มมีความสนใจเริ่มค้นหาข้อมูลและเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นเพิ่มขึ้น พฤติกรรมนี้เป็นไปในลักษณะที่ตั้งใจและใช้กระบวนการคิดมากกว่าขั้นการ

รับรู้ ในขั้นนี้จะทำให้บุคคลได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่นั้นมากขึ้นบุคลิกภาพค่านิยม สังคม หรือประสบการณ์เก่า ๆ จะมีผลต่อบุคคลนั้น และมีผลต่อการติดตามข่าวสาร

3) การประเมิน (Evaluation) เป็นขั้นไต่ตรง บุคคลจะนำข้อมูลที่ได้นำมาพิจารณาข้อดี ข้อเสีย เพื่อตัดสินใจว่าจะทดลองนวัตกรรมใหม่หรือไม่ขั้นนี้จะแตกต่างจากขั้นอื่น ๆ ตรงที่เกิด การตัดสินใจที่จะลองความคิดใหม่ ๆ โดยบุคคลมักคิดว่าการใช้สิ่งใหม่ๆ นั้นเป็นการเสี่ยงที่ไม่แน่ใจ ผลที่จะได้รับ ในขั้นนี้จึงต้องการแรงเสริม (Reinforcement) เพื่อสร้างความมั่นใจยิ่งขึ้นว่าสิ่งที่ได้ ตัดสินใจทดลองนั้นถูกต้อง โดยการให้คำแนะนำข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ

4) การทดลอง (Trial) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองนวัตกรรมใหม่โดยอาจลองปฏิบัติทั้งหมด หรือบางส่วน เพื่อพิสูจน์ประโยชน์ของนวัตกรรมใหม่นั้น และรอตัดสินใจว่าจะยอมรับนวัตกรรม นั้นหรือไม่ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหาข่าวสารที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่ซึ่งผลทดลองจะ มีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจที่จะปฏิเสธหรือยอมรับต่อไป

5) การยอมรับ (Adoption) เป็นขั้นสุดท้ายในกระบวนการยอมรับ เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับ นวัตกรรมใหม่หลังจากได้ทดลองปฏิบัติแล้วและนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง หลังจากยอมรับ

นวัตกรรมแล้วกลุ่มเป้าหมายจะมีการแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ยอมรับ ถ้าข่าวสารที่ได้รับภายหลังมีผลว่าไม่สมควรรับนวัตกรรมนั้น (พรปวีณ์ สหวัฒน์พงศ์ , 2553)

สำหรับแรงกระตุ้นในการสร้างนวัตกรรมภาครัฐ การบริการของภาครัฐมีมาตรฐานการ จัดการที่ต่ำเมื่อเทียบกับการบริการของภาคเอกชน ซึ่งนำไปสู่การขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานและขาดความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) Porter (1985) ได้ กล่าวว่าการขาดนวัตกรรมของรัฐบาลจะ ขัดขวางการทำให้ผลการปฏิบัติงานและผลผลิตที่ดีขึ้น ดังนั้นนวัตกรรมจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ช่วยในการพัฒนาการบริการภาครัฐได้ในภาคธุรกิจ นวัตกรรมจะเกี่ยวกับการสร้างความรู้ด้าน สินค้า บริการ หรือกระบวนการผลิตใหม่ แต่่นวัตกรรม ในภาครัฐจะมีความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากธรรมชาติของสิ่งกระตุ้นในการสร้างนวัตกรรมของ ภาครัฐมีความแตกต่างจากภาคเอกชน โดยแรงกระตุ้นในภาคเอกชนประกอบด้วย แรงผลักดันจาก การวิจัย (Research Push) เป็นการพัฒนานวัตกรรมจากพื้นฐานของการวิจัยและแรงผลักดันจากแรง

ดึงของตลาด (Market Pull) เป็น การพัฒนานวัตกรรมจากพื้นฐานของการวิเคราะห์ตลาดและลูกค้า (Freeman, 1982) ซึ่งแรงกระตุ้น ทั้งสองก็มีในภาครัฐแต่ภาครัฐยังมีแรงกระตุ้นที่เพิ่มขึ้นจากภาคเอกชน คือ แรงกระตุ้นจากการเมือง (Political Imperative) ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นเฉพาะในภาครัฐ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในนโยบายภาครัฐหรือเป้าหมายด้านนโยบายเป็นแรงผลักดันให้เกิดนวัตกรรมในการออกแบบ พัฒนา และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางนโยบาย (Osborne, 1998) นอกจากนี้ ภาครัฐมีแรงกระตุ้นจากการถูกจับตามองผลการดำเนินงาน (Conspicuous Production Impetus) เป็น เรื่องยากที่เจ้าหน้าที่ในภาครัฐจะแสดงถึงความมีประสิทธิภาพในการทำงาน เนื่องจากความไม่ชัดเจนในการตั้งเป้าหมายของการบริการสาธารณะและการจับต้องได้ยาก ทำให้สะท้อนถึงการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่ไม่ชัดเจน (Feller, 1981) ดังนั้น แรงกระตุ้นนี้จะทำให้ภาครัฐใช้นวัตกรรมเสมือนเป็นตัวแทนองค์การหรือตัวแทน ผลการปฏิบัติงานหรือความสำเร็จของภาครัฐ เพื่อนำไปปฏิบัติเพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการของภาครัฐ (พยัคฆ์ วุฒิรงค์, 2551) กระบวนการสร้างนวัตกรรมภาครัฐ การบริหารกระบวนการสร้างนวัตกรรมในองค์การภาครัฐประกอบด้วย 4 แนวคิด (Osborne & Brown, 2005) ดังนี้

2.2.4 แนวคิดการจัดการแบบเหตุผลนิยม (Rational management approach)

แนวคิดนี้มีรากฐานมาจากมุมมองระบบที่เป็นเหตุเป็นผล (Rational System Perspective) (Scott, 1992) มององค์การเสมือนเครื่องมือที่ถูกออกแบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงซึ่งเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและโครงสร้างองค์การเป็นผลมาจากพฤติกรรมภายในองค์การโดยกระบวนการเริ่มจากการระบุปัญหาของผลการปฏิบัติงานหรือช่องว่าง (Gap) ขององค์การ เช่น ความผิดพลาดในการจัดหาที่พักอาศัยในชนบทให้เพียงพอ (ขั้นตอนที่ 1) ซึ่งนำไปสู่ความต้องการประเมินเหตุผลของความผิดพลาด (ขั้นตอนที่ 2) และพยายามระดมการสนับสนุนจากองค์การเพื่อพยายามสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาที่ระบุ (ขั้นตอนที่ 3) หลังจากนั้นทีมการจัดการขององค์การสร้างทางเลือก เพื่อแก้ปัญหาและเลือกทางเลือกสำหรับนวัตกรรม (ขั้นตอนที่ 4 และ 5) ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแผนงานและนำมาใช้ (ขั้นตอนที่ 6 และ 7) สุดท้ายกระบวนการจะถูกประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การระบุช่องว่างของผลการปฏิบัติงานอีกครั้ง (ขั้นตอนที่ 8) ซึ่งเครื่องมือที่สำคัญในแนวคิดนี้ คือ การวิเคราะห์สาเหตุจนกว่าจะได้คำตอบในช่องว่างในการปฏิบัติงานที่จะไปสู่รูปแบบในอุดมคติของกระบวนการนวัตกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเมืองได้ว่าเป็น สิ่งใหม่ หรือข้อค้นพบใหม่ที่มีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม การเมืองจนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านโครงการอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ส่งผลให้เกิดความเติบโตทางเศรษฐกิจและการแข่งขัน ส่วนนวัตกรรมภาครัฐนั้นมีความคล้ายคลึงกันแต่เน้นการออกแบบ พัฒนา รูปแบบการบริหารเพื่อบรรลุเป้าหมายทางนโยบาย และสะท้อนให้เห็นถึงผลของการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน

2.3 ทฤษฎีและแนวคิดอำนาจทางการเมือง (Political Power)

2.3.1 แนวคิดของอันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci)

อันโตนิโอ กรัมสกี (Gramsci, 1995 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) ได้อธิบายถึงอำนาจโดยใช้กำลังบังคับและการสร้างความยินยอมพร้อมใจ โดยการวิเคราะห์กลไกรัฐว่ามีลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือสำหรับกลไกด้านการปราบปรามนั้นจะหนักมือไปที่กลไกการใช้กำลังบังคับ (Coercion) เช่น หากมีการเดินขบวนชุมนุมประท้วง ทางเลือกหนึ่งของชนชั้นปกครองก็อาจเป็นการใช้กำลังตำรวจบุกจับแกนนำผู้ประท้วงมาคุมขัง ฯลฯ อย่างไรก็ตาม กรีมสกี ย้ำว่า ในการใช้กำลังบังคับเช่นนี้อาจได้ผลแบบชั่วคราว เนื่องจากว่ายังมีการปราบปรามมากเท่าใด ก็ยังมีกระบวนการต่อต้านมากขึ้นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ Gramsci จึงสรุปว่า เส้นทางที่ชนชั้นปกครองมักใช้ควบคู่กันไปที่ก็คือ กระบวนการสร้างความยินยอมพร้อมใจ (Consent) โดยผ่านกลไกของรัฐด้านอุดมการณ์ อันถือเป็นกลยุทธ์ที่แทรกซึมอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้ที่ถูกปกครองทั้งหลาย

อำนาจครอบงำ คือ การครอบงำของชนชั้นหนึ่งโดยใช้วิธีการทางการเมืองและอุดมการณ์ประสานเข้าด้วยกัน กล่าวคือ มีคนกลุ่มหนึ่งตั้งใจครอบงำคนอื่นและลักษณะการครอบงำเกิดขึ้นในระดับชนชั้น คือนำเอาวิธีการเมืองผสมเข้ากับเรื่องอุดมการณ์ ใช้วิธีการเมืองทำให้เกิดการยอมรับอำนาจเข้าไปเป็นส่วนสำคัญของอุดมการณ์ ทำให้เกิดสำนึกเรื่องชนชั้นตามอุดมการณ์ที่สอดคล้องได้ การครอบงำนี้ปกติจะใช้การครอบงำทางการเมืองแต่วิธีการครอบงำที่ไม่ให้เกิดปัญหาต้องทำในระดับอุดมการณ์คนจะได้รู้สึกที่ไม่ถูกบังคับ อุดมการณ์จึงมีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดการยอมรับชนชั้นที่เป็นคนส่วนใหญ่ การรักษาดูแลระหว่างการบังคับกับการทำให้เกิดการยอมรับจะแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม บางสังคมก็จะบังคับมาก บางสังคมก็พยายามทำให้เกิดการยอมรับมาก สังคมที่บังคับมากคือ สังคมเผด็จการ และสังคมทุนนิยม ซึ่งกรัมสกีเห็นว่ารัฐเป็นเป็นตัวการ

สำคัญในการสร้างพลังบังคับที่กำกับประชาชนส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตามอำนาจนำนั้น กรณีของอำนาจเชิงศีลธรรมของพุทธก็เช่นเดียวกัน มีการสร้างอำนาจนำในชุดความรู้ของชุดธรรมะในพุทธศาสนาและกลายเป็นอำนาจนำในสังคมไทย

นอกจากนี้ อำนาจครอบงำ (Hegemony) ต่างจากอำนาจบังคับข่มขู่ (Coercion) เพราะเป็นอำนาจผ่านกระบวนการ การนิติบัญญัติหรือบริหาร แสดงออกโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใช้อำนาจครอบงำเป็นผู้นำทางวัฒนธรรม ถูกใช้โดยชนชั้นปกครอง ปัญญาชนที่รับใช้นายทุนเข้าไปสู่ฐานะผู้นำทางวัฒนธรรมและได้รับการยอมรับจากมวลชน โดย (Gramsci, 1995 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) วิเคราะห์สังคมออกเป็นสองส่วน ส่วนแรก คือ รัฐผู้ใช้อำนาจในการบังคับ อีกส่วนหนึ่งเรียกว่า ประชาสังคม (Civil Society) ส่วนนี้เป็นส่วนที่ทำให้เกิดการยอมรับ Gramsci, 1995 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) บอกว่าการยอมรับเกิดจากการครอบงำทางอุดมการณ์ที่สถาบันต่างๆ ในประชาสังคมสร้างขึ้นและรับไว้ (Gramsci, 1995 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) ระบุว่าประชาสังคมเป็นตัวครอบงำความคิดของพลเมือง สถาบันเหล่านี้ได้แก่ครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนาและสื่อ ดังนั้นประชาสังคมจึงเป็นเครื่องมือในการปกครองครอบงำของชนชั้นนายทุนสภาพเช่นนี้ จะเกิดขึ้นในประเทศพัฒนาที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาเป็นเวลานาน ประชาสังคมในระบอบประชาธิปไตยทุนนิยมทำหน้าที่ปกป้องทุนนิยมจากการปฏิบัติหรือการต่อสู้

สำหรับ (Gramsci, 1995 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) นั้น “อำนาจ” ไม่เคยมีลักษณะแบบหยุดนิ่งหรือเกิดขึ้นแบบ “ม้วนเดียวจบ” (Once and For All) ตรงกันข้าม ปฏิบัติการทางอำนาจจะอยู่ในรูปของ กระบวนการกลายมาเป็น (The Process of Becoming) เสมอ ซึ่ง Gramsci ได้อธิบายสภาวะการณ์ดังกล่าวในแนวคิด “อำนาจนำ” (Hegemony) ซึ่งกรัมซึ่ได้จำแนกกลยุทธ์ของการครอบครองอำนาจนำออกเป็น 2 ด้านด้วยกัน ได้แก่

1) การครอบครองอำนาจนำทางการเมือง (Political Hegemony) หมายถึง การสถาปนา ระบบการเมืองหนึ่งๆ ให้กลายเป็นระบบหลักของสังคม ฉะนั้นระบบการเมืองแบบอื่นๆ ก็จะหมดความชอบธรรมไปโดยปริยาย ซึ่งหากใครคิดขัดแย้งกับระบบหลักนี้ก็จะถูกมองในแง่ลบว่าเป็นปฏิปักษ์

2) การครอบครองอำนาจนำทางวัฒนธรรม (Cultural Hegemony) หมายถึง กระบวนการสถาปนาวัฒนธรรมหลักหรือระบบความคิดหลักขึ้นในสังคมเพื่อนำไปสู่การสร้างความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ทั้งนี้ การผลิตและเผยแพร่วัฒนธรรมหลักดังกล่าวนี้ จะมีสื่อมวลชนเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันความคิด จิตสำนึก ที่แทรกซึมอยู่ในชีวิตประจำวันของมวลชน (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551)

การมีสำนึกซ้อน (Gramsci, 1995 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) เชื่อว่าการครอบงำด้วยอำนาจแบบ Hegemony จะไม่สมบูรณ์ ทรัมซียืนยันว่าชนชั้นปกครองหรือชนชั้นครอบงำจะไม่สามารถครอบงำได้สมบูรณ์แม้ในสังคมทุนนิยมปัจจุบัน เหตุผลที่ครอบงำไม่ได้เป็นเพราะเรื่องการเมืองสำนึกซ้อน คนสามารถที่จะมีสำนึกได้สองส่วน โดยเฉพาะชนชั้นแรงงานสำนึกซ้อนจะเกิดขึ้นในชนชั้นแรงงานคือ ชนชั้นแรงงานจะมีสำนึกทั้งส่วนที่ถูกครอบงำโดยนายทุนและส่วนที่ถูกครอบงำโดยอุดมการณ์ปฏิวัติ ในสองส่วนนี้ Gramsci, 1995 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) กล่าวว่าในที่สุดแล้วสำนึกซ้อนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยที่สังคมทุนนิยมจะถูกโค่นล้มและชนชั้นแรงงานจะสามารถสร้างอุดมการณ์ของกลุ่มขึ้นมาได้เอง

การต่อสู้ทางชนชั้น (Gramsci, 1995 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) คิดว่าชนชั้นแรงงานเป็นชนชั้นที่น่าเห็นใจ เพราะว่าเขาไม่สามารถที่จะปฏิบัติการปฏิวัติไปได้ตามลำพัง ชนชั้นแรงงานต้องการคนมาช่วยเหลือและคนที่เข้าไปช่วยเหลือชนชั้นแรงงานคือปัญญาชน ถ้าปราศจากกลุ่มปัญญาชนเข้ามาช่วยจะไม่เกิดการต่อสู้ทางชนชั้น (Gramsci, 1995 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) สรุปว่า ในที่สุดการต่อสู้ระหว่างชนชั้นจะเป็นการต่อสู้ระหว่างปัญญาชนในชนชั้นแรงงานกับปัญญาชนในชนชั้นนายทุน การต่อสู้ไม่ได้เป็นแบบนองเลือด แต่เป็นการต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจ โดย (Gramsci, 1995 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพและสมสุข หินวิมาน, 2551) ให้ความสำคัญกับการทำสงครามขับเคลื่อน (War of Movement) และการทำสงครามช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด (War of Position) โดยการทำให้สงครามขับเคลื่อนอันประสบความสำเร็จปรากฏให้เห็นผ่านชัยชนะของกรรมาชีพหัวก้าวหน้าซึ่งสามารถยึดกุมกลไกอำนาจรัฐในรัสเซีย อย่างไรก็ตามรูปแบบของการทำสงครามขับเคลื่อนไม่สามารถใช้เพื่อโค่นล้มชนชั้นนายทุนในสังคมยุโรปได้ (Cox, 2005) การพัฒนาแนวคิดการครอบงำอำนาจนำเป็นการพัฒนาต่อยอดความคิดมาจากพื้นฐานหรือชนบททางความคิดแบบมาร์กซิสต์เรื่องโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ซึ่งแบ่งออกเป็นโครงสร้าง ส่วนบน (Superstructure) อันได้แก่ ระบบกฎหมาย ความเชื่อ ศิลธรรม ปรัชญา การศึกษาและสถาบันทางการเมือง และโครงสร้างส่วนล่าง (Base/Sub-Structure)

อันได้แก่ “วิถีการผลิต (Mode of Production) ซึ่งประกอบด้วยพลังในการผลิต (Productive Force) และความสัมพันธ์ในการผลิต (Relation of Production) เป็นสำคัญ” นักคิดสายมาร์กซิสต์ดั้งเดิม (Classical Marxist) ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างส่วนล่าง (สุภางค์ จันทวานิช, 2553) โดยมีขอบเขตความเชื่อว่า พลังในการผลิตและความสัมพันธ์ในการผลิตนั้นมักมีความขัดแย้งกันปรากฏให้เห็นในรูปแบบของการต่อสู้ทางชนชั้น (Class Struggles) ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่าโครงสร้างส่วนล่างนั้นให้ความสำคัญกับปัจจัยทางเศรษฐกิจในการเปลี่ยนแปลงสังคม” แต่ Gramsci (Gramsci, 1971) แย้งว่าโครงสร้างส่วนบนมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมได้เฉกเช่นเดียวกับโครงสร้างส่วนล่าง กล่าวคือในการให้ความสำคัญกับปัจจัยทางเศรษฐกิจในโครงสร้างส่วนล่างนั้นยังไม่เพียงพอ หากแต่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการเมืองและอุดมการณ์ควบคู่กันไป (Gramsci, 1971) ได้ชี้ว่าในโครงสร้างส่วนบนประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญได้แก่ สังคมการเมือง (Political Society) และประชาสังคม (Civil Society) โดยภายในสังคมการเมืองจะปรากฏให้เห็นการดำรงอยู่ของรัฐและกลไกการสืบทอดการครองอำนาจโดยชนชั้นปกครองผ่านการใช้อำนาจและการใช้กำลังบังคับ (Coercion) ในขณะที่ภาคประชาสังคมจะรักษาสถานะการครองอำนาจผ่านการสร้างความยินยอมพร้อมใจ (Consent) ให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน โดยที่ประชาชนไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการบังคับ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือกระบวนการในสร้างความยินยอมพร้อมใจโดยธรรมชาติ (Spontaneously Consensus) โดยปราศจากซึ่งการใช้กำลัง (วัชรพล พุทธรักษา, 2556)

ประชาสังคมในทัศนะของ Gramsci คือ องค์กรที่อยู่นอกเหนืออำนาจรัฐ (วัชรพล พุทธรักษา, 2556) อาทิ สถาบันครอบครัว ศาสนา และสื่อมวลชน ซึ่งทำหน้าที่รักษาและสนับสนุนการดำรงอยู่ของชุดคุณค่าและอุดมการณ์ของชนชั้นปกครองผ่านการอบรมกล่อมเกลา การกำหนดระเบียบแบบแผนตลอดจนพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมให้เป็นที่พึงประสงค์ เหนือสิ่งอื่นใด Gramsci ให้ความสำคัญกับภาคประชาสังคมในฐานะเป็นสถาบันซึ่งทำหน้าที่สถาปนา “กลุ่มก้อนทางประวัติศาสตร์ (Historic bloc/Blocco Storico)” (Cox, 1981) ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การครองอำนาจนำซึ่งปรากฏให้เห็น ณ ช่วงขณะหนึ่งทางประวัติศาสตร์ เมื่อชนชั้นปกครองสามารถสถาปนา กลุ่มก้อนทางประวัติศาสตร์ผ่านการผนวกพื้นที่ในโครงสร้างส่วนบนและโครงสร้างส่วนล่างเข้าด้วยกัน (Gramsci, 1971)

นอกจากนี้ ข้อสังเกตสำคัญเกี่ยวกับการต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจของชนชั้นได้ปกครองว่า จำต้องยึดกุมภาคประชาสังคมให้ได้เสียก่อนเป็นอันดับแรก อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญของการโจมตีหรือยึดกุมอำนาจรัฐ คือ ระยะเวลาและความพร้อมโดยหากตัดสินใจโจมตีก่อน เวลาอันพึงสมควร

(Premature Attack) จะยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอ ตลอดจนเป็นการเอื้อโอกาสให้กลุ่มชนชั้นปกครองปรับตัวและเข้าสืบทอดการครองอำนาจในภาคประชาสังคมต่อไป (Cox, 1981)

(Gramsci, 1971) เชื่อว่าชนชั้นปกครองจะไม่สามารถครองอำนาจนำได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด หากปกครองโดยอาศัยการใช้กำลังบังคับ เพราะอำนาจของชนชั้นปกครองไม่สามารถแพร่กระจายไปยังทุกภาคส่วนของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย (Gramsci, 1971) ได้เสนอว่าเพื่อจะได้มาซึ่งการครองอำนาจนำ ชนชั้นปกครองจำเป็นต้องสร้างกระบวนการยินยอมพร้อมใจจากชนชั้นใต้ปกครอง (Subordinate Class) (Cohn, 2008, pp.107) ทั้งนี้การจะสร้างความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ให้เกิดขึ้นชนชั้นปกครองจำเป็นต้องยินยอมให้ชนชั้นใต้ปกครองได้รับสิทธิบางประการ อาทิ สวัสดิการ ทางสังคม ทั้งเพื่อรักษาสถานะของตนควบคู่กัน ไปด้วยกับการรักษาฐานเสียงสนับสนุนจากชนชั้นใต้ปกครองต่อไป (Gramsci, 1971) ซึ่งต่อไปว่าหากรัฐหรือผู้ปกครองต้องการครองอำนาจนำในสังคมได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด (Absolute Domination) มีความจำเป็นที่จะต้องยึดอำนาจโครงสร้างส่วนบนและ โครงสร้างส่วนล่างให้ได้ทั้งสองส่วน ผ่านการสถาปนาของกลุ่มก้อนทางประวัติศาสตร์ (Historical block) (Cox, 1981, pp.55-58) งานเขียนของ (Gramsci, 1971) เป็นการสะท้อนมุมมองของเขามีต่อสภาพการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในสมัยนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องแนวคิดการครองอำนาจนำที่เป็นกรอบแนวคิดหลักในการอธิบายปรากฏการณ์ในงานวิจัย

นอกจากนี้ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2517) ได้สรุปความหมายของการครองอำนาจนำ หรือการมีอำนาจครอบครองความเป็นใหญ่ (Hegemony) ในทัศนะของ (Gramsci, 1971) ไว้ดังนี้

1) กระบวนการในสังคมซึ่งส่วนหนึ่งของชนชั้นนำกระทำการควบคุมผ่านความเป็นผู้นำทางศีลธรรมและปัญญาต่อส่วนอื่นๆ ของชนชั้นนำ ซึ่งเป็นพันธมิตรกัน ส่วนที่นำนี้มีอำนาจและความสามารถในการเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของส่วน อื่นๆ ส่วนที่นำไม่ได้บังคับให้ส่วนอื่นๆ ยึดถืออุดมการณ์ของตน แต่ใช้การกล่อมเกลாதทางการศึกษาและในทางการเมือง โดยเสนอหลักการที่เป็นอุดมการณ์ร่วมในลักษณะที่ดึงเอาโลกทัศน์และผล ประโยชน์ของกลุ่มพันธมิตรเข้ามาไว้ในอุดมการณ์ร่วมนี้ด้วย

2) การมีอำนาจครอบงำเป็นความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำและชนชั้นใต้ปกครอง เป็นความพยายามของชนชั้นนำที่ประสบความสำเร็จในการใช้ความเป็นผู้นำทางการเมือง ศีลธรรมและ

ปัญญาไปกำหนดโลกทัศน์ของชนชั้น นำให้เป็นโลกทัศน์ที่ทุกๆ ฝ่ายยอมรับนับถือ ซึ่งมีผลในการ
 ชี้นำผลประโยชน์และความต้องการของกลุ่มที่ถูกอำนาจครอบงำทั้งหลาย โดย วนัส ปิยะกุลชัยเดช
 (2548) ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการครอง ความเป็นใหญ่และอุดมการณ์ของ
 (Gramsci, 1971) ซึ่งพบว่าอุดมการณ์ของการครองความเป็นใหญ่แบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยแบ่ง
 ตามมุมมองของคู่อริในการต่อสู้เพื่อการครองความเป็นใหญ่ ประเภทแรก การครองความเป็นใหญ่
 มีอุดมการณ์เพื่อก่อตั้งรัฐใหม่ การครองความเป็นใหญ่จึงเป็นวิธีการที่จะทำให้กลุ่มทางสังคมหลัก
 หรือชนชั้นมีอำนาจในการจัดความสัมพันธ์ทางการเมืองใหม่หรือรัฐใหม่ รัฐใหม่ที่ว่านี้ก็ได้เปิด
 โอกาสให้กลุ่มทางสังคมหรือชนชั้นของตน ประเภทที่สอง การครองความเป็นใหญ่นั้น มี
 อุดมการณ์เพื่อรักษาไว้ซึ่งการมีอำนาจในการจัดการความสัมพันธ์ทางการเมือง และเศรษฐกิจ การ
 ครองความเป็นใหญ่ในแง่นี้จึงเป็นวิธีการของกลุ่มทางสังคมหลักหรือชนชั้นที่มีอำนาจแล้วจัดการ
 กับกลุ่มทางสังคมหลักหรือชนชั้นตรงกันข้ามไม่ให้สามารถทำลายการครองความเป็นใหญ่ของกลุ่ม
 หรือชนชั้นตน

ชนิดา ชิตบัณฑิตย์ (2550) “อำนาจนำ” หมายถึง กระบวนการที่ชนชั้นปกครองหรือชนชั้น
 อื่นสร้างความยอมรับเห็นชอบชนชั้นอื่นๆ ผ่านกลุ่มปัญญาชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีบทบาทในการเผยแพร่
 แนวคิดหรืออุดมการณ์ในสังคม วัชรพล พุทธรักษา (2549) “การครองอำนาจนำ” หรือ “Hegemony”
 หมายถึง การใช้อำนาจของกลุ่ม/ชนชั้นใดๆ เพื่อสร้างภาวะครอบครองความคิด และมีอำนาจนำ
 เหนือกลุ่ม/ชนชั้นอื่นๆ ในสังคม โดยที่การใช้อำนาจดังกล่าวนั้นปราศจากการใช้ความรุนแรง หรือ
 การบังคับเชิงกายภาพ แต่เป็นการใช้อำนาจผ่านกลไกชนิดต่างๆ เพื่อครอบครองความคิด โน้มน้าว
 และทำให้เกิดการยอมรับ เพื่อก่อให้เกิดขึ้นซึ่งความยินยอมพร้อมใจ และได้รับการสนับสนุนจาก
 กลุ่มพลังทางสังคมและชนชั้นต่างๆ โดยที่ผู้คนในกลุ่ม/ชนชั้นที่ถูกกระทำนั้นไม่ทราบ หรือไม่
 สามารถตระหนักได้ว่าตนได้ถูกครอบครองความคิดไปแล้ว (สุภางค์ จันทวานิช, 2553) การครอง
 ความคิดจิตใจ คือ การครอบงำชนชั้นหนึ่งโดยวิธีการทางการเมืองและอุดมการณ์ประสานเข้า
 ด้วยกัน กล่าวคือ มีกลุ่มคนในสังคมซึ่งตั้งใจจะครอบงำคนอื่นและลักษณะการครอบงำที่เกิดขึ้นใน
 ระดับชนชั้น คือ การนำเอาวิธีการทางการเมืองมาผสมกับเรื่องอุดมการณ์ ทำให้เกิดจิตสำนึกทางชน
 ชั้นที่ตามอุดมการณ์

เกษียร เตชะพีระ (2553) นิยาม “อำนาจนำ” (Hegemony) ว่าหมายถึง ความสามารถในการ
 นำโดยความยินยอมพร้อมใจของผู้ตาม (Leadership by Consent) หรือนัยหนึ่ง การยินยอมปฏิบัติ
 ตามผู้นำโดยไม่ต้องถูกบังคับ (Non – Coercive Compliance) คำว่า “Hegemony ” หรือที่ในงานชิ้น

นี้ใช้คำว่า “การครองอำนาจนำ” เป็นคำที่มีที่มาจาก ภาษากรีกที่ว่า “Hegemon” ที่มีความหมายถึง การนำ (Leading) การมีอำนาจเหนือผู้อื่น (Prominent Power) และมักจะใช้ในความหมายของการ ครองอำนาจทางการเมือง (Political Dominance) เป็น ส่วนใหญ่ Gramsci ได้จำแนกวิธีการในการ ครองอำนาจนำออกเป็น 2 ด้าน (วัชรพล พุทธรักษา, 2550 อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ เอี่ยมลลอ, 2554) คือ

- 1) Political Hegemony การครองอำนาจนำทางการเมือง อันหมายถึงการสถาปนาระบบ การเมือง ระบบหนึ่งให้กลายเป็นระบบหลักของสังคม ตัวอย่างเช่น ระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย ที่ วางเงื่อนไขให้พรรคการเมืองทุกพรรคส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาในสภาฯ หาก พรรคใดมีจำนวน ส.ส. มากที่สุด ก็จะได้รับสิทธิในการจัดตั้งรัฐบาลและมีหัวหน้าพรรคเป็น นายกรัฐมนตรี ไม่ว่า วิธีการได้ ส.ส. นั้นจะได้อะไรด้วยวิธีการอย่างไร ไม่ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองที่มี ส.ส. มากที่สุดจะมี ความเหมาะสมเป็นผู้นำหรือไม่ก็ตาม แต่นี่ก็เป็นระบบการเมืองที่ได้รับการ ขอมรับอยู่ในสังคมไทย ปัจจุบัน และเมื่อมีรูปแบบการเมืองหลักเป็นระบบรัฐสภาประชาธิปไตย แบบมีตัวแทนแล้ว รูปแบบ การเมืองในแบบอื่นๆ ก็หมดความชอบธรรมไปโดยปริยาย เช่น การรวมตัวของกลุ่มประชาชนที่มี ปัญหา และต้องการวิธีแก้ปัญหาโดยตรง (โดยไม่ผ่านตัวแทน) จะถูกมองว่าเป็นการก่อหวอดสร้าง ความไม่สงบ ที่เรียกว่า “เกิด Mob” เป็นต้น และ 2) Cultural Hegemony การครองอำนาจนำทาง วัฒนธรรม มีความหมายเช่นเดียวกับ Political Hegemony เพียงแต่เปลี่ยนมิติมาเป็นด้านวัฒนธรรม อันหมายถึงการสถาปนาระบบคิด ระบบวัฒนธรรมอันหนึ่งให้กลายเป็นระบบคิดหลักและ วัฒนธรรมหลักของสังคมเพื่อนำไปสู่การสร้างความเห็นพ้องต้องกัน(Consensus) ทั้งนี้ การผลิตและ เผยแพร่วัฒนธรรมจะมีสื่อมวลชนเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันความคิด/จิตสำนึกที่แทรกซึมอยู่ ในชีวิตประจำวันของมวลชน กรณีของ วัฒนธรรมหลักของสังคมไทย ก็คือ วัฒนธรรมที่บุคคลไม่ สามารถเจริญก้าวหน้า ใช้ความสามารถส่วนตัวโดยลำพังได้ เพราะสังคมไทยมีวัฒนธรรม เรื่อง พรรคพวกเส้นสายเป็นเงื่อนไขของความก้าวหน้าใน เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2543) การสร้าง ภาวะการครองอำนาจนำนี้จะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แบบไม่ได้ ถ้ากลุ่มผู้ปกครองหรือชนชั้นปกครอง จะมุ่งหวังยึดครองแต่เพียงอำนาจรัฐแต่เพียงอย่างเดียว โดยปราศจากการครองอำนาจเหนือระบบ ความคิดหรืออุดมการณ์เหนือสังคมส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้ “กลุ่มผู้ดำเนินการสร้าง ภาวะครองอำนาจ นำ” นั้นจะต้องพยายามที่จะสร้างแนวร่วมและแปรสภาพอุดมการณ์ของพันธมิตร จากกลุ่ม หรือชน ชั้นต่างๆ รวมถึงกลุ่มที่เป็นอริ ให้เป็นหนึ่งเดียวกันให้ได้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2543) กระบวนการ ทำงานเพื่อครองอำนาจนำทั้งทางด้านการเมืองและอุดมการณ์ มีหน้าที่สำคัญ คือ 1) หน้าที่เป็น เครื่องมือในการทำสงครามช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด (War of Position) เป้าหมายของการครอง อำนาจนำนั้น ต้องอาศัยการยึดอำนาจที่รอบด้านตั้งแต่ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม จริยธรรม วัฒนธรรมและการสื่อสาร ดังนั้น กระบวนการนี้จึงเป็นกลไกที่สำคัญใน การช่วงชิงพื้นที่ทาง

ความคิดของคนในสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อยึดความคิดและวัฒนธรรมของประชาชน ทั้งนี้ Gramsci ได้ชี้ว่า การปฏิวัติทุกครั้งจำเป็นต้องมีสงครามช่วงชิงความคิดผู้คนหรือเป็นการต่อสู้ทางด้านคุณค่า/ความหมายที่อยู่ในระดับโครงสร้างส่วนบน (Superstructure) และ จำเป็นต้องอาศัยการทำงานในระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนาน (กาญจนา แก้วเทพ , 2543) และ 2) หน้าที่ในการสร้างความยินยอมพร้อมใจ (Consent) อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการครองอำนาจนำที่จะสร้างความชอบธรรมทางอุดมการณ์ผ่านการควบคุมจิตสำนึกและความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ของมวลชน โดยที่มวลชนเป็นกลไกในการผลิตซ้ำทางอุดมการณ์หลัก อย่างไรก็ตาม สีมวลชนโดยลำพังอาจจะไม่สามารถนำไปสู่การสร้างความยินยอมพร้อมใจได้โดย เบ็ดเสร็จสมบูรณ์ แต่ทว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนเป็นอิทธิพลร่วมที่จะช่วยตอกย้ำ ผลิตซ้ำ และขยายผลของภาคปฏิบัติการทางอุดมการณ์ต่างๆ ร่วมกับองค์กรอื่นๆ ในสังคม เช่น ศาสนา ครอบครัว โรงเรียน ฯลฯ อันถือเป็นองค์กรในประชาสังคม (Civil Society) ที่ทำหน้าที่รักษาสภาวะการครองอำนาจนำของชนชั้นปกครองนั่นเอง (กาญจนา แก้วเทพ , 2554) Gramsci มีทัศนะที่เชื่อว่า เส้นทางการครอบงำ/ควบคุมไม่เคยมีหนึ่งเดียว แม้ด้านหนึ่ง อุดมการณ์หลักจะมีอำนาจกำกับความคิดของประชาชน แต่คำถามที่สำคัญก็คือการยอมรับในอุดมการณ์นั้นๆ จะเป็น ไปถึงในระดับใด (To What Extent) เนื่องจากภายใต้การครอบงำของโครงสร้างอำนาจนั้น มนุษย์ในฐานะปัจเจกผู้กระทำการ (Human Agency) ก็มีอิสระระดับหนึ่งที่จะสร้างตัวเลือก (Make Choices) ให้กับชีวิตตนเอง ดังนั้น การครองอำนาจนำจึงเป็นกระบวนการที่ไม่สิ้นไม่สุด (A Process Without an End) ที่ไม่มีชนชั้นใดชนชั้นหนึ่ง หรือชุดความคิดใดชุดความคิดหนึ่งจะผูกขาดสถานะมาได้ตลอดเวลา (กาญจนา แก้วเทพ , 2554) ส่วนแนวคิดเรื่องสงครามยึดพื้นที่ทางความคิด (War of Position) นั้นจะเป็นการทำสงครามแย่งชิงพื้นที่ทางความคิดของประชาชน เป็นสงครามในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไปและเป็นส่วนสำคัญในการครอบครองความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์ เพราะแท้ที่จริงแล้วการครองอำนาจนำ หรือการครองความเป็นเจ้า (ทางความคิด) คือ การยึดความยินยอม (Consent) ในประชาสังคมเป็นหลัก

สุรพงษ์ ชัยนาม (2543) ได้ให้ความหมายไว้ คือ การต่อสู้ในระดับอุดมการณ์ (Ideological Struggle) เพื่อช่วงชิงชัยเหนือประชาสังคม เป็นลักษณะของการต่อสู้ทางอุดมการณ์ที่กินเวลานาน ยืดเยื้อ แต่เป็นความจำเป็นก่อนหน้าที่จะได้รับชัยชนะเหนือสังคมนการเมือง (การยึดอำนาจรัฐ) หากชนชั้นหลัก ประสงค์ครองความเป็นใหญ่ในสังคมให้ดำรงอยู่ได้นานที่สุด เพราะจะประสบกับการต่อต้านน้อยที่สุดที่จะสามารถปกครองแทนการครอบงำบีบบังคับจึงอาจกล่าวได้ว่า การต่อสู้ทางอุดมการณ์ เป็นเรื่องของการแสวงหาเรียกร้องความยินยอมเป็นหลักการดำเนินการช่วงชิง หรือยึดกุมความคิดความเชื่อของคนในพื้นที่ประชาสังคมนี้ Gramsci (Gramsci, 1971) เรียกว่า เป็น“การทำ

สงครามยึดพื้นที่ทางความคิด” ถ้าสามารถเอาชนะสงครามนี้ เนื้อพื้นที่ประชาสังคมได้สำเร็จ การสร้างภาวะการครองอำนาจนำก็จะสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์และยั่งยืนสืบไป (วัชรพล พุทธิรักษา, 2549) ส่วนในเรื่องกลไกการครองอำนาจนำ (Hegemonic Apparatuses) และกลไกการใช้อำนาจรัฐ (State Apparatuses) เพื่อการสร้างคามยินยอมพร้อมใจ (Consent) นั้น (วัชรพล พุทธิรักษา, 2549) อธิบายถึงกลไกการครองอำนาจนำ และกลไกการใช้อำนาจรัฐเพื่อการสร้างคามยินยอม พร้อมใจสรุปได้ดังนี้

1) แนวคิดกลไกการครองอำนาจนำและกลไกการใช้อำนาจรัฐ หรือกลไกรัฐ นับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ให้เกิดขึ้นตามเป้าหมายของกลุ่ม/ชนชั้นผู้พยายามสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ซึ่งแนวคิดนี้ เปรียบได้กับการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อถ่ายทอดอุดมการณ์หรือระบบความคิด ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ชุดหนึ่งๆ ตามที่กลุ่มผู้พยายามสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ต้องการ เพื่อสื่อไปถึงประชาชนในชนชั้นต่างๆ เนื้อพื้นที่ประชาสังคม เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเห็นพ้องต้องกันและยินยอมที่จะปฏิบัติตาม (Consent) ความต้องการของชนชั้นผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์

2) นอกจากนี้กลไกการครองอำนาจนำยังทำหน้าที่รวมไปถึงการสร้างจิตสำนึก (Conscious) ให้ชนชั้นผู้ถูกรอบงำมีความรู้สึกที่ผลประโยชน์ของชนชั้นตนนั้นได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากชนชั้นปกครอง หรือชนชั้นผู้พยายามครองอำนาจนำโดยที่ชนชั้นผู้ถูกรอบงำไม่รู้สึกรู้สึกหรือไม่สามารถสำนึกได้ว่าชนชั้นของตนนั้นถูกเอาเปรียบหรือขูดรีดอย่างไร

3) กลไกการครองอำนาจนำนี้ กล่าวได้ว่าเป็นสิ่งใดก็ได้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด หรือส่งผ่านชุดความคิด จากด้านผู้พยายามสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ไปยังผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะ เป็นพรรคการเมือง ปัญญาชน นโยบายของพรรคการเมือง/รัฐบาล สื่อมวลชนทุกประเภท สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา การสร้างภาพ/การจัดการภาพลักษณ์ของฝ่ายผู้พยายามสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” เป็นต้น

4) ขณะที่กลไกการใช้อำนาจรัฐนั้นจะถูกใช้เนื้อพื้นที่สังคมนการเมือง โดยแตกต่างจากกลไกการครองอำนาจนำตรงที่กลไกรัฐนั้น ไม่ได้เป็นกลไกที่ใช้สื่อสารเพื่อสร้างชุดของอุดมการณ์ตามที่ชนชั้นผู้พยายามครองอำนาจนำต้องการ แต่กลไกรัฐนั้นเป็นกลไกที่ใช้อำนาจบังคับเพื่อบังคับให้ประชาชนของชนชั้นต่างๆ ปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติตามความต้องการของชนชั้นปกครองหรือผู้พยายามสร้างการปกครองอำนาจนำโดยที่ทุกคนในสังคมนั้นไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ส่วนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการครองอำนาจนำ (Hegemony) เพื่อให้เห็นมุมมองของแนวคิดเหล่านี้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ สรุปได้ดังนี้ พระพุทธศาสนาในไทยโดยคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน พยายามสร้าง ภาวะการครองอำนาจนำ สามารถอธิบายการดำเนินการสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ของ พุทธศาสนาด้วยการเริ่มต้นการอธิบายที่การมอง “พุทธศาสนา” ซึ่งเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ ในฐานะที่เป็น “กลุ่มผู้ดำเนินการสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ว่าได้มีการดำเนินการทำสงคราม ยึดพื้นที่ทางความคิดกับผู้อื่นในสังคมตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของการครองอำนาจนำ โดยการทำสงครามยึดพื้นที่ทางความคิดเพื่อสร้างกลุ่มประวัติศาสตร์ให้เกิดขึ้น ดำเนินการโดยอาศัยกลไกต่างๆ เป็นเครื่องมือในการยึดกุมพื้นที่ทางสังคมทั้งสอง โดยกลไกที่กลุ่มผู้ดำเนินการครองอำนาจนำ พระพุทธศาสนา โดยคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ได้นำมาใช้ นั้น ประกอบไปด้วยกลไกสองส่วนด้วยกัน ส่วนแรก คือ กลไกที่ทำหน้าที่ในการก่อให้เกิดการยอมรับจากผู้คนในสังคมและทำให้เกิดความยินยอมพร้อมใจกัน โดยคุณฐิติเรียกว่า “กลไกการครองอำนาจนำ” สำหรับกลไกอีกส่วนหนึ่งเป็นกลไกที่มีลักษณะของการใช้อำนาจบีบบังคับ มีการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นทางการ กลไกการครองอำนาจนำประกอบไปด้วยกลไกหลักคือ กลไกนโยบายและกลไกการจัดการภาพลักษณ์ของผู้นำ ในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ โดยกลไกนโยบายจำแนกได้เป็นสอง ลักษณะที่สำคัญ คือ นโยบายเชิงศาสนาและนโยบายเชิงสังคม ในส่วนของนโยบายเชิงศาสนาที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายการศึกษา ปฏิบัติธรรม รวมทั้งการเผยแผ่พุทธศาสนา ผ่านสื่อของวัดต่าง ๆ เช่น วัดยานนาวา วัดพระราม 9 กาญจนาภิเษก หรือ โครงการสนับสนุนให้มีการบวชเรียน เช่น รากแก้วศาสนทายาท การบรรพชาอุปสมบท เป็นต้น รวมทั้ง โครงการจัดกิจกรรมในวันสำคัญเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธ ศาสนา การออกกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ การเคลื่อนไหวในประเด็นทางศีลธรรมด้านต่างๆของคณะสงฆ์และพุทธบริษัท ในส่วนการจัดการภาพลักษณ์ของผู้นำทางจิตวิญญาณนั้นเป็นกลไกที่ถูกนำมาใช้เพื่อยึดครองพื้นที่ทางความคิดของผู้คนในสังคม กล่าวคือเป็นการทำให้ผู้คนทั่วไปมีมุมมอง หรือมีโลกทัศน์ที่มีต่อพระพุทธศาสนาในแง่มุมการสร้างความสำเร็จหรือศรัทธา โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ มีพระนักเทศน์ มีสมณศักดิ์ มีการจัดกิจกรรมและพิธีกรรม ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน รัฐพิธี และราชพิธี เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทนำในฐานะผู้นำจิตวิญญาณของตัวผู้นำของคณะสงฆ์ ในแต่ละระดับ คือ พระสังฆาธิการ เจ้าคณะปกครอง พระสงฆ์ผู้ทรงสมณศักดิ์ ในทุกชั้น รวมทั้งพระนักเทศน์ นักแสดงธรรม ที่มีผลต่อการโน้มน้าวจิตใจของผู้ศึกษาและศรัทธาในพระพุทธศาสนา กลไกดังกล่าวได้ดำเนินการใช้เพื่อสร้างให้ประชาชนมองว่าพระสงฆ์เป็นผู้ทรงศีล เป็นตัวแทนของ

พระพุทธเจ้า เป็นผู้มีธรรม มีปัญญาดี สมควรแก่การสักการบูชา เป็นผู้มีความอันวิเศษ ผู้นำทางจิตวิญญาณ มีต้นทุนสังคมสูง นอกจากนี้ กลไกการจัดการภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อถือ กราบไหว้บูชา และให้ปฏิบัติตาม หรือโน้มน้าว ชักจูงใจให้ทำ หรืองดเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น กิจกรรมการณรงค์ให้คนเข้าวัดฟังธรรม รักษาศีล 5 การงดเหล้าเข้าพรรษา การทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น

การใช้กลไกการครองอำนาจนำควบคู่กันไปกับกลไกรัฐเป็นเครื่องมือในการทำสงครามยึดพื้นที่ทางความคิด เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่พระพุทธศาสนาเองและสร้างการยอมรับ รวมถึงการสร้างความรู้สึกเห็นพ้องร่วมกันของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม การครองอำนาจนำที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้เมื่อพระพุทธศาสนาสามารถสร้างกลุ่มประวัติศาสตร์หรือสามารถยึดครองสังคมเหนือโครงสร้างสังคมทั้งส่วนบนและส่วนล่างขึ้นมาได้สำเร็จ ซึ่งการทำให้พระพุทธศาสนาสามารถสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” อย่างสมบูรณ์ให้เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ วิเคราะห์จากการที่พระพุทธศาสนาสามารถดำเนินการยึดกุมพื้นที่ประชาสังคมได้อย่างสมบูรณ์ แม้กลไกนโยบายจะสามารถสร้างการยอมรับและครองใจผู้คนในสังคมได้ในระดับหนึ่ง และแม้ว่าพระพุทธศาสนาจะสามารถยึดกุมพื้นที่สังคมเพราะพระพุทธศาสนาสามารถสร้างกลุ่มประวัติศาสตร์ได้สำเร็จ เป็นผลให้ภาวะ “การครองอำนาจนำ” ที่สมบูรณ์ เกิดขึ้นในช่วงเวลาการครองอำนาจของพระพุทธศาสนา โดยสิ่งบ่งชี้ที่สำคัญนั้นคือ การปรากฏขึ้นของกลุ่มพลังต่างๆ จากชนชั้นที่ต่างกัน ในสังคมที่ดำเนินการสนับสนุนและปฏิบัติตามการครองอำนาจนำของพระพุทธศาสนา คือ กลุ่มปัญญาชน/นักวิชาการ สื่อมวลชน กลุ่มการเมืองภาคประชาชน และกลุ่มการเมืองอื่นๆ ผ่านการเรียกร้องให้มีการตรวจสอบและมีมาตรการทางศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมสำหรับสังคมไทยมากขึ้น

คำว่า อำนาจ หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงและควบคุมทรัพยากร ตลอดจนการเข้าถึงการควบคุมบุคคล แนวคิดที่ใกล้เคียง มีอาทิ การจำแนกแยกชั้นชน (Stratification) หมายถึง แนวทางที่กลุ่มคนในสังคมถูกจำแนกแยกแยะให้แตกต่างกันไปตามการจัดลำดับชั้นที่ของคนในสังคม ทั้งนี้ นักทฤษฎีการสร้างพลังอำนาจจะมองว่าการจำแนกแยกแยะชั้นชนและการจัดลำดับชั้นต่ำสูงของคนในสังคมนั้นได้เบียดขับประชาชนและกลุ่มคนยากจน ที่ไม่มีตำแหน่งลำดับที่ในสังคมให้ออกจากการเข้าถึงทรัพยากร แยกออกจากการมีอำนาจและความสามารถในการควบคุมชีวิตของตนเอง

2.3.2 แนวคิดเรื่องอำนาจของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber)

Weber (1996) อธิบายว่าในการพิจารณาความสัมพันธ์ทางสังคมเราต้องเข้าใจคำหลักสองคำนี้คือหนึ่ง อำนาจ (Power) และสอง สิทธิอำนาจ (Authority) เวเบอร์ให้ความสำคัญกับสิทธิอำนาจ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคมในสังคมสมัยใหม่

อำนาจ (Power) คือ ความสามารถหรือศักยภาพของบุคคลหรือกลุ่มในสถานภาพหนึ่งๆ ที่จะกระทำการให้บรรลุเป้าหมายความตั้งใจของตนเอง แม้ว่าจะถูกต่อต้านจากบุคคลอื่น อำนาจเชื่อมโยงกับการยอมรับ/เกียรติยศ (Prestige) คนที่มีอำนาจมากก็จะได้รับการยอมรับมาก บุคคลที่สามารถแสดงความต้องการของตนเองได้และความต้องการของตนเองเหนือกว่าความต้องการของผู้อื่นคือผู้มีอำนาจ มีนัยที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่เท่ากันระหว่างผู้ที่มีอำนาจมากกว่ากับผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า หรือผู้มีอำนาจกับผู้ไร้อำนาจ ดังนั้น โดยความหมายนี้อำนาจจึงมีความเกี่ยวข้องกับ การครอบงำ (Domination)

สำหรับประเภทแบบแผนของอำนาจ เวเบอร์แยกออกได้เป็น 2 แบบ คือ อำนาจบังคับ (Coercive Power) กับ อำนาจชอบธรรม (Legitimate Power/Authority) พื้นฐานของอำนาจบังคับตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้กำลังบังคับ ขาดความชอบธรรม ในขณะที่อำนาจชอบธรรมมีการบังคับใช้ (Domination) ในลักษณะที่มีความชอบธรรมเพราะเป็นอำนาจที่ได้รับการยินยอมและเห็นชอบให้ใช้อำนาจจากผู้อยู่ใต้อำนาจ (Morison, 1995 อ้างถึงใน รัตนา โตสกุล, 2548)

สิทธิอำนาจ (Authority) คือ สิทธิโดยชอบธรรมที่จะคาดหวังให้ผู้อื่นเต็มใจเชื่อฟังคำสั่งของตน สิทธิอำนาจมีนัยของระเบียบกฎหมายหรือกฎระเบียบแอบแฝงอยู่ คำว่าสิทธิโดยชอบธรรมแปลว่าสังคมหรือกลุ่มยินยอมให้บุคคลได้รับอำนาจนี้ อำนาจอันชอบธรรมสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นสิทธิของผู้นำและเป็นความชอบธรรมที่คนอื่นๆ ให้การยอมรับ เช่น รัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง ดำรงสามารถพบพาวุธปืนได้

Weber (1996) อธิบายว่าสิทธิอำนาจมีที่มาได้ 3 แบบ คือ

1) สิทธิอำนาจตามประเพณี (Traditional Authority) คือ การมีอำนาจตามขนบธรรมเนียมประเพณีกำหนดไว้ สิทธิอำนาจในลักษณะนี้มีที่มาจากความเชื่อตามสังคมประเพณีดั้งเดิม และสังคมปัจจุบัน เช่น การยอมรับระบบบิดาเป็นใหญ่ในครอบครัว สิทธิอำนาจของพระสงฆ์ที่จะนำประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การออกคำสั่งของพ่อแม่ต่อลูก อำนาจของรุ่นพี่รุ่นน้องในมหาวิทยาลัยบางแห่ง การสืบทอดราชบัลลังก์ของกษัตริย์ เป็นต้น

2) สิทธิอำนาจบนรากฐานบุญบารมี (Charismatic Authority) เป็นสิทธิอำนาจอันเกิดจากคุณลักษณะของผู้นำที่มีบุญบารมีเป็นที่ปรากฏและยอมรับ เช่น ความกล้าหาญ ความมีจริยธรรม ความเสียสละ เป็นต้น เช่น ครูบาศรีวิชัย มหาตมคานธี คนทั่วไปต้องเห็นว่าผู้นำประเภทนี้มีบุญบารมีจึงจะเชื่อถือ

3) สิทธิอำนาจที่อยู่บนหลักเหตุผลหรือกฎหมาย (Rational Legal- Authority) หมายถึงอำนาจที่จะกระทำการต่างๆ ที่ถูกต้องตามหลักเหตุและผลหรือกฎข้อบังคับที่ถูกกำหนดเอาไว้ เช่น สิทธิอำนาจที่อาจารย์จะให้เกรดกับนักศึกษา สิทธิอำนาจที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิด สิทธิอำนาจที่ผู้พิพากษาจะตัดสินคดี เป็นต้น

เวเบอร์อธิบายว่าสิทธิอำนาจทั้งสามแบบเป็นแบบในอุดมคติจะไม่แยกจากกันเด็ดขาด ลักษณะของสิทธิอำนาจจะมีการผสมปนเปกัน บางทีสิทธิอำนาจก็มีฐานที่มามากกว่าหนึ่งแบบผสมกัน

ทอมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes ค.ศ.1588-1679) ชาวอังกฤษ ได้อธิบายบทบาท การใช้ อำนาจรัฐและผู้ปกครอง ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ไว้ในหนังสือ เลวีธาณ (Leviathan) ว่า ก่อนหน้าที่มนุษย์จะมาอยู่รวมกันเป็นสังคมการเมือง มนุษย์มีเสรีภาพและอิสรภาพในการกระทำ หรือต้องการสิ่งใดๆก็ได้ โดยไม่คำนึงถึงอิทธิพลของคนอื่น ซึ่งหากมนุษย์มีความต้องการในสิ่งเดียวกัน และในเวลาเดียวกันก็จะนำมาซึ่งความวุ่นวาย มีการแย่งชิงกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ของตนเอง ก็จะทำให้เกิดความไม่สงบ เกิดสภาวะสงครามที่มนุษย์ทุกคนต้องต่อสู้กัน ไม่สามารถที่จะตกลงกันได้ว่า สิ่งไหนถูก หรือสิ่งใดผิด และเมื่อมนุษย์กลัวตาย ต้องการมีชีวิตอยู่รอด ดังนั้น จึงต้องมีการจัดการที่เหมาะสม โดยสังคมยอมรับร่วมกัน ทำสัญญา

ประชาคม ที่จะกำหนดตัวคนกลาง ให้เป็นผู้นำที่มี อำนาจ ในการปกครองอย่างเด็ดขาด ก่อให้เกิด องค์อธิปัตย์ (Sovereign) มีอำนาจสูงสุดและมีสิทธิอันชอบ เพื่อจะคอยควบคุมไม่ให้เกิดความวุ่นวาย ขึ้น ด้วยเหตุนี้เอง ที่ผู้ปกครองทั้งหลาย จึงเชื่อว่า อำนาจ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการปกครอง และ อำนาจ นี้จะเกิดขึ้นได้ ต่อเมื่อ สังคมนั้นๆ ให้ความยินยอม และยอมรับ อย่างไรก็ตาม อำนาจการ ปกครองใดที่กระจุกรวมอยู่แต่ผู้เดียว อำนาจนั้นก็จะอาจจะไปลดทอน หรือมีการใช้อำนาจเกินกว่า จำเป็น เพื่อประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น จึงต้องมีการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ โดยธรรมชาติ อำนาจมักจะถูกรตรวจสอบและควบคุมโดยอำนาจ ด้วยเหตุนี้การจะสร้างเกราะป้องกันความกลัวของ ประชาชน เพื่อป้องกันไม่ให้มีการใช้อำนาจไปในทางที่ผิดหรือมิชอบ จึงจำเป็นต้องแบ่งแยกอำนาจ การปกครอง ให้แต่ละส่วนมีความเป็นอิสระจากกันและกัน มองเตสกีเออ (Baron de Montesquieu) ชาวฝรั่งเศส กล่าวไว้ในหนังสือ เจตนารมณ์แห่งกฎหมาย (The Spirit of Law) ว่าเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน ผู้ถูกปกครอง คือ ความสงบสุขทางใจ ที่เกิดจากความเชื่อว่า พวกเขาสามารถมี ชีวิตอยู่อย่างปลอดภัย โดยรัฐบาลต้องให้หลักประกันว่า ประชาชนไม่ตกอยู่ภายใต้ความกลัว และ เสรีภาพของประชาชนจะได้รับการปกป้อง ต่อเมื่อ อำนาจรัฐ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของคนเพียง คนเดียว หรือองค์กรเดียว โดยได้เสนอให้รัฐบาลต้องแบ่งแยกอำนาจออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) อำนาจ นิติบัญญัติ ทำหน้าที่ออกกฎหมาย 2) อำนาจบริหาร โดยต้องบริหารประเทศโดยอาศัยกฎหมาย 3) อำนาจตุลาการ ผู้ทำหน้าที่ตีความกฎหมาย ในกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น และเมื่อใดที่ อำนาจ บริหารและอำนาจนิติบัญญัติไปรวมกันอยู่ที่คนๆเดียว หรือหมู่คณะเดียว ก็อาจจะออกกฎหมายมา บังคับใช้ในการกดขี่สังคม หรือหาผลประโยชน์ให้กับตัวเองและพวกพ้อง เพราะการที่อำนาจ กระจุกตัวอยู่ที่คนๆเดียวแล้ว เป็นธรรมชาติของมนุษย์ ที่อยากจะถืออำนาจอันสิ้นแหลมเอาไว้ และก็ มักจะหลงในอำนาจ แล้วใช้อำนาจอย่างเกินเลยอยู่เสมอ อำนาจเป็นสิ่งที่ช่วยวนใจ ชนิดที่ว่า ถ้า คิดถึงมันก็อาจจะทำให้เราเปลี่ยนแปลงได้ การมีอำนาจเล็กๆ เช่น การเป็นหัวหน้าคนในสถานการณ์ จำลองก็ยังทำให้คนเปลี่ยนไปได้ นับประสาอะไรกับโลกแห่งความจริง ที่เวลาเราพูดถึงผู้มีอำนาจที่ ไร เราหมายถึง คนที่มีอำนาจ อันสิ้นเหลือ ที่สั่งเป็นสั่งตายกับคนอื่นได้จริงๆ ซึ่งจะสามารถให้คุณ และให้โทษทั้งแก่ผู้ใช้และผู้ถูกใช้ได้ จึงต้องมีข้อกำหนดในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม ไว้ สำหรับผู้ปกครองหรือต้องมีธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการปกครองเพราะโดยส่วนใหญ่ แล้ว เมื่อได้อำนาจก็มักจะลืมหืมตาและใช้อำนาจไปในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง

อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้ปกครอง ที่เมื่อได้อำนาจแล้วก็มีมีการใช้อำนาจอย่างมูทะลุ มุ่งหวังเพียง เพื่อไปถึงเป้าหมายอย่างเดียว ไม่สนใจวิธีการ ถึงแม้จะต้องใช้วิธีการที่รุนแรง ซึ่งจะขัดกับหลักการ คุณธรรมและจริยธรรม กลายเป็นแนวทางของ อำนาจนิยม ตามแนวคิดของ นิคโคโร มาเคียเวลลี

(Machiavelli, อ้างถึงในบุศรา เข้มทอง , 2558) ที่เสนอแนวทางให้ ผู้ปกครอง ผู้กุมอำนาจรัฐทั้งหลาย ใช้ความเข้มแข็งเด็ดขาด เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายให้ได้ แนวความคิดนี้ เป็นเรื่องที่น่ากลัว เพราะไม่มีหลักประกันใดที่จะเป็นเครื่องยืนยันว่า ผู้ใช้อำนาจ จะไม่ใช้อำนาจที่เกินเลยมากไปกว่าการควบคุมให้สังคมมีความสุข ซึ่งมีตัวอย่างเกิดขึ้นมามากมายทั้งในอดีตและปัจจุบัน สังคมรัฐ จะปรากฏว่า ผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครอง จะอยู่ร่วมกัน โดยมีคำว่า อำนาจ เป็นตัวเชื่อมระหว่างทั้งสองฝ่าย โดยที่ฝ่ายหนึ่งอยู่เหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง และ อีกฝ่ายหนึ่งอยู่ใต้อีกฝ่ายหนึ่ง

นอกจากนี้ ยังมีความหมายของอำนาจ ที่มาจากคำลาติน Ppotesa ซึ่งมีความหมายว่า ความสามารถที่จะกระทำ คำว่า อำนาจ จะเปลี่ยนแปลงไปตามเนื้อหาสาระของบริบทความนั้นๆ เช่น อำนาจบังคับบัญชา อำนาจดำเนินการ อำนาจปกครอง อำนาจมหาชน อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ในทุก รัฐจะมีอยู่อำนาจหนึ่งที่รู้จักกันในนาม อำนาจการเมือง เป็นอำนาจที่เกิดขึ้นในสังคมการเมืองของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ระเบียบ วินัย ให้เกิดขึ้นภายในสังคมการเมืองของรัฐ การที่จะให้มี ระเบียบ วินัยในรัฐได้นั้น จะต้องมีอำนาจบังคับเกิดขึ้น และอำนาจดังกล่าวนี้ ก็คือ อำนาจการเมือง ซึ่งเป็นเงื่อนไขของระเบียบ วินัย ส่วนเสรีภาพของประชาชนนั้น เป็นสิ่งที่อยู่ในระเบียบวินัย อำนาจ การเมือง จึงเป็นส่วนผสมระหว่าง อำนาจกับสังคมการเมือง

อำนาจการเมืองมีรูปแบบที่แตกต่างกันตามยุคสมัย เช่น กลุ่มชน โบราณ อำนาจการเมืองได้ มอบให้บุคคล ที่ได้ยินยอมและยอมรับจากกลุ่มชนในเผ่า อันเนื่องมาจากอำนาจนี้ไปผูกติด หรือยึด อยู่กับจารีต ประเพณีและความเชื่อ ความศรัทธาที่คนในเผ่าผู้นั้นยอมให้อยู่เหนือตนเองและเมื่อ ประชากร สังคมได้พัฒนาขึ้น ความจำเป็นทางเศรษฐกิจและความมั่นคง การอยู่รอดและความปลอดภัยในชีวิตมีความสำคัญมากขึ้น จึงทำให้สังคมต้องมีบุคคล หรือหัวหน้ากลุ่มที่มีอำนาจ เบ็ดเสร็จเด็ดขาด มีอภิสิทธิ์เหนือคนอื่นใดและเป็นอภิสิทธิ์เฉพาะตัว เพราะว่า ได้อาศัยคุณสมบัติเด่นเฉพาะตัวเท่านั้น ที่เป็นฐานแห่งอำนาจ บุคคล หรือหัวหน้ากลุ่มที่ถืออำนาจอภิสิทธิ์นี้จะไม่ สามารถดำรงอยู่ได้ ถ้าผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจนี้ไม่ยอมรับบุคคลนั้น หรือมีการต่อต้านเกิดขึ้น หรือมี บุคคลอื่นที่มีความเข้มแข็งกว่ามาล้มล้าง เมื่อบุคคลสลายไปอำนาจก็สลายตามไปด้วย ดังนั้นอำนาจ การเมืองในรูปแบบดังกล่าวก็จะขาดความต่อเนื่อง สังคมจึงมีแนวคิดที่จะแยกอำนาจการเมือง ออก จากตัวคุณสมบัติของบุคคล แล้วนำอำนาจการเมืองนี้ไปมอบให้รัฐ โดยกำหนดให้รัฐเป็นนิติบุคคล อำนาจการเมืองจึงสามารถมีความต่อเนื่องแน่นอนและมั่นคงตลอดได้ อำนาจการเมืองที่เป็นของรัฐ ในรูปแบบนี้ เรียกว่า อำนาจอธิปไตย เป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ แสดงออกปรากฏผ่านทางออก

กฎหมายของรัฐ เป็นกฎหมายสูงสุด ที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มคนในสังคมนั้น กฎหมายดังกล่าวนี้ เรียกในปัจจุบันว่า รัฐธรรมนูญ ซึ่งจะกำหนดระเบียบแบบแผนการปกครองประเทศและการใช้อำนาจอธิปไตย เช่น 1) ถ้ารัฐธรรมนูญมอบให้กษัตริย์เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยเพียงผู้เดียว เรียกว่า การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ 2) ถ้าประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยเพียงผู้เดียว เรียกว่า การปกครองแบบประชาธิปไตย และ 3) ถ้ากลุ่มขุนนางเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยเพียงผู้เดียว เรียกว่า การปกครองแบบอภิชนาธิปไตย และไม่ว่าจะเป็นการปกครองแบบไหน บุคคลใดเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย แต่อำนาจดังกล่าวนี้ ก็ยังคงเป็นของรัฐ ตลอดไป

อำนาจรัฐ หรืออำนาจการเมือง มีความสำคัญต่อระบบการเมือง เพราะใครเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐ หรืออำนาจการเมืองนั้นๆ และการใช้อำนาจเหล่านี้ ได้กระทำโดยชอบธรรมหรือไม่ มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นพื้นฐานเพียงใด อย่างไร และ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือไม่ เพราะอำนาจการเมือง จะเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมและการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของสังคม ประชากร ไม่ว่าจะระบบการเมืองในสังคมนั้นจะเป็นแบบประชาธิปไตย หรือเผด็จการ ก็จะต้องมีการใช้อำนาจรัฐ มีผู้มีอำนาจการเมืองอยู่เสมอ ถ้าระบบการเมืองเป็นเผด็จการ กระบวนการ หรือวิธีการตรวจสอบการใช้อำนาจการเมือง ของผู้มีอำนาจรัฐเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง เพราะทุกๆกลไกการตรวจสอบจะถูกควบคุมโดยอำนาจการเมืองในฐานะองค์อธิปัตย์ หรือแม้แต่ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย กระบวนการ หรือวิธีการตรวจสอบการใช้อำนาจการเมืองของผู้มีอำนาจรัฐ ที่ได้รับอำนาจมาจากการเลือกตั้งในฐานะตัวแทนของประชาชนเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ทุกกลไกการตรวจสอบ แต่อย่างไรก็ตาม ความเข้มข้นในการตรวจสอบ ความยากง่ายในการตรวจสอบ ที่จะกระทำอย่างได้ผล จนสามารถทำให้นักการเมือง หรือผู้มีอำนาจการเมืองที่ใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ หรือคอร์รัปชันต้องได้รับโทษทัณฑ์ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งแห่งอำนาจ หรือพ้นจากตำแหน่งแล้วก็ตาม ก็จะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระดับความเป็นประชาธิปไตยและการพัฒนาการเมืองของสังคมนั้นๆ รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรมของผู้มีอำนาจการเมือง

ดังนั้น การที่สังคมจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความเข้มแข็ง เป็นระเบียบองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ระบบการปกครอง และการปกครองจะเกิดขึ้นได้ ต้องมี อำนาจ เกิดขึ้นก่อน ซึ่งเป็นแบบนี้มาตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะถ้าไม่มีอำนาจที่จะออกคำสั่ง กำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ วินัย ให้สังคมกลุ่มชนปฏิบัติแล้ว สังคมนั้นก็จะเกิดความวุ่นวาย ไม่สามารถที่จะดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข อำนาจจึงเป็นสิ่งสำคัญในการปกครอง จนปัจจุบันได้พัฒนาเรียกว่า เป็น อำนาจการเมือง ซึ่งเป็นการผสมผสาน ระหว่าง อำนาจ กับ สังคมการเมือง อำนาจการเมือง ก็เพื่อจะสร้าง

กฎเกณฑ์ ระเบียบ วินัย ให้เกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งการจัดสรรผลประโยชน์ และทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กับสังคม ประชากร อย่างเท่าเทียม ความสำคัญจึงอยู่ที่ว่า บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดเป็นผู้ใช้อำนาจการเมือง หรืออำนาจรัฐ ได้ใช้อำนาจอย่างชอบธรรม มีคุณธรรม เป็นพื้นฐาน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือได้ใช้อำนาจการเมืองไปในทางมิชอบ มุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ดังคำกล่าวที่ว่า การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์ อำนาจเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการปกครอง แต่ถ้าอำนาจการปกครองใดไปรวมกระจุกอยู่แต่ผู้เดียว หรือกลุ่มเดียว โดยไม่สามารถทำการตรวจสอบได้ หรือตรวจสอบได้ยาก ก็มีโอกาที่ผู้ปกครองนั้น จะใช้อำนาจ เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ดังเช่นที่ John Emerich Edward Acton กล่าวไว้ Power Tends to Corrupt and Absolute Power Corrupts Absolutely. Great Men are Almost Always Bad Men. (อ้างถึง ใน ประกิจ ประสิทธิ์ศุภผล, 2559)

การใช้อำนาจรัฐหรืออำนาจการเมือง เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ กลุ่มธุรกิจก็ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ นั่นคือ กลุ่มธุรกิจจะมีอิทธิพลต่ออำนาจการเมืองค่อนข้างมาก เพราะทรัพยากรของกลุ่มธุรกิจสามารถนำไปสร้างผลประโยชน์ให้กับนักการเมืองได้มาก ในขณะที่เดียวกัน อำนาจการเมืองก็มีอิทธิพลต่อกลุ่มธุรกิจ เพราะกลุ่มธุรกิจจะสามารถดำเนินการธุรกิจไปได้อย่างมั่นคงต้องมีอำนาจการเมือง หรืออำนาจรัฐ คอยช่วยเหลือ เช่นเดียวกัน

ดังนั้น อำนาจเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งตายตัว แต่เลื่อนไหลไปมาบนพื้นที่ของสังคม อำนาจไม่ได้ผูกขาดเบ็ดเสร็จโดยกลไกอำนาจรัฐที่ใช้บังคับ มันไม่ได้เคลื่อนตัวเข้าไปยังจุดที่เล็กและที่คุ้นเคยที่สุดและจุดที่มีขอบข่ายที่กว้างที่สุดในความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างมนุษย์ด้วยกัน มันอยู่ที่ทุกที่ อำนาจไม่ได้เป็นสมบัติของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มันเป็นของทั้งคนจนและคนรวย เป็นของผู้อ่อนแอและเข้มแข็ง อำนาจเป็นองค์ประกอบที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแทนที่เป็นทางการกับไม่เป็นทางการในการสร้างระบบการควบคุมทางสังคมและการผลิตวัฒนธรรมอำนาจ รูปแบบของการใช้กำลังบังคับ และความรุนแรงล้วนแล้วแต่เป็นผลผลิตของประดิษฐกรรมหรือสร้างวัฒนธรรมในแต่ละสังคม ในทางกลับกันการใช้กำลังบังคับและความรุนแรงก็เป็นสัญลักษณ์ทางสังคมที่สะท้อนเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

จากการทบทวนเอกสารต่างๆ มโนทัศน์เรื่องอำนาจในการศึกษาทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยายังเป็นประเด็นที่ไม่มีข้อยุติ และยังเป็นเรื่องที่มีการถกเถียงทางวิชาการอยู่มาก รวมทั้งยังเป็นประเด็นที่เปิดกว้างต่อการประชันด้านความหมายและการตีความใหม่ๆคล้อยตามมโนทัศน์ใน

เรื่องวัฒนธรรม มโนทัศน์เรื่องอำนาจ (Power) การครอบงำ (Domination) และอำนาจอันชอบธรรม (Authority) ซึ่งยังไม่ได้มีความหมายที่สัจจะเป็นหนึ่งเดียวโดยสมบูรณ์ในตัวของมันเอง หากแต่มีลักษณะของความหมายที่แยกย้ายเป็นเศษเสี้ยว มีการขยายความโดยการตีความของคนกลุ่มต่างๆ เพื่อแสดงตัวตนและปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง และมีการผลิตซ้ำ ขยายความ และสร้างขึ้นใหม่ๆ เพื่อช่วงชิงความหมายนำในการอธิบายอยู่ตลอดเวลา

มโนทัศน์เรื่องอำนาจได้รับการนำไปประยุกต์ใช้ควบคู่ไปกับมโนทัศน์ในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สิทธิ อัตลักษณ์ ชนชั้นทางสังคม และการเคลื่อนไหวทางสังคมในการศึกษาวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาและสังคมวิทยามากมาย เช่นการศึกษาเกี่ยวกับคนชายขอบ เรื่อง เสี่ยงจากคนชายขอบ โดยทวิช จตุวรพฤกษ์ การนำเสนอตัวตนของหญิงบาร์เบียร์ ของโสภิตา วิกุลเทวัญ โลกของคนไร้บ้านของบุญเลิศ วิเศษปรีชา เป็นต้น งานวิจัยเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นมิติของการต่อสู้ภายใต้ระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมของคนกลุ่มต่างๆ ที่ถูกเรียกว่าเป็นคนชายขอบในบริบทที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งน่าจะช่วยสะท้อนมุมมองของอำนาจในสังคมเด่นชัดยิ่งขึ้น

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

2.4.1 หลักการทางพระพุทธศาสนากับหลักประชาธิปไตย

หลักประชาธิปไตย

คำว่า ประชาธิปไตย หรือ Democracy เป็นคำที่ใช้มานานตั้งแต่สมัยกรีกโบราณรุ่งเรืองซึ่งมุ่งแสดงถึงการปกครองที่ให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการแสดงออก มีส่วนร่วมในการปกครองโดยเลือกผู้แทนเข้าไปนั่งในสภาบริหารและสภานิติบัญญัติ ผู้ให้คำนิยามแก่การปกครองแบบประชาธิปไตยที่กระชับและสั้น คือ ลินคอล์น ที่ว่าประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน

หลักของประชาธิปไตย คือ ให้อำนาจแก่ประชาชน ทั้งทางนิติบัญญัติ บริหาร และด้านพิจารณารรณคดี ที่เรียกว่า ตุลาการ โดยหลักของประชาธิปไตยว่ามี 5 หลักด้วยกันคือ

1) หลักเสรีภาพ (Liberty) ซึ่งต้องประกอบด้วย สิทธิ หน้าที่ อิสรภาพ และสมภาพจะต้องอยู่ร่วมกัน

2) หลักความเสมอภาค (Equality) คือความเท่าเทียมกัน ในฐานะเป็นพลเมืองของรัฐ

3) หลักเหตุผล (Rationality) การตัดสินใจที่ขัดแย้งด้วยเหตุผล

4) การตัดสินใจโดยเสียงข้างมาก (Majority) เสียงข้างน้อย ได้รับการคุ้มครอง (Majority Rule, and Minority Right)

5) การผลัดเปลี่ยนกันหมุนเวียนดำรงตำแหน่ง (Rotation) ไม่ผูกขาดแต่คนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เพียงผู้เดียว

2.4.2 แนวความคิดประชาธิปไตยในพระไตรปิฎก

แนวความคิดเรื่องประชาธิปไตยแนวพระวินัยปิฎกพระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติพระวินัยเพื่อเป็นแนวในการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ แต่การบัญญัติวินัยนั้นก็ทรงบัญญัติเป็นพระสงฆ์มิได้บัญญัติตามลำพัง ต้องให้เกิดเรื่องก่อนแล้วประชุมสอบสวนแล้วบัญญัติพระวินัยท่ามกลางพระสงฆ์ ด้วยความเห็นชอบของพระสงฆ์ต่างพร้อมใจกันนำไปปฏิบัติ การทำกรรมต่างๆ ของสงฆ์ ยกเว้นอปโลภกรรม ล้วนให้ทำเป็นการสงฆ์ทั้งสิ้น กล่าวคือ ญัตติกรรมด้วยสงฆ์จตุรกร คือ 4 รูปขึ้นไป เช่นการสวดปาติโมกข์ญัตติทุติยกรรมด้วยสงฆ์ปัญจจตุรกรคือ 5 รูปขึ้นไป เช่น เรื่องกฐิน ญัตติจตุตถกรรม ทสวรกร คือตั้งแต่ 10 รูปขึ้นไปยกเว้นในที่กัณดาร เช่นการอุปสมบท การให้มนต์ การสวดอัฏฐาน ก็ต้องใช้สงฆ์ ตั้งแต่ 21 รูป ขึ้นไป จึงกล่าวได้ว่า พระวินัย คือ รัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ พระสงฆ์ คือสมาชิกสภาผู้แทน คุณสมบัติของพระสงฆ์ คือ คุณสมบัติของสมาชิกอำนาจพระสงฆ์ คือ อำนาจอธิปไตย

แนวความคิดเรื่องประชาธิปไตย ตามแนวพระสุตตันตปิฎก ซึ่งอาจนำมาเป็นประเด็นในการวิจารณ์ ได้ดังต่อไปนี้

1) หลักเสรีภาพทางความคิด พระพุทธเจ้าได้ให้โอกาสแก่ชาวกาลามะในการที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อ คำสอนของนักบวชที่มาเผยแผ่คำสอนด้วยข้อความต่อไปนี้

“ดูกรกาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลายอย่าเชื่อ เพียงเพราะ

1) การฟังตามกันมา (มา อนุสฺสเวน)

2) การถือกันสืบๆ มา (มา ปรมฺปราย)

- 3) ข่าวน่ากลัว (มา อิติกิริยา)
- 4) การอ้างตำรา (มา ปิฎกสมปทานน)
- 5) การใช้ตรรกะ (มา ตกกเหตุ)
- 6) การอนุมาน (มา นยเหตุ)”
- 7) การตรึงตรองตามอาการ (มา อาการปริวิตกเคน)
- 8) เข้าได้กับทฤษฎีที่ตนคิดไว้ (มา ทิฎฐินิษุฆานจนุตติยา)
- 9) มองเห็นลักษณะที่น่าเชื่อถือได้ (มา กพพรูปตยา)
- 10) สมณะ นี้เป็นครูของเรา (มา สมโณ โน ครูติ)

ผู้ปฏิบัติธรรมร่วมกันควรมีธรรมต่อไปนี้

1) สังคหวัตถุ 4 คือ แบ่งปัน, พุดไพเราะ, บำเพ็ญประโยชน์และวางตัวเคียงบ่าเคียงไหล่
ร่วมสุขร่วมทุกข์ (อ.จตุกก. 21/32/42)

2) สาราณียธรรม 6 คือจะพุด จะทำ จะคิด ก็ประกอบด้วย เมตตาจิต แบ่งปันลากันอย่าง
ทั่วถึง, มีศีลเสมอกันและมีทัศนคติเสมอกัน. (อ. จก. 22/282/321)

3) หลักอภิธานียธรรม 7 คือ

- 3.1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิคย
- 3.2) เมื่อประชุมก็พร้อมกันเข้าประชุม และพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม
- 3.3) ไม่ทำลายหลักการเดิม
- 3.4) เคารพผู้หลักผู้ใหญ่
- 3.5) คุ่มครองกุลสตรี มิให้ถูกข่มเหง
- 3.5) เคารพ เจดีย์ อนุสาวรีย์คนสำคัญของชาติ

3.6) ให้การคุ้มครองอารักขาสมณะชีพรามณ์ ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบในรัฐ (อ. สด
ตก.23/20/18)

4) หลักการใช้อธิปไตย พระพุทธเจ้าทรงนิยาม ธรรมาธิปไตย คือ เอาหลักการเป็นใหญ่มิใช่
อัตตาธิปไตย เอาตนเป็นใหญ่ หรือ โลกาธิปไตย เอาโลกหรือพวกพ้องเป็นใหญ่ ดังพระองค์แสดงไว้
อย่างชัดเจน"ที่ใด ไม่มีสัตบุรุษ ที่นั่นมิใช่สภา" สัตบุรุษคือผู้รู้จักเหตุผล-รู้จักคน รู้จักประมาณ-รู้จัก
กาล-รู้จักชุมชน และรู้จักความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงอาจกล่าวได้ว่า"พระธรรมวินัย ของ
พระพุทธเจ้าเป็นหลักการปกครองของพระสงฆ์ โดยพระสงฆ์ และเพื่อพระสงฆ์อันมีประโยชน์ 10
อย่าง เป็นเป้าหมาย คือ

- 1) เพื่อหมั่นละม่อมรับว่าดี
- 2) เพื่อให้หมั่นละม่อมมีความผาสุก
- 3) เพื่อข่มคนชั่ว
- 4) เพื่อปกป้องคนดี
- 5) เพื่อขจัดทุกข์ในปัจจุบัน
- 6) เพื่อตัดทุกข์ในอนาคต
- 7) เพื่อผู้ที่ยังไม่ศรัทธาได้มีความศรัทธา
- 8) เพื่อรักษาจิตของคนที่ศรัทธาอยู่แล้ว ให้เลื่อมใสยิ่งขึ้นไป
- 9) เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม คือ พระพุทธศาสนา
- 10) เพื่ออนุเคราะห์ พระวินัย คือ หลักการอันดีงามของการอยู่ร่วมกันโดยสันติอย่างที่เราเรียกว่า "มีสันติสุขในส่วนตน และสันติภาพในส่วนรวม" ฉะนั้นแล้ว

2.4.3 แนวคิดธรรมาธิปไตย

ธรรมาธิปไตย หมายความว่า มีธรรมเป็นใหญ่ หรือจะหมายความว่า การถือธรรมเป็นใหญ่ เป็นหลักในการบริหารจัดการ ซึ่งมาจากศัพท์ว่า ธรรม + อธิปไตย ความหมายในที่นี้ คือแนวคิดใช้ธรรมะเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นระบอบ หรือตัวผู้บริหาร ก็จำเป็นต้องมีธรรมนำการบริหารจัดการทั้งสิ้น

2.4.4 หลักการธรรมาธิปไตย

หลักธรรมาธิปไตย ในทัศนะของผู้วิจัยนั้นจะต้องประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

- 1) ธรรมฐิติ ผู้ทรงธรรม แนวคิดนี้ผู้ปกครองต้องเป็นผู้มีคุณธรรม หรือเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมโดยการประพฤติปฏิบัติตามธรรม หรือที่เรียกว่าธรรมราชา
- 2) ธรรมนิติ ระบบที่เป็นธรรม กล่าวคือผู้ปกครองต้องเข้ามาสู่อำนาจตามแบบแผนที่สังคมได้วางเอาไว้ ซึ่งระบบดังกล่าวต้องเป็นธรรม หรือธรรมาธิปไตยในรูปแบบการปกครอง
- 3) ธรรมมติ มติที่เป็นธรรม กล่าวคือ เป้าหมายของการบริหารปกครองต้องอยู่ที่ประชาชน คนใต้การปกครองที่จะได้รับการดูแลเอาใจใส่ โดยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีมิตรภาพ ภารดรภาพ

สิทธิเสรีภาพ ซึ่งผู้ปกครองสามารถ สร้างวัฒนธรรมแบบแผนให้เกิดขึ้นด้วยธรรม หรือเรียกว่าธรรม มาภิบาล

2.4.5 เปรียบเทียบแนวคิดการปกครองตามหลักธรรมาธิปไตยกับประชาธิปไตย

ในเรื่องดังกล่าวนี้ นักคิดนักวิชาการสำนักต่าง ๆ ได้ให้มุมมองในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นจึงขอยกประเด็นมา ดังนี้

1) แนวความคิดแบบอย่างความประพฤติ โดยนำคำว่า วิชาและจรรยาสัมปโน มาวิเคราะห์ไว้ดังนี้คือ วิชา คือธรรมะที่พระองค์ทรงสอนและบรรลู่ให้ดูเป็นแบบอย่างแล้วและจรรยาคือวินัยที่พระองค์ทรงสั่งและประพฤติให้ดูเป็นแบบอย่างแล้ว

2) แนวความคิดแบบธรรมราชา การอธิบายซึ่งอาศัยความถูกต้อง ความดี หรือเหตุผล เป็นที่ตั้งนั้นยังไม่พอที่จะให้เป็นหลักสำคัญทางการเมืองได้และจะให้เป็นการปกครองยังไม่ได้ เพราะธรรมาธิปไตยไม่ใช่ระบอบการปกครอง แต่อาจใช้ธรรมาธิปไตยเป็นหลักสำคัญทางการเมืองได้ ถ้าเราสามารถอธิบายธรรมะซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการปกครองทั้งหลายให้เป็นสำคัญ ธรรมะในแง่นี้ก็จะเป็นหลักในการอธิบายมโนทัศน์สำคัญทางการเมืองทุก ๆ เรื่องได้ เช่นนี้จึงอาจพอเรียกได้ว่าเป็นธรรมาธิปไตย เช่น เมื่อพูดถึงผู้ปกครองที่มีความชอบธรรมหรือมีสิทธิในการปกครองเขาอาจพิจารณาโดยอาศัยธรรมเป็นหลัก ดังนี้

2.1) ผู้ปกครองจะต้องรู้ธรรม คือ เข้าใจเหตุการณ์ และปัญหาทางด้านการเมือง, สภาพทางสังคม และทางด้านเศรษฐกิจ

2.2) ผู้ปกครองจะต้องเป็นธรรม คือเมื่อรู้เข้าใจแล้วจะต้องใช้วิธีดำเนินการหรือแก้ปัญหาอย่างเป็นธรรม อย่างถูกต้องตามที่ควร และจะต้องใช้วิธีการที่ดงามด้วย

2.3) ผู้ปกครองจะต้องมีธรรม คือต้องยึดมั่นในความดีงามทั้งทางกาย วาจา ใจ

2.4) ผู้ปกครองจะต้องเป็นผู้ชอบธรรม คือเป็นผู้ปกครองตามกติกาสังคมหรือระบอบการปกครองอันเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้นโดยสุจริต

2.5) ผู้ปกครองจะต้องสร้างธรรม คือ ทำให้เกิดความดีงามเป็นธรรมในกิจการต่าง ๆ ของรัฐหรือสังคม ต้องทำให้ประชาชนเป็นคนมีธรรมประจำใจและตัดสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลและความดีงามเป็นหลักการ

3) แนวความคิดแบบอุดมรัฐ (Republics) การมีความรับผิดชอบต่อสงฆ์และประโยชน์สุขของสงฆ์ มีความหมายเนื่องอยู่ด้วยกันกับการปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขของพหูชนเพราะสงฆ์หมายถึงส่วนรวมและสงฆ์ได้มีขึ้นก็เพื่อประโยชน์สุขของพหูชน พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้นำในการปฏิบัติ เช่นนี้ดังพุทธพจน์ว่า ตถาคคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ทรงธรรม เป็นธรรมราชาเป็นผู้อาศัยธรรม เป็นผู้สักการะธรรม เป็นผู้เคารพ นอบน้อมธรรม เป็นผู้มีธรรมเป็นธงชัย เป็นผู้มีธรรมเป็นตราชู และเป็นธรรมาธิปไตย แนวคิดดังกล่าวนี้ ส. ศิวรักษ์ ก็ได้สนับสนุน เช่นกันว่า เฟลโต ได้ให้ความหมายสอดคล้องกับพระพุทธศาสนาในเรื่องอุดมรัฐ ซึ่งรัฐในอุดมคติจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีผู้ปกครองที่เป็นนักอุดมคติและผู้ปกครองจะดำรงอุดมคติไว้ได้ก็ต่อเมื่อประพฤติปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญที่ตั้งตามอุดมธรรม

4) แนวคิดแบบธรรมะผสมการบริหาร เป็นคำนิยามขึ้นตามลักษณะของพระราชผู้ปกครองด้วยธรรม แม้ในยุคพุทธกาลจะมีรูปแบบการปกครองที่สำคัญ ๆ ถึง 2 แบบแต่พระพุทธองค์ทรงเน้นตัวผู้นำที่ประกอบด้วยธรรมเป็นหลักมากกว่าตัวของระบบ ดังนั้นไม่ว่าระบบการปกครองแบบไหน หากผู้นำหรือประมุขของรัฐประกอบด้วยคุณลักษณะเหล่านี้ คือ

4.1) การได้มาซึ่งอำนาจ การใช้อำนาจ การขยายอำนาจ และการรักษาไว้ซึ่งอำนาจนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนมากที่สุด อำนาจของผู้ปกครองมิใช่เพื่อสร้างคามยิ่งใหญ่ของตนเอง แต่เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน

4.2) ความมั่นคงของระบอบการปกครองหรือของรัฐบาลและผู้ปกครอง มิใช่เป็นจุดหมายในตัวมันเอง หรือจุดประสงค์สุดท้ายของระบอบการเมืองการปกครอง แต่เป็นเพียงอุปกรณ์หรือเครื่องมือเพื่อใช้สร้างสรรค์ประโยชน์สุขสวัสดิภาพบูรณาการ และความสงบสุขของประชาชน

4.3) ให้ความสำคัญแก่คุณค่าของความเป็นมนุษย์โดยเน้นความเท่าเทียมการปราศจากชั้น วรรณะจากชาติกำเนิดความเสมอภาคในทางเพศหมายความว่าไม่ถือว่าเพศหญิงมีสถานภาพต่ำกว่าเพศชาย เน้นเสรีภาพด้วยการห้ามการมีทาส รวมถึงการแนะนำให้ใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ดังปรากฏในกาลามสูตร

4.4) ยึดธรรมเป็นแนวทางในการปกครอง คือผู้ปกครองต้องถือธรรมเป็นใหญ่ คือถือหลักแห่งความจริง ความถูกต้อง ความดีงามตามเหตุและผลโดยยึดหลักการ กฎ ระเบียบ กติกา

หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการปกครองผู้คน หรือการบริหารคน หากไม่มีแล้วบ้านเมืองก็จะไม่มีความสุขประชาชนก็จะเดือดร้อน จนทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายได้

“ในสมัยใดผู้ปกครองตั้งอยู่ในธรรม ให้ความเป็นธรรม ใช้หลักธรรมเป็นหลักในการบริหารบ้านเมืองในสมัยนั้นประชาชนก็มีความสุข ความร่มเย็น แต่ถ้าตรงกันข้าม ผู้ปกครองไม่ตั้งอยู่ในธรรม ไม่ให้ความเป็นธรรม ไม่ใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหารบ้านเมือง สมัยนั้นก็จะมีความทุกข์ระทมการถูกข่มเหงรังแกการปราศจากที่พึ่ง”

ข้อความดังกล่าวนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า หลักธรรมกับการบริหารหรือการปกครองนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการเมืองไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองแบบใดก็ตามซึ่งแท้ที่จริงแล้วอยู่ที่ตัวผู้ปกครอง หรือผู้นำเองทั้งสิ้น

5) แนวคิดแบบปรัชญาการเมือง ปรัชญาแบบนี้ถือธรรม (Righteousness) เป็นใหญ่ ยกความจำเป็นและความสำคัญสุดขอดีให้แก่ธรรม ที่จะนำมาใช้ให้เป็นแนวทางสร้างความสมหวังให้แก่ชีวิตและในการดำเนินกิจการทุกอย่าง ทุกระดับของรัฐ การใดๆ ก็ตามหากไม่อิงอาศัยหลักธรรมการนั้น ๆ แม้ดำเนินไปได้ก็ถือว่าขัดต่อเจตนารมณ์ของปรัชญา ซึ่งเชื่อว่าหากมนุษย์ไม่อิงอาศัยหลักธรรมแล้ว มนุษย์จักไม่ประสบความสำเร็จและความสุขสมหวังอย่างแท้จริง ธรรมคือความถูกต้องเพราะมาตรฐานการวัด ดังนี้

- 5.1) ทุกคนยอมรับและต้องการ
- 5.2) ธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก
- 5.3) ธรรมให้คุณประโยชน์แก่ทุกคนที่ปฏิบัติ
- 5.4) ธรรมเป็นความจริงที่ขาดไม่ได้ในการดำเนินชีวิต ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ถ้าทิ้งธรรมจะเกิดปัญหาขึ้นมาทันที
- 5.5) อำนาจธรรมไม่เข้าใครออกใคร เป็นอำนาจที่แน่นอนกว่าอำนาจอื่นๆ
- 5.6) ธรรมเป็นคุณค่าที่ได้รับการเรียกร้องหาเสมอ ในหมู่มนุษย์ เช่น ยุติธรรม สามัคคีธรรม สันติธรรม ปัญญาธรรม และมนุษยธรรมอื่นๆ

2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจทางการเมืองเชิงพุทธ (Buddhist Political power)

นวัตกรรมการการเมืองเชิงพุทธ: ศึกษาแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ เป็นการศึกษาแนวคิดของรัฐศาสตร์ที่มีปรากฏอยู่ในคำสอนของพระพุทธศาสนา แต่โดยที่ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่มีคำสอนที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมและจริยธรรม ไม่ใช่ศาสตร์แห่งการเมืองการปกครองโดยตรง จึงไม่มีหลักทฤษฎีทางการเมืองโดยเฉพาะแต่เป็นที่ทั้งผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองจะต้องประพฤติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการอยู่ร่วมกันทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร สังคม ประเทศชาติ นานาชาติ และมนุษยชาติทั้งหมด การศึกษา “นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ: ศึกษาแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์” จึงศึกษาโดยกำหนดกรอบแนวคิด โดยอาศัยหลักคำสอนที่มีปรากฏอยู่ในพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับหลักการทางการเมืองการปกครอง

การเมือง (Politics) ในภาษาบาลี คือ “รัฐกิจ” หมายถึงการจัดกิจการบ้านเมือง โดยอาศัยอำนาจหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีอยู่ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ของประชาชน

การปกครอง (Government) ตรงกับคำว่า “บริหาระ” หรือ “บริหาร” หรือจะใช้คำว่า “ปสาสะ” หรือ “อภิปสาสะ” หมายถึงการปกครอง การคุ้มครอง ควบคุมดูแล โดยการใช้อำนาจระเบียนควบคุม ซึ่งทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า พระธรรมวินัย เป็นเครื่องมือในการปกครอง ให้คนเป็นคนดี ถึงพร้อมด้วยความรู้ ความประพฤติ คือ พร้อมทั้งวิชาและจรณะ นอกจากนี้ คำว่า “การเมือง” ซึ่งหมายถึง การแสวงหาอำนาจ การได้มาซึ่งอำนาจ ในกรอบแนวคิดทางตะวันตกนั้น การเมือง ก็คือ “อำนาจ” นั่นเอง โดยคำนี้ในทางพระพุทธศาสนามีศัพท์เกี่ยวข้องกับอำนาจหลายคำ เช่น วสธะ อธิธิ สักกะ อานุภาวะ อินทริยะ พละ ใช้ในความหมายทั้งในรูปแบบแสดงถึงตัวอำนาจ อานุภาพของอำนาจ คุณธรรมที่ทำให้เกิดอำนาจในลักษณะต่างๆกัน เช่น

- 1) วสธะ อำนาจที่มีความยิ่งใหญ่ เช่น “วโส อิศริยัง โลก” อำนาจเป็นใหญ่ในโลก
- 2) อธิธิ อำนาจที่สามารถทำให้เกิดผลสำเร็จ เช่น อธิธิบาท 4 ประการ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

- 2.1) ฉันทะ ความพอใจทำ
- 2.2) วิริยะ พากเพียรพยายามทำ
- 2.2) จิตตะ ความใส่ใจทำ
- 2.3) วิมังสา ไตร่ตรองทำ

- 3) อานุภาวะ อำนาจ คือ ความยิ่งใหญ่ เช่น พุทธานุภาเวน ธรรมานุภาเวน สังฆานุภาเวน

4) อินทรีย์ะ ความเป็นใหญ่ ที่เรียกว่า อินทรีย์ะ 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ที่เป็นใหญ่ ในหน้าที่เฉพาะของตน

5) พละ กำลั้งหรืออำนาจ ที่เป็นคุณธรรม เช่น

พละ 4 คือ คุณธรรมที่ทำให้เกิดอำนาจ 4 ประการ ได้แก่

- 1) ปัญญาพละ กำลั้งของความรู้ทั่ว
- 2) วิริยพละ กำลั้งของความเพียร
- 3) อนวัชชพละ กำลั้งของความสุจริต
- 4) สังคหพละ กำลั้งของการสงเคราะห์ (ทาน ปิยะวาจา อุตถจริยา สมานัตตตา)

พละ 5 ได้แก่

- 1) สัทธาพละ กำลั้งหรืออำนาจ คือ ศรัทธา
- 2) วิริยพละ กำลั้งหรืออำนาจ คือ ความเพียร
- 3) สติพละ กำลั้งหรืออำนาจ คือ สติ
- 4) สมาธิพละ กำลั้งหรืออำนาจ คือ สมาธิ
- 5) ปัญญาพละ กำลั้งหรืออำนาจ คือ ปัญญา

พละที่เป็นกำลั้งหรืออำนาจของบุคคล เช่น กษัตริย์ คือ

- 1) พาหาพลัง หรือกายพลังอำนาจ หรือกำลั้งกาย
- 2) โภคพลัง อำนาจหรือกำลั้งของ (สมบัติ) ราชสมบัติ
- 3) อมัจจาพลัง อำนาจหรือกำลั้งของข้าราชการ
- 4) อภิสัจพลัง อำนาจหรือกำลั้งของชาติตระกูล
- 5) ปัญญาพลัง อำนาจหรือกำลั้งของสติปัญญา

2.5.1 ธรรมะกับการปกครอง

ส่วนพระพุทธดำรัสที่แสดงถึงอำนาจการปกครอง คือ “อหัง ภิกขุสังฆัง ปรีหริสสามิ” เรา จะปกครองสงฆ์ (หมู่คณะหรือสังคมภิกษุทั้งหมด) และ “ภิกษุทั้งหลาย ในกาลล่วงไปแห่งเรา (พระพุทธเจ้า) พระธรรมวินัยจักเป็นศาสดาของเธอ” แสดงถึงกฎระเบียบและหลักการในการ ปกครองสงฆ์ของพระองค์

การปกครองในทางพระพุทธศาสนาจะมุ่งในการปกครอง 3 ระดับ คือ

- 1) ระดับต้น หมายถึงระดับตนเอง คือ ควบคุมรักษาตนเอง
- 2) ระดับกลาง หมายถึงระดับคนอื่น คือ สมาคม องค์กร ในการปฏิสัมพันธ์
- 3) ระดับสูง หมายถึงระดับสังคม ประเทศชาติ นานาชาติ และระดับ โลก คือ มนุษยชาติทั้งหมด ให้ได้รับประโยชน์และความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน

ระดับตนเอง

ระดับตนเอง คือ ระดับเบื้องต้น ในการรักษาควบคุมพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจา และใจ ของตนเองให้เป็นคนดี มีคุณธรรม สะอาดบริสุทธิ์จากความไม่ดีทั้งหลาย โดยการประพฤติ ภายใต้อธิปไตยของบารมีที่จำเป็นจะต้องละเว้น ไม่ล่วงละเมิด และฝึกหัดขัดเกลาปฏิบัติตามหลักการเพื่อบรรลุเป้าหมาย คือ ประโยชน์สุขส่วนตนตามลำดับ ตามพระพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคลพึงยังตนให้มีคุณความดีก่อน จึงควรสอนผู้อื่นภายหลัง” ยิ่งปกครองควบคุมตนเองให้เป็นคนดีมากเท่าไร ก็ยิ่งจะทำให้ตนเองมีความสุขมากยิ่งขึ้นตามลำดับขั้นของความดีเท่านั้น ทางพระพุทธศาสนาถือว่าทำให้ตนเองเกิดบารมี เป็นผู้มีบุญ คือ ผู้มีความดีในตัวเอง สะอาดทั้งทางกาย วาจา ใจ ผ่องใสจากความเศร้าหมอง คือ ความชั่ว ผลที่ได้รับ คือ ความสุขทั้งกายและใจ บารมีและบุญก่อให้เกิดอำนาจ ที่เรียกว่า “อิทธิ” เมื่อมีอำนาจแห่งความดี คือ หิริและโอตตปปะแล้ว ก็สามารถปกครองควบคุมรักษาตนเองและผู้อื่นได้ทั้งโลก ตามพุทธภาษิตที่ว่า “วโส อสริยัง โลก” มีอำนาจ (พลังแห่งคุณธรรม) ก็เป็นใหญ่ในโลกได้ โดยมีพระวินัยหรือศีล เป็นเครื่องป้องกันคุ้มครองกาย วาจา มีพระธรรมเป็นเครื่องคุ้มครองรักษาใจ โดยฝากกาย วาจา ไว้ที่พระวินัย ฝากใจ ไว้ที่พระธรรมระเบียบและวิธีปฏิบัติในการปกครองตนเอง 3 วิธี คือ

- 1) ศีล ควบคุมกายวาจาให้เป็นปกติ ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน
- 2) สมาธิ รักษาคุ้มครองจิตให้ตั้งมั่นในความดีงาม
- 3) ปัญญา ขัดเกลาจิตใจให้เข้าถึงความดีในขั้นที่ละเอียด เพื่อสร้างพลังความคิด ฉลาดรอบ

๕๕

ศีล เป็นกฎระเบียบที่ควบคุมปกครองรักษาพฤติกรรมทางกายและวาจาที่จะแสดงออกให้เป็นการกระทำและคำพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ถูกต้อง ดีงาม ควบคุมตนเองให้มีบุคลิกภาพหรือภาพลักษณ์ที่ดีงาม นำเคารพนับถือ ทั้งแก่ตัวเองและคนอื่น ไม่ทำลายตัวเองโดยกิริยาวาจาที่ไม่

เหมาะสม ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนคนอื่นด้วยคำพูดหรือการกระทำที่กษพะหยาบคาย ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สุขในการอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดีในสังคม

สมาธิ เป็นการปกครอง ควบคุม รักษาจิตใจของตนเอง ให้ปราศจากความชั่ว เป็นจิตที่ดีงาม มีคุณธรรม สะอาด ผ่องใสจากสิ่งที่ไม่ดี ที่เรียกว่า “กิเลส” คือ ความเศร้าหมองที่มีอยู่ภายในอันเป็นเหตุให้แสดงพฤติกรรมทางกาย ทางวาจาไม่ถูกต้องดีงาม การปกครอง ควบคุม รักษาตัวเองด้วยศีล ตามที่กล่าวข้างต้น ก็เป็นวิธีการควบคุมที่ดี แต่จะดีไม่ตลอดได้ หากจิตใจยังไม่ดี ยังไม่มีการรักษาควบคุมให้มีความดีมาก ความชั่วน้อย ฉะนั้น เมื่อรักษากายวาจาแล้ว จึงต้องรักษาจิตด้วย

ปัญญา ความรู้รอบถึงสิ่งที่มีอิทธิพลอันเป็นต้นตอที่ทำให้แสดงพฤติกรรมทางกาย วาจา และใจในทางที่ไม่พึงประสงค์ คือ กิเลส หรืออกุศลมูล ได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ แล้วพยายามขจัดขจัดเกลียดใจทีละน้อยจนหมดไปในที่สุด แต่ละขณะจิตเกิดปัญญารู้เท่าทันกิเลส สามารถลดละได้ที่ละน้อยๆนั้น เป็นการปกป้อง คุ้มครอง รักษาตัวเราเองให้เข้าถึงความดีที่สูงขึ้นตามลำดับ จนถึงขั้นเป็นบุคคลชั้นสูงสุด วิเศษสุดในความเป็นมนุษย์ คือ พระอรหันต์บุคคล เป็นคนที่เป็นยอดมนุษย์ มีแต่สิ่งที่ดีงามทั้งทางกาย วาจา ใจ ไม่มีพฤติกรรมใดที่จะเป็นสิ่งชั่วร้าย แม้แต่จะคิด ซึ่งในพระพุทธศาสนา ได้จัดพระอรหันต์ไว้เป็น 4 ระดับ คือ

- 1) พระโสดาบันบุคคล
- 2) พระสกทาคามีบุคคล
- 3) พระอนาคามีบุคคล
- 4) พระอรหันต์

ระดับคนอื่น

ระดับคนอื่น คือ ระดับปฏิสัมพันธ์ในการคบหาสมาคมซึ่งกันและกันในระดับองค์การ หน่วยงาน และสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการปกครอง การศึกษา ศาสนา และสันตนาการ เป็นต้น

การปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น จะก่อให้เกิดอำนาจการต่อรองในผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ให้เกิดขึ้นเสมอ ฝ่ายที่มีพลังหรืออำนาจเหนือกว่าก็จะควบคุม หรือบังคับครอบงำให้คนอื่นยอมตาม และได้รับประโยชน์มากกว่า ในกรณีเช่นนี้ ฝ่ายที่เสียเปรียบจะได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อน อันเกิดจากการถูกปกครองโดยไม่เป็นธรรม ฝ่ายที่ได้เปรียบก็จะดีใจ เหลิงในอำนาจ และจะหาทางเอา

เปรียบบุคคลอื่นที่อยู่ได้อานาจมากขึ้น จนกลายเป็นความเคียดชังในการใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ แต่ ถ้าหากบุคคลนั้นได้รับการฝึกหัดขัดเกลามาหลักการปกครอง ควบคุม รักษาตนเองตามแนวทาง พระพุทธศาสนา ผลของการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้นจะก่อให้เกิดความพอใจทั้ง 2 ฝ่าย ผู้ที่ยอม ให้ก็ยอมด้วยความพอใจ ผู้ที่ได้รับประโยชน์ก็พอใจ คือ ประสานประโยชน์กันทั้ง 2 ฝ่าย ผลประโยชน์ลงตัว เป็นที่ยอมรับได้ ถือว่าถูกต้องชอบธรรม บรรลุเป้าหมาย คือ ประโยชน์สุข ร่วมกัน

ระดับสังคม

ระดับสังคม ซึ่งเป็นระดับสูง ได้แก่ระดับสังคมโดยกว้าง เช่น ระดับประเทศชาติ นานาชาติ ระดับโลก หรือมนุษยชาติทั้งหมด ให้ได้รับประโยชน์และความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน จะเห็นได้ จากการที่พระพุทธองค์เมื่อทรงบำเพ็ญพระบารมีในส่วนของพระองค์เต็มเปี่ยมแล้ว ทรงตรัสรู้อนุตร สัมมาสัมโพธิญาณ อันได้ชื่อว่า พระองค์ปกป้องคุ้มครองพระองค์เอง ทรงหลุดพ้นจากความไม่ดิ งามทั้งหลาย คือ อาสวะกิเลสทั้งปวง เข้าถึงความดีอันสูงสุดส่วนพระองค์เองแล้ว ก็ทรงเสด็จไป บำเพ็ญประโยชน์สุขแก่บุคคลอื่น ให้บุคคลเหล่านั้นหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะอันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้ง มวล เข้าถึงบรมสุขอันสมบูรณ์ คือ บรรลุถึงความเป็นพระอรหันต์ เป็นยอดของมนุษย์ โดย เริ่มแรกได้ทรงแสดงธรรมให้บุคคล 60 ท่านบรรลุเป็นพระอรหันต์และทรงให้อุปสมบทเป็น ภิกษุ คือ พระปัญจวัคคีย์ 5 รูป พระยสะและสหาย 55 รูป รวมเป็นพระอรหันต์ 60 รูป

พระองค์ทรงส่งท่านเหล่านั้นไปเผยแผ่ความดี คือ ทำประโยชน์ให้มวลมนุษยชาติ ให้ สามารถคุ้มครองรักษาตนเองให้ได้รับประโยชน์และความสุข โดยทรงประทานหลักการและ อุดมการณ์ ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายหลักของพระพุทธศาสนาว่า “จรต ภิกขเว จาริกัง จรมานา พุชชนิ หิตาย พุชชนสุขาย โลกาอนุกัมปาย” ซึ่งแปลว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์ เพื่อ ความสุขแก่มหาชน เพื่ออนุเคราะห์แก่มวลมนุษยชาติ” อันนี้ถือว่าเป็นหลักการสำคัญยิ่งของ พระพุทธศาสนา และตรัสว่า “แม้เราตถาคตเองก็จะเสด็จไปอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อโปรดชน 3 พี่ น้อง พร้อมบริวาร 1,000 คนเหมือนกัน”จะเห็นได้ว่า พระองค์และพระสาวกผู้เข้าถึงความดีอันสูงสุด แล้ว คุ้มครองรักษาตนเองในเบื้องต้น ในส่วนของพระองค์ได้แล้ว ก็บำเพ็ญประโยชน์แก่สัตว์โลก โดยไม่หวังผลประโยชน์ หรือความสุขส่วนตัวตอบแทนเลย จะเห็นได้จากพระดำรัสว่า “ตถาคต เกิดขึ้นในโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขของมหาชนของสัตว์ทั้งหลาย ทั้งเทวดาและ มนุษย์” และ “เมื่อเห็นประโยชน์ตนก็ทำประโยชน์ตนให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท เมื่อเห็น ประโยชน์ผู้อื่น ก็ทำประโยชน์ของผู้อื่นให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท เมื่อเห็นประโยชน์ทั้งสอง

ฝ่าย คือ ทั้งประโยชน์ตนและผู้อื่น ก็พึงทำประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท เกิด”

จะเห็นได้ว่า การแสวงหาอำนาจ การมีและการได้มาซึ่งอำนาจ หรือบุญบารมีนั้น เกิดขึ้นจากการปกครอง ควบคุมดูแลรักษาตนเองเป็นเบื้องต้นก่อน จากนั้นก็ใช้อำนาจบุญบารมีที่มีอยู่ในตนนั้นปกป้องคุ้มครองให้บุคคลอื่นในสังคมได้ปฏิบัติตามควบคุมปกครองรักษาความสุขให้อยู่กับตัวเอง ได้นานเท่านั้น และช่วยเหลือบุคคลอื่นๆ ให้ได้รับประโยชน์สุข เป็นเครือข่ายแพร่วงกว้างออกไปจากตนสู่คนอื่น จากบุคคลอื่นสู่สังคม จากสังคมสู่ประเทศ ชุมชนาชาติ ชุมวลมนุษยชาติ เป็นลำดับต่อเนื่องตลอดไป

ส่วนหลักการของรัฐศาสตร์ตะวันตกถือว่า “อำนาจเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในสังคม มีการกระทำทางสังคม อำนาจเกิดขึ้น อำนาจมีการเคลื่อนที่ตลอดเวลาทุกขณะ” อำนาจตามที่ว่านี้ เกิดจากภายนอก ได้มาจากการติดต่อกับบุคคลอื่น ยิ่งติดต่อกันมาก ก็ยิ่งเกิดพลังแห่งอำนาจมากขึ้น และซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อำนาจมาจากคนอื่น ให้คนอื่นยอมรับ ถ้าคนอื่น ไม่ให้หรือไม่ยอมรับ อำนาจก็ไม่เกิด หรือเกิดขึ้นก็ไม่ถาวร เพราะมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนย้ายได้ทุกขณะ ตลอดเวลา เป็นลักษณะของอำนาจชั่วครั้งชั่วคราว มีการเปลี่ยนจากบุคคลหนึ่งสู่บุคคลอื่น และอื่นๆตลอดไป ซึ่งต่างจากรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ที่ถือว่า การมีอำนาจ การได้มาซึ่งอำนาจ เกิดจากการแสวงหาอำนาจภายในตัวเอง หรือปกครองรักษาคุ้มครอง ควบคุมความดีให้เกิดขึ้นในตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ก่อน จากนั้นก็ใช้อำนาจความดีนั้นทำประโยชน์ให้แก่บุคคล สังคม ประเทศชาติ ตลอดจนมนุษย์ทั้งมวล เป็นอำนาจที่คงที่แน่นอนถาวรตลอดไป จากคำจำกัดความข้างต้น รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธ หมายถึง “คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง การคุ้มครอง ควบคุม ดูแลตนเองและบุคคลอื่น ทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ทำให้ได้นักปกครองที่ดี (Good Government) และประชากรที่ดี (Good Citizen) โดยอาศัยอำนาจความดีที่เกิดจากการประพฤติตนให้มีคุณธรรม ใช้อำนาจนั้นในการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในรูปแบบของการบริหารจัดการบ้านเมือง ให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนหมู่มาก โดยปราศจากผลร้ายใดๆ เป็นที่ยอมรับและพอใจของทุกฝ่ายในสังคม ซึ่งจะอำนวยประโยชน์สุขให้ทั้งตนเองและบุคคลอื่น ในการอยู่ร่วมกันในสังคมและแห่งมวลมนุษยชาติ”

2.5.2 ทศพิธราชธรรม คือ ศาสตร์แห่งการปกครองเชิงพุทธ ได้แก่

ธรรมะข้อ 1 ทาน หมายถึง พระราชทานพัสดุสิ่งของ หรือปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต แก่ผู้สมควรได้รับ

ธรรมะข้อ 2 ศีล หมายถึง การทรงศีล หรือการที่ทรงตั้งสังวรรักษาพระอาการ กาย วาจา ให้ สะอาด

ธรรมะข้อ 3 บริจาค หมายถึง การพระองค์พระราชบริจาคนไทยธรรม หรือสิ่งของที่ พระราชทานให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่พระราชวงศานุวงศ์ และทูลข้าละอองธุลีพระบาท

ธรรมะข้อ 4 อาชวะ หมายถึง ความซื่อตรง ทรงมีพระราชอัธยาศัย อันประกอบด้วย ความ ซื่อตรง ดำรงในศรัทธสุจริต หมายถึง ความอ่อนโยน ทรงมีพระราชอัธยาศัยอ่อนโยน ไม่ดื้อดึงถือ พระองค์แม้มีผู้คัดค้านในบางอย่าง

ธรรมะข้อ 5 มัททวะ คือ ความอ่อนโยน มีทำที่อ่อนโยน ละมุนละม่อม ไม่ถือตัว รับฟัง ความเห็นของผู้อื่นด้วยความตั้งใจดีถ้วนถ้วนดีก็ควรอนุโมทนาและปฏิบัติตาม และควรมีความอ่อน น้อมท่านผู้เจริญโดยวัยและคุณความดี

ธรรมะข้อ 6 ตบะ หมายถึง ความเพียร ทรงสมาทานกุศลวัตร ด้วยการเอาพระราชหฤทัย ใส่ ในการปกครองพระราชอาณาเขต และประชาชนให้มีความสุขปราศจากภัยอันตราย

ธรรมะข้อ 7 อักโกธะ หมายถึง ความไม่โกรธ ทรงมีพระกริยาที่ไม่โกรธโดยวิสัย มิใช่เหตุ ที่ควรโกรธ แม้มีเหตุที่ทำให้ทรงพระพิโรธ

ธรรมะข้อ 8 อวิหิงสา หมายถึง ความไม่เบียดเบียน ด้วยทรงมีพระราชอัธยาศัยกอปรด้วย พระราชกรุณา ไม่ทรงปรารถนาจะก่อทุกข์แก่ผู้ใดแม้กระทั่งสัตว์

ธรรมะข้อ 9 ขันติ หมายถึง ความอดทน ทรงมีพระราชหฤทัยดำรงมั่นในขันติ มีความ อดทนต่อสิ่งที่ควรอดทน

ธรรมะข้อ 10 อวิโรธนะ หมายถึง ความเที่ยงธรรม ทรงรักษาความยุติธรรมไม่ให้แปรผัน จากสิ่งที่ตรง และดำรงพระอาการไม่ยินดี ยินร้าย ต่ออำนาจคติทั้งปวง หรืออีกนัยหนึ่ง

สรุป การเมืองเชิงพุทธ คือ การใช้ความรู้มาสร้างอำนาจ ผ่านศีลธรรมของพระพุทธศาสนา เพราะเป็นการใช้ความรู้เข้ามาวางกรอบการแก้ปัญหาในสังคม โดยมีระบบเหตุผลชุดใดชุดหนึ่งที่ ชี้นำพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องในทางเดียวกัน การเมืองเชิงพุทธ จึงเป็นเรื่อง ของกลไกและกลยุทธ์ในการนำความคิดและความรู้มาสร้างเป็นอำนาจขึ้นมาใช้ในความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน การที่ปัจเจกบุคคลถูกรอบงำโดยชุดของความคิดต่าง ๆ นี้และไม่อาจเป็น อิสระจากชุดความคิดนั้น ๆ ได้ สังคมหนึ่ง ๆ จึงมีการผลิตความรู้ ชุดของความคิด จากบุคคลหรือกลุ่ม คน แล้วเอาชุดของความรู้ ความคิดนี้ มากำหนดและควบคุมมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งเรียกความสัมพันธ์

ลักษณะนี้ว่า ความสัมพันธ์ทางอำนาจ การใช้อำนาจรัฐของนักการเมือง หากเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องแล้ว ย่อมนำมาซึ่งประโยชน์สุข ดำรงชีวิตด้วยความสงบสุข มีความเป็นธรรมในสังคม ในทางตรงกันข้าม หากการใช้อำนาจรัฐของนักการเมืองเป็นไปโดยมิชอบ มีการคอร์รัปชันก็ย่อมจะนำมาซึ่งความทุกข์ ความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมในสังคม เพราะเมื่อมีอำนาจรัฐก็มีโอกาสที่จะใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบ หรือมีโอกาสคอร์รัปชัน นำผลประโยชน์ส่วนรวม มาเป็นของตัวเอง และพวกพ้องได้มากขึ้น การใช้อำนาจรัฐของผู้มีอำนาจการเมือง ซึ่งเหล่านี้ เป็นพลวัตที่มีอยู่ในกระบวนการเข้าใจทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ การดับทุกข์ และวิธีการเข้าถึงการดับทุกข์ในอริยมรรคมีองค์ 8 ของอริยสัจ 4 อยู่แล้วนั่นเอง

ในระยะแรกๆ ก่อนที่บุคคลนั้น จะเข้ารับตำแหน่ง รวมไปถึงเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งที่สำคัญแล้ว ดูเหมือนว่าบุคคลนั้นเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ มีศีลธรรม แต่พออยู่ในตำแหน่งไปนานๆ สังคมจะรู้สึกได้ว่า บุคคลนั้น ได้เปลี่ยนไปไปในทางที่ไม่ดีเสียแล้ว กระทำการบางอย่างที่มีเหตุปัจจัยหรือสุมเลียง หรือล่อแหลมต่อการครหาว่า คอร์รัปชัน ดังที่ John Emerich Edward Acton กล่าวว่า อำนาจมีแนวโน้มที่จะคดโกง อำนาจที่ไม่มีการตรวจสอบ จะคดโกงได้อย่างสมบูรณ์ คนที่มีอำนาจเกือบทั้งหมดมักกลายเป็นคนเลว (Acton, 1860 อ้างถึงในสมคิด พุทธศรี, 2557)

โดยธรรมชาติ อำนาจมักจะถูกตรวจสอบและควบคุมโดยอำนาจ ด้วยเหตุนี้ การจะสร้างเกราะป้องกันความกลัวของประชาชน เพื่อป้องกันไม่ให้มีการใช้อำนาจ ไปในทางที่ผิด หรือมิชอบ จึงจำเป็นต้องแบ่งแยกอำนาจการปกครอง ให้แต่ละส่วนมีความเป็นอิสระจากกันและกัน มองเตสกีเออ (Baron de Montesquieu) ชาวฝรั่งเศส กล่าวไว้ในหนังสือ เจตนารมณ์แห่งกฎหมาย (The Spirit of Law) ว่า เสรีภาพทางการเมืองของประชาชน ผู้ถูกปกครอง คือ ความสงบสุขทางใจ ที่เกิดจากความเชื่อว่า พวกเขาสามารถมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัย โดยรัฐบาลต้องให้หลักประกันว่า ประชาชนไม่ตกอยู่ภายใต้ความกลัว และ เสรีภาพของประชาชนจะได้รับการปกป้อง ต่อเมื่ออำนาจรัฐไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของคนเพียงคนเดียว หรือองค์กรเดียว โดยได้เสนอให้รัฐบาลต้องแบ่งแยกอำนาจออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) อำนาจนิติบัญญัติ ทำหน้าที่ออกกฎหมาย 2) อำนาจบริหาร โดยต้องบริหารประเทศโดยอาศัยกฎหมาย 3) อำนาจตุลาการ ผู้ทำหน้าที่ตีความกฎหมาย ในกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น และเมื่อใดที่ อำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติไปรวมกันอยู่ที่คนๆเดียว หรือหมู่คณะเดียว ก็อาจจะออกกฎหมายมาบังคับใช้ในการกดขี่สังคม หรือหาผลประโยชน์ให้กับตัวเองและพวกพ้อง เพราะการที่อำนาจกระจุกตัวอยู่ที่คนๆเดียวแล้ว เป็นธรรมชาติของมนุษย์ ที่อยากจะถืออำนาจอันล้นหลามเอาไว้ และก็จะหลงในอำนาจ แล้วใช้อำนาจอย่างเกินเลยอยู่เสมอ อำนาจเป็นสิ่งที่ช่วยวนใจหอมหวาน ชนิดที่ว่า ถ้าคิดถึงมันก็จะทำให้เราเปลี่ยนแปลงได้ การมีอำนาจเล็กๆ เช่น การเป็น

หัวหน้าคนในสถานการณ์จำลองก็ยังสามารถเปลี่ยนไปได้ นับประสาอะไรกับโลกแห่งความจริง ที่เวลาเราพูดถึงผู้มีอำนาจที่ไร เราหมายถึง คนที่มีอำนาจ อันล้นเหลือ ที่สั่งเป็นสั่งตายกับคนอื่นได้จริงๆ ซึ่งจะสามารถให้คุณและให้โทษทั้งแก่ผู้ใช้และผู้ถูกใช้ได้ จึงต้องมีข้อกำหนดในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม ไว้สำหรับผู้ปกครอง หรือต้องมีธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการปกครอง เพราะโดยส่วนใหญ่แล้ว เมื่อได้อำนาจก็มักจะลืมตัวและใช้อำนาจไปในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ดังกล่าวแล้ว

2.6 ทฤษฎี Buddhism and Society ของ Melford .E.Spiro ผ่านการสัมภาษณ์และศึกษาบทความ ธรรมโอสธ ดร. นพ. มโน เลหาวิชย์

การศึกษาซึ่งเกิดจากการตีความจากงานวิจัยทางมานุษยวิทยาในประเทศพม่า ของ Melford E. Spiro, “Buddhism and Society” จากการสัมภาษณ์ ศึกษาบทความ ธรรมโอสธของ นายแพทย์ ดร. มโน เลหาวิชย์ พบว่าพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทในประเทศพม่ามิใช่ศาสนาเชิงเดี่ยวแต่มีแนวคิดซ้อนกันอย่างน้อย 4 แบบในศาสนาเดียว คือ

2.6.1 Nibbanic Buddhism พุทธแบบนิพพานนิยม

มีลักษณะเป็นไตรลักษณ์นิยม คือมุ่งสลัดทิ้งการปรุงแต่งมองชีวิตและ ทำความเข้าใจรอบตัวเองคือความทุกข์ ต้องปล่อยวาง แต่ในขณะที่ประยุกต์ใช้กับความเป็นการเมือง ความทุกข์ คือปัญหาของประชาชน ที่พรรคประชาธิปไตยก็ต้องพยายามแก้ปัญหาให้กับประชาชน เมื่อเห็นปัญหาที่จะต้องหาทางหลุดพ้นให้ปล่อยวางจากปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ก็พร้อมลงมือแก้ไข ยกกระดับจิตใจให้สูงขึ้นถึงพระไตรลักษณ์ คือ สามารถทำหน้าที่อย่างปล่อยวาง แม้ว่าจะเป็นสถานการณ์ที่มีปัญหา ทั้งการเมืองและเศรษฐกิจก็ต้องปล่อยวางให้ได้ ในความเชื่อกลุ่มแนวคิดนี้ ยิ่งตอกย้ำให้เชื่อว่าทุกข์อย่างในคือความทุกข์ คำว่า “ทุกข์” ในภาษาบาลี มักอธิบายในประเทศไทยว่ามาจาก “ท” ซึ่งเป็นคำ “อุปสรรค” (Prefix) แปลว่า ยากเลวหรือลำบาก + ขุม ธาตุ (Root) ในความหมายว่า “ทน” แปลรวมกันได้ความว่า “สภาพที่ทนได้ยาก”ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่ขัดกับหลักไวยากรณ์ การแปลโดยการอิงกับธาตุ “ขุม” (สันสกฤต กขุม) ทำให้ใจความไม่ชัดเจน การนำตัวอักษร “ม” ต่อท้ายขึ้นมาใช้ในการวิเคราะห์คำศัพท์นั้น เป็นการผิดหลักไวยากรณ์อินเดียโบราณอย่างมาก เพราะเท่ากับเป็นการขัดต่อความเชื่อเดิมทางภาษาที่ว่า “อักษร” นั้นแปลว่า “ไม่เสื่อมสลาย” “ม” จากธาตุ “ขุม” นั้นมาจากไหน? และผู้สงสัยอาจถามต่อไปได้ว่า “ทนอะไร?” คำว่า “ทุกข์” ในภาษาบาลี ตรงกันคำว่า “ทฺข”

ในสันสกฤต ซึ่งมาจากคำว่า “ทุสฺ (แปลว่า เลวหรือร้าย) + ขะ (มาจากคำว่า ช่องว่าง หรือ ท้องฟ้า (Space))” “ทุข” ในภาษาบาลี หรือ “ทุ:ข” ในสันสกฤต จึงมีรากศัพท์ว่า “ช่องว่างที่ไม่ดี” หรือ ภาษาอังกฤษว่า bad space ความหมายเดิมนี้มีได้เกี่ยวอะไรกับความอดทน แต่เป็นคำศัพท์เทคนิคในภาษาสันสกฤตซึ่งรับมาจากภาษาปรากฤตอีกต่อหนึ่งตั้งแต่สมัยก่อนพุทธกาล และเป็นศัพท์ที่ใช้กันเฉพาะในหมู่นายช่าง โดยเฉพาะช่างเกวียน เพื่อบรรยายสภาวะที่ของสองอย่างซึ่งตามปรกติควรต่อเข้ากันได้แต่กลับ “ไม่พอดีซึ่งกันและกัน” ซึ่งมีตัวอย่างในสำนวนภาษาอังกฤษว่า To Put a Square Peg in a Round Hole. คือ “การนำหมุดสี่เหลี่ยมใส่เข้าไปในรูกลม” มันจึงไม่พอดีกัน และเข้ากันไม่ได้ สภาพความ “ไม่พอดี” ซึ่งกันและกันนั้นเรียกว่า “ทุ:ข” ซึ่งเป็นความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างขวางกว่า ความหมายของทุกข์ที่แปลว่า Suffering หรือ Pain ที่ใช้อยู่ทั่วไปอย่างแพร่หลาย ในการตีความในพระพุทธศาสนาในปัจจุบันมากนัก และพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงนำศัพท์คำว่า “ทุ:ข” นี้มาประยุกต์ทางจิตวิญญาณเพื่อให้สาวกทั้งหลายได้ทราบความเป็นไปของสภาวะธรรมที่เข้ากันไม่ได้ ในลักษณะที่เป็นนามธรรม “ความทุกข์” ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎกจะคู่ไปกับ “ความดับแห่งทุกข์” เสมอ และวิธีการดับทุกข์นั้นต้องอาศัย “ธรรม” และ “ธรรม” ที่สำคัญประการหนึ่งคือการตั้งหลักมอง “ทุกข์” ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อนว่า ทุกข์นั้นมีสิ่งที่จะต้องกลัวแต่เป็นสิ่งที่แก้ไขได้ เหมือนเมื่อมีความมืด ก็ย่อมมีความสว่าง เมื่อมีความร้อนก็ย่อมมีความเย็น เมื่อมีโรคภัยไข้เจ็บก็ต้องมีวิธีการบำบัด เมื่อมีปัญหาที่ต้องมีคำตอบ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอพระพุทธเจ้ามีเคยทรงสอนให้กลัวทุกข์ แต่ทรงสอนให้ใช้ปัญญาดับทุกข์ ให้เอาชนะความทุกข์ ความทุกข์จึงเป็นสิ่งที่ทำลายความสามารถให้มนุษย์หันมาแก้ไข (Challenge) มิใช่ให้วังหนี หรือหลีกเลี่ยง ยิ่งแก้ไขได้ครั้งใด ก็เป็นการเพิ่มความมั่งคั่งให้กับชีวิตของตนมากขึ้นเท่านั้น และเมื่อเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่ชีวิตตนเองมากเท่าใดก็เท่ากับเป็นการเพิ่มความมั่งคั่งแก่โลกไปพร้อม ๆ กัน

มีความเป็นอุดมคติเชิงพุทธสูงสุด มุ่งใช้การแก้ปัญหาด้วยวิธีการ คือ ออกบวช ปฏิบัติ สืบสมานธิ ปัญญาอย่างเคร่งครัด มุ่งปัจเจกบุคคลเป็นหลัก ไม่มีมิติทางสังคมอยู่เลย ใครสามารถเข้าถึงและปฏิบัติได้ย่อมเป็น ปัจจัตตัง Ideal Person ได้แก่ พระอาจารย์มั่น หลวงพ่อชา ขอมรับสังสารวัฏ ไม่ปฏิเสธเรื่องกรรม บุญและบาปละได้หมด ไร้อารมณ์ วางเฉยปล่อยวางจากทุกสิ่ง เชื่อว่านี่คือ คำสอนดั้งเดิมของพระพุทธเจ้า ไม่สนใจทางโลก การเมือง บ้านเมืองเป็นเรื่องโลก เครื่องจรรีต เครื่องสวด เน้นฝึกปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น เป็นไปเพื่อตัวเอง ไม่กลับมาเกิด. เป็นชาวพุทธที่เคร่ง เข้าวัด ไม่คิดไรมากนอกจากชาตินี้ชาติสุดท้าย

หลักการไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นไปเพื่อการพัฒนาจิตใจแบบปัจเจกมากกว่าการทำเพื่อสังคม ดังนั้นในส่วนนี้ย่อมเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่ปรารถนานิพพานเป็นหลัก นักการเมืองยังคงมีความจำเป็นต้องมีศีล ฝึกสมาธิ และพัฒนาปัญญา อย่างสม่ำเสมอแม้ไม่ถึงขั้นมุ่งสู่นิพพาน แต่ก็อาจทำให้เกิดความสงบสุขทางการเมืองได้ อันเป็นความหมายถึงการหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงหรือไม่กลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกก็ตาม โดยเป็นไตรสิกขาที่มุ่งเน้นให้เกิดความสันติสุข สงบสุขภายใน และมุ่งสร้างความสุขและศีลธรรมภายในตน รู้และตระหนักรู้ได้เฉพาะบุคคลแสวงหาทางหลุดพ้นแบบอริยบุคคลระดับสูงสุด คือ มุ่งนิพพาน ออกบวชอย่างจริงจัง และเป็นไปเพื่อความไม่มีกิเลสโดยสิ้นเชิงทำพระนิพพานให้แจ้งนั่นเอง

2.6.2 Khamatic buddhism พุทธแบบกรรมนิยม

มีความใกล้เคียงความมุ่งหมายนิพพานแต่ไม่ใช่ (Approximately) เชื่อมมั่นในกฎแห่งกรรม เป็นแนวปฏิบัตินิยม ไม่อยากหมดกิเลส เวียนว่ายตายเกิดระหว่างสวรรค์กับโลก สร้างบารมีผ่านการทำบุญทุกรูปแบบ หนีบาป ชาติหน้ามีจริง เงื่อนใจคือ ชี้ไปในอดีต อธิบายปัจจุบัน. เห็นคนรวยก็บอกพวกนี้ทำบุญมาก คนมีอำนาจ พวกนี้ทำบุญในชาติที่แล้ว. ต้นแบบ คือ เศรษฐีใจบุญ ผู้มีอำนาจทั้งหลาย นักการเมือง ไม่หวังไปนิพพานหวัง แต่ปรารถนาที่กลับมาอีกส่วนใหญ่ ดำเนินวิถีของฆราวาส บนหลักหลักการ ทาน ศีล ภาวนา สร้างบุญ หนีบาป เน้นการกระทำเพื่อสร้างสมบารมี ผลงานเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับเรื่องของการเมืองที่สุด เพราะมีความเป็นมิติต่างสังคมไม่อุดมคติเกินไปหรือสุดไปทางพิธีกรรมหรือรูปแบบ สามารถจับต้องได้ใช้ได้จริงในความเป็นการเมือง

2.6.3 Apotropaic Buddhism พุทธแบบพิธีกรรมนิยม

เน้นการปกป้องจิตใจของมนุษย์จากวิญญานชั่วร้ายมีความผสมผสานและเจริญรุ่งเรืองในยุคปัจจุบัน นครอาจจะมี สวรรค์อาจจะมี เชื่อในเรื่องอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์. ทำอย่างไรให้ตัวเองร่ำรวยขึ้น เชื่อในอำนาจพระปริต อำนาจครูบาอาจารย์ เชื่อในพิธีกรรม พระผู้ทรงศีล มาโปรดให้ ส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ เข้าวัดบ้างไม่เข้าบ้าง

2.6.4 Millenium Buddhism พุทธแบบสหัสวรรษนิยม

เป็นแนวทางศาสนาลับ เป็นกลุ่มก้อนเล็กๆ เชื่อว่ามีวิธีการทำสมาธิ อยู่ไปได้ตลอดกาลปี เป็นอมตะไม่ตาย พระผู้มีพระภาคเจ้า เล่าว่า ถ้าเจริญเจโตวิมุตติอยู่ได้ ๑ กัลป์ แสวงหาการทำสมาธิ อีกพวกหนึ่งอาจเป็นพวกมุ่งแสวงหาอายุวัฒนะ ทำให้พวกเขาอยู่ไปตลอดชีวิต ทำให้พบกันพระ ศรีอารยเมตตรัย พวกหนึ่งแสวงหาสมาธิ อีกพวกแสวงหาอายุวัฒนะอายุยืนยาวนานนับถือคนต้นแบบ ต่างกันนับถือพระไตรปิฎกเหมือนกันธรรมะแปลว่า หน้าที่ Duty หน้าที่ตามวาระ. หน้าที่ของ กษัตริย์. คือ รบ หน้าที่ของพราหมณ์ พรหมจริยา กฤหัสถ์ผู้ครองเรือน วนปรัส อยู่ป่า มีลูกเมียได้ สัญญาสี่ ผู้สละโลก. ผู้หญิงกับผู้ชายเวลาเกิดมาตอนเป็นเด็กเท่ากับบรรณศูทร แต่ปรับตามวาระที่ แต่งงาน ไม่มีแต่งงานข้ามวาระหากแต่งงานข้ามวาระเป็นจันทาล เจโตวิมุตติในกลุ่มของ Millenium Buddhism พุทธแบบสหัสวรรษนิยม

- 1) ปัจจัยแห่งสมาบัติที่เป็นเจโตวิมุตติอันไม่มีทุกข์ไม่มีสุขมี 4 อย่าง
 - 1.1) บรรลุจุดตกถยานไม่มีทุกข์ไม่มีสุขเพราะละสุขละทุกข์และดับโสมนัสโทมนัสได้
 - 1.2) มีอุเบกขาเป็นเหตุให้สติบริสุทธิ์อยู่ปัจจัยแห่งสมาบัติที่เป็นเจโตวิมุตติอันไม่มีนิमित มี 2 อย่างคือ
 - 1.2.1) การไม่มนสิการถึงนิमितทั้งปวง 1การมนสิการถึงนิพพานธาตุอันไม่มีนิमित
- 2) ปัจจัยแห่งความตั้งอยู่ของเจโตวิมุตติอันไม่มีนิमितมี 3 อย่างคือ
 - 2.1) การไม่มนสิการถึงนิमितทั้งปวง
 - 2.2) การมนสิการถึงนิพพานธาตุอันไม่มีนิमित
 - 2.3) อภิสังขาร (ความกำหนดระยะเวลา) ในเบื้องต้น
- 3) ปัจจัยแห่งความออกของเจโตวิมุตติอันไม่มีนิमितมี 2 อย่าง คือ
 - 3.1) การมนสิการถึงนิमितทั้งปวง
 - 3.2) การไม่มนสิการถึงนิพพานธาตุอันไม่มีนิमित

เจโตวิมุตติมีอารมณ์ 4 อย่างเจโตวิมุตติมีอารมณ์ไม่มีประมาณ(อันหาประมาณมิได้)
เจโตวิมุตติมีอารมณ์ไม่มีอะไรๆ เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันว่าง เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันไม่มีนิमित

เจโตวิมุตติทั้ง 4 ต่างกันคือ

1) เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันหาประมาณมิได้ เกิดขึ้นเมื่อบุคคล มีจิตเปี่ยมไปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา อันกว้างขวางหาประมาณไม่ได้ ไม่มีเวร ไม่มีพยาบาท แผ่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ไปสู่โลกหมดทุกส่วน เพื่อประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวง

2) เจโตวิมุตติมีอารมณ์ที่ไม่มีอะไรๆ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลล่วงวิญญูณัญญาตนถนนาน บรรลุอาภิญญูณญาตนถนนานว่าน้อยหนึ่งมิได้มี ด้วยการมนสิการที่ไม่มีอะไรๆ อยู่

3) เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันว่าง เกิดขึ้นเมื่อบุคคล พิจารณาเห็นว่า สิ่งนี้ว่างจากตนบ้าง จากสิ่ง
ที่เนื่องด้วยตนเอง

4) เจโตวิมุตติมีอารมณ์อัน ไม่มีนิमित เกิดขึ้นเมื่อบุคคลบรรลุเจโตสมาธิอัน ไม่มีนิमित เพราะ
ไม่มนสิการถึงนิमितทั้งปวง

เจโตวิมุตติทั้งสี่เหมือนกันคือ

1) เจโตวิมุตติอันไม่กำเริบ ว่างจากราคะโทสะ โมหะ อันหาประมาณ อันเป็นเครื่อง
กังวล อันทำนิमित มีความไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดา

2) เจโตวิมุตติอันไม่กำเริบ เลิศกว่าเจโตวิมุตติมีอารมณ์อันไม่ประมาณ เจโตวิมุตติมี
อารมณ์ที่ไม่มีอะไรๆ เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันว่าง เจโตวิมุตติมีอารมณ์อัน ไม่มีนิमित

ธรรม 5 ประการ เพื่อความแก่กล้าแห่งเจโตวิมุตติที่ยังไม่แก่กล้า

1) เป็นผู้ที่มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี

2) เป็นผู้ที่มีศีล สำรวมระวังในพระปาติโมกข์ ถึงพร้อมด้วยอาจารย์และโคจร มีปกติเห็นภัย
ในโทษมีประมาณเล็กน้อย สมทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย

3) เป็นผู้ที่ได้ตามความปรารถนา ได้โดยไม่ยาก ไม่ลำบาก ซึ่งถกเถียงขัดเถลาคีเลส
เป็นไปเพื่อเป็นที่สบายในการเปิดจิต เพื่อเมื่อนำโดยส่วนเดียว เพื่อคลายกำหนด เพื่อความดับ
เพื่อเข้าไปสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน คือ อับปิจจกถา สันตุฏฐิกถา ปวีเวกกถา
อสังสัคคกถา วิริยารัมภกถา ศีลกถา สมาธิกถา ปัญญาถา วิมุตติกถา วิมุตติญาณทัสสนกถา

4) เป็นผู้ปรารถนาคความเพียร เพื่อละอกุศลธรรม เพื่อความเกิดขึ้นแห่งกุศลธรรม เป็นผู้กำลัง
มีความบากบั่นมั่นคง ไม่ทอดธุระในกุศลธรรม

5) เป็นผู้ที่มีปัญญา ประกอบด้วยปัญญาเครื่องพิจารณา ความเกิดและความดับ เป็นอริยะ ชำแรกกิเลสให้ถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ

เจโตวิมุตติที่หาประมาณมิได้ และเจโตวิมุตติที่เป็นมหัคคตะ ต่างกันทั้งอรรถและพยัญชนะ เจโตวิมุตติที่หาประมาณมิได้มีลักษณะดังนี้

ภิกษุในธรรมวินัยนี้มีใจสหระคด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา แผ่ไปตลอดทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องขวางอยู่ ด้วยอาการเดียวกัน ชื่อว่ามีใจสหระคด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา อย่างไพบูรณ์ เป็นมหัคคตะ มีอารมณ์หาประมาณมิได้ ไม่มีเวร ไม่มีเบียดเบียน แผ่ไปตลอดโลกอันมีสัตว์ทั้งปวงในที่ทุกสถาน โดยเป็นอัทธภาพทั้งมวลอยู่ นี้เรียกว่า เจโตวิมุตติที่หาประมาณมิได้ ฯ

ในการวิจัยเรื่องนี้ได้มีข้อค้นพบที่เกี่ยวข้องในเรื่องสมาธิเพื่อความมีอายุยืนยาวเพื่อรอกการมาของพระศรีอารย แต่สรุปได้ว่า สมาธิ คือ ความตั้งใจจริงในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด

ดังนั้น งานวิจัยนี้เป็นการค้นพบที่มีค่าและได้พบแนวคิดทางสังคมของพระพุทธศาสนา และความหลากหลายในแนวคิดนี้ในประเทศไทยและประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาแบบเดียวกัน ในสังคมพุทธนั้นตามปกติ ผู้ที่มองโลกด้วยหลักไตรลักษณ์มักจะไม่ได้ให้ความสนใจกับสังคม เนื่องจากหลักการไตรลักษณ์นั้นมุ่งเน้นถึงการพิจารณาให้เห็นความไม่เที่ยง ความเปลี่ยนแปลงไปสู่การแตกสลายของทุกสิ่งทุกอย่าง รวมถึงความทุกข์และความไม่เป็นตัวตนที่มีสาระแก่นสารที่สามารถบังคับบัญชาได้เป็นประการสำคัญ จิตของผู้เจริญไตรลักษณ์อยู่เป็นปกติจึงมีแนวโน้มที่จะชอบเสวยอารมณ์ที่นำไปสู่การปลงและการปล่อยวางจากสภาวะธรรมทั้งหลาย จึงไม่มีความสนใจต่อเหตุการณ์บ้านเมือง หรือสภาพสังคมทั้งหลายเพราะมีสำนึกว่าตนเองรู้อยู่แล้วว่าทุกอย่างนั้นกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมและความแตกสลาย แต่จะมุ่งความสนใจไปสู่ความปล่อยวางของจิตของตนเอง เพื่อไม่ให้เกิดความยึดติดในขณะเดียวกันผู้ที่มองโลกทั้งหมดผ่านเลนส์ของกฎแห่งกรรมกลับมีความเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวนั้นยุติธรรมดีอยู่แล้ว เนื่องจากมีกฎแห่งกรรมอันเป็นกลไกสากลทางธรรมชาติที่ให้คุณแก่คนดีและลงโทษผู้กระทำความชั่ว และชีวิตของแต่ละคนก็เป็นไปตามกรรมที่ตนเองสร้างมาทั้งสิ้น แต่ละคนล้วนต้องรับผิดชอบต่อกรรมที่ตนเองสร้างมาไม่มีใครที่จะชำระบาปหรือความผิดแทนคนอื่นได้ ผู้ที่มองโลกในลักษณะเช่นนี้ย่อมไม่เห็นสังคมเช่นกัน เพราะจะมุ่งมองที่ปัจเจกชนทุกคนก็ต้องรับผิดชอบต่อกรรมของตนเอง ด้วยสำนึกที่ว่าความดีความชั่วเป็นสิ่งเฉพาะตัว ของใครของมัน ทำแทนให้กันไม่ได้ชาวพุทธทั้งสองกลุ่มนี้ จึงมองไม่เห็นสังคม หรือมี

สำนึกต่อการรับผิดชอบต่อสังคมน้อย พวกหนึ่งเมื่อรับทราบปัญหาของสังคมก็หนีกลบไปก่อน ล้วงหน้า ในขณะที่อีกพวกหนึ่งนี้กว่าเป็นการเสวยวิบากของสัตว์ที่สร้างกรรมมาแต่บุพชาติปางก่อน แนวคิดทั้งสองสายนี้มักนำไปสู่เป้าหมายในเชิงปฏิบัติอย่างเดียวกัน คือ “ไม่ต้องทำอะไร” หรือในภาษาบาลีเรียกว่า อภิรยวาทิ (ผู้ที่มีความเชื่อว่าปัญหาที่เห็นส่วนใหญ่ในชีวิตจะแก้ไขตัวของมันเอง โดยที่ไม่ต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ) ในทางตรงกันข้าม ชาวพุทธกลุ่มที่มองโลกด้วยหลักการของมงคลสูตร มีความเห็นไปอีกทางหนึ่งแต่เนื่องจาก “มงคล” นั้นเป็นกลางบอกเหตุ หรือเป็นเครื่องชี้บ่งถึงสถานการณ์ที่กำลังจะมาถึงในอนาคต ชาวพุทธที่มีความตระหนักในหลักกรรมหมวดนี้จึงให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวโดยมีสำนึกมุ่งไปสู่อนาคต เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การศึกษา สถานที่ตั้งของสำนักงาน ศิลปะ ความใกล้ชิดกับนักบวช การปฏิบัติต่อมารดาบิดา ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความสุขความเจริญหรือความเสื่อมที่จะมาสู่ผู้เป็นเจ้าของในอนาคต ความตระหนักในมงคลทำให้เกิดสำนึกในความรับผิดชอบต่อที่มนุษย์พึงมีต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนต่อเพื่อน ญาติพี่น้องด้วยตนเอง หรือการปฏิบัติในครอบครัวว่าจะมีผลต่อบุคคลต่าง ๆ อย่างไรบ้าง จิตสำนึกที่เกิดจากความตระหนักในมงคลนี้เองทำให้เกิดสำนึกต่อสังคม และเห็นบทบาทที่ตนเองควรกระทำเพื่อให้สังคมเป็นสังคมที่มี “มงคล” มากกว่าที่จะเต็มไปด้วย “อัปมงคล” มงคลสูตรนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในระดับของคนหมู่มาก เป็นต้นว่า การพัฒนาแนวคิดเชิงนโยบาย ด้านการศึกษาของประชาชนในสังคมหรือในชุมชนนั้น ๆ การมีโรงเรียน โรงพยาบาล การขับเคลื่อนกฎหมายที่มีความเป็นธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของสมาชิกในสังคม การมีงานทำ หรือการว่างงาน สวัสดิการที่สังคมจัดให้ รวมไปถึงการปลอดจากแหล่งอบายมุข สถานเริงรมย์ บ่อนการพนัน ยาเสพติดและสถานค้าประเวณี เป็นต้นตามนัยแห่งมงคลธรรมนี้เอง ความรับผิดชอบต่อสมาชิกของสังคมต่อกันและกันเองและต่อสังคม การมีกฎหมายที่ศักดิ์สิทธิ์ การมีกฎหมายในสังคมที่ไม่ให้ใครเอาเปรียบกันได้ จึงเป็นสิ่งสำคัญ และคุณธรรมหรือความดีของทุก ๆ คนในสังคมนั้นเป็นรากฐานของความสุขความเจริญของสังคมนั้น ๆ เองมิใช่อยู่ที่เครื่องรางของขลังหรืออำนาจที่อยู่นอกเหนือผลสังคมที่น่าอยู่ในครรลองของมงคลธรรม คือสังคมที่มีอบายมุขในสังคมน้อย หรือไม่มีเลย และยังเป็นสังคมที่สมาชิกของสังคมเป็นผู้มีน้ำใจดูแลซึ่งกันและกัน เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ไม่แล้งน้ำใจ โดยที่สมาชิกแต่ละคนมุ่งที่จะแสวงหามงคลใส่ตน ทำให้ชีวิตของตนและสังคมเจริญรุ่งเรืองขึ้นไปพร้อม ๆ กัน หรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือความดีของมนุษย์แต่ละคนนั้นมิใช่เป็นแต่เพียงความดี หรือส่งผลดีงามต่อบุคคลนั้นตามลำพังก็หาไม่ แต่ยังส่งผลดีต่อกันหลาย ๆ คนไปด้วยพร้อม ๆ กันและยังเป็นเครื่องบ่งบอกอนาคตของสังคมได้อีกด้วยด้วยเหตุนี้เองในครรลองของมงคลธรรม สังคมจึงไม่ใช่ว่าแต่เพียงที่อยู่ของมนุษย์หลาย ๆ คนมาอยู่รวม ๆ กันแต่เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลสนับสนุนซึ่งกันและกัน อย่างมีกฎเกณฑ์

กรอบแห่งจารีตประเพณีและความมีน้ำใจไมตรีต่อกันเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงที่ทำให้ชุมชนนั้นอยู่ได้ มารยาทและประเพณีอันเหมาะสมงดงามของครอบครัวและสังคมเป็นต้นว่า การทักทาย การยกมือไหว้ การโอภาปราศรัยต่อกันและกัน การจัดงานศพ งานแต่งงาน พิธีขึ้นบ้านใหม่ จึงมิใช่สิ่งที่เป็นเพียงการแสดงออกของมนุษย์ต่อกันและกันเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองของสังคมนั้นและยังเป็นดัชนีที่บอกว่าสังคมนั้นมีอนาคตและมีความมั่นคงเพียงใด

2.6.5 มงคล 38 ประการ ในธรรมทศนะนายแพทย์ ดร.มโน เลหาวิชย์ ได้แก่

คาถาที่ 1

คำพูดของเทวดาที่เข้ามาเข้าเฝ้าทูลถามปัญหาแก่พระพุทธรเจ้าเรื่องมงคล

คาถาที่ 2

- 1) อเสวนา จ พาลานํ (การไม่คบคนพาลทั้งหลาย)
- 2) ปญฺหิตานํ จ เสวนา (การคบบัณฑิตทั้งหลาย)
- 3) ปุชา จ ปุชฺณียานํ (การบูชาสิ่งที่ควรบูชา)

คาถาที่ 3

- 4) ปฎิรูปเทสวาโส จ (การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี)
- 5) ปุพฺเพ จ กตปุญฺญตา (การมีความดีที่กระทำไว้แต่กาลก่อน)
- 6) อตฺตสมฺมาปนิธิ จ (การตั้งตนไว้ชอบ)

คาถาที่ 4

- 7) พาหุสจฺจฺจ (มีความคงแก่เรียน)
- 8) สิปปญฺจ (มีศีลปะ)
- 9) วินยฺโย จ สุสิกฺขิโต (มีวินัยที่ได้อบรมมาดีแล้ว)
- 10) สุภาสิตา จ ยา วาจา (วาจาอันกล่าวได้ดีแล้ว)

คาถาที่ 5

- 11) มาตาศิปตอฎฐานัน (การบำรุงมารดาบิดา)
- 12) ปุตุตทการสุส สงคโห (การสงเคราะห์บุตรและภรรยา)
- 13) อนากุลา จ กมฺมนตา (จัดระเบียบการงานดี)

คาถาที่ 6

- 14) ทานญจ (การรู้จักให้)
- 15) ฌมฺมจริยา (การบำเพ็ญธรรม)
- 16) ฌาตกานญจ สงคโห (การสงเคราะห์ญาติ)
- 17) อนวชฺชานี กมฺมานิ (มีการทำงานที่ไม่มีผู้ติเตียน)

คาถาที่ 7

- 18) อารตี วิรตี ปาปา (การเว้นจากการทำบาป)
- 19) มชฺชปानา จ สญฺญโม (การสำรวมจากน้ำเมา)
- 20) อปมาโท จ ฌมฺเมสุ (การไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย)

คาถาที่ 8

- 21) คารโว จ (ความเคารพ)
- 22) นิวาโต จ (ความถ่อมตน)
- 23) สนฺตญฺฐี (ความสันโดษ)
- 24) กตญฺจตา (ความกตัญญู)
- 25) กาลเณ ฌมฺมสวณฺ (การฟังธรรมตามกาล)

คาถาที่ 9

- 26) ขนฺติ จ (ความอดทน)
- 27) โสวจสุสตา (ความรับฟังเหตุผล ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น)
- 28) สมณานญจ ทสุสนฺ (การได้เห็นสมณะ)
- 29) กาลเณ ฌมฺมสากัจฉา (การสนทนาธรรมตามกาล)

คาถาที่ 10

- 30) ตโป จ (การมีตะบะ คือ รู้จักใช้ปัญญาอบรมอารมณ์)

- 31) พรหมจริยา (การประพฤติพรหมจรรย์)
- 32) อริยสัจจาน ทสฺสนํ (การได้เห็นอริยสัจจ์)
- 33) นิพพานสัจฉิกิริยา (การทำนิพพานให้แจ้ง)

คาถาที่ 11

- 34) ฌฏฐุสฺส โลกขมฺเมหิ จิตฺตํ ฌสฺส อนุกมฺปติ (จิตไม่หวั่นไหวเมื่อโลกธรรมมากระทบ)
- 35) อโสภํ (ความไม่มีโสภ)
- 36) วิรชชํ (ความไม่มีริษีในจิตใจ)
- 37) เขมํ (จิตเกษม คือ มั่นคงไม่หวั่นไหวสะดุ้งสะเทือน)

คาถาที่ 12

- 38) เป็นขอมงคล มีความว่า
“เอตาทิสานิ กตฺวาน สพฺพตฺถมฺปราชิตา สพฺพตฺถ โสตฺถิ กจฺจนฺติ ตนฺเตสํ มงฺกลมฺตฺตมนฺติ”
แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า

“บุคคลเหล่าใดกระทำมงคลเหล่านี้ได้แล้ว ย่อมเป็นผู้ไม่ปราศัย ในทุกที่ ย่อมเข้าถึงความ
สวัสดิ์ในทุกแห่ง นั่นคือมงคลอันสูงสุดแห่งมงคลทั้งหลายเหล่านั้น”

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยภายในประเทศ

วุฒิพงษ์ ภักดีเหล่า (2554) การศึกษาคูณลักษณะขององค์การนวัตกรรม:กรณีศึกษา
องค์การที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาคุณลักษณะขององค์การ
นวัตกรรมที่สะท้อนบริบททางการบริหารจัดการสมัยใหม่ ซึ่งจะเป็แนวทางในการพัฒนาองค์การ
โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (Interview) และใช้
การศึกษาแบบกรณีศึกษา (Case Study) ผลการศึกษาพบว่า องค์การส่วนใหญ่ให้ความหมายของคำ
ว่า “นวัตกรรม” ไปในแนวทางเดียวกัน โดยให้ความหมายนวัตกรรมว่า คือ สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นหรือการ
ปรับปรุงหรือพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีกว่าเดิม ไม่ว่าจะเป็สินค้า บริการ กลยุทธ์ กระบวนการ และ
การจัดการ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ส่วน
นักวิชาการได้ให้ความหมายคำว่านวัตกรรมไว้ว่า นวัตกรรมเป็นเรื่องของ กระบวนการหรือการ
นำเอาความคิดมาสร้างให้เกิดเป็สิ่งใหม่ ซึ่งอยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์ การบริการและกระบวนการ ซึ่ง

ให้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และทำให้การทำงานขององค์การมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนคำว่า “องค์การนวัตกรรม” นั้นความหมายที่องค์การส่วนใหญ่ให้ไว้สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) องค์การที่สามารถปรับเปลี่ยน ปรับปรุงหรือพัฒนา สินค้า บริการตลอดจนแนวคิด วิธีการทำงาน และกระบวนการ ให้ดีขึ้น เร็วขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า 2) องค์การที่ประกอบไปด้วยปัจจัย สนับสนุน ที่ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมใน องค์การปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรมองค์การ วิธีการบริหารงาน และกลยุทธ์องค์การ ซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่ได้ให้ความหมายสอดคล้องกับความหมายที่สองว่า องค์การนวัตกรรม คือ องค์การที่มีระบบภายใน องค์การหรือสภาพแวดล้อมภายในองค์การที่ สนับสนุนให้คนคิด ลองทำและสร้างนวัตกรรม ผลการศึกษาคุณลักษณะขององค์การนวัตกรรม พบว่า คุณลักษณะขององค์การนวัตกรรมประกอบด้วย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์และเป้าหมาย โครงสร้างองค์การ การบริหารจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ การให้รางวัลและการยอมรับ การสื่อสาร การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากร การประเมินและการลำเลียงความคิด ผู้นำ บุคลากร เครื่องมือ วัฒนธรรมและค่านิยมร่วม ข้อเสนอแนะสำหรับ องค์การในการนำไปปฏิบัติ คือ คุณลักษณะขององค์การนวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับองค์การที่ต้องการมุ่งไปสู่การเป็นองค์การนวัตกรรม แต่การที่องค์การจะนำไปปรับใช้นั้นยังขึ้นอยู่กับบริบทที่แตกต่างกันไปของแต่ละองค์การ บางองค์การ อาจไม่จำเป็นต้องมีคุณลักษณะบางประการตามผลการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะขององค์การที่แตกต่างกัน เช่น ประเภทของธุรกิจ ขนาดองค์การ เป็นต้น ซึ่งในส่วนขององค์การที่กำลังอยู่ในช่วงของการเริ่มต้นสร้างองค์การนวัตกรรมให้มุ่งเน้นที่การสร้างวัฒนธรรม องค์การที่ส่งเสริมนวัตกรรมและผู้นำที่เป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์การควรให้ความสำคัญกับนวัตกรรมและมุ่งมั่นใน การสร้างองค์การนวัตกรรมอย่างจริงจัง

จํารูญ เร่งถนนมทรัพย์ (2552) ศึกษารูปแบบการพัฒนาเชิงนวัตกรรมของเทศบาลตำบลในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) สภาพการพัฒนาเชิงนวัตกรรมของเทศบาลตำบลในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยในด้าน โดยนโยบายและยุทธศาสตร์ ด้านการบริการ ด้านกระบวนการและการบริหารองค์การ ด้านปฏิสัมพันธ์เชิงกระบวนการ และด้านการก่อสร้าง 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาเชิงนวัตกรรมของเทศบาลตำบลในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยโดยวิเคราะห์จากปัจจัย 5 ประการ ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารด้าน การนำความคิดไปสู่การปฏิบัติ ภาวะผู้นำเชิงความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญของทีมงานและความร่วมมือ กระบวนการจัดการความรู้ในองค์กรและการมีวัฒนธรรมแบบสร้างสรรค์ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบเชิงพัฒนานวัตกรรมของเทศบาลตำบลใน

ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย 4) เพื่อตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการดำเนินงานด้านความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบเชิงนวัตกรรมของเทศบาลตำบลในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเชิงนวัตกรรมของเทศบาลตำบลในด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ ด้านการบริการ ด้านกระบวนการและการบริหารองค์กร ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงกระบวนการและด้านการก่อสร้าง มีปัจจัยที่สำคัญ 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารด้านการนำความคิดสู่การปฏิบัติ 2) ภาวะผู้นำเชิงความคิดสร้างสรรค์ 3) ความเชี่ยวชาญของทีมงานและความร่วมมือ 4) กระบวนการจัดการความรู้ในองค์กร และ 5) การมีวัฒนธรรมองค์กรแบบสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้รูปแบบเชิงพัฒนานวัตกรรมของเทศบาลตำบลในภาคเหนือ ตอนบนของประเทศไทยประสบผลสำเร็จ

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Ailin and Lindgren (2008) ศึกษาภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมที่สนับสนุนให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า ภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมต้องมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ด้านนวัตกรรม ต้องส่งเสริมและเชื่อว่านวัตกรรมเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมจะต้องมีพันธะสัญญาที่มุ่งมั่นในการริเริ่มการเป็นภาวะผู้นำด้านนวัตกรรม และภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมจะต้องมีบทบาทในระดับกลยุทธ์และระดับปฏิบัติการ ด้านนวัตกรรม คือ ต้องมีเทคนิคในการจัดการนวัตกรรมและต้องตระหนักถึงความสำคัญของการมีเครือข่ายและพันธมิตรด้านนวัตกรรม

Parma and Tunzelmann (2007) ได้ทำการศึกษาวิจัยนวัตกรรมในภาครัฐ: คุณสมบัติที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและการดำเนินงานของภาครัฐที่เป็นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีใน สหราชอาณาจักร, ประเทศเดนมาร์ก, ฟินแลนด์ และแอสโทเนีย ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้มีรากฐานมาจากการสำรวจเชิงทดลองทางนวัตกรรมของหน่วยงานบริการสาธารณะใน 4 ประเทศ คือ อังกฤษ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และแอสโทเนีย ได้ถูกเลือกมาเนื่องด้วยว่าเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงดีในเรื่องของการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ จุดมุ่งหมายของการสำรวจ คือ การค้นหาคุณสมบัติที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและการดำเนินการของนวัตกรรมเทคโนโลยีการให้บริการภาครัฐในประเทศเหล่านี้ พบว่า ภาพรวมผลเมืองในประเทศที่ศึกษามองว่านวัตกรรมกับรัฐบาลเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกัน นวัตกรรมถูกมองว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสมกับองค์กรที่มีความยืดหยุ่นดังเช่นองค์กรทางธุรกิจที่ไม่ได้ อยู่ในระบบระเบียบที่เข้มงวดเหมือนองค์กรรัฐ องค์กรหรือหน่วยงานรัฐที่มีความยืดติดกับกฎ ระเบียบอย่าง

เครื่องคิดจึงถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ห่างไกลจากความทันสมัย อย่างไรก็ตามเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจและอุดมการณ์ทางการเมือง โครงสร้างและกระบวนการ บริหารภาค สาธารณะกำลังมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความทันสมัย หน่วยงานภาครัฐจึงถูกมองว่าจำเป็นที่จะต้องพัฒนาอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้ทันทันสถานการณ์เรื่องงบประมาณ ในขณะที่เดียวกันกับที่ต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนที่จะต้องได้รับการบริการที่ดีมีประสิทธิภาพ ในมุมมองของการพัฒนาเหล่านี้นวัตกรรมกลายเป็นเรื่องจำเป็นในรัฐบาล ความล้มเหลวในการริเริ่ม อย่างสร้างสรรค์ในการให้บริการประชาชนสร้างความไม่สมดุลในสังคมและการใช้งบประมาณ อย่างไม่เป็นธรรม

2.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย, 2563

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง เรื่อง “นวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ: ศึกษาแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์” โดยศึกษานวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธว่ามีกลไกการใช้อำนาจ ความรู้และวาทกรรมเชิงอำนาจเชิงศีลธรรมอย่างไร เพื่อสามารถที่จะนำมาใช้ในการตอบคำถามสำคัญของการวิจัย ถึงกระบวนการผลิตสร้างและการใช้อำนาจ โดยปัจจัย ความรู้ และวาทกรรม มีความสำคัญ เป็นเครื่องมือ หรือช่องทางในภาคปฏิบัติที่ทำให้เกิดการเมืองเชิงพุทธ เพื่อทำให้เกิดประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม โดยใช้รูปแบบ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาครั้งนี้ จะนำเอาวิธีวิทยาแบบ การวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) การศึกษาแบบ โบราณคดี (Archeology) การศึกษาแบบ วงสาวิทยา (Genealogy) และ ศาสตร์การปกครอง (Governmentality) มาใช้เป็นกรอบในการศึกษา เพื่อแสดงให้เห็น ถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ กับอำนาจ ผ่านการศึกษาถึงกระบวนการและลำดับขั้นตอนการสร้างอำนาจ หรือการใช้อำนาจ ที่มีความสัมพันธ์ทั้งอำนาจทางศีลธรรมและอำนาจทางการเมือง ที่นำไปสู่การเมืองเชิงพุทธ เหตุผลที่ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีวิทยานี้ เพราะต้องการรื้อค้น ให้เห็นความแยบยลและกลไกการทำงานของ อำนาจ กับความรู้ วาทกรรม มากำกับในการเป็นเครื่องมือของการเมืองเชิงพุทธ

3.1 วิธีวิทยาในการศึกษา

ผู้ศึกษาจะนำเอาวิธีวิทยาของ ฟูโกต์ ที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดแบบหลังโครงสร้างนิยม (Post Structuralism) และหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ความคิดของฟูโกต์ มีผลต่อการปลดปล่อยความคิดของคนให้มีความมั่นใจในอำนาจ มีจำนวน 2 วิธีด้วยกัน ดังนี้

1) วิธีวิทยาแบบ โบราณคดี (Archeology) เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ของระบบความคิด เป็นการบุกเบิกวิเคราะห์วาทกรรม แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับความรู้ หรือความจริง เป็นการขุดค้น หรือเปิดเผยวาทกรรม ซึ่งเปรียบเสมือนชั้นดินแต่ละชั้นและแต่ละชั้นจะมีความเป็นอิสระ มีความเป็นมาและเวลาของตัวเองแล้วประมวลกันเข้าจนเกิดเป็นวาทกรรมใหม่ หรืออีกนัยหนึ่ง โบราณคดี คือ การทำความเข้าใจ เงื่อนไขและกฎเกณฑ์ที่กำหนดแวดล้อมและเอื้ออำนาจ

ให้วาทกรรมหนึ่งเป็นไปได้ หรือแบบแผนการคิดการรับรู้แบบหนึ่งเป็นไปได้ วิธีวิทยาแบบโบราณคดีทำได้แค่การเปิดเผยกฎเกณฑ์ หรือเงื่อนไขของพื้นที่วาทกรรม แต่ยังไม่สามารถอธิบายได้ว่าการสับเปลี่ยนแทนที่ของวาทกรรมเกิดขึ้นอย่างไร การปะทะประสานของพื้นที่วาทกรรมถูกตัดสิน หรือลงเอยในทางหนึ่งได้อย่างไร

2) วิธีวิทยาแบบวงศ์วานวิทยา (Genealogy) ซึ่งเผยให้เห็น กระบวนการ ขั้นตอนและขณะต่างๆ ที่วาทกรรมประกอบกับปัจจัยทางสังคม มาปะทะประสานกันจนเกิดเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากหายไปใน วิธีวิทยาแบบโบราณคดี โดยหันมาให้ความสำคัญกับการเผยตัว สาเหตุและความสัมพันธ์ มุ่งไปที่ขั้นตอนของบุคคลนั้นที่ปรากฏตัว พร้อมกับปลดปล่อยเหตุการณ์องค์ประกอบออกมาว่า ทำไมและอย่างไร แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับการสร้างความรู้ ความจริงของการใช้อำนาจ มาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์ว่า กระบวนการใช้อำนาจนั้นถูกประกอบสร้างขึ้นมาด้วยวาทกรรม ความรู้ หรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไรที่ผู้มีอำนาจหรือผู้เกี่ยวข้องนำมาปฏิบัติใช้เป็นเครื่องมือในการเมืองเชิงพุทธ

3) ผู้วิจัยได้นำฟูโกต์ได้เสนอรูปแบบของอำนาจ ที่เป็นการใช้อำนาจของรัฐสมัยใหม่ ว่าสิ่งที่รัฐต้องบริหารอย่างแท้จริงนั้น มิใช่ดินแดน หรือภูมิประเทศ หากแต่เป็นประชากรต่างหาก ที่รัฐต้องเข้ามาควบคุมและบริหารจัดการชีวิตประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับประชากรในรัฐ หรือที่เรียกว่า ศาสตร์แห่งการปกครอง (Governmentality) โดยอาศัยกลไกและเทคโนโลยีอันซับซ้อนในการใช้อำนาจ ผ่านกระบวนการสร้างบรรทัดฐาน อันเป็นลักษณะของ ระเบียบวินัย ในการจัดการกับชีวิตและร่างกาย ทั้งในลักษณะของการจัดการตัวเองและการจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น อำนาจมิได้รวมศูนย์และถูกครอบครอง โดยองค์อธิปัตย์ แม้น้อย ความกลัวที่ถูกสร้างจากองค์อธิปัตย์ จึงไม่มีหลักประกันว่าจะประสบผลสำเร็จ สามารถมีอำนาจเหนือคนในสังคมได้ตลอดไป แต่เป้าหมายปลายทางขององค์อธิปัตย์ คือ เทคนิคการปกครอง ที่ชื่อว่า ชีวิตอำนาจ (Biopower) ชีวิตอำนาจ เป็นเทคโนโลยีที่ใช้ในการปกครองมนุษย์ การดูแลจัดการชีวิตตั้งแต่ถือกำเนิดจวบจนชีวิตนั้นสิ้นสุด ภายใต้การคำนวณผลประโยชน์ หากปราศจากผลประโยชน์ ชีวิตอำนาจก็คงทำงานอย่างไร้ทิศทาง ซึ่งคงไม่ใช่อะไรเลย นอกจากการควบคุมดูแลชีวิตของผู้ถูกปกครอง เพื่อคำนวณความชอบธรรมในการปกครอง

3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับงานวิจัยนี้ เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางนวัตกรรมทางการเมือง แนวคิดนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธและบทบาทในการนำหลักของพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ทั้งอดีตและปัจจุบัน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่าง ๆ ทั้งหมด 15 ท่าน โดยได้แบ่งกลุ่มบุคคลที่สัมภาษณ์ออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ 3 กลุ่ม จากตัวแทนจาก 3 สถาบัน ได้แก่ กลุ่มแรก คือ กลุ่มนักการเมืองระดับชาติผู้เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูง ได้แก่ ผู้เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กลุ่มที่สอง กลุ่มนำนโยบายทางการเมืองไปปฏิบัติ ได้แก่ ข้าราชการ และกลุ่มที่สาม กลุ่มตัวแทนจากองค์กรภาคประชาชน และ พระภิกษุสงฆ์และผู้ปฏิบัติธรรม จำนวนทั้งสิ้น 15 ท่าน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประเภท และ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ / ตำแหน่ง
ผู้เชี่ยวชาญด้านการเมือง 6 ท่าน	
1	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์คนที่ 7 และ นายกรัฐมนตรี คนที่ 27 แห่งประเทศไทย
2	นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์คนที่ 8 ผู้เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
3	นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ ผู้เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
4	นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
5	นายเกียรติ สิทธิอมร ผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้แทนการค้าไทย
6	นายไพบุลย์ ชำศิริพงษ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา
ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายพระภิกษุสงฆ์ 2 ท่าน	

1	พระภิกษุโพธิคุณ เจ้าอาวาสวัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม)
2	พระไพศาล วิสาโล เจ้าอาวาสวัดป่าสุคะโต
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ นักวิชาการ นักปรัชญา 5 ท่าน	
1	นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา อธิบดีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
2	คุณบุบผาสวัสดิ์ รัชชตาตะนันท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวิถิพุทธ ทอสี
3	สาวิตรี พงษ์ปฏิพัทธ์ นักธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ
4	ดร.วรภัทร ภูเจริญ นักวิทยาศาสตร์และวิทยากรแนวพุทธ ผู้เคยทำงานองค์การนาซ่า
5	นายวินทร์ เลียววาริณ ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี พ.ศ. 2556 และนักเขียนที่ได้รับ รางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2540 (ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน)

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวาทกรรมเชิงการใช้อำนาจ และการเมืองเชิงพุทธจากแหล่งเอกสาร งานวิจัย บทความวิชาการ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีกระบวนการและขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1) จัดแบ่งข้อมูลออกเป็นประเด็นๆ แยกเป็นประเด็นสำคัญและประเด็นรองโดยประเด็นหลักได้แก่บทบาทการสถาปนาอำนาจของศีลธรรมในพระพุทธศาสนาที่มีต่อการเมืองการปกครองไทย และ ประเด็นรอง คือ การทำงานของอำนาจทางศีลธรรมในพระพุทธศาสนาในปฏิบัติการของวาทกรรมมีผลอย่างไรต่อสังคมไทย

2) สัมภาษณ์วิเคราะห์ ค้นหาและระบุ ที่มีบทบาทสำคัญในการนำเอาความรู้ ความสามารถ มาใช้ในการสร้างวาทกรรมเชิงอำนาจเพื่อนำไปสู่การเมืองเชิงพุทธ

3) ระบุถึงการนำองค์กร บุคคล รวมทั้งความสัมพันธ์ต่างๆ ตั้งแต่ระดับองค์กร บุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโครงการ ทั้งภาครัฐและเอกชน มาใช้ในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือให้กับวาทกรรมเชิงอำนาจ

3.4 วิธีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการดำเนินการศึกษา เพื่อจะแสดงให้เห็นผลรายละเอียดของการศึกษา โดยการทำการวิเคราะห์วาทกรรม เพื่อจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของวาทกรรมต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ การวิเคราะห์วาทกรรมที่เผยให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องของภาษา อำนาจของภาษาในการสร้างสิ่งต่างๆ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นใหม่ ความต้องการต่อเงื่อนไขที่เกิดขึ้นภายใต้ประสบการณ์ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นการวิเคราะห์ ข้อความ (Textual Analysis) ข้อความไม่ได้หมายถึงสิ่งที่เป็นคำพูด หรือภาษาเขียนเท่านั้น แต่หมายถึงสิ่งต่างๆ หรือสิ่งใดก็ตามที่เป็นสัญลักษณ์ เป็นการกระทำเพื่อสื่อความหมายไปในทิศทางที่ต้องการ วิธีการศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ ดังนี้

3.5 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่คำถามเชิงลึก โดยผู้วิจัยได้มีการสร้างคำถามเชิงลึกด้วยการอ่านทบทวนเนื้อหา ข้อความ ทฤษฎี งานวิชาการที่เกี่ยวข้องก่อนนำมาใช้ในการตั้งประเด็นคำถาม เพื่อให้สอดคล้องกับหลัก Triangulation ตามแนวทางของสุภางค์ จันทวานิช (2553, น.128-130) โดยใช้การตรวจสอบทั้งหมด มีวิธีการตรวจสอบ 3 วิธี คือ 1) การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล ด้วยการตรวจสอบเรื่องเงื่อนไขเวลา แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคล การตรวจสอบด้านทฤษฎีด้วยการตีความสร้างข้อสรุปเหตุการณ์ และ การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล ด้วยการเก็บข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

3.6 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิทยา แบบโบราณคดี (Archeology)

ผู้ศึกษาใช้วิธีวิทยาแบบ โบราณคดี เพื่อจะแยกแยะว่าวาทกรรมใดๆ หนึ่งๆ นั้น ประกอบด้วยวาทกรรมอะไรบ้าง เพื่อที่จะแสวงหากระบวนการ หรือวิธีการที่วาทกรรมเหล่านั้นสามารถแสดงออกถึงความมีเหตุผล ความคิดในขณะนั้นที่สามารถอ้างได้ว่า วาทกรรมนั้นเป็นความจริง หรือเป็นการพูดจริง วิธีวิทยาแบบ โบราณคดี จึงเป็นวิธีวิทยาที่สามารถศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับความรู้ผ่านการแสดงให้เห็นว่า ในกรณีใดกรณีหนึ่ง จะประกอบด้วยการสร้างวาทกรรมต่างๆ ขึ้นมา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงให้เห็นถึงความจริง หรือความถูกต้องแน่นอนของกรณีดังกล่าว โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ แต่ละประเด็นและจากแหล่งต่างๆ ดังกล่าวแล้ว มาทำการคัดเลือกข้อมูลที่จำเป็นและเหมาะสม
- 2) ทำการแยกแยะว่าวาทกรรมใด ตัวบทใด ที่เข้าข่ายการใช้อำนาจไปในทางส่งเสริมศีลธรรมเชิงพระพุทธศาสนา ด้วยสาเหตุและเหตุผลใด
- 3) ทำการระบุว่าได้มีการใช้ความรู้ ความสามารถ หรือความรู้เฉพาะ ในการสร้างวาทกรรม หรือข้ออ้างใดๆ ในเชิงอำนาจ เพื่อนำไปสู่การสถาปนาอำนาจทางศีลธรรมเชิงพระพุทธศาสนา

3.7 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิทยาแบบ วงศ์วิทยา (Genealogy)

ผู้ศึกษาใช้วิธีวิทยาแบบวงศ์วิทยา โดยนำหลักเกณฑ์ความหมายของการเมืองเชิงพุทธในการศึกษานี้ มาใช้ประกอบการวิเคราะห์วาทกรรม ว่าได้มีการนำเอา วาทกรรมเชิงอำนาจ ในการควบคุม บังคับร่างกาย เช่น วินัย หรือการลงโทษ ไปใช้ในการดำเนินโครงการเพื่อนำไปสู่การเมืองเชิงพุทธเพื่อที่จะเผยแผ่ให้เห็นถึง วาทกรรมอีกวาทกรรมหนึ่ง ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากวาทกรรมประเภทต่างๆ ที่ได้ถูกจำแนกแยกแยะออกมาด้วยวิธีการศึกษาแบบโบราณคดีแล้วขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นวาทกรรมที่ได้แอบแฝงอยู่เบื้องหลังวาทกรรมที่ถูกเผยแผ่แสดงไว้ก่อนหน้านี้

ดังนั้น การวิเคราะห์ด้วยวิธีวิทยาแบบโบราณคดี ทำได้เพียงการเปิดเผยกฎเกณฑ์ หรือเงื่อนไขของพื้นที่ของวาทกรรม แต่ยังไม่สามารถอธิบายได้ว่า การสับเปลี่ยนแทนที่ของวาทกรรมเกิดขึ้นอย่างไร การปะทะประสานของพื้นที่วาทกรรมถูกตัดสิน หรือลงเอยในทางหนึ่งได้อย่างไร จึงต้องวิเคราะห์ต่อด้วยวิธีวิทยาแบบวงศ์วิทยา ซึ่งจะเผยให้เห็นกระบวนการ ขั้นตอนและขณะต่างๆ ที่วาทกรรมประกอบกับปัจจัยทางสังคมมาปะทะประสานกันจนเกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น วิธีวิทยาแบบวงศ์วิทยาจึงเต็มไปด้วยความไม่ต่อเนื่อง การหักเห แดกดับและเกิดใหม่ตลอดเวลา เพราะในทัศนะของฟูโกต์ มนุษย์ไม่ได้ดำรงอยู่ในตัวเอง ตัวตนมนุษย์ถูกกระทำจากโลกทางสังคมและเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย จึงเป็นการแสดงให้เห็น กลไกของอำนาจที่มากับวาทกรรมในการสร้างเรือนร่างมนุษย์และทำลายเรือนร่างนั้นลง

3.8 วิเคราะห์และศึกษารูปแบบอำนาจในยุคสมัยใหม่ศาสตร์แห่งการปกครอง (Governmentality)

ผู้ศึกษาใช้วิธีนี้ในการวิเคราะห์ เพราะอำนาจในยุคสมัยใหม่เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ ที่เน้นทั้งการควบคุมร่างกายและความคิด ในลักษณะคล้ายๆ กับแนวความคิด เรื่องการครอบงำ (Hegemony) ของ กรั่มสกี หรือที่เรียกรวมว่า การเมืองของชีวะ (Biopolitics) ซึ่งที่จริงแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นความมีเหตุผล ความคิด ความเป็นตัวตน ล้วนแต่เป็นการศึกษาการทำงานของความรู้-อำนาจที่กระทำต่อตัวตน หรือร่างกาย จิตใจของบุคคลทั้งสิ้น จึงถือได้ว่า Governmentality เป็นการวิเคราะห์ และศึกษาอย่างรอบด้าน

โดยสรุป ในขณะที่วิธีการศึกษาแบบโบราณคดี ศึกษาถึงกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการก่อรูปวาทกรรม มุ่งทำการวิเคราะห์ (Analysis) เพื่อจำแนกแยกแยะว่า วาทกรรมหนึ่งถูกสร้างขึ้นมาจากองค์ประกอบอะไรบ้าง ส่วนการศึกษาแบบวงศาวิทยาจะมุ่งทำการสังเคราะห์ (Synthesis) โดยจะนำวาทกรรมต่างๆ ที่ถูกวิเคราะห์ด้วยวิธีวิทยาแบบ โบราณคดี ขึ้นมาใหม่เพื่อแสดงให้เห็นมุมมองอีกด้านหนึ่งของเหตุการณ์ที่กำลังศึกษา โดยสนใจกับการศึกษาถึงการอธิบายเกี่ยวกับภาคปฏิบัติของวาทกรรม และ การศึกษารูปแบบอำนาจสมัยใหม่ ที่มีความสัมพันธ์ทั้งความคิดกับภาคปฏิบัติ อำนาจที่ทำให้วาทกรรมต่างๆ ได้รับการยอมรับและนำไปปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้นจึงแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกันระหว่างวิธีวิทยาทั้ง 3 วิธี ที่สามารถจะนำไปสู่การวิเคราะห์เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้

3.9 วิเคราะห์ข้อมูลและทบทวน

ด้วยการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประวัติศาสตร์ และแบบเชิงพรรณนา

การวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ร่วมกับการสังเกตการณ์ (Observation) ข้อมูลปฐมภูมิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ทำการศึกษา รวมถึงข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องของชุมชนที่ทำการศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์กับทฤษฎีที่ได้กำหนดไว้เบื้องต้นในกรอบการวิจัย ด้วยวิธีการแบบอุปนัย (Inductive Approach) โดยสรุปผลจากหลักฐานข้อเท็จจริง ด้วยการอาศัยข้อสังเกตจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ ข้อมูลหลักฐานและประสบการณ์ของผู้วิจัย เริ่มต้นจากข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะใน

ชุมชนที่ทำการศึกษาคือเป็นการหาเหตุผลจากความจริงย่อไปสู่ความจริงใหญ่ เกิดข้อสรุปในระดับความน่าจะเป็นที่นำไปสู่การเกิดความรู้ใหม่ที่มีลักษณะทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1) การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะนำมลดทอนข้อมูลให้สามารถจำแนกประเภทของข้อมูลเพื่อการจัดการระบบและนำไปสู่ข้อสรุป

2) การจัดระบบข้อมูล (Data Organizion) คือ การจำแนกประเภทเพื่อการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการตีความ (Interpretation) สังเคราะห์แนวคิด และอธิบาย ตลอดจนการโต้แย้ง เกี่ยวกับข้อค้นพบและความเกี่ยวข้องในทางทฤษฎี และตีความและเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามกรอบแนวคิด ซึ่งหากข้อมูลมีลักษณะอึมครึม หรือไม่มีข้อมูลใหม่เพิ่มเติมแล้วจึงทำการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละแนวคิด เพื่อนำไปสู่บทสรุป ของการวิจัยหรือทฤษฎี และผลการศึกษา

3.10 ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการทำวิจัย จำแนกออกเป็น 2 ช่วงคือ

1) การสำรวจเบื้องต้น การสืบค้นข้อมูลทางเอกสาร ทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สร้างกรอบความคิด และกำหนดแผนการวิจัย ตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2561

2) การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงลึก สัมภาษณ์ สนทนากลุ่มย่อย และ การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำรายงานวิจัย ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2561 ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2563

บทที่ 4

การสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของ พรรคประชาธิปัตย์

การศึกษา เรื่อง “นวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ: ศึกษาแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบการสัมภาษณ์ และคำถามสำคัญเชิงลึก ร่วมกับการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เนื้อหาจากงานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในแบบเชิงลึก โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 3 กลุ่มได้แก่

- 1) กลุ่มตัวแทนนักการเมืองระดับชาติ
- 2) กลุ่มตัวแทนจากองค์กรภาคประชาชน ข้าราชการและกลุ่มผู้นำนโยบายทางการเมืองไปปฏิบัติ
- 3) กลุ่มตัวแทนจากองค์กรภาคประชาชน พระภิกษุสงฆ์และผู้ปฏิบัติธรรม

จากนั้น ผู้วิจัยจะมีการมีการนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนา

ทางด้านการศึกษาตั้งคำถามวิจัยด้านการใช้อำนาจ ความรู้และวาทกรรมเชิงอำนาจ จนกระทั่งเกิดการผลักดันให้เกิดนวัตกรรมเชิงพุทธ ผู้วิจัยทำการศึกษาถึงกระบวนการสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ โดยปัจจัย ความรู้และวาทกรรม ที่มีความสำคัญเป็นเครื่องมือทำให้เกิดนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ โดยการใช้แนวคิดและทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เห็นความเขยิบและกลไกการทำงานของ อำนาจกับความรู้ วาทกรรม มากำกับในการเป็นเครื่องมือของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ

ส่วนผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ค้นพบตามวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1 ผู้วิจัยจะแบ่งผลการค้นพบเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่มุ่งเน้นเรื่องกระบวนการผลิตสร้าง คลื่นคล้าย หรือเผยให้เห็นถึงกระบวนการสถาปนาและการใช้อำนาจ ความรู้ วาทกรรมในการดำเนินการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครอง เพื่อทำความเข้าใจสร้างกระบวนการนวัตกรรมที่เรียกว่า นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ ผ่านการศึกษาถึงตัวของ อำนาจ ทางศีลธรรมในบริบทการเมืองของพรรค

ประชาธิปไตย และการวิเคราะห์ว่าทฤษฎีว่า อำนาจทางศีลธรรมเชิงพุทธมีบทบาทอะไรที่เป็นสาเหตุให้มีการใช้อำนาจทางวัฒนธรรมการเมืองเชิงพุทธเป็นเครื่องมือ หรือช่องทางในภาคปฏิบัติ การทางวาทกรรมของวัฒนธรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์อย่างไร ที่เป็นระบบความสัมพันธ์ของความรู้และอำนาจ โดยใช้วิธีวงศาวิทยา

4.1 การสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ กระบวนการสถาปนาและการใช้อำนาจ ความรู้ ผ่านการศึกษาถึงตัวบทของอำนาจทางศีลธรรมในบริบทการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์

การสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ กระบวนการที่ผลิตสร้าง คลื่นคลาย การสถาปนาอำนาจเชิงศีลธรรมทางการเมืองเชิงพุทธนั้น สอดคล้องอำนาจของพระมหากษัตริย์ ในมาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดให้พระมหากษัตริย์ต้องทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ย่อมเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ปฏิบัติการของอำนาจการเมืองเชิงพุทธนั้น มีผลต่อการเมืองการปกครองไทยทั้งในฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ เพราะพระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขแห่งรัฐทรงใช้อำนาจอธิปไตยที่เป็นของปวงชนชาวไทยผ่านอำนาจทั้งสามประการ ซึ่งข้อค้นพบคือ ทั้งอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครองทั้ง 3 อำนาจล้วนมีความสัมพันธ์กับอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ กล่าวคือเป็นความสัมพันธ์ของอำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธกับแนวคิดด้านภาษาและการสื่อสารผ่านสัญญาต่างๆ เช่น สัญญาของอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยในฐานะองค์อธิปัตย์ในกฎหมายในรัฐธรรมนูญ สัญญาของจารีตประเพณี สัญญาของอุดมคติเชิงศีลธรรมของสถาบันพระมหากษัตริย์ ผ่านความเป็นพุทธมามกะ และสัญญาของการเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ เป็นต้น ที่สถาปนาอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้มีอำนาจนำในสังคมไทย และในเมื่อพระองค์ทรงต้องเป็นพุทธมามกะ ก็ต้องนับถือพุทธศาสนาและทรงเป็นชาวพุทธเท่านั้น ทำให้เกิดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันของ 3 อำนาจที่เป็นวาทกรรมของอำนาจ คือ อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจสถาบันพระมหากษัตริย์ และอำนาจการเมืองการปกครอง ล้วนแต่มีอำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธเข้าไปแทรกซึมด้วยทั้งสิ้น โดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแนวคิดภาษา สังคม และวาทกรรม เพราะการเริ่มต้นของวาทกรรมต้องอาศัยภาษาในการสื่อสาร เพื่อสร้างและหล่อหลอมให้มนุษย์สามารถเข้าใจและสื่อสารสัมพันธ์ได้กับผู้อื่น โดยเฉพาะในสังคมไทย การยอมรับการใช้อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ ผ่านการใช้ภาษาและสัญญาเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะหาก

มีการสื่อสารและให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับเรื่องของ สัญลักษณ์รวมทั้งการสร้างความหมาย (Semiology and Signification) โดยมีการให้ความรู้เกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ซึ่งระบบสัญลักษณ์ที่ใช้เพื่อการสถาปนาอำนาจทั้งอำนาจธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครอง มีความสัมพันธ์กับอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ อันถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเรา สัญลักษณ์อาจจะได้แก่ ภาษา รหัส สัญลักษณ์ เครื่องหมาย ฯลฯ

เมื่อพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่มีความตั้งใจที่จะทำงานการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขย่อมต้องให้ความจงรักภักดีและน้อมรับการนำหลักการทางศีลธรรมของการสถาปนาอำนาจนำทางพุทธไปสู่การประพฤติปฏิบัติ ในแง่มุมของศีลสมาธิ และปัญญา ที่เป็นการรวบรวมของหลักธรรมที่มีนัยยะสำคัญของการก่อรูปและสถาปนาอำนาจนำไปสู่นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธทั้งในด้านของพฤติกรรม ความมุ่งมั่นตั้งใจและความรู้ความสามารถ โดยมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นต้นแบบด้านศีลธรรม เพื่อที่จะได้ดำเนินกิจการทางการเมืองให้สอดคล้องกับอำนาจนำนั้นให้สำเร็จเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ พรรคประชาธิปัตย์ตระหนักดีว่าการสถาปนาอำนาจการเมืองการปกครองไทยในทุกยุคทุกสมัยล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์และผูกพันกับสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างแนบแน่น ทั้งในฐานะองค์อธิปัตย์และในฐานะทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน

4.1.1 สัญลักษณ์ของการสถาปนาและก่อรูปของนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านสถาบันพระมหากษัตริย์

ในการใช้สัญลักษณ์ของการสถาปนาและก่อรูปของนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจเชิงศีลธรรมของสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อสะท้อนความมีอยู่ของอำนาจาภกรรมการเมืองเชิงพุทธ ได้แก่ พระบรมฉายาลักษณ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในสถานภาพเป็นสมมติเทพผู้ทรงธรรม ตราสัญลักษณ์พระราชพิธี เครื่องแบบ พระราชพิธี รัฐพิธี คำราชาศัพท์ ข่าวนิพระราชนัดก ชงสัญลักษณ์ กิจกรรมการเกิดพระเกียรติต่าง ๆ ที่สะท้อนผ่านตัวบทกฎหมาย กฎกติกา จารีตประเพณี โดยเฉพาะภาษาที่ใช้เฉพาะ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ทำให้สัญลักษณ์ของวาทกรรมอำนาจศีลธรรมไปสถาปนาอำนาจนำในอำนาจธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครอง มีความสัมพันธ์กับอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธทั้งสิ้น

การสื่อสารที่มีความหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและความถูกต้องและกลายเป็นอำนาจความรู้ผ่านวาทกรรมผ่านแนวทางการศึกษาเชิงสังคมจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมระหว่างผู้ให้และผู้รับสาร ตลอดจนความหลากหลายของความหมายภายในระบบภาษาวัฒนธรรม

4.1.2 อำนาจนำของศีลธรรมกับการสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ

อำนาจเชิงศีลธรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ เป็นความรู้ทางภาษาศาสตร์เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ และเรื่องราวต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ผ่านกระบวนการถ่ายทอดความรู้ในส่วนของพุทธธรรม คือคำศัพท์ที่เกี่ยวกับธรรมะในพุทธศาสนา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน หลักการของนิติธรรม คือค้ำประกันกฎหมายที่มีผลต่อเรือนร่างของประชาชนในการกำหนดให้ปฏิบัติตาม และวัฒนธรรม คือภาวะการนำของบริบททางสังคมที่ทำให้ประชาชนคล้อยตาม หรือดำเนินการตาม เพื่อให้กลายเป็นประชาชนผู้มีศีลธรรมอันดี ที่ทำให้ทั้งอำนาจธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครอง มีความสัมพันธ์กับอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ กล่าวได้ว่า เมื่อใดที่เราเป็นคนดีที่อยู่ได้ระบบ ระบียบการปกครอง จึงเป็นผลกนิกรที่ดีของสถาบันพระมหากษัตริย์และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติด้วย ดังนั้น ด้วยอำนาจนำของศีลธรรมของพุทธศาสนานี้เองที่ทำให้เรากลายเป็น คนดี ประชาชนที่ดี พสกนิกรที่ดี และพลเมืองที่ดี และเมื่อเรามีประชาชนที่ดีในระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ก็เป็นการทำให้ระบบการปกครองที่ดีตามไปด้วย การเมืองที่ดีย่อมเกิดขึ้นได้ จากการมีส่วนร่วมในปฏิบัติการของอำนาจนำที่มาจากศีลธรรมนั่นเอง

4.2 กระบวนการการสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธด้วยอำนาจศีลธรรมเชิงพุทธในวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ

สิ่งที่หล่อหลอมให้ทั้งอำนาจธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครอง กลายเป็นอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ จากการศึกษาและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสถาปนาอำนาจทางการเมือง และนำแนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งผู้ที่ปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธ พบลักษณะร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งสามารถสรุปผลเป็นบทวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับคำถามวิจัย คือ การค้นพบอำนาจที่

คลี่คลายในการสถาปนาอำนาจตามวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ทั้งอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครอง มีความสัมพันธ์กับอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ โดยพบว่า การสถาปนาอำนาจ ความรู้และวาทกรรมที่เกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังในระบบการศึกษาไทยมาอย่างยาวนาน โดยรัฐไทย เป็นผู้สร้างและสนับสนุนให้ใช้กระบวนการผลิตสร้าง คลี่คลาย การเปิดเผยให้เห็นถึงกระบวนการสถาปนาอำนาจในการดำเนินการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครอง โดยมีองค์พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลางความดีงามสูงสุด โดยการสอนเรื่องความจงรักภักดี ก็คือ หนึ่งในกระบวนการสร้างระบบศีลธรรมที่เชื่อมโยงไปยังอำนาจการเมืองการปกครองไทย เพราะการรับรู้ของประชาชนไทย ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในศีลธรรมที่เกี่ยวข้องกับพระปฐมบรมราชโองการ ในรัชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 ตลอดจนพระราชกรณียกิจ พระราชพิธี พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทต่างๆ ที่เป็นเสมือนหลักธรรมคำสอน ทั้งโดยตัวขององค์พระมหากษัตริย์เองและในเนื้อหาของตัวบทที่ทรงแสดงถึงความรู้ความเข้าใจเหล่านั้น เพื่อให้อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย มีลักษณะที่เรียกว่า การเมืองเชิงพุทธ กล่าวคือ มีธรรมชาติเป็นองค์ประธานของความรู้และอำนาจที่ปฏิบัติการอยู่ในวาทกรรมอำนาจทางการเมืองทั้งปวง ทำให้พบว่า การจะทำความเข้าใจด้วยทงของอำนาจทางศีลธรรมว่ามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบริบทการเมืองเชิงพุทธอย่างไรก็พบว่า ชุดศีลธรรมที่กล่าวถึง แท้ที่จริงแล้วเป็นชุดศีลธรรมที่อยู่ในพุทธธรรมทั้งสิ้น

4.2.1 พุทธธรรม คือ กลไกประกอบสร้างนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่าการสร้างอำนาจเชิงศีลธรรม จนกลายเป็นกระบวนการและกลายเป็นอำนาจนำทางการเมืองโดยใช้ธรรมะมาเกี่ยวข้องเชื่อมโยง นอกจากตัวความรู้ อำนาจของตัวศีลธรรมเชิงพุทธเองแล้ว การออกแบบการปฏิบัติให้เชื่อมโยงกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จนเกิดเป็นนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบอีกสองประการ คือ ตัวบทกฎหมาย คือ นิติธรรม และด้วยทงของความมีส่วนร่วมผ่านวิถีชีวิต คือ วัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้การหลอมประสานของทั้ง 3 ด้านได้แก่ทางด้านพุทธธรรม นิติธรรมและวัฒนธรรม กลายเป็นการเมืองเชิงพุทธ ที่ประกอบสร้างขึ้นมาโดยการใช้อำนาจ ความรู้ วาทกรรมในการดำเนินการบริหารจัดการการเมืองการปกครอง และทำให้อำนาจทางการเมืองเชิงพุทธ กลายเป็นอำนาจนำในสังคมและการเมืองของไทย

4.2.2 วาทกรรมการเมืองเชิงพุทธในการดำเนินการบริหารจัดการการเมืองการปกครอง

กระบวนการทัศน์ของการทำความเข้าใจอำนาจธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์อำนาจการเมืองการปกครอง ที่เชื่อมโยงกันเป็นความสัมพันธ์โดยมีกระบวนการผลิตสร้างชุดศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ที่รวมเป็นพุทธธรรม ในหลักที่แสดงผ่านตัวบทของกฎหมาย ที่เรียกว่า นิติธรรม ได้ทำให้รัฐไทยเป็นนิติรัฐที่ค้ำค้ำที่มุ่งเน้นการให้คุณค่าในเรื่อง “หลักธรรม” ในมิติต่างๆ ทั้งเรื่องของวัฒนธรรมที่ยึดโยงกับพุทธศาสนา กระบวนการยุติธรรม หลักสิทธิมนุษยชนที่เป็นกลไกของการสถาปนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่รัฐต้องความหมายและคุ้มครอง ก็สามารถกล่าวได้ว่า เป็นการนำเสนอและกลายเป็นอำนาจเชิงศีลธรรมในการเมืองเชิงพุทธหรือธรรมาธิปไตย ที่อยู่ในการเมืองการปกครองของไทย แต่กระนั้นก็ตามการทำความเข้าใจกลไกอันแยกคางของการสถาปนาความรู้ของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธให้กลายเป็นความจริงที่ยอมรับได้ ต้องเข้าใจการบูรณาการของหลักพุทธธรรม นิติธรรมและวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ คือความสัมพันธ์ของเครือข่ายและรูปแบบของอำนาจ ความรู้ ที่เป็นกลไกทำให้การกระจายอำนาจไปสู่เรือนร่างของประชาชนให้เป็น ร่างทรงขององค์ความรู้ในมิติศีลธรรม หรืออีกนัยหนึ่ง ชุดวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ คือชุดศีลธรรมที่กำกับอยู่ในเรือนร่างของประชาชนนั่นเอง

นอกจากนี้ อำนาจที่ช่วยทำให้การสถาปนาปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ในยุคเสรีนิยมมีผลขยายวงกว้างเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติการทางสังคมอีกสองประการคือ อำนาจของระบบการศึกษาและอำนาจของระบบการสื่อสารต่างๆ ในสังคมยุคใหม่ ที่ดำเนินไปตามพลวัตทางสังคม กล่าวคือ มนุษย์ต้องการข้อมูลข่าวสารและการนำเสนอ รวมทั้งตรวจสอบ ติดตาม การยึดโยงกับประเด็นทางการเมือง ผ่านการนำเสนอ การโพสต์ การแชร์ หรือการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร หรือข้อความต่างๆ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เรียกว่า คอมเมนต์ (Comments) ในประเด็นทางการเมืองที่ตนสนใจ กลายเป็นสังคมแห่งการจับจ้องและมีการปะทะประสานให้ความรู้เหล่านั้นเป็นความจริง โดยกลไกของวาทกรรม หลายกรณีการทำงานของอำนาจเชิงศีลธรรมมีการตีความในมุมมองที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งและข้อจำกัด เพราะต่างเชื่อว่าฝ่ายตนนั้นถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์ชุดความคิดทางศีลธรรมที่มีความยึดโยงกับแนวทางคตินิยมที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น การชุมนุมทางการเมืองของแต่ละฝ่ายที่ออกมาเคลื่อนไหวขับไล่รัฐบาลนับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา เพราะประชาชนต่างเชื่อในชุดศีลธรรมที่ตนสถาปนาและสมาทานไว้ ทำให้มองว่า “ความคลาดเคลื่อน” แห่งศีลธรรมที่แตกต่างจากแนวทางที่ตนตั้งมั่นไว้เป็นแนวทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ได้ออกมาชุมนุมขับไล่รัฐบาลของ พันตำรวจโท

ดร.ทักษิณ ชินวัตร (ยศในขณะนั้น) เนื่องจากเห็นว่าการบริหารราชการแผ่นดินของ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร มีปัญหาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน มีการทุจริตคอร์รัปชันและมีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบหลายประการ จนเป็นเหตุให้เกิดการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 นั่นเอง

ปรากฏการณ์ทางสังคมที่ยกเป็นตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนที่มาชุมนุมในนามกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยหรือเสื้อเหลือง ก็มีชุดของศีลธรรมและการตีความให้ความหมายชุดศีลธรรมของตนอย่างหนึ่งที่ย่อมแตกต่างจากฝ่ายรัฐบาลที่ถืออำนาจรัฐในขณะนั้น ฝ่ายผู้สนับสนุนแนวทางของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยได้ออกมาร่วมชุมนุมจับได้รัฐบาลกันมากมายหลายแสนคนก็มีความเชื่อในชุดศีลธรรมชุดนั้นเช่นกัน ว่ารัฐบาลผู้ถือครองอำนาจรัฐในขณะนั้นขาดความชอบธรรม การเคลื่อนไหวจึงเกิดขึ้นทั่วประเทศ ในอีกด้านหนึ่งการเคลื่อนไหวหลังเกิดรัฐประหารก็เกิดฝ่ายที่เรียกว่า แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ (นปช.) ได้ออกมาชุมนุมแสดงจุดยืนไม่ต้องการให้ทหารปกครองประเทศ ไม่ยอมรับการรัฐประหารและไม่ยอมรับผลพวงของการรัฐประหาร มีการชุมนุมจับได้และต่อต้านทหาร รวมทั้งมีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยใช้สีแดงที่เป็นสีแห่งเลือดเนื้อและชีวิตโดยตรงกันข้ามกันสีเหลือง มีผู้ที่เชื่อในการสถาปนาอำนาจศีลธรรมของกลุ่มต่อต้านกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและกลุ่มของทหารที่ออกมาปฏิบัติก็เข้าร่วมการชุมนุม เพื่อแสดงออกให้เห็นว่า ชุดศีลธรรมเชิงอุดมการณ์ของพวกเขาแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งหมดนี้เกิดจากการเปิดโปงของกระบวนการให้ความรู้ ความจริง และปฏิบัติการของอำนาจเชิงศีลธรรม ที่แฝงฝังอยู่ในค่านิยมและวัฒนธรรม “รักความเป็นธรรม” ของทั้งสองฝ่ายที่ขับเน้นกล่อมเกล้าให้ประชาชนในฝ่ายของตนที่ติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ เหล่านั้นมีความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการชุมนุมจับได้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ตนเห็นว่า “ไม่มีความชอบธรรม” ตามชุดศีลธรรมเชิงอุดมการณ์ที่ตนสมารถอยู่นั่นเอง

อาจกล่าวได้ว่า อำนาจของศีลธรรมแม้ว่าจะตีความคนละมุม คนละด้านแต่การก่อรูปและการสถาปนาจากกลไกทางสังคมได้สะท้อนชัดว่ามีความยึดโยงกับหลักพุทธธรรม นิติธรรมและวัฒนธรรมอย่างยิ่งถือเป็นผลผลิตของการสถาปนาอำนาจเชิงศีลธรรมที่ผลิตเอกลักษณ์เฉพาะแต่ละกลุ่มออกมา แม้มีความแตกต่างในเชิงแนวทาง สัญลักษณ์และอุดมการณ์แต่มีความเหมือนคือมีจุดร่วมที่ต้องการสังคมที่มีความเป็นธรรม ถูกต้องและสงบสุขสันติ ซึ่งแม้ตลอดเวลาที่มีการชุมนุมหรือมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองการปกครองไทยทั้งในรูปแบบรัฐสภา หรือโดยประชาชนโดยตรง การผลิต ขยายผล ตอกย้ำ คลี่คลาย วาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับอำนาจเชิงศีลธรรมมิให้เห็นอย่างมากมายในสังคมที่เป็นจริงและเสมือนจริง

4.2.3 การผลิตซ้ำของสื่อมวลชนในวาทกรรมทางศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ

ในยุคเสรีนิยมใหม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในโลกออนไลน์มีอิทธิพลอย่างสูงในการส่งต่อข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นและการแสดงออกในจุดยืนเชิงอุดมการณ์ต่างๆ ที่ถูกผลิตซ้ำองค์ความรู้ในเรื่องคุณงามความดีและความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่ฝ่ายเชื่อว่า สิ่งที่ทำพวกเขาเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เช่น ประชาชนกลุ่มเสื้อเหลืองเชื่อว่า การขับไล่พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร และรัฐบาลพรรคไทยรักไทย (ในขณะนั้น) เป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม การได้แสดงออกถึงจุดยืนดังกล่าว เป็นการแสดงออกของผู้มีคุณธรรม เช่นเดียวกับกับกลุ่มนปช. ที่ชุมนุมต่อต้านการรัฐประหารและต่อต้านผู้สนับสนุนการรัฐประหาร ก็ถือว่าการกระทำของฝ่ายตนนั้น เป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรมเช่นกัน โดยหากมองให้เห็นถึง “กลไก” ที่ต้องอาศัยความเชื่อของทั้งสองฝ่ายก็จะพบว่า แต่ละฝ่ายได้รับข้อมูลจากการผลิตซ้ำของสื่อมวลชนที่มีความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองเหมือนกันคือ “ผลิตซ้ำ” ตอกย้ำความคิดนั้นจนพัฒนาจากความรู้กลายเป็นความจริงชุดหนึ่งนั่นเอง

ดังนั้นสรุปได้ว่า การผลิตซ้ำในเชิงปัญหาที่ทับซ้อนของการเมืองไทยโดยสื่อมวลชนทั้งการนำเสนอสถานการณ์และอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การสถาปนากองการเมืองเชิงพุทธก่อรูปขึ้นในบริบทที่สังคมต้องการการยึดเหนี่ยวทางจิตใจเชิงอุดมการณ์เพื่อตีความความถูกต้องชอบธรรม และทำให้พบข้อสรุปว่า จุดร่วมที่ทำให้ทั้ง 3 ส่วนมีความเหมือนกันคืออำนาจทางศีลธรรม ซึ่งเป็นอำนาจที่สะท้อนอำนาจเชิงศีลธรรมของประชาชนผ่านสถาบันพระมหากษัตริย์และสถาบันการเมืองการปกครอง คือ สถาบันการศึกษาและสื่อมวลชน โดยมี “ศีลธรรมทางการเมือง” เป็นองค์ประฐานแม้ว่าจะตีความตีบทในบริบทที่แตกต่างกันไป แต่ถือได้ว่าทุกฝ่ายได้สถาปนา “ศีลธรรม” อุดมคติของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ดังนั้นการขบขัน คัดเลือกและตอกย้ำ ขยายผลเรื่องของอำนาจเชิงศีลธรรมทำให้เห็นว่า หากมีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในความจริงแบบแสวงหาจุดร่วมในความแตกต่างหลากหลายของข้อมูลที่ไหลบ่ามาไม่ขาดสาย เกิดวาทกรรมทางการเมืองมากมายและเผยแพร่อย่างรวดเร็วในยุคเสรีนิยมใหม่ เกิดการปะทะประสานทั้งทางความรู้ ความคิดและเนื้อหาของประชาชนและผู้มีอำนาจจากรัฐในหลากหลายอุดมการณ์ แต่ที่มีความชัดเจนของอำนาจนำของศีลธรรมที่กระบวนการของการปะทะประสานอุดมการณ์ต่างๆ มีจุดร่วมกันอย่างเห็นได้ชัดเจน คือ เรื่องของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิและปัญญานั้นเอง

4.2.4 ไตรสิกขา คือ อำนาจนำเชิงศีลธรรมของยุคเสรีนิยมใหม่

อุดมการณ์ทางการเมืองที่ทำให้ประชาชนกลายเป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการเมือง เช่นเดียวกับนักการเมืองและเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยบทบาทและสถานภาพที่แตกต่างกันแต่ก็ต้องมีการสมานความดีงาม ที่เรียกว่าอำนาจเชิงศีลธรรม โดยการสถาปนาอำนาจเชิงศีลธรรมนี้เองที่มุ่งเน้นต้องการให้อำนาจทางการเมืองเป็นอำนาจที่ชอบธรรม ถูกต้องดีงามได้รับการยอมรับ โดยได้สกัดและเผยแพร่ตัวบทของกฎเกณฑ์ทางสังคมที่มีความเหมือนกับหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า “ไตรสิกขา” คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มาเป็นอำนาจนำ เพราะทันทีที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ไม่ว่าในสถานภาพใดก็ต้องถูกตรวจสอบและตั้งข้อสงสัยในประเด็นความ ชอบธรรม ถึงที่มาของอำนาจ แนวคิดเชิงอุดมการณ์ การใช้อำนาจและความรับผิดชอบทางการเมืองต่ออำนาจนั้น โดยไตรสิกขามีผลต่อการกำหนดบทบาท แนวนโยบาย และทิศทางในการปฏิบัติงานโดยหลักการของพุทธธรรม นิติธรรมและวัฒนธรรม ดังนี้

4.2.5 หลักพุทธธรรมในการเมืองเชิงพุทธ

หลักธรรมะ คือหลักแห่งความดี ความจริง ถือเป็นหลักสำคัญที่ทำให้เห็นว่าทิศทางของการกำหนดบทบาทของนักการเมืองทั้งในระดับนโยบาย และปฏิบัติการนั้นต้องมีความสอดคล้องกับหลักการของศีลธรรม เชิงพุทธ ทำให้เห็นว่า การสั่งสมและสถาปนาอำนาจนำของพุทธศาสนามีผลต่อการเมืองการปกครองไทย ในเรื่องของศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และการมีธรรมะในแต่ละระดับของพุทธธรรมนั้นได้แทรกซึมอยู่ในบริบทต่างๆของสังคมไทย โดยเฉพาะมิติทางการเมือง ที่ต้องคำนึงถึงเรื่องของศีลธรรมเชิงพุทธไม่ต่างจากมิติอื่นๆ

ดังนั้น ศีลธรรมเชิงพุทธเป็นอำนาจอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่กระจายอำนาจไปยังบริบทต่างๆ และการสถาปนาอำนาจทางศีลธรรมให้มีประสิทธิผลสูงสุดนั้น จำเป็นต้องอาศัยตัวบทที่มีอำนาจต่อสังคม ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันการศึกษาและสถาบันการสื่อสารมวลชนต่างๆ ที่ได้รับอุดมการณ์ทางการเมืองเชิงพุทธ โดยการให้ความสำคัญปัจจัยเรื่องของศีลธรรม ต้องมีความใส่ใจและตั้งใจจริง ศรัทธาและมีความเชื่อมั่นในอุดมการณ์เชิงพุทธ กล่าวคือ ต้องให้ความสำคัญกับหลักปฏิบัติของพุทธ ยกตัวอย่างเช่น การสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในฐานะทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครราชูปถัมภกให้ทุกศาสนา แต่อีกด้านหนึ่งทรงมีบทบาทนำในเรื่องการเผยแผ่และเป็นแบบอย่างในด้านพุทธศาสนา

เป็นอย่างมาก ทำให้อุดมการณ์ศีลธรรมเชิงพุทธ มีอำนาจที่เกิดจากความรู้และวาทกรรม มีผลต่อการเมืองการปกครองไทยในวิถีชีวิตที่ทำให้เรื่องของธรรมาธิปไตยเกิดขึ้นได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

“.....เมื่อมีการกำหนดให้พระมหากษัตริย์เป็นพุทธมามกะ ก็ย่อมหมายความว่า องค์อำนาจสูงสุดของรัฐเป็นพุทธด้วย หลักการของพุทธไม่ว่าจะในฐานะการเมือง สังคม อาจารย์รวมถึงเศรษฐกิจด้วย อย่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชการที่ 9 ก็เป็นหลักธรรมเหมือนกัน คือ สอนในคนรู้จัก พอประมาณ สัน โดษและจัดสรรความสมดุลของชีวิต ไม่โลภมากเกินไปก็ไม่เอาเปรียบใคร ไม่โกง ไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น ถ้าคนปฏิบัติได้การขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐทำได้กระทรวงที่เกี่ยวข้องนำหลักพุทธไปบูรณาการ ให้เป็นรูปธรรม ครูไปสอนเด็กเรื่อง หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม นักการเมืองนำไปน้อมใส่เกล้าใส่กระหม่อม ทำให้เกิดประโยชน์ได้จริงๆ ไปขับเคลื่อนเชิงนโยบายในทุกภาคส่วน สื่อมวลชนในแต่ละแขนงก็นำไปเผยแพร่ เผยแพร่ให้เกิดภาพลักษณ์ในระดับประเทศ หรือระดับโลกเขาก็ยอมรับว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้แก้ปัญหาได้จริง นี่ก็เป็นหลักธรรมะหลักพุทธธรรม...” (ชานี ศักดิ์เศรษฐ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 เมษายน, 2560)

หลักธรรมในพุทธศาสนาเป็นความรู้ที่มีอำนาจและพื้นที่ปฏิบัติการของวาทกรรมกระจายไปในบริบทต่างๆ ของสังคมไทยผ่านสถาบันการศึกษา

อำนาจเชิงพุทธและสัจญะทางอำนาจเชิงพุทธ เป็นสัจญะของความรู้ ความดี และความจริง ที่สอนให้ปฏิบัติและเข้าใจในถึงคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม รวมทั้งเหตุปัจจัยในธรรมชาติต่างๆ และเพื่อทำความเข้าใจไปสู่ระดับแห่งการหลุดพ้นจากความทุกข์ ซึ่งเป็นอำนาจของพลังจิตที่มีปัญญา ด้วยความรู้ที่เป็นอำนาจของความรู้ที่สอนเรื่องของคุณธรรม ความดี มีศีลธรรมของซึ่งเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความมั่นคงของรัฐ ที่ต้องการให้ประชาชนเป็นเรือนร่างแห่งความว่านอนสอนง่ายในแบบที่รัฐอยากให้เป็น เพราะยิ่งประชาชนมีศีลธรรม มีระเบียบวินัย มีการเคารพกฎหมายและมีศรัทธาในอุดมคติของอำนาจสูงสุดที่ยึดโยงกับอำนาจเชิงอุดมคติทางศีลธรรมที่ขึ้นกับสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่สอนให้เคารพและแสดงความจงรัก รักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำให้สะท้อนให้เห็นว่า สถาบันการศึกษา ซึ่งได้ทำหน้าที่เผยแพร่อำนาจทางศีลธรรมเชิงพุทธเข้าไปในปริมณฑลของสถาบันหลักอื่นๆ และเข้าไปในปริมณฑลของสถาบันการสื่อสารมวลชนต่างๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษาที่ทำให้อำนาจเชิงศีลธรรมของพุทธ

ได้กลายเป็นสถานภาพที่ศักดิ์สิทธิ์ ละเมิดไม่ได้ มีความใกล้เคียงและคล้ายคลึงกับสัญญาของสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะได้กลายเป็นสัญญาของความมั่นคงของรัฐ มีลักษณะและรูปแบบการปฏิบัติต่อพระสงฆ์ในพุทธศาสนาที่มีรูปแบบเฉพาะ เช่นเดียวกับพระมหากษัตริย์ เช่น มีภาษาที่ใช้เฉพาะกับพระสงฆ์ ที่แตกต่างจากคนทั่วไป เช่นเดียวกับมีราชาศัพท์ สำหรับใช้กับพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ มีขนบประเพณีและจารีต ที่ให้อำนาจพระมหากษัตริย์ในการคุ้มครองพระสงฆ์และพุทธศาสนา แต่ในขณะเดียวกันอำนาจเชิงศีลธรรมของพุทธก็ปฏิบัติการณ์ในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของสัญญาทางพุทธ เช่น การเคารพผ้าเหลืองในฐานะธงชัยแห่งพระพุทธศาสนา และพระราชพิธีที่สำคัญ

4.2.6 หลักนิติธรรม (The Rule of Law) ในการเมืองเชิงพุทธ

หลักการความถูกต้อง กติกา กฎหมายโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด แสดงให้เห็นถึงความเป็น “นิติรัฐ” คือรัฐที่ปกครองโดยกฎหมาย โดยมีการบัญญัติความหมายของ “นิติธรรม” ไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 3 ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไป ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของ ประชาชนโดยรวม” ซึ่งการบัญญัติดังกล่าวเป็นการเน้นให้เห็นว่าผู้ใช้อำนาจปกครองทั้งสามอำนาจ (ตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ) รวมถึงองค์กรของรัฐอื่นๆ ที่มีอำนาจหน้าที่ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ได้นั้นล้วนแล้วแต่ต้องกระทำกรอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายอย่างเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรมด้วยกันทั้งสิ้น จึงเป็นการยืนยันได้ว่า อำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมาธิปไตยกับหลักนิติธรรมเป็นเรื่องที่มีความเชื่อมโยงกัน โดยต่างก็ต้องขึ้นอยู่กับหลักการความถูกต้องชอบธรรมด้วยกันทั้งสิ้น โดยการบัญญัติ “หลักนิติธรรม” ไว้ในรัฐธรรมนูญและหลักกฎหมายโดยทั่วไปเครื่องค้ำจุนเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมายต่อประชาชนในสังคมเพื่อ “การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข” แม้ว่าจะเป็นรูปแบบทางสังคมในอุดมคติที่มนุษย์ชาติทุกผู้ทุกเหล่ามุ่งที่จะแสวงหาและได้พยายามที่จะสร้างหลักการต่างๆ ขึ้นมาเพื่อ ไปสู่สังคมอุดมคตินั้น ซึ่งหลักการหนึ่งในหลาย ๆ หลักการที่มีความสำคัญนั้นก็คือ “หลักนิติธรรม” ซึ่งถือว่าเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งของกฎหมายที่นักนิติศาสตร์จากทั่วทุกมุม โลกให้ความสนใจเป็นอย่างมากและพยายามที่จะนำหลักการดังกล่าวไปปรับใช้กับกฎหมายในประเทศของตนเพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดที่เกี่ยวกับเรื่อง “หลักนิติธรรม” เริ่มที่จะเป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยปรากฏหลักการดังกล่าวที่ประเทศในรัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรไทย โดยหลักนิติธรรมเป็นหลักการอย่างกว้าง ๆ ซึ่งอย่างน้อยควรจะต้องมีขึ้นในสังคม กล่าวคือ ผู้พิพากษาต้องมีความเป็นอิสระ ปราศจากอคติ และสามารถพิจารณาคดีและพิพากษาคดีได้ภายในระยะเวลาอันสมควร วิธีพิจารณาคดีของศาลต้องเที่ยงตรง มีความเป็นธรรม และมีเหตุผล ที่มีอยู่ในตัวบทกฎหมาย บทบาทของศาล หรือกระบวนการยุติธรรมในทุกๆ ขั้นตอน หรือการบริหารราชการแผ่นดินในทุกๆ ระดับ ล้วนมีหลักการในทิศทางเดียวกันทั้งสิ้น คือ การตั้งอยู่ในความถูกต้องและชอบธรรม ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า หลักนิติธรรม หรือความถูกต้องนี้ เป็นวาทกรรมของอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมาธิปไตยได้ เพราะเป็นอีกชุดวาทกรรม ที่สถาปนาอำนาจอยู่ในระบบทุกระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการเมืองการปกครองของไทย ในสามอำนาจหลัก คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งการมีหลักประกันด้านความเป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรม และยึดถือกฎหมาย ทำให้รัฐไทยเป็น “นิติรัฐ” ด้วยถึงแม้ว่าหลักนิติรัฐจะมีความแตกต่างจาก “หลักนิติธรรม” กล่าวคือหลักนิติรัฐเน้นในเรื่องความมีอำนาจสูงสุดของกฎหมายลายลักษณ์อักษร โดยมีรัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน แต่ในส่วนหลักนิติธรรมกลับให้ความสำคัญกับความมีอำนาจสูงสุดของระบบศาล แต่อย่างไรก็ดีสาระสำคัญของทั้งสองหลักการดังกล่าวก็มุ่งเน้นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะการมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ที่กล่าวถึง “หลักนิติธรรม” เพราะหลักนิติธรรมเป็นอุดมการณ์ที่สำคัญที่สุดของระบบกฎหมายในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

นอกจากนี้ กระบวนการยุติธรรมต้องสอดคล้องกับหลักนิติธรรมในทุกๆ ขั้นตอนของประเทศ ไทย ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการกระทำของรัฐ ความชัดเจนของกฎหมาย ความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเดียวกัน การเคารพในหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ ตลอดจนความสะดวกในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการของศาลจะต้องมีความเป็นอิสระจากการถูกกดดันหรือแทรกแซงจากฝ่ายบริหาร ประกอบกับมีความเป็นอิสระจากอคติของตนเอง การตัดสินใจคดีต้องมีความชอบธรรม เมื่อศาลไทยยึดถือหลักนิติธรรมตามที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญได้อย่างดีแล้วนั้นย่อมเป็นหลักประกันประการหนึ่งของหลักนิติธรรมที่รัฐธรรมนูญไทยจะบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งหรือไม่ก็ทำให้สิ่งสำคัญแต่ประการใด ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

“....กระบวนการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความโปร่งใสของนักการเมือง เป็นกลไกในการควบคุมและสร้างสรรค์ รวมทั้งกลไกที่สร้างอำนาจใหม่ขึ้นมาเพื่อกำกับ

ควบคุมพฤติกรรมผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น แม้ว่าประเทศจะต้องมีเกณฑ์กลางซึ่งเป็นมาตรฐานกลางก็ตามส่วนใหญ่ที่เป็นที่ยอมรับคือหลักการแห่งนิติรัฐและนิติธรรม คือ มีกฎหมายบังคับใช้และมีกระบวนการบังคับใช้ที่ยุติธรรม.....” (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 เมษายน 2560)

“.....การทำให้การเมืองกับเรื่องศีลธรรมเป็นเรื่องเดียวกัน กฎหมายก็สำคัญ ที่ผ่านมารามีกฎหมายตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด ที่เรียกว่ารวบรวมข้อดีของแต่ละประเทศไว้มากที่สุด ทั้งเรื่องสิทธิเสรีภาพ เรื่องการให้อำนาจประชาชน ไปจนถึงเรื่องการตรวจสอบและลงโทษนักการเมืองที่ทุจริตประพฤติมิชอบ แต่การบังคับใช้กฎหมายต่างหากที่มีปัญหา ยิ่งบ่อยครั้ง พบว่า สังคมไทยมีการแบ่งข้างเลือกข้าง แบ่งฝักฝ่ายโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเป็นหลัก ทำให้คนไทยจำนวนหนึ่ง มองการตรวจสอบและการลงโทษเป็นการกลั่นแกล้งและเลือกปฏิบัติ.....” (ชานี ศักดิ์เศรษฐ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 เมษายน, 2560)

“.....กลไกขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการด้านจริยธรรมของรัฐสภา ในกรณีเป็นสมาชิกรัฐสภา หรือองค์กรที่มีหน้าที่โดยตรงในการสอบสวน ชี้มูลและส่งฟ้อง ศาลฎีกาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการประพฤติมิชอบ หรือ ป.ป.ช. รวมทั้งองค์กรอิสระอื่น ๆ ถ้าเป็นช่วงที่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ก็เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ กกต. หรือ แม้แต่ถ้าพบว่ามีคามผิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำฐานละเมิดต่อรัฐธรรมนูญ ก็ฟ้องไปที่ศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง.....” (ชินวรณ์ บุญยเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 เมษายน, 2560)

4.2.7 หลักวัฒนธรรมในการเมืองเชิงพุทธ

ในส่วนขององค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้การสถาปนาอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธหรือธรรมาธิปไตยมีความชัดเจนในฐานะวาทกรรมที่มีผลต่ออำนาจการเมืองการปกครองไทย โดยเฉพาะวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมนั้นเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ฮินดู และพระพุทธศาสนา แต่เมื่อกล่าวถึงอำนาจในการปกครองบ้านเมืองที่เป็นธรรมะภาคการปฏิบัติก็ต้องยอมรับว่า ย่อมหมายถึงหลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งก่อกำเนิดรูปแบบเชิงวัฒนธรรม

ของไทยเราอย่างยาวนานเช่นเดียวกับวัฒนธรรมในการยอมรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ย่อมให้ความหมายและความสำคัญกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่ว่าจะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรอย่างไร แต่พุทธศาสนาก็เป็นศาสนาประจำชาติ ในวิถีชีวิตเชิงวัฒนธรรมของไทย

4.2.8 หลักการปกครองโดยธรรม ของพระมหากษัตริย์ผ่านวัฒนธรรมอำนาจการเมืองเชิง พุทธ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชกาลที่ 10 ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะสืบสาน รักษาและต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

ดังนั้นย่อมถือได้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจโดยชอบที่จะปกครองโดยธรรม คือ มีธรรมะในการปกครองประเทศและทรงใช้ธรรมทั้งในฐานะอำนาจศีลธรรมเชิงพุทธ อำนาจนิติธรรมและอำนาจวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นพระราชประเพณี ที่ต้องมีการสืบสาน สืบต่อพระบรมราชจักรีวงศ์ให้ดำรงอยู่ ดังนั้น การทรงปกครองก็คือ ปกครองด้วยหลักธรรมจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เนื่องด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่าการปฏิบัติการของอำนาจศีลธรรมที่เป็นไปตามหลักพุทธธรรม ได้แทรกซึมแผ่ซ่านไปทุกปริมณฑลของอำนาจในเชิงวัฒนธรรม นับตั้งแต่พระราชพิธี รัฐพิธี ราชประเพณีต่างๆ รวมการกำหนดให้วันสำคัญของชาวพุทธเป็นวันหยุดราชการ การนับปีปฏิทินตามพุทธศักราช เป็นต้น แม้แต่การกล่าว ถึงอุดมการณ์ “ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์” ประเทศไทยก็ได้กล่าวถึง “ศาสนา” ในความหมายทั่วไปที่พลเมืองสามารถเลือกนับถือได้อย่างเสรี แต่หมายถึงศาสนาพุทธเป็นการเฉพาะเจาะจง ซึ่งในอำนาจเชิงวัฒนธรรมนี้เองที่สะท้อนให้เห็นว่าการเข้าใจการก่อรูปของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธนั้น มีกระบวนการอย่างไรและสามารถดำรงอยู่ภายใต้ยุคเสรีนิยมใหม่ที่แม้ทุกอย่างจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง แต่การแทรกซึมปฏิบัติการของอำนาจเชิงศีลธรรมในวัฒนธรรมไทยก็ยังคงดำรงอยู่

4.2.9 วัฒนธรรมการเมืองไทย วัฒนธรรมอำนาจนิยม กับการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน

วัฒนธรรมไทยเป็น วัฒนธรรมแห่งอำนาจนิยม ผู้มีสถานภาพทางสังคม อายุหรือผู้ที่ได้รับการยอมรับว่ามีศีลธรรมที่สูงกว่า เช่นพระภิกษุ นักบวช รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นักการเมืองทั้งหลาย ที่สามารถสร้างการยอมรับให้กับประชาชนผ่านระบบและกลไกการอุปถัมภ์ก็จะได้รับการยกย่องยอมรับ และข้าราชการที่มีตำแหน่งสูง หรืออยู่ในฝ่ายที่มีอำนาจ เช่น ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง เป็นต้น ก็จะมีการเคารพยกย่องให้มีสถานภาพทางสังคมที่สูงกว่าประชาชนทั่วไป แม้ว่าในยุคเสรีนิยมใหม่นี้ การมีความเคารพนับถือในทุนนิยม คือ ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงก็ได้รับการยอมรับจากสังคมตามไปด้วย เหตุนี้จึงทำให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่ฝังรากลึกในสังคมไทยจึงเป็นเรื่องที่ต้องใช้พลังอำนาจในการตรวจสอบนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงของสังคมไทยจึงเป็นไปได้ยากมากและมีกลไกที่ซับซ้อนใช้เวลานาน จนเกิดความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมไทย ซึ่งอาจกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอำนาจนิยมในการเมืองไทยที่ไม่พึงประสงค์ เพราะเป็นการทำลายกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลของอำนาจ ทำให้อำนาจในเชิงวัฒนธรรมนี้ในอีกด้านหนึ่งที่ทำให้สังคมไทยถดถอยไปสู่การรวมศูนย์ของอำนาจ หากอำนาจในเชิงวัฒนธรรมไม่ได้ประกอบด้วยอำนาจอันชอบธรรมอย่างแท้จริง

ดังนั้น การแยกแยะให้เห็นว่าอำนาจที่มีได้ ยึดโยงกับความถูกต้องแท้จริง ย่อมตกเคลื่อนไปตามกระแสแห่งโลกยุคเสรีนิยมใหม่ที่ใช้ทุนทางเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันทั้งทางตรงผ่านอำนาจนิยมในวัฒนธรรม คือ การเข้าสู่อำนาจทางการเมือง เพื่อให้ได้ใช้อำนาจจนกลายเป็นความชอบธรรมในเชิงวัฒนธรรม คือ ยอมรับผู้มีอำนาจที่ทำคุณประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าปฏิเสธการมีอำนาจของบุคคลเหล่านั้น เพื่อนำไป สู่การตรวจสอบและดำเนินคดีอย่างแท้จริง แต่ก็มีหลายกรณีที่ประชาชนเคลื่อนไหวทางการเมือง มีการชุมนุมขับไล่ นักการเมืองและพรรคการเมืองที่ใช้อำนาจไม่ถูกต้อง ชอบธรรม ตัวอย่างเช่น การชุมนุมขับไล่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ที่มีการออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อนายทักษิณ ชินวัตรและพวกพ้องที่กระทำความผิดในคดีทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่า ในวัฒนธรรมการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองคือ ทำตามเสียงข้างมากของพรรครัฐบาลและพรรคร่วม แต่ก็ต้องเคารพเสียงข้างน้อยด้วย แต่เมื่อเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรไม่เป็นไปโดยความถูกต้องชอบธรรม เสียงของประชาชนซึ่งเป็น

ผู้ใช้อำนาจของศีลธรรมก็จะออกมาเคลื่อนไหวและสร้างความเปลี่ยนแปลงในการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังที่มีให้เห็นเป็นต้น

4.3 อำนาจเชิงศีลธรรมในกลไกของสถาบันสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันการศึกษา และสถาบันสื่อสารมวลชน

หากมองอำนาจทางโลกและอำนาจทางธรรม ในลำดับชั้นสูงของผู้ถือครองอำนาจคือ พระมหากษัตริย์ผู้ตั้งสมัญญาบารมี เมื่อพระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุดในทางธรรมก็ย่อมมีพระอำนาจสูงสุดในทางโลกตามไปด้วย การที่อำนาจเป็นหนึ่งเดียวเช่นนี้ส่งผลให้คนไทยใช้ “ศีลธรรม” เป็นการจำกัดอำนาจที่ชอบธรรมตามกฎหมายและประเพณี กล่าวคือ การให้ความสำคัญของอำนาจเชิงศีลธรรม ทำให้เป็นเครื่องมือที่ช่วยยกระดับจิตใจของนักการเมือง และใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อทำการตรวจสอบติดตามและแก้ปัญหาทางการเมืองได้ แต่ก็อยู่ที่การตีความของแต่ละฝ่ายในเรื่องของอำนาจเชิงศีลธรรมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

“แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ นับถือพุทธ แต่ก็ยังมีอีกส่วนหนึ่ง ก็นับถือศาสนาอื่น ถ้านำพุทธเข้ามาในฐานะที่เป็นระบบการเมือง ถ้ามององค์รวม กลไกทางการเมืองต้องตอบสนองสังคม แม้ว่าจะไม่มีการนำเอาหลักพุทธ เข้ามาเป็นระบบ แต่การเมืองต้องสะท้อนความเป็นพุทธของสังคมไปโดยอัตโนมัติ ทั้งในรูปแบบของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ไม่เข้ามาเป็นระบบโดยตรงแต่ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างมาก” (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2561)

“สนใจเรื่องการศึกษา มองว่า องค์ความรู้ของพระพุทธศาสนา เป็นกระบวนการบ่มเพาะทางการศึกษาที่สำคัญมากๆ เพราะครอบคลุมมิติความสัมพันธ์ด้านต่างๆ ของสังคมวิทยา ตั้งแต่ กาย จิต สังคม สิ่งแวดล้อม และยังนำไปสู่การสร้างสันติภาพและสันติสุขอีกด้วย ความสัมพันธ์ของการศึกษา กับหลักศีลธรรม ถือเป็นเรื่องเดียวกัน ที่แตกต่างและแยกออกไปบ้างในรายละเอียด คือ เรื่องของ วิชาชีพ ที่เป็นทักษะเฉพาะ แต่นอกจากนั้น หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาก็ถือว่า อำนาจของความรู้ในทางธรรมจะสามารถแทรกซึมและครอบคลุม ทุกอณูของชีวิตของเรา” (ชินวรณ์ บุญเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

“...เราก็อยากเห็นนักการเมืองเป็นนักการศึกษาโดยใช้วิถีพุทธด้วยแต่ต้องเคารพในความหลากหลายทางความเชื่อและศาสนาเช่นเดียวกัน ปัจจุบันก็เห็นว่ามีการทำการศึกษาวิถีพุทธ เพิ่มมากขึ้น เพราะทุนทางสังคมเราในเรื่องพุทธศาสนามีสูงมาก เรียกว่า เป็นกระแสหลักของแนวคิดและการศึกษาได้ ถ้านักการเมืองเข้าใจและปฏิบัติธรรม สังคมก็คงจะพัฒนาตามไปด้วย” (กษมา กมลวรรณ ณ อุทยาน, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

“การเมืองเชิงพุทธในมุมมองของอาตมาภาพ ไม่ใช่ทำให้พุทธศาสนาเหนือกว่าศาสนาอื่น หรือเอาการเมืองมาใส่ในศาสนา แต่เป็นการทำให้ "ธรรมะกับการเมือง ไม่แยกจากกัน ต้องคู่กันไป พุทธศาสนามีได้ เพราะมีธรรมะ ต้องใช้ธรรมเป็นตัวตั้ง ธรรมข้อไหนบ้าง ก็ทุกข้อใช้ได้หมด แต่ต้องมีธรรมวิชัย คือใคร่ครวญให้ใช้ให้เป็น เริ่มต้นจากศีลก่อน พัฒนาไปสู่ปัญญา ถ้าจะทำการเมืองต้องมีศีล มีไตรสิกขา มีอิทธิบาท มีพรหมวิหารธรรม รวมไปถึงทศ 6 คือให้รู้หน้าที่ตามบทบาทของตน กับพ่อแม่ ทำอย่างไร กับ พระสงฆ์องค์เจ้าทำอย่างไร กับมหาดพิตร ผู้ปกครอง ทำอย่างไร ไปจนถึงกับครอบครัว เพื่อนมิตรและผู้ใต้บังคับบัญชาทำอย่างไร” (พระภิกษุโพธิคุณ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 ธันวาคม 2560)

“การเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมาธิปไตย คือ การให้ประชาชนพึ่งตนเองให้ได้ก่อน หรืออย่างน้อยก็ไม่เกิดระบบที่สังคมเอาโรคเอาเปรียบประชาชนมากเกินไป และต้องทำให้เขาอยู่ดีกินดีได้ ทุกคนมีศักยภาพ ถ้าทำให้เขาดิ้นรนด้วยตนเอง รัฐต้องสนับสนุนด้วย นักการเมืองต้องจริงใจและไม่ทำให้เกิดความแตกแยก เพราะบ้านเมืองแตกแยกเพราะนักการเมืองที่ไม่ดี ทำให้เศรษฐกิจ และธุรกิจก็ไม่ดีตามไปด้วย มันก็จะย้อนไปสู่การยึดอำนาจรัฐประหารเป็นวัฏจักรไม่จบสิ้น ดังนั้นการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมาธิปไตยต้องส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรมให้เป็นรูปธรรมจริงๆ ไม่ใช่เพียงแค่ท่องจำ หรือแบ่งแยกเฉพาะกลุ่ม” (ศิวราห์ อิศระ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 ธันวาคม 2560)

4.4 อำนาจของความรู้ พุทธธรรม นิตินิยม และวัฒนธรรม กับการสถาปนาการเมืองเชิงพุทธ

การจะผลักดันหลักศาสนาให้เป็นแนวนโยบายหลักถือเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก กล่าวคือ ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นรัฐพุทธ หรือรัฐศาสนานั้น แม้ว่า จะมีประชาชนเป็นส่วนใหญ่ คือ มากกว่าร้อยละ 90 ที่นับถือศรัทธาพุทธศาสนา แต่ในแง่ นโยบายและการปฏิบัติก็มีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงคนต่างศาสนาด้วย ทั้งที่ในขณะเดียวกัน ก็สามารถยอมรับหลักศีลธรรมในทางศาสนาที่มีผลต่อวิถีชีวิตคนไทยเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ในส่วนของความเป็นการเมืองที่นอกจากต้องสะท้อนเรื่องของศีลธรรม ความดีงามถูกต้องให้เห็นอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรมจับต้องได้จริงแล้ว ต้องนำไปสู่การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างอำนาจที่บิดเบี้ยวด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญที่สำคัญ คือ การเมืองต้องมีธรรมาภิบาล ได้แก่การมีหลักการแห่งคุณธรรม จริยธรรม หรือแม้กระทั่งศีลธรรม เพื่อการตรวจสอบ สร้างความโปร่งใส มีระบบคุณค่า ความคุ้มค่า มีหลักการปกครองที่มีนิตินิยม ซึ่งก็คือการแยกแยะให้ออกว่าเรื่องใดเป็นเรื่องผลประโยชน์ของชาติ เรื่องใดเป็นเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัว เรื่องเฉพาะพวกพ้องนักการเมือง หรือเป็นการคำนึงผลประโยชน์ของประชาชน โดยแท้จริง

นอกจากนี้ยังพบว่า การมีศีลธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ดีสำหรับนักการเมืองนั้นควรเริ่มต้นที่ขั้นพื้นฐาน คือการรักษาศีล 5 ก่อนแล้วพัฒนาไปสู่เรื่องที่ดีซึ่งละเอียดอ่อนมากขึ้นไปอีก คือ การเจริญสติ สมาธิ เพื่อให้ได้สิ่งที่สูงสุดในทางความรู้ทางพุทธศาสนา คือ ปัญญา เพราะถ้ามีผู้ที่ทำงานทางการเมืองมีปัญญาก็สามารถแก้ปัญหาให้กับประเทศได้ โดยเฉพาะการปฏิบัติธรรมนั้น มีหลักการของธรรมอยู่หลายประการ เช่น ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และ พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา หลักการเจริญวิปัสสนา ซึ่งจากข้อค้นพบ พบว่าจะช่วยทำให้ลดความขัดแย้งและสร้างสรรค์การเมืองในรูปแบบใหม่ได้ด้วย เพราะถ้าทุกคนปฏิบัติต่อกันด้วยความปรารถนาดีต่อกัน มีสติ มีศีลธรรมก็ทำให้มิติทางการเมืองได้รับการคลี่คลายไปในทางที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จากการศึกษาพบว่า มีอยู่ในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทย เนื่องจากเป็นวิถีพุทธอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์เชิงลึก ดังต่อไปนี้

“การจะประกาศโดยตรงว่า ประเทศไทยมีการเมืองการปกครองเป็นพุทธนั้น ในเชิงนโยบาย อาจทำให้เกิดปัญหา ด้านหนึ่ง คือการศาสนาเป็นเรื่องความศรัทธา ความเชื่อและ

หลักปฏิบัติที่เป็นวิถีชีวิต โดยในประเทศไทย มีความหลากหลาย แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ นับถือพุทธ แต่ก็มีอีกส่วนหนึ่ง ก็นับถือศาสนาอื่น ถ้านำพุทธเข้ามาในฐานะที่เป็นระบบ การเมือง ถ้ามององค์รวม กลไกทางการเมืองต้องตอบสนองสังคม แม้ว่าจะไม่มีการนำเอา หลักพุทธ เข้ามาเป็นระบบ แต่การเมืองต้องสะท้อนความเป็นพุทธของสังคมไปโดย อัตโนมัตินี้ ทั้งในรูปแบบของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ไม่เข้ามาเป็นระบบโดยตรงแต่ก็มีส่วน เกี่ยวข้องกันอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่นการออกแบบกฎหมาย หลักนิติรัฐนิติธรรม ก็ต้อง เป็นไปเพื่อสร้างศีลธรรมอันดีให้กับประชาชน” (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, การสื่อสารส่วน บุคคล, 25 ธันวาคม 2561)

“การขับเคลื่อนในระดับมหภาค ที่เริ่มจากจุดภาค คือชาวพุทธ นำหลักพุทธธรรม หลักการ ของการรักษาศีล เจริญสมาธิ ซึ่งตอนนี้เข้าใจว่าในหลายประเทศทั่วโลกเขาก็ทำกันแล้ว บางประเทศอย่างอังกฤษก็ถือว่าเป็นส่วนช่วยให้นักเรียน นักศึกษา มีสมาธิดี จิตใจดีตามไป ด้วย การพัฒนาปัญญา ก็จะเกิดขึ้นได้โดยง่าย เมื่อมีศีล สมาธิ ปัญญา นี้คือ หลักไตรสิกขา หรือหลักการศึกษาศึกษาที่สังคมพุทธ ควรนำมาสู่การปฏิบัติ และต้องถือว่าการปฏิบัติธรรม คือหน้าที่ คือวิถีชีวิต การปฏิบัติต้องเริ่มต้นภายในใจของตนเอง ของเราเองก่อน แล้วขยาย ไปสู่สังคมให้ได้ เพราะถ้าเราสมาทานหลักปฏิบัติที่ หรือเรียกว่าเป็นชีวอำนาจ เหมือนที่ฟู โกดต์ พูดถึง ชิวอำนาจ คือ เริ่มต้นจากการใช้พลังของธรรมะ เปลี่ยนแปลงในใจ ผ่านองค์ ความรู้ของหลักธรรมะก่อน เมื่อเรามีความรู้แล้วจะนำไปสู่การปฏิบัติของเรา นำไปสู่การ เปลี่ยนแปลง ตามหลักทฤษฎีของพุทธศาสนา” (ชินวรณ์ บุญยเกียรติ, การสื่อสารส่วน บุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

“ นักการเมืองต้องมีคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในวงการการศึกษายังมีความสำคัญมาก เนื่องจากสิ่งที่กระทำจะถูกบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ จึงต้องมีกลิ่นกรองและคัดสรร ทั้งวิถีคิด บุคลิกภาพและความประพฤติที่มีความรับผิดชอบทางการเมือง ซึ่งนั่นเท่ากับเป็น การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญและเป็นการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ อย่างสำคัญยิ่ง ...ทำให้การเมือง มีธรรมาภิบาล มีคุณธรรมจริยธรรม มีส่วนกำกับและให้ การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะพุทธศาสนาเน้นเรื่องการศึกษาเป็นเรื่อง สำคัญ มีพระธรรมวินัย 84,000 พระธรรมขันธ์ ล้วนแล้วแต่สอนให้คนละกิเลสและบริหาร ชีวิตให้สมดุล ไม่ทุกข์ ไม่เฝ้าร้อเอาเปรียบ หรือกล่าวโดยสรุป คือ ไม่เห็นแก่ตัว เราก็อยาก

เห็นนักการเมืองเป็นนักการศึกษา โดยใช้วิถีพุทธด้วย” (กษมา กมลวรรณ ณ อุชยา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

แนวคิดที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ระบบการศึกษา มีส่วนสำคัญในการสร้างวิถีวัฒนธรรมในสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากระบบการศึกษาถือเป็นต้นทางของการสถาปนาอำนาจเชิงพุทธให้เป็นรูปธรรม และถูกกล่าวถึงในที่สุด โดยระบบการศึกษาที่ผู้วิจัยได้พบนี้มีได้จำกัดเฉพาะในเนื้อหาหลักสูตร หรือรูปแบบการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่รวมถึงการสะท้อนในมิติต่างๆที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น มิติของสื่อสารมวลชน เมื่อเกิดปรากฏการณ์ทางสังคม ในมิติที่สะท้อนความขาดตกบกพร่อง การไม่มีวุฒิภาวะทางการเมือง หรือการขาดศีลธรรม เช่นการทุจริตคอร์รัปชัน สังคมก็สามารถเรียนรู้ เพื่อหาวิธีสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางศีลธรรมนั้นได้ เพราะถ้าหากระบบการศึกษาเป็นตัวแทนที่ดีของศีลธรรม และถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ซึ่งถือเป็นอำนาจอย่างหนึ่งในวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ในเรื่องของธรรมาธิปไตย ก็จะทำให้การขยายตัวของอำนาจเชิงศีลธรรมชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาครัฐหรือเอกชน การมีธรรมาภิบาล คือ หลักคุณธรรมหรือการยึดมั่นในหลักของวัตถุประสงค์ เจตจำนงทางการเมืองในการให้บริการแก่ประชาชนหรือผู้ที่มาใช้บริการ (Clear Statement-High Service Quality) องค์กรจะต้องมีการประกาศ (Statement) พันธกิจ และวัตถุประสงค์ ขององค์กรที่ชัดเจน และใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การปฏิบัติงานขององค์กรนั้นๆ รวมทั้งทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในหน้าที่และบทบาทของตน ผู้บริหารควรแจ้งให้ประชาชนได้ทราบในการประกาศสาธารณะ (Public Statement) ถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตน โดยระบุให้ทราบถึงการปฏิบัติงานที่พอเหมาะกับขนาดและความซับซ้อน (Complexity) ขององค์กร ส่งเสริมค่านิยม (Values) ขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของธรรมาภิบาลโดยการปฏิบัติ หรือ พฤติกรรม (Behaviors) (Moral Integrity and Etiquette in the Responsiveness to the Diverse Public) ผู้บริหารทำตัวเป็นตัวอย่างในการให้บริการแก่ประชาชนทุกคนขึ้นอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน มีการสื่อสารที่ดี การตัดสินใจอย่างโปร่งใส และมีการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุม (Providing Information to Flow Two-Ways) ต้องมีระบบตรวจสอบการทำงานทุกอย่างเพื่อให้แน่ใจว่าทุกอย่างดำเนินไปตามแผนการทำงาน มีการตรวจสอบความถูกต้องของรายงานบัญชีการเงินรวมทั้งข้อมูลต่างๆ ที่ผลิตโดยองค์กร และพัฒนาศักยภาพและความสามารถของส่วนบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ผู้บริหารต้องมีความสามารถและพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง)ผู้บริหารจัดการจะต้องมีความรับผิดชอบในผลงาน โดยการประเมินผลงานเป็นระยะๆ

ทั้งนี้รวมทั้งการประเมินความต้องการในการฝึกอบรม หรือการพัฒนาทักษะที่ต้องการใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ การเข้าถึงประชาชน และต้องรับผิดชอบต่อการทำงานและผลงานอย่างจริงจัง

4.5 หลักไตรสิกขา คือ นวัตกรรมของการเมืองเชิงพุทธ

กระบวนการสถาปนาอำนาจเชิงศีลธรรมของพุทธชนสามารถที่จะสร้างเป็นสังคมพุทธ มีความเป็นธรรมอย่างแท้จริง คือ การให้ความหมายและความสำคัญที่หลักไตรสิกขา หรือการนำธรรมะเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า ธรรมมีความสำคัญอย่างไร และสามารถใช้ได้จริงในแต่ละระดับอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นพลเมือง หน้าที่ของนักการเมือง หน้าที่ของพระสงฆ์ หน้าที่ของสื่อสารมวลชน หน้าที่ของตุลาการผู้พิพากษา หรือ หน้าที่ของพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสัจจะของศีลธรรมโดยตรง รวมทั้งหน้าที่อื่นๆ ที่ประกอบขึ้นมาเป็นสถาบันทางสังคมโดยเฉพาะหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา

การสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ผู้วิจัยพบว่า ศีล เป็นอำนาจหลักที่ผู้ตอบคำถามให้น้ำหนักมากที่สุดทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ เมื่อถามถึงธรรมที่ทำให้เกิดการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมาธิปไตยได้ โดยพบว่า ธรรมะข้อหลักที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคือ เรื่องของศีล ที่หมายรวมถึงความซื่อสัตย์สุจริต และความพอเพียงไม่โลภและไม่เบียดเบียนทรัพยากรของชาติและประชาชน ไปจนถึงการให้มีจิตใจที่หนักแน่น แน่วแน่ในอุดมการณ์ที่จะทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติและประชาชน ไม่หวั่นไหวในผลประโยชน์ที่ไม่พึงมีพึงได้ เพราะเกิดจากการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการประพฤติมิชอบ แต่ต้องมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อเสียสละอย่างแท้จริง ซึ่งตรงกับความหมายของสมาธิ นอกจากนี้ยังพบว่า หากให้นักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถที่จะปฏิบัติธรรมฝึกจิตใจของตนให้มีกิเลสเบาบางด้วยการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน ย่อมทำให้การเมืองและความเป็นการเมืองมีความสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือ ได้ปัญญา คือ ความรู้สูงสุดในทางพุทธศาสนา ซึ่งจะทำให้เกิดการเมืองบริสุทธิ์ การเมืองที่เสียสละเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และเป็นนักการเมืองที่มีวิสัยทัศน์ใช้ความรู้ความสามารถ เพื่อทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง

4.6 ความสัมพันธ์ของการเมืองเชิงพุทธกับระบบธรรมะ

ความรู้ที่มีอำนาจผ่านวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมาธิปไตย คือ ให้ความสำคัญ

กับอำนาจของธรรมะ ให้มากที่สุด ให้ธรรมะคือ ความถูกต้องเป็นใหญ่ เป็นหลักสำคัญ กล่าวคือ ทำให้เกิดการแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง แยกแยะ ดีชั่ว ถูกผิด และไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของระบบอุปถัมภ์ ที่สำคัญ การทำให้มีธรรมะ หรืออำนาจเชิงศีลธรรม มีความหมายนั้น ต้องเริ่มจากสัมมาทิฐีก่อน แล้วขยายไปสู่ตัวบทอื่น โดยผ่านความรู้ อำนาจและวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมาธิปไตย คือ ทำให้เรื่องของธรรมะอยู่ในทุกบริบทของสังคม และเลือกใช้ให้ถูกต้องกับสถานภาพทางสังคมของแต่ละบุคคลนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ในเรื่องธรรมิกสังคมนิยม ดังต่อไปนี้

“....ถ้าจะทำให้เกิด "ธรรมิกสังคมนิยม" คือสังคมที่มีธรรม เป็นอำนาจนำ เป็นหลักสำหรับการเมือง ก็ต้องเข้าใจมิติการเมืองในความหมายที่ 3 ของธรรมะที่ท่านพุทธทาส สอนไว้ คือ เป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎของธรรมชาติ กฎของความเป็นปกติ คือ ทำหน้าที่ให้ดี เป็นนักการเมือง คือ คนที่ทำหน้าที่บริหารปกครองประเทศให้ดี ให้เจริญให้ก้าวหน้า เมื่อก่อนก็เรียกว่า "ธรรมิกสังคมนิยม" คือ สังคมนิยมธรรมะ มีธรรมะเป็นหลักสำคัญ ต่อมาจะเรียกเป็น ธรรมาธิปไตย ที่จริงก็เป็นเรื่องเดียวกัน คำว่า "ธรรมิกสังคมนิยม" ไม่ใช่สังคมนิยมแบบที่เขาเข้าใจกัน เพราะถ้าเป็นอย่างนั้น เท่ากับเอาทุกอย่างไปไว้ส่วนกลาง....” (พระไพศาล วิสาโล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

“....ศาสนากับการเมืองมีทั้งจุดที่เหมือนกันและต่างกันทั้งในแง่ เป้าหมาย รูปแบบและรายละเอียดในการขับเคลื่อนและพัฒนาโลกอำนาจ ที่ไม่เหมือนกัน เช่นการจะเป็นชาวพุทธ เริ่มจากการศึกษาหาความรู้และสมาทานศีล ประกาศตนเป็นพุทธมามกะหรือการบรรพชาอุปสมบท ซึ่งต้องมีพิธีกรรมและกิจกรรมในรูปแบบของศีลธรรม ที่เพิ่มมากขึ้น....” (จรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

ดังนั้น หากพบว่า ระบบของพุทธธรรม นิติธรรม วัฒนธรรม เป็นกลไกทางสังคมอีกประการหนึ่งที่ทำให้ระบบศีลธรรมในพุทธศาสนาเท่าที่เป็นอยู่เอื้อต่อประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นั่นก็คือ การทำให้ประชาชนได้เข้าถึงอำนาจอย่างแท้จริง มีความเป็นธรรมไม่เกิดความเหลื่อมล้ำหรือมีอคติต่อหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ได้แก่ เสรีภาพ อิสระภาพ เสมอภาค ที่ผ่านมาจากชาวพุทธทั้งพระสงฆ์และฆราวาสเป็นอันมากมีทำที่ปฏิเสธคำเหล่านี้ เพราะเห็นว่า เป็นคำที่ส่งเสริมกิเลสหรือการเอาตัวเองเป็นใหญ่ เช่นเดียวกับคำว่าสิทธิ ที่ชาวพุทธมักมองว่าเป็นแนวคิดที่อิงอยู่กับการยึดถือประโยชน์ส่วนตน คิดแต่จะเรียกร้องสิ่งที่ตนพึงมีพึงได้จาก

ผู้อื่น เป็นความจริงที่ว่าเสรีภาพ อิสระภาพ เสมอภาค ตามนิยามในระบอบประชาธิปไตยมิได้มีอยู่ในระบบศีลธรรมของพุทธศาสนามาก่อนแต่ก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะขัดกัน หากมีการนิยามเสรีภาพและเสมอภาคในแง่ที่เปิดโอกาสให้มีการฝึกฝนพัฒนาตนและช่วยเหลือสังคมได้มากขึ้น เช่นเดียวกับอิสรภาพที่นิยามให้คลุมไปถึงมิติด้านจิตใจด้วย ในทำนองเดียวกันสิทธิก็มีได้หมายความถึงการเรียกร้องประโยชน์เพื่อตนเองอย่างเดียวแต่เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการส่งเสริม คุ้มครองและพัฒนาและต้องรวมถึงการมีหน้าที่ที่จะต้องเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งปกป้องสิทธิของผู้อื่นเวลาถูกล่วงละเมิดด้วยมองในแง่นี้สิทธิจึงเป็นแนวคิดที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบคุณธรรมหรือศีลธรรมของชาวพุทธไปด้วย เช่น หลักสิทธิมนุษยชน ที่เป็นหลักการของการเคารพในความเป็นมนุษย์ ที่พุทธศาสนาก็นิยามมนุษย์เป็นผู้มีใจสูงมีศักยภาพในการบรรลุธรรม เมื่อเข้าถึงปัญญาแท้จริง ทั้งนี้ การเป็นมนุษย์ผู้มีใจสูงได้ ก็คือรักษาและสมาทานศีล 5 ที่ควบคู่กันกับเบญจธรรม คือมีความเมตตากรุณาเป็นข้อพึงปฏิบัติระหว่างบุคคลต่อบุคคล สิทธิก็เป็นข้อพึงปฏิบัติของบุคคลต่อสังคม ความพอเพียง ความสำรวมในกาม การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และเป็นจริงและการมีสติสัมปชัญญะ เพื่อระมัดระวังไม่ไปละเมิดและเบียดเบียนผู้อื่น เป็นต้น

4.7 ไตรสิกขากับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อำนาจนาทางการเมืองที่มีศีล สมาธิ และปัญญาเป็นอำนาจนาที่ช่วยทำให้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้รับการพัฒนาให้มีความถูกต้องและชอบธรรม โดยเริ่มต้นจากการมี “สัมมาทิฐิ” ความเห็นถูกต้องว่าเรื่องใดเป็นเป้าหมายและอุดมคติแท้จริงใจการทำงานการเมือง พฤติกรรมและการกระทำอันใดที่เหมาะสมและปฏิบัติตรงตามกฎหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่หาช่องโหว่ หรือช่องว่างทางกฎหมายเพื่อกระทำการละเมิดและใช้ปัญญาสร้างวิสัยทัศน์และกระบวนการทัศน์ในการสร้างสรรค์นโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้ย่อมต้องเกิดจากการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพ เพื่อสามารถประกอบสร้างให้เป็นระบบทางการเมืองที่มีคุณภาพไปด้วย

ดังนั้น ระบบคุณธรรมจึงเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนระบบการเมืองให้มีความดี เพราะ มิติทางการเมืองเป็นส่วนประกอบหลักที่มีอำนาจนาทางสังคมนั้นจะดีขึ้นได้ ระบบศีลธรรมของพุทธศาสนาต้องเข้าไปทำให้สำนึกและความรับผิดชอบ ตลอดจนสัมพันธภาพของผู้นั้นเป็นสำนึกแห่งธรรมะที่ขยายออกไปสู่สังคมในวงกว้าง ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว หรือชุมชนแต่มีมิติทางสังคมที่มีอำนาจเชิงพุทธของไตรสิกขาทำให้เข้าใจความจริงของธรรมชาติที่

เรียกว่าสังขธรรม อันเป็นการมองภาพรวมของสังคมแบบมีมิติที่ลึกซึ้ง ไม่แยกส่วนไม่เลือกปฏิบัติแต่เข้าใจองค์รวมของการทำงาน โดยใช้หลักการของธรรม เข้าใจประชาชน บริหารความต้องการของประชาชนให้เกิดสภาพการกินคืออยู่ดี ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีที่มีระบบการวัดคุณค่าที่ถูกต้อง ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยนโยบายสาธารณะเพียงเพื่อหวังให้ได้คะแนนนิยมจากประชาชน และยิ่งต้องไม่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในวงการการเมืองรวมทั้งมีส่วนในการระงับยับยั้งการทุจริตคอร์รัปชันไม่ให้เกิดขึ้นจนกลายเป็นความเคยชิน

ดังนั้น การเข้าใจสังขธรรมในพุทธศาสนานั้น โดยเฉพาะในฝ่ายโลกุตตรธรรม ซึ่งให้เราตระหนักว่าสัมพันธภาพของมนุษย์นั้นยังขยายกว้างออกไปยิ่งกว่านั้นอีก กล่าวคือไม่เพียงเชื่อมโยงกับผู้คนในสังคมเท่านั้น หากยังเชื่อมโยงกับชีวิตของทั้งมนุษย์ สิ่งมีชีวิตอื่นๆ และธรรมชาติทั้งหลาย รวมทั้งกฎแห่งการอยู่ร่วมกันในธรรม กฎแห่งสามัญญลักษณะที่เรียกว่า ไตรลักษณ์ และมองความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เชื่อมโยงในระบบเป็นหลักอิทัปปัจจยตา ไม่แยกส่วนออกจากกัน ทำให้เมื่อกำหนดนโยบายใด หรือประพฤติปฏิบัติสิ่งใดก็ตามย่อมคำนึงถึงผลกระทบทั้งทางสร้างสรรค์และทำลาย ไม่ใช่เฉพาะกลไกของประเทศไทยเท่านั้นแต่รวมถึงระดับโลกด้วย

4.8 แนวคิดการออกนโยบายสาธารณะทางการเมืองกับอำนาจของไตรสิกขาผู้การพัฒนาที่ยั่งยืน

ในสถานการณ์ปัจจุบัน มีข้อบ่งชี้มากมายเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งในธรรมชาติและต้องได้รับผลกระทบต่อการกระทำ การกำหนดนโยบายสาธารณะจากฝ่ายการเมือง ยิ่งถ้าฝ่ายการเมืองขาด “ปัญญา” ในการมีมุมมองต่อโลก หรือโลกทัศน์ทางการเมืองคับแคบแต่คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน ก็กำหนดนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและยังให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามมา ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาใหญ่ที่ทุกประเทศทั่วโลกต่างตระหนักและให้ความสำคัญมาต่อเนื่องและยาวนาน

แม้ว่าในความเป็นจริงจะมีความพยายามในทุกทางที่จะสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องเหล่านี้ ทั้งผ่านสถาบันการศึกษา และสถาบันสื่อสารมวลชนจนผู้คนต่างรับรู้และเรียนรู้ถึงแนวทางการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหานี้อย่างจริงจัง แต่ผลกระทบดังกล่าวก็เพียงชะลอตัวได้แต่ไม่มีทางที่จะสลายหายไปไหนทันที ที่สำคัญ ภายใต้การกำหนดนโยบายสาธารณะที่ขาดปัญญาในการ

เชื่อมโยงกับความจริงที่ว่าไม่มีสิ่งใดที่เกิดขึ้นโดยอิสระโดยไม่เกี่ยวข้องเชื่อมถึงกัน ผลกระทบของการกระทำไม่ว่าจะจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดย่อมส่งผลเป็นห่วงโซ่ของระบบนิเวศน์ขนาดใหญ่มีผลทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การเกิดโรคอุบัติใหม่ การขาดแคลนอาหารและน้ำ รวมทั้งพลังงาน การสั่งสมปนเปื้อนของสารพิษในอาหารและอากาศ ทำให้เกิดการหวาดกลัวและสะสมอาชญากรรม โศปกรรมต่างๆ เพื่อเตรียมพร้อมเมื่อต้องการก่อสร้างกำแพงชิงคินแดนและทรัพยากร ยังไม่นับรวมการก่ออาชญากรรม จนถึงการก่อการร้ายเนื่องจากเหตุจูงใจต่างๆทางการเมือง สิ่งเหล่านี้ นับวันจะมีแต่เพิ่มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจนยากที่จะเยียวยาแก้ไขได้ทันทั่วถึง

ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้นำทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นักการเมือง ประชาชนทั้งหลาย หรือผู้มีอิทธิพลทางสังคมได้หันมาศึกษาและให้ความสำคัญกับระบบ “ปัญญา” เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ในการ “คัดสรร” “คัดกรอง” “คัดทิ้ง” ทั้งบุคลากรและนโยบายที่ส่งกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตั้งแต่ต้นทางเหมือนบางประเทศที่ใช้ นโยบายประชานิยมมากเกินไป อย่างเวเนซุเอล่า ที่เคยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกน้ำมันอันดับต้นๆของโลกกลับต้องเผชิญกับความล่มสลายทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีผู้นำที่ขาดปัญญา ขาดการตระหนักถึงโทษภัยของการศึกษาและทำความเข้าใจกับการมองให้เห็นผลกระทบระยะยาว และส่วนรวม มองเพียงผลลัพธ์ทางการเมืองระยะสั้น หวังคะแนนเสียง คะแนนนิยมเฉพาะหน้า ทำให้ประเทศชาติล่มสลาย ประชาชนเดือดร้อนทุกย่อมหญา เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ การนำเสนอและผลักดันให้หลักไตรสิกขาเป็นนวัตกรรมทางการเมืองที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นการทำให้ประเทศไทยสามารถอยู่รอดได้ปลอดภัยด้วยปัญญา ภาลปฏิบัติทางการเมือง ที่มองความสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมและกำหนดทำที่ถูกต้อง ในด้านการผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระไพศาล วิสาโลและผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกท่านอื่นที่สอดคล้องกัน ดังต่อไปนี้

“...ก็เพราะสรรพสิ่งในโลกเป็นปัจจัยให้เกิดมีขึ้น ไม่ใช่แค่พ่อแม่และชุมชน สังคมเท่านั้น แต่รวมถึงธรรมชาติ ดินฟ้า อากาศ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ภูเขา แม่น้ำ ฯลฯ กล่าวอีกนัยหนึ่งมีเราเพราะมีโลก ไม่มีโลกก็ไม่มีเรา การเห็นความจริงเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดเมตตากรุณาขึ้นในใจ มีความรักอย่างไม่มีประมาณต่อสรรพสิ่งในโลก เพราะเส้นแบ่งระหว่างฉันกับโลกไม่มีอีกต่อไป ในอีกด้านหนึ่งก็ทำให้เกิดปัญญาเห็นความจริงเรื่องอนัตตาว่าสรรพ

สิ่งนั้นไม่มีตัวตนที่เที่ยงแท้ เป็นอิสระเอกเทศเลย จึงไม่มีอะไรที่ยึดมั่นถือมั่นได้เลยสักอย่าง ดังนั้น อนัตตากับสหสัมพันธ์ตามหลักอภิปัจจยตานั้นเป็น 2 ด้านของความจริงอย่างเดียวกัน ในด้านหนึ่ง ทุกอย่างไม่มีตัวตน แต่ในอีกด้านหนึ่งทุกอย่างต่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กันหมด ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้รู้บางท่านบอกว่า เมื่อมองเข้ามาข้างใน ตัวฉันหาไม่ แต่เมื่อมองออกไปฉันมีอยู่ในทุกสิ่ง ดังนั้นการที่พุทธศาสนาถูกลดทอนใน 2 มิติ ทั้งด้านโลกุตตรธรรมและสังคัม ทำให้ความจริงอันได้แก่ธรรมชาติส่วนลึกที่สุดและส่วนที่กว้างที่สุดของมนุษย์ถูกมองข้ามไป ผลก็คือ 1) มนุษย์จึงกลายเป็นปัจเจกหรือบุคคลที่มีสังกัดคับแคบ จึงคิดถึงแต่ผลประโยชน์ของตนหรือพวกพ้อง ไม่สามารถคิดไปไกลถึงประโยชน์สุขของเพื่อนมนุษย์หรือเพื่อนร่วมโลกได้ การทำความดีจึงนอกจากมีขอบเขตแค่ทำความดีต่อคนใกล้ตัว หรือทำความดีในระดับบุคคลต่อบุคคล แต่ละเลยการทำความดีต่อสังคมหรือต่อโลก หรือหากจะทำดีต่อสังคมก็หวังประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ เช่น “หวังบุญ” 2) มีชีวิตขึ้นลงไปตามโลกธรรมและตามอำนาจของกรรมดีกรรมชั่วเท่านั้น ไม่สามารถอยู่เหนือโลกธรรมหรือเป็นอิสระจากแรงกรรมทั้งดีและชั่วได้ แม้ทำดีก็ยังติดอยู่ในเมื่อได้รับสุขก็ยังติดในสุขโดยมองไม่เห็นความไม่เที่ยงของมัน ดังนั้นจึงไม่สามารถพ้นทุกข์ได้อย่างสิ้นเชิง (พระไพศาล วิสาโล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

“...มองธรรมกับการเมือง ดิฉันอยากให้มองอย่างท่าน ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ที่เคยเสนอแนวคิด “สันติประชาธรรม” คือเป็นธรรมเหมือนกันแต่ก็เป็นเรื่องแนวทางปฏิบัติมากกว่า เพราะดิฉันมองว่า ธรรมะคือการทำดี การเมืองถ้าบริสุทธิ์ก็เป็นการทำดี คือ ช่วยคนได้มากมายมหาศาล และที่เราต้องการเห็นคือ ระบบที่ทำให้คนทำดี คือ มีความ “ความซื่อสัตย์สุจริต และมีสำนึก” ไปปกครองครอบครัว ปกครองสังคม ” (สาวิตรี พงษ์ปฏิพัทธ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2561)

“...การเมืองเชิงพุทธ ในมุมมองของนักธุรกิจ คือ การเมือง ที่มีระบบศีลธรรมรองรับ เป็นความหมายเดียวกับ ธรรมาธิปไตย คือ ใช้ธรรมะเป็น การเมืองเชิงพุทธ พุทธะแปลว่า รู้ ตื่น เบิกบาน เราต้องให้ความรู้ประชาชน ให้รู้เท่าทันอำนาจอันฉ้อฉลต่างๆ ขณะเดียวกัน ก็ต้องให้เครื่องมือพวกเขาในการเข้าถึงอำนาจด้วยตัวเอง เพื่อปกครองตนเองได้ พุทธศาสนาสอนให้คนพึ่งตนเองให้ได้แล้วไปเป็นที่พึ่งของคนอื่นด้วย การเมืองที่ดีก็เช่นเดียวกันต้องให้ประชาชนพึ่งพาตนเองให้ได้ และให้เครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำกระจายรายได้” (ศรีวราห์ อิสสระ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

“...การเมืองเชิงพุทธ กับการเมืองสีขาวเป็นเรื่องเดียวกัน คือ สุจริตจริงต้องพร้อมให้เกิด การตรวจสอบ แต่ถ้าพูดถึงพุทธศาสนาก็ดี มีข้อที่เพิ่มเติมขึ้นไปอีก คือ เรื่อง บาบบุญคุณ โทษ การเมืองเชิงพุทธ มีเรื่องบาบุญ กล่าวคือ ถ้าทำชั่ว คือ ทูจิด ก็ต้องชี้ว่าเป็นการทำ บาบ เช่นเดียวกัน ในขณะที่การทำบุญของการเมือง คือ การออกนโยบายอะไรก็ตามแล้ว ช่วยคนจน คนที่ลำบากกว่า ตกทุกข์ได้ยาก หรือช่วยให้คนพัฒนาเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป อันนี้เรียกว่า เกี่ยวข้องกับบุญบาป หรืออาจรวมไปถึงเกี่ยวข้องกับศีลธรรม ไม่ว่าจะเป็น ไม่ ลักทรัพย์ คือ ไม่ขโมยของคนอื่น คือไม่โกงภาษีประชาชน ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งไม่ เบียดเบียนทรัพยากรของประเทศ หรือการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบก็เป็นส่วนหนึ่งของการ รักษาศีล ตามนัยยะของหลักพุทธศาสนาก็คว่า” (ไพบูลย์ ชาติศิริพงษ์ , การสื่อสารส่วน บุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

“...กระบวนการของการเมืองเชิงพุทธ หรือเชิงศาสนานั้นในประเทศไทยไม่ได้มีการ สถาปนาขึ้นชัดเจน แต่เป็นที่รู้กันว่าโดยจารีตของสถาบันพระมหากษัตริย์นั้น พระองค์ ท่านทรงเป็นพุทธมามกะมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ยุทธยาจนถึงรัตน โกสินทร์ ซึ่งจารีตนี้ ได้มี พัฒนาการที่ทำให้ความเป็นพุทธนั้นมีมากกว่าแค่ศาสนาเพราะยึดโยงกับพระราชอำนาจ อันหมายถึง ความมั่นคงแห่งรัฐด้วย ในด้านการเมืองยังไม่ได้กล่าวได้ว่าสังคมไทย เป็นการเมืองแบบพุทธ แต่ถ้าจะให้เกิดขึ้นได้จริง คงต้องเน้นเรื่อง การให้ความรู้ ความ เข้าใจและแ่งคิดมุมมองที่ไม่ใช่แค่หลักปรัชญาของพุทธเท่านั้น แต่ควรลงลึกไปสู่การ ปฏิบัติที่เข้มข้น เช่นการรักษาศีล 5 ของนักการเมืองก็มีส่วนอย่างมาก” (เกียรติ สิทธิอมร , การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2561)

“...การเมืองเชิงพุทธ คือการใช้หลักการในพระพุทธศาสนาเป็นหลักสำคัญในการ ปกครองและบริหารบ้านเมือง เพราะหลักการในพระพุทธศาสนาเป็นหลักที่ชาวไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยและศรัทธาอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นหลักของทาน ศีล สมาธิ และปัญญา หรือ ไตรสิกขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเมืองที่มีลักษณะของการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมก็ สอดคล้องกับหลักของพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน” (จรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์, การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

“.....พุทธศาสนากับการเมืองต้องเป็นสิ่งเดียวกัน โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการพูดถึง
 ธรรมาธิปไตยมากขึ้น ในส่วนของสถาบันการศึกษาวิถีพุทธ เราตระหนักถึงความสำคัญขอ
 การปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีความศรัทธาและสนใจในหลักพุทธธรรม ยิ่งโลกมีความ
 เปลี่ยนแปลงด้วยเทคโนโลยีและสิ่งเร้าต่างๆ มากเพียงไร การมีภูมิคุ้มกันยิ่งต้องสำคัญมาก
 เท่านั้น และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ เพื่อให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมทางการเมืองถึงแม้ว่าจะ
 เป็นเยาวชนก็ตาม เพราะการเมือง มีอิทธิพลต่อสังคมอย่างมาก ยิ่งในปัจจุบันข้อมูลข่าวสาร
 ไหลเร็วมากเท่าไร การรู้เท่าทันพฤติกรรมของนักการเมือง ยิ่งเป็นสิ่งสำคัญ โรงเรียนเองให้
 ความสำคัญกับเรื่องของวิถีประชาธิปไตยที่มีธรรม หรือการเมืองเชิงพุทธก็สุดแล้วแต่ แต่
 เราต้องแสดงโลกแห่งความเป็นจริงให้เด็กนักเรียนของเราได้เรียนรู้ และเสริมภูมิปัญญาให้
 พวกเขาได้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ตามวัยของเขา เช่น กรณีเกิดปัญหาการทุจริตที่
 เกี่ยวกับการศึกษา นำเงินอุดหนุนอาหารกลางวันไปใช้ส่วนตัว เราก็นำมาสอนให้เห็นว่า
 การเมืองมีอิทธิพลกับชีวิตของเราเพียงไร ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงแต่เงิน
 ที่ถูกนำไปใช้ส่วนตัวเป็นเงินจากภาษีของประชาชนทั้งสิ้น ซึ่งประชาชนก็คือ คุณพ่อ คุณ
 แม่ที่ทำงานหนักของพวกเรา ส่วนหนึ่งก็นำเงินมาเลี้ยงดูพวกเรา อีกส่วนหนึ่งก็ต้องจ่าย
 ภาษี เพื่อพัฒนาประเทศ แต่ถ้าหากนักการเมือง หรือข้าราชการ นำเงินภาษีของพวกเราไป
 ใช้ส่วนตัวหรือทุจริตคอร์รัปชัน ก็เท่ากับเป็นการบ่อนทำลายประเทศชาติไปด้วย

ดังนั้นมองว่า การเมืองเชิงพุทธ ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญในการเผยแพร่ให้เป็นรูปธรรมและไม่
 จำกัดเฉพาะชาวพุทธเท่านั้น เริ่มต้นตั้งแต่ครอบครัวที่จะสอนและพัฒนาตนเองให้เป็น
 แบบอย่างสำหรับลูกหลาน สถาบันการศึกษา ครูบาอาจารย์ กระทรวงศึกษาธิการที่ต้อง
 ออกแบบหลักสูตรที่สอนให้คนรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ทั้งในการมีความ
 ซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละ และกตัญญูรู้คุณประเทศชาติบ้านเมือง มีศีลธรรมประจําใจ
 ให้ได้เสียก่อน และจึงมีส่วนร่วมในการติดตามป้องปรามผู้ที่กระทำความผิดหรือช่วย
 สอดส่องดูแลสังคม โดยเฉพาะการเมืองไม่ให้กระทำความผิดได้ ซึ่งต้องอาศัยความกล้า
 หาญทางจริยธรรมเป็นอย่างมากทีเดียว เพราะหลายครั้งที่พบเห็นปัญหาของสังคมอยู่
 ตรงหน้าแล้วไม่กล้าที่จะเข้าไปแก้ไข เพราะกลัวอันตรายที่เกิดขึ้นกับเรา ทำให้เราเลือกที่
 จะนิ่งเฉยมากกว่า จึงทำให้คนที่กระทำความผิดได้ใจ และคิดว่าทำผิดแล้วไม่ได้รับโทษ
 หรือกฎแห่งกรรมไม่ได้ให้ผลอะไร จึงเห็นว่า การเมืองเชิงพุทธต้องเริ่มต้นจากให้ความรู้
 การศึกษาที่ดี จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีตามมาด้วย แต่ก็ต้องเลือกรูปแบบ
 การสื่อสารให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ถ้าจะสื่อสารให้เยาวชนก็ต้องใช้สื่อที่เข้าใจง่าย

แต่ถ้าจะสื่อสารกับนักการเมืองก็ต้องใช้สื่อที่มีอิทธิพลกับคนดูมากๆ เช่น สื่อสารธารณะต่างๆ เพราะจะเกิดผลกระทบในวงกว้างทำให้นักการเมืองเกิดความตระหนักถึงปัญหา ดังนั้น มองว่า กลไกการศึกษา สื่อ และศาสนามีความสัมพันธ์และสำคัญมากในการสร้างการเมืองเชิงพุทธ เพราะจะทำให้ความรู้ความเข้าใจเชิงศีลธรรมของพุทธสามารถปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เพียงสิ่งที่อยู่ในตำรา หรือเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มผู้สนใจ แต่ขยายขอบเขตไปยังประชาชนที่เป็นเจ้าของประเทศ เจ้าของอำนาจอธิปไตย ที่แท้จริงให้เกิดความท้าทายใหม่ ต่อสังคม ว่าการปราบปรามเรื่องไม่ดี ทางการเมือง เรื่องทุจริตคอร์รัปชั่นต้องอาศัยพลังอำนาจทางศีลธรรมของประชาชนเท่านั้นจึงจะทำสำเร็จ

ประเด็นสุดท้าย คือ แต่ละพรรคการเมืองที่เป็นสถาบันการเมืองควรจะให้ความสำคัญกับเรื่องของศีลธรรมให้มากขึ้น ฝึกปฏิบัติธรรมให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดปัญญาในการมองทุกอย่างอย่างรอบด้าน มองความสัมพันธ์ของอุปนิสัยใจคอ หรือความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยต่างๆ ว่า กรรมที่เราทำไว้ ดีก็ตาม ไม่ดีก็ตาม เรา ย่อมเป็นผู้รับผลของกรรม เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ การศึกษาวิถีพุทธเน้นย้ำ เรื่องกฎแห่งกรรม แม้ว่าหลายครั้งจะมาช้าก็ตาม แต่การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังก็เป็นการทำหน้าที่เพื่อให้กฎแห่งกรรมให้ผลได้เช่นเดียวกัน และเชื่อว่าถ้าหากทุกพรรคการเมืองให้ความสำคัญกับเรื่องของศีลธรรมและคุณงามความดีแล้วแหละก็ การเมืองเชิงพุทธ และธรรมาธิปไตย คือ ถือธรรมเป็นใหญ่ เป็นหลักก็จะเกิดขึ้นได้จริง” (บุบผาสวัสดิ์ รัชชดาตะนันท์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2561)

สรุป

การสถาปนาและการก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ ที่ถือเป็นการสร้างสังคมพุทธ การเมืองเชิงพุทธ ภายใต้บริบทของสังคมไทยนั้นมีความสอดคล้องกันทั้งหลักการและกระบวนการผลิตสร้าง คลื่นคล้าย การสถาปนาและการใช้อำนาจ ความรู้ วาทกรรมในการดำเนินการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครอง เพื่อทำความเข้าใจสร้างกระบวนการนวัตกรรมที่เรียกว่า การเมืองเชิงพุทธ แบบไตรสิกขา ที่สอดคล้องกับอำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธกับแนวคิดอำนาจทางการเมืองเชิงพุทธ (Buddhist Political power)

การเมืองเชิงพุทธ เป็นการศึกษารัฐศาสตร์ที่มีปรากฏอยู่ในคำสอนของพระพุทธศาสนา แต่โดยที่ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่มีคำสอนที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมและจริยธรรม ไม่ใช่ศาสตร์แห่ง

การเมืองการปกครองโดยตรง จึงไม่มีหลักทฤษฎีทางการเมืองโดยเฉพาะ แต่เป็นทั้งผู้ปกครองและผู้
ได้ปกครองจะต้องประพุดิเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการอยู่ร่วมกันทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม
องค์กร สังคม ประเทศชาติ นานาชาติ และมนุษยชาติทั้งมวล การศึกษา การเมืองเชิงพุทธ จึงศึกษา
โดยกำหนดกรอบแนวคิด โดยอาศัยหลักคำสอนที่มีปรากฏอยู่ในพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับ
หลักการทางการเมืองการปกครองผ่านกลไกอำนาจของพรรคประชาธิปไตย

บทที่ 5

การใช้อำนาจนวัตกรรมเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์

การศึกษา เรื่อง “นวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ: ศึกษาแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์” ในส่วนการวิเคราะห์การใช้อำนาจนวัตกรรม “การใช้อำนาจนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์คืออะไร” โดยวิเคราะห์ถึงการใช้อำนาจทางศีลธรรมเชิงพุทธในบริบทของการเมืองไทย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าใจและประกอบสร้างแนวความคิดการเมืองเชิงพุทธและการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ โดยอภิปรายถึงระบบความสัมพันธ์ของความรู้และแนวคิดนวัตกรรมโดยใช้วิธีวงศาวិทยา

5.1 แนวคิดทางการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์

การปกครองที่ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาในการปกครอง ได้แก่ การนำหลักคุณธรรมความดีในทางพระพุทธศาสนามาสู่การประพฤติปฏิบัติทั้งในฐานะที่เป็นประชาชนคนธรรมดา นักการเมือง ข้าราชการ ไปจนถึงพระมหากษัตริย์ ล้วนแล้วแต่สามารถสมათานหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาเป็นหลักการสำคัญในการดำรงชีวิตได้ เพราะหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการของการพัฒนาชีวิตให้มีความก้าวหน้าและสงบสุข ทั้งระดับปัจเจกบุคคลและระดับมหาชน และไม่ได้จำกัดชนชั้นวรรณะ อายุ เพศ วัย อาชีพใดๆก็ตามแต่ก็ล้วนแล้วแต่สามารถเกี่ยวข้องกับหลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนาได้ทั้งสิ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีความเกี่ยวพันกับความเป็นการเมืองในมิติต่างๆ เช่น ในระดับนโยบายการออกแบบนโยบายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย การมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลให้บุคคลที่มาลงสมัครรับเลือกตั้งและผู้มีตำแหน่งทางการเมืองได้ประพฤติปฏิบัติตนทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีและมีคุณสมบัติตามอัตลักษณ์เชิงพุทธเพื่อให้การเมืองมีเสถียรภาพและไม่มีปัญหาในภายหลัง โดยพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนับว่ามีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และได้ให้ความสำคัญกับหลักพุทธศาสนาทั้งการสนับสนุน ทำนุบำรุง สืบสานและเผยแผ่พร้อมทั้งได้มีการนำหลักธรรมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในเชิงพฤติกรรม ความมุ่งมั่นตั้งใจและการพัฒนาสติปัญญาในทุกระดับตั้งแต่สัญลักษณ์ของพรรค อัตลักษณ์และคุณลักษณะอันผสมผสานลงตัวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย หลักธรรมที่สอดคล้องกับการทำงานทางการเมืองในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมืองของพรรค

ประชาธิปไตย ได้แก่ หลักไตรสิกขา ไตรลักษณ์นิยม มงคลนิยม กรรมนิยม ทศพิธราชธรรม สังคหวัตถุ และจักรวรรดิวัตร ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน เฉพาะอย่างยิ่งทศพิธราชธรรม ได้นำมาประยุกต์กับการบริหารองค์การภาครัฐและภาคเอกชนอย่างกว้างขวาง สำหรับการปกครองของประเทศไทยด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้อง หลักการไตรสิกขาที่ผู้นำการปกครองต้องก่อปรด้วย คุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยความซื่อสัตย์สุจริต และความกล้าหาญเป็นคุณสมบัติที่สังคมไทยต้องการมากที่สุดในทุกยุคทุกสมัย เนื่องจากนักการเมืองเมื่อได้รับตำแหน่งเป็นผู้บริหารประเทศย่อมต้องเกี่ยวข้องกับการบริหารอำนาจและงบประมาณแผ่นดินจำนวนกว่า สามล้านสองแสนล้านบาท ซึ่งถ้าหากพรรคการเมืองปราศจากการดำเนินตามหลักธรรมในพุทธศาสนา ย่อมทำให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติบ้านเมืองอย่างแน่นอน

ปรากฏการณ์หนึ่งที่ยืนยันว่า พรรคประชาธิปไตยได้นำเสนอแนวคิดทางการเมืองแนวพุทธผ่านวาทกรรมการรณรงค์หาเสียง ในปี 2562 ว่าด้วยเรื่องประชาชนเป็นใหญ่ การประชาธิปไตยสุจริต หมายถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ความสำคัญกับประชาชน และให้มีการพัฒนาการเมืองการปกครองที่สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ ทั้งในส่วนของนิติบัญญัติและบริหาร ซึ่งพรรคประชาธิปไตยได้แสดงบทบาทดำรงตนและดำรงความเป็นผู้นำเป็นสถาบันทางการเมืองตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาในเรื่องของศีล สมาธิ ปัญญา คือ มีพฤติกรรมที่ไม่ละเมิดต่อสังคม ไม่ลักหรือโลภในงบประมาณแผ่นดิน หลักธรรมมาภิบาลและการดำเนินการเมืองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการพรรคประชาธิปไตย

อีกความสัมพันธ์ประการที่ชัดเจน คือ ความหมายของสัญลักษณ์ของพรรคประชาธิปไตยได้สะท้อนถึงไตรลักษณ์นิยม มงคลนิยม กรรมนิยม ของพระแม่ธรณี ที่จะต้องคอยปกป้องสังขารอันสูงสุด ความดงามสูงสุด ความหลุดพ้นสูงสุด คือ พระผู้มีพระภาคเจ้าในการบำเพ็ญบารมีธรรมจนสามารถบรรลุธรรม ตรัสรู้ ก็เช่นเดียวกับการทำหน้าที่ของพรรคประชาธิปไตย ที่ต้องปกป้องหลักธรรมอันประเสริฐสูงสุด เพื่อยังประโยชน์และความสุขให้กับประชาชน ผ่านการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง นโยบายต่างๆ และการทำหน้าที่นิติบัญญัติ พุทธประวัตินั้น หลังจากที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสรู้แล้วยังทรงเมตตาสอนวิธีการปกครองที่ชอบที่ถูกใช้ได้ทุกกาลทุกสมัย แสดงให้เห็นว่าในทางพุทธศาสนาหากสามารถนำหลักธรรมะไปประยุกต์ใช้ในการเมืองการปกครองได้ ย่อมเป็นเรื่องที่ดีเป็นการทำให้การเมืองและพระพุทธานุศาสนามีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน และการที่พรรคประชาธิปไตยสามารถน้อมนำหลักธรรมในทางพุทธศาสนานั้น ไปใช้เกี่ยวกับการเมือง ย่อมทำให้

การเมืองดีขึ้นได้อย่างแน่นอน โดยแนวคิดการเมืองตลอดจนรัฐประศาสนโยบายต่าง ๆ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงสั่งสอนไว้นั้นเป็นของดีและของจริงที่ใช้ได้ทุกกาลสมัย สมควรที่นักการเมืองในปัจจุบันจะได้ค้นคว้าศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เพื่อแก้ปัญหาทางการเมืองเกิดขึ้นได้ ที่มีเรื่องเกี่ยวกับการขาดศีลธรรม ขาดการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง การค้นคว้าหาคำตอบปัญหาที่เกิดขึ้น ในหลักธรรมนั้น คำตอบที่ได้มานั้นเมื่อนำมาใช้กับคนไทยที่นับถือพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ก็ย่อมจะทำให้เกิดการยอมรับและคล้อยตาม เพราะมีความคุ้นเคยกับพุทธประวัติที่เกี่ยวกับพระแม่ธรณีและหลักธรรมต่างๆอยู่แล้ว การที่พรรคประชาธิปัตย์พยายามนำแนวคิดทางการเมืองที่ใช้อำนาจนำหลักพุทธศาสนามาประยุกต์ ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดทางการเมืองอีก แนวทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการเมืองและนักการเมืองของไทย โดยหลักการทางพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์ใช้ในการเมืองเชิงพุทธ คือ ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ไตรลักษณ์นิยม (อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา) มงคลนิยม (มงคลสูตร 38 ประการ) กรรมนิยม หลักทศพิธราชธรรม หมายถึง ธรรมของพระราชา หรือผู้ปกครองบ้านเมืองหรือผู้บริหารองค์กร 10 ประการ สังคหวัตถุ หมายถึง หลักการครองใจคน 4 ประการ จักรวรรดิวัตร หมายถึง การนำหลักธรรมเป็นธงชัยในการปกครอง (ของพระเจ้าจักรพรรดิในอดีตกาล) 12 ประการ หลัก“อภิธานียธรรม” คือ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม 7 ประการ ได้แก่ หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ พร้อมเพรียงกันประชุม ไม่ล้มล้างสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติ เคารพนับถือผู้ใหญ่ ยินดีในเสนาสนะ ไม่ดูอำนาจคณา และอยู่ด้วยกันอย่างผาสุก เป็นหลักธรรมที่ปรากฏอยู่ในมหาปริณิพานสูตร และอรรถกถาสุมังคลวิลาสินี ที่พานิยามหาวรรคหลักธรรมข้อนี้ นอกจากนี้ พรรคประชาธิปัตย์ยังให้ความสำคัญกับการปกครองที่เกี่ยวกับการน้อมนำ ธรรมะสำหรับผู้บริหารระดับสูง หรือธรรมราชา คือ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารประเทศได้ ได้แก่ ทศพิธราชธรรม 10 ประการสังคหวัตถุ 5 ประการ และจักรวรรดิวัตร 12 ประการ อีกด้วย

5.2 ทิศทางการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์

ทิศทางการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์มีความสอดคล้องกับการใช้อำนาจนำของอำนาจทางศีลธรรมในการเมืองเชิงพุทธในการเมืองการปกครองของไทยนั้น มีศูนย์กลางอำนาจทางศีลธรรม คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทรงใช้พระราชอำนาจนำเป็นอำนาจการปกครองโดยธรรมะ คือทศพิธราชธรรมและหลักธรรมต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์และความสุขให้กับประเทศชาติและประชาชน และมีการแผ่กระจายของอำนาจทางธรรมนั้นไปยังองคาพยพที่เป็นเสาหลักทั้ง 3 เสาหลักของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ได้แก่ อำนาจ

บริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ และด้วยเหตุปัจจัยที่ องค์พระมหากษัตริย์ทรงมีสถานภาพ เป็นประมุขของรัฐที่อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ ทรงใช้อำนาจเป็นธรรมดา ดังนั้น พรรคประชาธิปไตยจึงเป็น พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ดำเนินกิจกรรมทาง การเมืองโดยยึดมั่นอยู่ในครรลองแห่งธรรมะมาโดยตลอด ตั้งแต่การออกแบบสัญลักษณ์ให้มีสัญลักษณ์ ทางความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา คือ พระแม่ธรณีบีบมวยผม ซึ่งเป็นการเริ่มต้นให้การสถาปนา รูปแบบการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธเข้ามามีส่วนร่วมในกลไกการทำงานของพรรคประชาธิปไตย โดยพรรคมีรูปแบบการใช้อำนาจที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย กล่าวคือ มีการให้สมาชิกได้ทำ การเลือกตั้งผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง (Primary Vote) เพื่อให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการเลือก ผู้สมัครในการลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตของตนเอง นอกจากนี้ ยังมีการเลือกตั้ง กรรมการบริหารของพรรคและหัวหน้าพรรค ซึ่งเป็นตำแหน่งบริหารสูงสุด โดยทิศทางและรูปแบบ การใช้อำนาจของพรรคสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มีการกำกับด้วยมติพรรคที่ช่วยทำให้การใช้อำนาจ มีความหมายมากขึ้น ทั้งการเบียดขับ คัดกรอง คัดสรรผู้สมัครตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางของ กระบวนการใช้อำนาจของพรรค ต้องถูกกำกับและตรวจสอบโดยสมาชิกพรรคเสมอ โดยเฉพาะเมื่อ ไปอยู่ในสถานภาพผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้ใช้อำนาจธิปไตยของประชาชนผ่านระบอบ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

5.3 พลวัตรอำนาจการเมืองเชิงพุทธในกลไกการเมืองการปกครองผ่านพรรค ประชาธิปไตย

เมื่อมีการสถาปนาอำนาจเชิงศีลธรรมในทางพระพุทธศาสนาของพระมหากษัตริย์ที่ทรง เป็นพุทธมามกะ ทำให้ทรงเป็นศูนย์กลางของอำนาจเชิงศีลธรรม มีสถานภาพที่ศักดิ์สิทธิ์ สูงส่ง มี อาจมีผู้ใดล่วงละเมิดต่อพระบรมเชษฐาภพของพระองค์ได้ ดังนั้นทั้งในทางสถานภาพด้านต่างๆ และทางศีลธรรม พระมหากษัตริย์ คือผู้ใช้อำนาจทางศีลธรรมเชิงพุทธ ทั้งพุทธธรรม คือทรงไว้ซึ่ง พระราชอำนาจเชิงศีลธรรม นิติธรรม ได้รับความคุ้มครองและรับรองจากรัฐธรรมนูญ และ วัฒนธรรม มีพระราชประเพณีในการสืบสันตติวงศ์ที่ถูกต้อง สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงามของรัฐไทย และที่ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของปวงชนชาวไทยทั้งชาติ จึงกล่าวได้ว่าเป็น ทิศทางอำนาจเชิงศีลธรรมจากด้านบน สู่ด้านล่างของยอดปิรามิดอำนาจธิปไตย

อีกด้านหนึ่งของทิศทางปิรามิดอำนาจเชิงศีลธรรม คือ พรรคการเมืองที่ต้องมีความเป็น สถาบันทางการเมือง กล่าวคือ มีความยึดมั่นในความซื่อสัตย์ทั้งต่อระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เชื่อสัจต่อหน้าที่และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมต่อประชาชน ในการทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน โดยในกระบวนการนี้ พรรค ประชาธิปัตย์ต้องใช้อำนาจเชิงศีลธรรมจากด้านล่างสู่ด้านบน คือ อำนาจอธิปไตยอันเป็นของปวงชนชาวไทยที่เป็นฐานรากของปริมิต ที่ใช้อำนาจในการมอบอำนาจให้กับฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะสมาชิกรัฐสภา ซึ่งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคน ซึ่งการมอบอำนาจผ่านการเลือกตั้ง คือ การมอบสิทธิอำนาจผ่านตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ใช้อำนาจเชิงศีลธรรม เพื่อจัดตั้งรัฐบาล คือ ฝ่ายบริหาร เพื่อผลักดันนโยบายสาธารณะที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน และการนำงบประมาณแผ่นดินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติผ่านกลไก คือ ระบบข้าราชการ ต่อประชาชนทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ หรือเลือกกว่าเป็นประชาชนที่เลือกตนมาเท่านั้น และอีกส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้เป็นฝ่ายรัฐบาลก็อยู่ในฐานะสมาชิกรัฐสภาก็จะทำหน้าที่เป็น ฝ่ายค้าน เพื่อตรวจสอบถ่วงดุล ติดตามการทำงานของรัฐบาล และฝ่ายตุลาการ คือ ศาล ที่แม้มิได้เกิดจากการเลือกตั้งของประชาชนและต้องทำงานภายใต้พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ แต่ก็เป็นกลไกอำนาจเชิงศีลธรรมที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมและเกี่ยวข้องกับประชาชนที่สุดกลไกหนึ่ง ด้วยเหตุว่าต้องอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่าโดยมิอาจเลือกปฏิบัติ รักษาความยุติธรรมให้มีมาตรฐานเดียวและไม่แบ่งแยกประชาชนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติรัฐ นิติธรรม รวมทั้งความเชื่อมั่นในกลไกการใช้อำนาจเชิงศีลธรรม โดยถือว่าการใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของพรรคประชาธิปัตย์เพื่อประชาชน โดยแท้จริง เนื่องจากนำมาสู่ความสุขสงบและสามารถทำประโยชน์ให้กับประชาชนได้อยู่ดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

ดังนั้นการสร้างวัฒนธรรมระหนักรู้ในศีลธรรมในการทำงานทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์เป็นกลไกที่สำคัญของระบอบการเมืองไทย

5.4 ประเภทการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์

1) เสรีนิยม (Liberalism) ด้วยความที่สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ให้ความสำคัญกับแนวคิดเสรีนิยม (liberalism) มีความคิดเป็นอิสระเสรี เชื่อมมั่นในตัวเองสูงไม่ยึดติดรูปแบบเดิม มีนโยบายบริหารที่แปลกใหม่ และมีความกล้าหาญในการตัดสินใจ มีเหตุผล

2) ปฏิบัตินิยม (Pragmatism) มุ่งผลสำเร็จโดยการขับเคลื่อนเชิงอุดมการณ์ให้เป็นรูปธรรมได้แก่ การปฏิบัติตามคำแถลงนโยบาย ทำให้เกิดผลที่ประจักษ์หลายโครงการ ได้แก่นโยบายประกัน

รายได้พืชผลทางการเกษตร นโยบายการสนับสนุนค่าเล่าเรียน 15 ปี กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนการออมแห่งชาติ การสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การพัฒนาหลักประกันสุขภาพแห่งชาติให้รักษาฟรี เป็นต้น ซึ่งเป็นนโยบายและโครงการที่รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ได้ผลักดันเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดรัฐสวัสดิการและสังคมสวัสดิการ

3) ประชาธิปไตยนิยม (Democratism) การให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิเสรีภาพและการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ที่มีจำนวนมากที่สุดในทุกพรรคการเมืองที่มีในขณะนี้และกระจายอยู่ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย รวมทั้งพรรคประชาธิปัตย์ให้ความสำคัญกับเรื่องการกระจายอำนาจของประชาชน มีการผลักดันพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระจายอำนาจจนเป็นรูปธรรม และมีความพยายามในการประสานความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ที่หลากหลายจากการเป็นรัฐบาลผสม และรับฟังเสียงข้างน้อย ใช้การประนีประนอมที่เน้นประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักการในประเทศ จุดเด่นที่สำคัญ คือความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มุ่งกระจายความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจและสังคม ลดความเหลื่อมล้ำให้แก่ประชาชนซึ่งต่อมาเป็นแนวทางที่มีบทบาทอย่างมากสำหรับการปกครองท้องถิ่น อันเป็นการกระจายความเสมอภาคทางเศรษฐกิจที่เป็นรูปธรรม และเป็นตัวอย่างของการบริหารประเทศในรัฐบาลชุดต่อมา

4) อำนาจนิยม (Authoritarianism) เนื่องจาก พรรคประชาธิปัตย์ มีความเชื่อมั่นและยึดถือในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีการขับเคลื่อนประชาธิปไตยด้วยระบบรัฐสภา และสนับสนุนการแข่งขันในการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในระบบรัฐสภาอันจะนำไปสู่อำนาจบริหารถ้าหากรวบรวมเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรได้ ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับอำนาจและใช้อำนาจให้มีความหมายอำนาจ ยิ่งเปิดกว้างให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจในระดับด้วยแล้ว ยิ่งต้องใช้อำนาจในทางที่ชอบธรรม กล่าวได้ว่าใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง นักการเมืองสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ต้องมีสติความมีเหตุผล รู้จักระงับอารมณ์ใช้และให้ความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อประชาชน ทำให้ภาพลักษณ์ที่สาธารณชนพบเห็นยอมรับได้ เมื่อเปรียบเทียบกับพรรคอื่นๆ จึงจะได้รับการยอมรับและการยอมรับความศรัทธาจากสังคม

5) ธรรมนิยม (Dhammism) มีความรอบรู้เข้าใจหลักธรรมทางพุทธศาสนาในลักษณะของโลกียธรรมอย่างดี ถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เมื่อเข้าสู่การเมืองและมีบทบาทบริหารประเทศจึงเกิด

แนวคิดทางการเมืองเชิงพุทธ ที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมของไทย เช่นการมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อประชาชน ช่วยเหลือประชาชนอย่างเต็มที่ ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีความประพฤติที่อยู่ในศีลธรรม ไม่ทำให้พรรคและสมาชิก รวมทั้งประชาชนผิดหวัง มีมาตรฐานทางจริยธรรมที่เข้มข้น เพราะต้องมีการคัดกรองจากตัวแทนของพรรคประชาธิปัตย์ ก่อนที่จะได้ลงสมัคร และเมื่อลงสมัครแล้วก็มีกลไกที่ได้รับการตรวจสอบติดตามในระบบที่เข้มแข็งขึ้น ที่สำคัญหากมีข้อครหา หรือถูกกล่าวหาว่ามีการทุจริตและประพฤติมิชอบก็มีกลไกพรรคในการ “เบียดขับ” ออกจากพรรคด้วยเช่นกัน

5.5 รูปแบบการใช้อำนาจเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ที่สอดคล้องทั้ง 3 เสาหลักอำนาจธิปไตย

ปัญหาในยุคเสรีนิยมใหม่ที่มีข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้นมากมายขยายผลไปอย่างรวดเร็วทั้งข้อมูลระดับใหญ่มีการจัดการที่เป็นระบบเพื่อเข้าถึงผ่านเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ที่กำหนดและออกแบบทิศทางของข้อมูลข่าวสารให้กับองค์กรที่ต่างๆ ผ่านสื่อที่เรียกว่าโซเชียลมีเดีย (social media) หรือการดำเนินการต่างๆ ในรูปแบบที่ต้องใช้อินเทอร์เน็ต การทำกิจกรรมในระบบออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ของภาครัฐ ในการให้บริการกับประชาชน การติดตามทวงถามข้อร้องเรียน เสนอแนะและแสดงความคิดเห็น การติดตามและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการทำธุรกรรมชำระภาษีอากร ภาษีรถยนต์ การขอความช่วยเหลือในรูปแบบออนไลน์ที่เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในยุคใหม่ก็เป็นพันธกิจหลักของพรรคประชาธิปัตย์ที่ต้องจัดการให้กับประชาชนได้เข้าถึงให้มากที่สุด เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความกินดีอยู่ดี ลดความเหลื่อมล้ำ กระจายโอกาสและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้ทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศโดยทั้ง 3 เสาหลักของปริมิตอำนาจของการเมืองการปกครองของไทยก็ล้วนแต่ต้องมีบริการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย เพื่อให้ประชาชนได้รรถประโยชน์สูงสุดนั่นเอง

ในอีกด้านหนึ่งของการจับจ้องจากประชาชนถึงการใช้อำนาจเชิงศีลธรรม เพื่อให้เกิดการเมืองเชิงพุทธในการเมืองการปกครองไทย คือเรื่องของกลไกเทคนิคและการใช้อำนาจเชิงศีลธรรมที่มีเพื่อการแก้ปัญหาการทุจริตของประเทศไทยด้วยการ “คัดเลือก” “เปิดเผย” “จับจ้อง” “ตรวจตรา” และ “เบียดขับ” ผู้ที่จะเข้าร่วมทำงานในทางการเมือง ได้แก่ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละพรรคการเมืองจะมีการคัดเลือกจากคุณสมบัติตามมีมีบัญญัติไว้ใน

รัฐธรรมนูญ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ ส.ส. ในหมวด ผู้สมัครรับเลือกตั้ง มาตรา 41 ที่ระบุคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด (2) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง (3) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาดำเนินการ ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ระยะเวลา เก้าสิบวันดังกล่าวให้ลดลงเหลือสามสิบวัน (4) ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย (ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง (ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง (ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าห้าปี เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้เห็นว่า การตรวจตราของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ที่มีการใช้อำนาจศีลธรรม เข้ามาเบียดขับผู้ที่กระทำหรือจะกระทำการผิดเพี้ยนไปจากการใช้อำนาจเชิงศีลธรรมในการเมืองเชิงพุทธ และคัวบทของกฎหมายให้ออกไปจากสาระบบในเมืองต้น

นอกจากนี้ หากมีการกระทำผิดในระหว่างเลือกตั้ง ก็สามารถส่งข้อสงสัย หรือลักษณะความผิดพร้อมหลักฐานอันเชื่อได้ว่ามีการกระทำที่ส่อไปทางทุจริตให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการกำกับและจัดการการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์และเที่ยงธรรม นั้นหมายความว่า การกระทำใดที่เป็นการกระทำละเมิดต่อศีลธรรมอันดี การกระทำผิดกฎหมาย การกระทำที่ขัดต่อวัฒนธรรมอันดีของสังคมไทย เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง การใส่ร้ายป้ายสี หรือการข่มขู่คุกคามผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครในพรรคอื่นก็ถือว่ามีความผิดด้วย ซึ่งก็จะมีโทษของการกระทำผิดที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้ตัดสิน

ในขณะที่การใช้อำนาจเชิงศีลธรรมในส่วนของภาคีรัฐบาล ในกรณีที่ผู้นำทางการเมืองมีการกระทำที่มีความผิด กล่าวคือ มีการทุจริตคอร์รัปชัน การตรวจสอบและเข้ามามีส่วนร่วมของสื่อมวลชนที่ติดตามเชิงวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมและสาเหตุของการกระทำ เพื่อให้ประชาชนทั้งที่อยู่ในเขตพื้นที่เลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ช่วยเป็นตัวแทนตรวจสอบ ยิ่งเป็นกรณีที่พรรคฝ่ายค้าน บางครั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่นั้นก็เป็นผู้นำข้อมูลนี้ไปสู่การตั้งกระทู้ถามในสภาและนำมาสู่การอภิปรายไม่ไว้วางใจ รวมทั้งแจ้งความดำเนินคดีกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. เพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

แห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. รวมทั้งทำให้เกิดข้อรังเกียจในหมู่ประชาชนและทำให้พรรครัฐบาลที่ประพฤติมิชอบ ไม่ได้รับการเลือกตั้งในสมัยต่อไป หรือถ้าเป็นการร่วมมือกัน โดยจงใจขัดขึ้น ฝืนต่อความรู้สึกของประชาชนก็จะมี การชุมนุมขับไล่ ดังกรณีรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้มีข้อกล่าวหาและถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับการทุจริตโครงการจำนำข้าว และถูกชุมนุมขับไล่เนื่องจากพยายามผลักดันให้มีการผ่านร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ในวาระ 3 จนต้องยุบสภาและมีอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ คือนายบุญทรง เตริยาภิรมย์ ถูกตัดสินให้ต้องโทษจำคุกและชดใช้ค่าเสียหายในคดีจำนำข้าวอีกด้วย

5.6 กลไกการ “เบียดขับ” ในการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์

การเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้การแทรกซึมของชุดศีลธรรมเข้าไปมีบทบาทแต่ละเสาของอำนาจ และประชาชนสามารถตื่นตัวกับการ “จับจ้อง” และ “ตรวจตรา” จนทำให้เกิดการ “เบียดขับ” และการถ่วงดุลตรวจสอบของอำนาจทั้งจากด้านบนของพีรามิด กับอำนาจส่วนล่างของฐานพีรามิด โดยการมองการเมืองมิได้เป็นไปโดยสยบยอมหาเป็นเรื่องไม่ถูกต้องชอบธรรม แต่เป็นการ “ตรวจตรา” เพื่อ “เปิดโปง” และ “เบียดขับ” ผู้ที่ปกปิดอำพรางการกระทำที่ไม่โปร่งใสของตนและพวกพ้อง ในขณะที่เดียวกันการทำความเข้าใจ ความรู้และอำนาจที่ปฏิบัติการเป็นพลวัตรอยู่ในโครงสร้างสังคม ถึงการเอาใจเอาเปรียบที่มีอยู่ ทำให้เข้าใจความทุกข์ ที่ประชาชนได้รับและรู้สึกถึงความเหลื่อมล้ำอันเป็นเหตุแห่งความทุกข์ ของประชาชน เพราะความเหลื่อมล้ำในการถูกแย่งและแยกสิทธิในการครอบครองทรัพยากรทั้งปวง ย่อมเป็นเหตุที่ประชาชนมีอาจยอมรับได้

เหตุปัจจัยของความรู้ และอำนาจ รวมทั้งการปฏิบัติการทางการเมืองเชิงพุทธ จึงมีความเป็นจริงในเรื่องเดียวกับหลักการดับทุกข์ และวิธีการเข้าถึงการดับทุกข์ในอริยมรรคมีองค์ 8 ของอริยสัจ 4 ในกลไกทางการเมือง เพียงแต่ในยุคปัจจุบัน ข้อมูลข่าวสารและความอ่อนไหวของข้อมูลข่าวสารมีมากยิ่งขึ้น รวดเร็วในการขยายวง และพร้อมถูก “เสริมหนุน” ให้เข้มแข็งและรุนแรงหากเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากนั่นเอง

นักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ สื่อมวลชน ประชาชน จึงทำหน้าที่จับจ้องซึ่งกันและกันทั้งในทั้งการตีความผ่านกรอบวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธในมุมมองศีลธรรมทั้งที่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยตรงและไม่เกี่ยวข้อง เช่น ประเด็นการออกนโยบายสาธารณะบางประการที่

เกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่นการพยายามผลักดันให้มีบ่อนกาสิโนในพื้นที่ห่างไกล เพื่อสร้างพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ แต่ในที่สุดก็ไม่สามารถกระทำได้ เพราะขัดแย้งกับหลักการในพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข 6 เป็นต้น

อีกประการที่สะท้อนให้เห็นถึง การเผชิญหน้ากับปฏิบัติการของวาทกรรมในยุคเสรีนิยมใหม่คือ การเตรียมตัวให้พร้อมในความเปลี่ยนแปลง และการแทรกแซงจากรอบทิศทาง ยกตัวอย่างในระยะแรกๆ ก่อนที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งทั้งทางการเมืองและข้าราชการนั้น จะเข้ารับตำแหน่ง รวมถึงเมื่อเข้าสู่ตำแหน่งที่สำคัญแล้ว ดูเหมือนว่าบุคคลนั้นเป็นคนดี ผ่านกฎเกณฑ์การคัดสรรว่าเป็นคนมีความซื่อสัตย์ มีศีลธรรม แต่พออยู่ในตำแหน่งไปนานๆ สังคมจะรู้สึกได้ว่า บุคคลนั้นได้เปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดีเสียแล้ว กระทำการบางอย่างที่มีเหตุปัจจัยหรือสุมเลียงหรือล่อแหลมต่อการครหาว่าคอร์รัปชั่น หรือมีการกระทำการจริง ที่ถูกตรวจสอบได้ว่าผิดจริง ทั้งตั้งใจและพลั้งเผลอไป ก็จะถูกกระบวนการปฏิบัติการวาทกรรมเร่งรัดปฏิบัติการต่างๆ ให้เกิดการตื่นตัวเพื่อดำเนินการให้ เป็นไปตาม หลักของอำนาจเชิงศีลธรรม เช่นเดียวกับกรณีที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น ได้มีการแถลงการณ์ถึงกฎเหล็ก 9 ข้อระบอบกลางที่ประชุมคณะรัฐมนตรีนัดแรกเมื่อวันที่ 23 ธ.ค.2551 โดยกฎเหล็ก 9 ข้อของนายอภิสิทธิ์ ดังนี้

- 1) ให้กรม. น้อมนำพระบรมราโชวาทเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะเรื่อง การปฏิบัติงานให้เกิดความเรียบร้อยและเกิดความสุขในหมู่ประชาชน
- 2) ให้ยึดถือการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอย่างเคร่งครัด
- 3) นโยบายที่กรม. อนุมัติถือเป็นเป้าหมายหรือทิศทางร่วมกันเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ
- 4) ในภาวะวิกฤตการทำงานของรัฐบาลต้องเป็น ไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ต้องไม่เป็นรัฐบาลที่แบ่งพรรค
- 5) รัฐมนตรีทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมสภาอย่างสม่ำเสมอ ต้องไปรับฟังความคิดเห็นของ ส.ส. และตอบกระทู้
- 6) ให้รัฐมนตรีทุกคนปฏิบัติตน โดยคำนึงถึงความรู้สึกของประชาชน พฤติกรรมใดๆ ซึ่งนำไปสู่ความไม่เชื่อมั่นขอให้ระวังเป็นพิเศษ
- 7) ในรัฐบาลที่เชื่อมั่นวิถีทางประชาธิปไตยต้องเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
- 8) รัฐบาลชุดนี้ต้องพร้อมรับการตรวจสอบทั้งในเชิงนโยบายและเรื่องอื่นๆ
- 9) รัฐมนตรีทุกคน ไม่มีสิทธิเหนือประชาชนคนอื่นในแง่การปฏิบัติตามกฎหมาย

เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งพรรคประชาธิปัตย์และพรรคร่วมรัฐบาลขณะนั้น ต้องปฏิบัติตามเพื่อเป็นบรรทัดฐานทางสังคมในการทำงานทางการเมือง เพื่อกล่อมเกล่าและขัดเกล่า ให้ประชาชนเข้าใจและยอมรับในความรู้เรื่องของคุณธรรมจริยธรรมที่กลายเป็นจรรยาบรรณของ นักการเมือง ซึ่งหากพิจารณาคุณก็จะพบว่ากฎเหล็กทั้ง 9 ข้อ คือ การปฏิบัติกรของวาทกรรมเชิง อำนาจในการเมืองเชิงพุทธ เพราะมุ่งไปที่การขัดเกล่า จับจ้อง ตรวจสอบและเบียดขับผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง แม้ว่าจะยังมีได้มีข้อพิสูจน์ว่ากระทำความผิด แต่เพียงมีมูล หรือข้อครหาที่ต้องแสดง ความรับผิดชอบทางการเมืองให้ได้ก่อน โดยกรณีกลไกการ “เบียดขับ” ที่ชัดเจนอีกประการหนึ่ง คือ กรณีของนายวิฑูรย์ นามบุตร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตำแหน่งในขณะนั้น ได้แถลงข่าว “ตัดสินใจลาออก” จากตำแหน่งรัฐมนตรี เนื่องมาจากกรณีมี ปัญหาการแจกถุงยังชีพที่มีปลากระป๋องเน่า ทั้งที่ถุงยังชีพดังกล่าวได้มีการบรรจุไว้ก่อนที่นายวิฑูรย์ นามบุตรจะเข้ารับตำแหน่งก็ตาม โดยความตอนหนึ่งของแถลงการณ์มีใจความว่า “ทุกอย่างต้องขอ กราบเรียนว่า ได้ตัดสินใจด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์ของพรรคประชาธิปัตย์ที่ผมรัก และเป็นพรรค การเมืองเพียงพรรคเดียวที่ผมอยู่มาตลอด และเพื่อประโยชน์ของท่านนายกรัฐมนตรี ที่จะเดินหน้า บริหารบ้านเมืองต่อไป ซึ่งการทำงานในขณะนี้กำลังเดินหน้าไปได้ด้วยดี ไม่ต้องห่วงหน้าพะวงหลัง และเพื่อประโยชน์ของประชาชน ผมได้แสดงออกถึงความตั้งใจ ถึงความบริสุทธิ์ใจ ที่จะเข้าสู่ กระบวนการตรวจสอบ เคารพในอารมณ์ความรู้สึกของประชาชน กระแสต่างๆ ที่ให้แสดงความ รับผิดชอบผมยืนยันในข้อเท็จจริงว่า เรื่องถุงยังชีพที่จังหวัดพัทลุง ไม่มีเรื่องของการโกง และผม ขอยืนยันในเรื่องของการตรวจสอบ ผมพร้อมที่จะให้การตรวจสอบ ให้ความร่วมมือและจะไปให้ ปากคำ ถ้อยคำ ให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงทุกอย่างในกระบวนการตรวจสอบ” และอีกข้อความ หนึ่งที่ว่า

ผมเรียน ไปยังพี่น้องชาวจังหวัดอุบลราชธานี ที่ผมเป็นผู้แทนมาตลอดระยะเวลา 24 ปี ผมเป็น ส.จ.มาสองสมัย เป็น ส.ส. 7 สมัย และเป็นผู้แทนที่ไม่สอบตก อยู่พรรคการเมืองพรรคเดียว มาตลอด ผมต้องการให้พี่น้องชาวจังหวัดอุบลที่เลือกผมมาตั้ง 9 ครั้ง ได้มีความรู้สึกภาคภูมิใจ ว่า นักการเมืองลูกอีสาน เลือดอุบลคนนี้ ไม่ยึดติดกับตำแหน่ง มีมาตรฐานทางจริยธรรม ทางการเมือง ซึ่งจะต้องอยู่เหนือกฎหมาย

การลาออกของผมครั้งนี้ก็ต้องบอกครับว่า ยอมรับว่า เจ็บปวด เพราะการดำเนินการต่างๆ นั้น ผมเองไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง การแจกถุงยังชีพ ที่ จังหวัดพัทลุง ผมไม่รู้ว่า มีของไม่ดี อยู่ในถุงยัง ชีพนั้น ผมเห็นใจ ประชาชนซึ่งได้รับความเดือดร้อน ผมก็เป็นนักการเมืองคนหนึ่ง ไม่ไปซ้ำเติม

ประชาชนเดือดขาด เพียงแต่ผมเองไม่ได้รู้ว่าของข้างในมันไม่ดี และก็ต้องเรียนไปยังพี่น้องประชาชนทั่วไปด้วยครับว่า สิ่งที่เราไปนั้นมัน ไม่ใช่ไม่ดีทั้งหมด อะไรที่ดี ชาวบ้านก็เอาไปใช้ อะไรไม่ดีพวกผมพอรู้ว่ามีปัญหา ก็รีบให้เจ้าหน้าที่เก็บคืน ส่วนที่เหลือ ก็ไม่ได้ให้มีการแจกจ่ายอีกต่อไป เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบ

ท่านที่เคารพครับ ต้องกราบเรียนอีกประเด็นหนึ่งว่า การลาออกครั้งนี้ไม่มีการกดดันใดๆ จากทางพรรค และจากผู้หลักผู้ใหญ่ในพรรค ผมขอกราบเรียนว่า เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการเมือง ความรับผิดชอบต่อสังคม ถ้าการตรวจสอบจากคณะกรรมการชุดต่างๆ ซึ่งมีอยู่หลายคณะ ซึ่งมีอยู่หลายชุด ซึ่งผมให้ความร่วมมือกับทุกชุด ถ้าหากว่าผลออกมาเป็นอย่างไร ผมคิดว่าทางพรรค และพี่น้องประชาชน คงให้ความเป็นธรรมกับผมในอนาคต ดังนั้นผมจึงขอลาออกจากการเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป

ดังนั้น กระบวนการ “เบียดขับ” ในการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์จึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ระบบการเมืองมีความ โปร่งใสชัดเจนและมีการปฏิบัติการของศีลธรรมเป็นอำนาจหน้าที่ที่ประชาชนสามารถร่วมตรวจสอบและแก้ไขปัญหาให้กับประเทศชาติได้ในที่สุด

5.7 กลไกอำนาจทางการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์และความสัมพันธ์กับสังคมตามนัยของมงคลสูตร

การศึกษาซึ่งเกิดจากการตีความจากงานวิจัยทางมานุษยวิทยาในประเทศพม่า ของ Melford E. Spiro, “Buddhism and Society” จากการสัมภาษณ์ นายแพทย์ ดร. มโน เลหาวิชย์ พบว่า พระพุทธศาสนาแบบเถรวาทในประเทศพม่ามีใช้ศาสนาเชิงเดี่ยวแต่มีแนวคิดซ้อนกันอย่างน้อย 4 แบบในศาสนาเดียว คือ 1.Nibbanic Buddhism พุทธแบบนิพพานนิยม มีลักษณะเป็นไตรลักษณ์นิยม คือมุ่งสละทิ้งการปรุงแต่งมองชีวิตและ ทำความเข้าใจรอบตัวเองคือความทุกข์ ต้องปล่อยวางแต่ในขณะที่ประยุกต์ใช้กับความเป็นการเมือง ความทุกข์ คือ ปัญหาของประชาชน ที่พรรคประชาธิปัตย์ก็ต้องพยายามแก้ปัญหาให้กับประชาชน เมื่อเห็นปัญหาก็จะต้องหาทางหลุดพ้นให้ปล่อยวางจากปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ก็พร้อมลงมือแก้ไข ยกระดับจิตให้สูงขึ้นถึงพระไตรลักษณ์ คือสามารถทำหน้าที่อย่างปล่อยวาง แม้ว่าจะเป็นสถานการณ์ที่มีปัญหา ทั้งการเมืองและเศรษฐกิจก็ต้องปล่อยวางให้ได้ ในความเชื่อกลุ่มแนวคิดนี้ ยิ่งตอกย้ำให้เชื่อว่าทุกข์อย่างในชีวิตคือความทุกข์ คำว่า

“ทุกข์” ในภาษาบาลี มักอธิบายในประเทศไทยว่ามาจาก “ทฺ” ซึ่งเป็น คำ “อุปสรรค” (Prefix) แปลว่า ขากเลวหรือลำบาก + ขุม ธาตุ (Root) ในความหมายว่า “ทน” แปลรวมกันได้ความว่า “สภาพที่ทนได้ยาก”ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่ขัดกับหลักไวยากรณ์ การแปลโดยการอิงกับธาตุ “ขุม” (สันสกฤต กขุม) ทำให้ใจความไม่ชัดเจน การนำตัวอักษร “ม” ต่อท้ายขึ้นมาใช้ในการวิเคราะห์คำศัพท์นั้น เป็นการผิดหลักไวยากรณ์อินเดียโบราณอย่างมาก เพราะเท่ากับเป็นการขัดต่อความเชื่อเดิมทางภาษาที่ว่า “อักษร” นั้นแปลว่า “ไม่เสื่อมสลาย” “ม” จากธาตุ “ขุม” นั้นมาจากไหน? และผู้สงสัยอาจถามต่อไปได้ว่า “ทนอะไร?” คำว่า “ทุกข์” ในภาษาบาลี ตรงกันคำว่า “ทฺ:ข” ในสันสกฤต ซึ่งมาจากคำว่า “ทฺสุ (แปลว่า เลวหรือร้าย) + ขะ (มาจากคำว่า ช่องว่าง หรือ ท้องฟ้า (Space))” “ทุกข์” ในภาษาบาลี หรือ “ทฺ:ข” ในสันสกฤต จึงมีรากศัพท์ว่า “ช่องว่างที่ไม่ดี” หรือ ภาษาอังกฤษว่า Bad Space ความหมายเดิมนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความอดทน แต่เป็นคำศัพท์เทคนิคในภาษาสันสกฤตซึ่งรับมาจากภาษาปรากฤตอีกต่อหนึ่งตั้งแต่สมัยก่อนพุทธกาล และเป็นศัพท์ที่ใช้กันเฉพาะในหมู่นายช่าง โดยเฉพาะช่างเกวียน เพื่อบรรยายสภาวะที่ของสองอย่างซึ่งตามปรกติควรต่อเข้ากันได้แต่กลับ “ไม่พอดีซึ่งกันและกัน” ซึ่งมีตัวอย่างในสำนวนภาษาอังกฤษว่า To Put a Square Peg in a Round Hole. คือ “การนำหมุดสี่เหลี่ยมใส่เข้าไปในรูกลม”มันจึงไม่พอดีกัน และเข้ากันไม่ได้สภาพความ “ไม่พอดี” ซึ่งกันและกันนั้นเรียกว่า “ทฺ:ข” ซึ่งเป็นความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างขวางกว่าความหมายของทุกข์ที่แปลว่า Suffering หรือ Pain ที่ใช้อยู่ทั่วไปอย่างแพร่หลาย ในการตีความในพระพุทธศาสนา ในปัจจุบันมากนัก และพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงนำศัพท์คำว่า “ทฺ:ข” นี้มาประยุกต์ทางจิตวิญญาณ เพื่อให้สาวกทั้งหลายได้ทราบความเป็นไปของสภาวะธรรมที่เข้ากันไม่ได้ ในลักษณะที่เป็นนามธรรม “ความทุกข์” ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎกจะคู่ไปกับ “ความดับแห่งทุกข์” เสมอ และวิธีการดับทุกข์นั้นต้องอาศัย “ธรรม” และ “ธรรม” ที่สำคัญประการหนึ่งคือการตั้งหลักมอง “ทุกข์” ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อนว่า ทุกข์นั้นมีใช้สิ่งที่จะต้องกลัวแต่เป็นสิ่งที่แก้ไขได้ เหมือนเมื่อมีความมืด ก็ย่อมมีความสว่าง เมื่อมีความร้อนก็ย่อมมีความเย็น เมื่อมีโรคภัยไข้เจ็บก็ต้องมีวิธีการบำบัด เมื่อมีปัญหาที่ต้องมีคำตอบ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอพระพุทธเจ้ามีเคยทรงสอนให้กลัวทุกข์ แต่ทรงสอนให้ใช้ปัญญาดับทุกข์ ให้เอาชนะความทุกข์ ความทุกข์จึงเป็นสิ่งที่ทำลายความสามารถให้มนุษย์หันมาแก้ไข (Challenge) มิใช่ให้วังหนี หรือหลีกเลี่ยง ยิ่งแก้ทุกข์ได้ครั้งใด ก็เป็นการเพิ่มความงดงามให้กับชีวิตของตนมากขึ้นเท่านั้น และเมื่อเพิ่มความงดงามให้แก่ชีวิตตนเองมากเท่าใดก็เท่ากับการเพิ่มความงดงามแก่โลกไปพร้อม ๆ กัน

มีความเป็นอุดมคติเชิงพุทธสูงสุด มุ่งใช้การแก้ปัญหาด้วยวิธีการ คือ ออกบวช ปฏิบัติ ศีลสมาธิ ปัญญาอย่างเคร่งครัด มุ่งปัจเจกบุคคลเป็นหลัก ไม่มีมิติทางสังคมอยู่เลย ใครสามารถเข้าถึง

และปฏิบัติได้ย่อมเป็น บัณฑิต Ideal Person ได้แก่ พระอาจารย์มั่น หลวงพ่อชา ยอมรับสังสารวัฏ ไม่ปฏิเสธเรื่องกรรม บุญและบาปละได้หมด ไร้อารมณ์ วางเฉยปล่อยวางจากทุกสิ่ง เชื่อว่านี่คือ คำสอนดั้งเดิมของพระพุทธเจ้า ไม่สนใจทางโลก การเมือง บ้านเมืองเป็นเรื่องโลก เครื่องจืด เครื่องสืด เน้นฝึกปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น เป็นไปเพื่อตัวเอง ไม่กลับมาเกิด. เป็นชาวพุทธที่เคร่ง เข้าวัด ไม่คิดไรมากนอกจากชาตินี้ชาติสุดท้าย

หลักการไตรสิกขาที่กล่าวถึงการนำไปใช้เป็นนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ สืบ สมานธิ ปัญญา ในส่วนนี้ เป็นไปเพื่อการพัฒนาจิตใจแบบปัจเจกมากกว่าการทำเพื่อสังคม ดังนั้นในส่วนนี้ ย่อมเป็นเรื่องที่สูงส่งเกินไปในมิติทางการเมืองคงเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่ปรารถนานิพพานเป็นหลัก แต่ผู้วิจัยพบว่าการกลุ่มผู้ให้ข้อมูลว่านักการเมืองยังคงมีความจำเป็นต้องมีศีล ฝึกสมาธิ และพัฒนา ปัญญา อย่างสม่ำเสมอแม้ว่าจะไม่ถึงขั้นมุ่งสู่นิพพาน อันเป็นความหมายถึงการหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง หรือไม่กลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกก็ตาม โดยเป็นไตรสิกขาที่มุ่งเน้นให้เกิดความสันติ สุข สงบสุขภายใน และมุ่งสร้างความสุขและศีลธรรมภายในตน รู้และตระหนักรู้ได้เฉพาะบุคคล ย่อมดีกว่ามิได้มีศีลธรรมประจำใจของนักการเมืองเลยนั่นเอง โดยมีการกล่าวถึงการใช้มงคลในข้อที่ 30 ในคาถาที่ 10 คือ 30. ตโป จ (การมีตะบะ คือ รู้จักใช้บุญญาوبرมหารมณ์) 31. พุทฺทมจฺริยา (การประพฤติพรหมจรรย์) 32. อริยสจฺจาน ทสฺสนํ (การได้เห็นอริยสัจ) 33. นิพฺพานสจฺฉิกิริยา (การทำนิพพานให้แจ้ง) คาถาที่ 11 34. ผุฏฺฐสฺส โลภมฺเมหิ จิตฺตํ ยสฺส อนุกมฺปติ (จิตไม่หวั่นไหวเมื่อโลกธรรมมากระทบ) 35. อโสกํ (ความไม่มีโศก) 36. วิรชชํ (ความไม่มีริษยาในจิตใจ) 37. เขมํ (จิตเกษม คือ มั่นคงไม่หวั่นไหวสะอึกสะเทือน) และคาถาที่ 12 คือ ข้อสุดท้ายที่ 38. เป็นยอดมงคล มีความว่า “เอตาทิสานิ กตฺวาน สพฺพตฺถมฺปราชิตา สพฺพตฺถ สโตถึ กจฺฉนฺติ ตนฺเตสํ มงฺกลมตฺตมนฺติ” แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “บุคคลเหล่าใดกระทำความดีเหล่านี้ได้แล้ว ย่อมเป็นผู้ไม่ปราศัย ในทุกที่ย่อมเข้าถึงความสวัสดิ์ในทุกแห่ง นั่นคือมงคลอันสูงสุดแห่งมงคลทั้งหลายเหล่านั้น” นั้นหมายความว่า ในข้อนี้ในธรรมทัศน์ของ Melford E. Spiro, “Buddhism and Society” จากการสัมภาษณ์ นายแพทย์ ดร. มโน เลหาวิชย์ พบว่าเป็นเรื่องของผู้แสวงหาทางหลุดพ้นแบบอริยบุคคลระดับสูงสุด คือ มุ่งนิพพาน ออกบวชอย่างจริงจัง และเป็นไปเพื่อความไม่มีกิเลสโดยสิ้นเชิงทำพระนิพพานให้แจ้งนั่นเอง

2) Khamatic Buddhism พุทธแบบกรรมนิยม มีความใกล้เคียงความมุ่งหมายนิพพานแต่ไม่ใช่ (Approximately) เชื่อมั่นในกฎแห่งกรรม เป็นแนวปฏิบัตินิยม ไม่อยากหมดกิเลส เวียนว่ายตายเกิดระหว่างสวรรค์กับโลก สร้างบารมีผ่านการทำบุญทุกรูปแบบ หนีบาป ชาติหน้ามีจริง

เงื่อนไขคือ ชี้ไปในอดีต อธิบายปัจจุบัน. เห็นคนรวยก็บอกพวกนี้ทำบุญมาก คนมีอำนาจ พวกนี้ทำบุญในชาติที่แล้ว. ต้นแบบ คือ เศรษฐีใจบุญ ผู้มีอำนาจทั้งหลาย นักการเมือง ไม่หวังไปนิพพานหวัง แต่ปรารถนาที่กลับมาอีกส่วนใหญ่ ดำเนินวิถีของทวารวศ บนหลักหลักการ ทาน ศีล ภาวนา สร้างบุญ หนีบาป เน้นการกระทำเพื่อสร้างสมบารมี ผลงานเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับเรื่องของการเมืองที่สุด เพราะมีความเป็นมิติทางสังคมไม่อุดมคติเกินไปหรือสุดไปทางพิธีกรรมหรือรูปแบบสามารถจับต้องได้ใช้ได้จริงในความเป็นการเมือง

5.8 การใช้หลักมงคลสูตร 38 ประการ ผ่านการทำการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์

ในส่วนของการใช้การเมืองเชิงพุทธ นั้นสามารถบูรณาการธรรมเป็น 2 แนวทางคือ แนวทางของมงคลสูตร หรือมงคลนิยามที่ควบคู่ไปกับกรรมนิยามเชิงคาถาที่ 2 คือ

มงคลข้อที่ 1 อเสวนา จ พาลานํ (การไม่คบคนพาลทั้งหลาย) การพยายามระมัดระวังไม่เกี่ยวข้องกับคนพาล หรือการไม่ประพฤติดนเป็นคนพาลเสียเองด้วย ย่อมทำให้การทำการเมืองมีความน่าเชื่อถือ โปร่งใส เป็นที่พึ่งที่หวังของประชาชนได้มากขึ้น

มงคลข้อที่ 2 ปณฺหิตานํ จ เสวนา (การคบบัณฑิตทั้งหลาย) การมีกัลยาณมิตรในทางการเมืองย่อมหมายถึงการคบหาสมาคมกับคนดี ที่มุ่งทำงานการเมืองโดยเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลักใหญ่ ไม่เห็นแก่ตัวหรือเห็นแก่ประโยชน์ของพรรคของตนเองก่อนประเทศชาติ ประการนี้เป็นสิ่งที่พรรคประชาธิปัตย์ พยายามอย่างยิ่งที่จะคบหากับบัณฑิตและประพฤติดนเป็นบัณฑิตให้ได้เสียเองด้วย

มงคลข้อที่ 3 ปุชา จ ปุชฺณียานํ (การบูชาสิ่งที่ควรบูชา) บุคคลสำคัญในพรรคประชาธิปัตย์เองหลายท่านนับเนื่องตั้งแต่ท่านควง อภัยวงศ์ จนถึงท่านชวน หลีกภัย ท่านอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และหัวหน้าพรรคท่านล่าสุด คือ ท่านจรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ ล้วนแล้วแต่เป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการยึดถืออุดมการณ์ของพรรคในการทำงานเพื่อประชาชน เพราะทุกท่านต่างยึดถือความถูกต้อง มีคุณธรรม ในการดำเนินชีวิตและดำเนินการทางการเมือง โดยเฉพาะการบูชาศรัทธาในพระพุทธศาสนา และศรัทธาและมีความจงรักภักดีต่อองค์พระประมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระบาท

สมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ทรงเป็นแบบอย่างของปวงชนียบุคคล คือ บุคคลที่ควรบูชาอย่างยิ่ง

กาลาที่ 3 มงคลข้อที่ 4. ปฎิรูปเทศวาโส จ (การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี) การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความรู้ความสามารถในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิรูปประเทศ ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ อีกประการหนึ่งคือ การเข้าไปบริหารจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับแนวทางการคิดทางหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้เป็นหลักการสำคัญในการบริหารรัฐกิจ คือ เน้นที่ความพอประมาณ มีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประเทศไทย มงคลข้อที่ 5. ปุพเพ จ กตปุญญตา (การมีความดีที่กระทำไว้แต่กาลก่อน) การทำความดี การสร้างผลงานให้กับประชาชนให้เป็นที่ยอมรับ ในกระบวนการนี้ย่อมถือว่าพรรคประชาธิปัตย์ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการของทำประโยชน์ ทำงานรับใช้ประชาชน จึงถือว่าเป็นการทำบุญไว้แต่กาลก่อนก็ว่าได้ มงคลข้อที่ 6. อุตตมมาปนิธิ จ (การตั้งตนไว้ชอบ) หลักการของมงคลนี้ ถือว่าเป็นหลักสำคัญมาก เพราะการจะทำงานการเมืองให้เกิดประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ต้องตั้งตนไว้ชอบ คือ มีอุดมการณ์ มีหลักการในการดำรงชีวิตทางการเมือง มีบุคลิกที่ดีในการแก้ปัญหาและสื่อสารให้กับประชาชน และมีวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่ทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรม มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเองและสังคม

กาลาที่ 4 มงคลข้อที่ 7. พาหุสัจจนฺจ (มีความคงแก่เรียน) การเป็นนักการเมืองสำหรับพรรคประชาธิปัตย์ แล้วนั้นความรู้ ความใฝ่รู้ เป็นสิ่งที่มีอาจจะทิ้งไปได้ เป็นสิ่งสำคัญมาก จำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เท่าทันความรู้ที่ทันสมัยและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคสมัยใหม่ด้วย มงคลข้อที่ 8. สิปปญ จ (มีศิลปะ) การมีศิลปะในที่นี้ย่อมมิได้หมายความว่าเฉพาะความนิยมต่อความงาม แต่หมายถึงความสามารถในการเลือกเฟ้นกลวิธี การเข้าถึงกลยุทธ์ในการดำเนินการทางการเมือง ให้สอดคล้องกับบริบทของการทำงานทางการเมือง เพราะมิติทางการเมืองแม้ว่าต้องอาศัยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา แต่ขณะเดียวกันก็ต้องรู้กาลเทศะและจังหวะในการสื่อสารทางการเมืองให้สอดคล้องกับบริบททั้งทางวัฒนธรรม ประเพณี และทางสถานการณ์ มงคลข้อที่ 9. วินโย โย จ สุสิกฺขิตโต (มีวินัยที่ได้อบรมมาดีแล้ว) ข้อนี้มีความสำคัญมากๆ ตรงที่ว่า ในการทำงานทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่ สมาชิกให้ความสำคัญกับกฎหมายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นอำนาจหลักในสามเสา คือ เสาบริหาร เสานิติบัญญัติ และเสาคตุการ การมีอำนาจนำในด้านนิติบัญญัติ จึงถือเป็นระบบของระเบียบวินัยประการสำคัญที่ใช้ในการบังคับ

กำกับควบคุมความประพฤติของประชาชน ดังนั้น ผู้ที่จะทำหน้าที่ในระบบการเมืองจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของระบบระเบียบวินัยที่มากยิ่งขึ้นกว่า อาชีพอื่นๆ เพราะเป็นอาชีพที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับอำนาจ การออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการตามกฎหมาย ตั้งแต่ระดับสูงสุดคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายพระราชบัญญัติต่างๆ เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับระเบียบวินัยของสังคมทั้งสิ้น มงคลข้อที่ 10. สุภาสิตา จ ยา วาจา (วาจาอันกล่าวได้ดีแล้ว) การสื่อสาร ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการปราศรัย การอภิปราย การตั้งกระทู้ถาม การตอบคำถามสื่อมวลชนและประชาชน ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ คือ ทั้งพบปะประชาชน เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ในทุกระดับ เช่น การนำเสนอวิสัยทัศน์และนโยบายที่ปรารถนาที่จะพัฒนาพื้นที่ รับฟังปัญหาและความทุกข์ยากของประชาชนเพื่อใช้กลไกพรรค กลไกรัฐสภาและกลไกของรัฐบาล ในกรณีได้เป็นพรรคร่วมรัฐบาล เพื่อไปผลักดันในระดับต่างๆ หรือแม้แต่การแก้ไขข้อครหา ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยทักษะการสื่อสารที่เป็นวาจาสุภาสิตตามงคลข้อนี้ทั้งสิ้น เพราะหากสื่อสารในทางที่สร้างสรรค์ย่อมได้คะแนนมากกว่าเสียคะแนน ในทางกลับกันถ้าสื่อสารผิดพลาด ใช้อารมณ์ หรือสื่อสารไม่ครบเนื้อความ ขาดตกบกพร่อง เสียดีเสียเสีย เพื่อเจือ คำหยาบ โทกหกหลอกลวง ก็ยิ่งทำให้เกิดความเสียหายอย่างมาก ตัวอย่างบุคคลที่สื่อสารทางการเมืองที่ดีมีคุณภาพ คือ คุณชวน หลีกภัยและคุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่ใช้วาจาสุภาสิตในที่สาธารณะได้เป็นอย่างดีและสม่ำเสมอ ในส่วนของมงคลในคาถาที่ 8 มงคลข้อที่ 21. การโว จ (ความเคารพ) และ มงคลข้อที่ 22. นิวาโต จ (ความถ่อมตน) นั้นพรรคประชาธิปัตย์ ตระหนักดีถึงความสำคัญของการมีความเคารพอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งเป็นคุณธรรมสำคัญที่ทำให้สมาชิก หรือผู้ที่ประสงค์จะทำงานการเมือง รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถได้รับการยอมรับและก้าวหน้าได้ เนื่องจากสังคมไทย เป็นสังคมที่นิยมคนที่มีความเคารพต่อผู้อื่น ทั้งผู้อาวุโสกว่า รวมทั้งผู้ที่อ่อนวัยกว่า ยิ่งถ้าเป็นประชาชนแล้วสามารถสัมผัสใกล้ชิดกับคนที่เป็นผู้แทน มีตำแหน่งทางการเมือง แต่ไม่เย่อหยิ่ง ถือตัว หรือไม่ดูถูกดูแคลนพวกเขา มีปกติอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ ย่อมเป็นที่รักของประชาชนที่พบเห็น แต่ทั้งนี้ การแสดงออกทางการยอมมิใช่เป็นเพียงสิ่งบังชี้ความเป็นมงคลในข้อนี้ได้เท่านั้น แท้จริงแล้วควรเป็นการแสดงออกที่กลายเป็นวัตรปฏิบัติ คือกระทำจริง อยู่สม่ำเสมอ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ว่าจะมิตำแหน่งหรืออำนาจหรือไม่ก็ทำให้เป็นปกติวิสัย เพื่อให้กลายเป็นมงคลชีวิตไปด้วย จะนำความสิริมงคลมาสู่ตนเอง มงคลข้อที่ 23. สนตุญฺฐิ (ความสัน โद्य) เป็นอีกคุณธรรมที่สำคัญเนื่องจากความสัน โद्य หรือความพอเพียง รู้จักพอประมาณนั้นจะทำให้เราโลภน้อยและเบียดเบียนผู้อื่นน้อยพรรคประชาธิปัตย์ ตระหนักเรื่องนี้เป็นอย่างดี ยิ่งมีความสัน โद्यมากเท่าไร ยิ่งมีความสัมพันธ์กับความซื่อสัตย์ทำให้เรารู้จักพอประมาณ มีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งเพราะเป็นผู้ตระหนักถึงคุณค่าสิ่งต่างๆ ที่ได้มาและไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นๆ ใดที่มีได้มา

โดยชอบธรรม ขัดกับหลักศีลธรรม หรือธรรมาภิบาล เพราะในระบบการเมืองการปกครองไทย การตรวจสอบถ่วงดุลเป็นเรื่องที่ต้องทำจาก ทุกฝ่ายทั้งฝ่ายการเมืองด้วยตัวเอง สื่อมวลชนและประชาชน ถ้าพบความไม่โปร่งใสไม่ชอบมาพากล มีการทุจริตประพฤติมิชอบแล้วย่อมนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย มิใช่เฉพาะตัวบุคคล แต่รวมถึงพรรคประชาธิปไตยด้วย มงคลข้อที่ 24.. กตัญญูตา (ความกตัญญู) มงคลข้อนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง ถือว่าเป็นมงคลที่เป็นยอดแห่งคุณธรรมประการสำคัญ คือ เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นคนดี ที่รู้จักบุญคุณของผู้อื่นและย่อมหาโอกาสตอบแทนบุญคุณของผู้อื่น ด้วยเช่นกัน ดังนั้น พรรคประชาธิปไตยที่เป็นพรรคการเมือง จึงต้องตระหนักถึงหน้าที่และความสำคัญของประเด็นนี้อย่างแยกขาดกันไม่ได้ เนื่องจากส่วนหนึ่งของความสำเร็จทางการเมืองก็คือ ต้องรู้จักถึงบุญคุณของประชาชน และหาโอกาสทดแทนบุญคุณของประชาชน เพราะสังคมไทย เป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับเรื่องระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และความสัมพันธ์ในรูปแบบนี้ได้มีอำนาจและขยายไปสู่บริบทของสังคมไทย ที่ทำให้มองว่า ประชาชนกับนักการเมืองย่อมมีความสัมพันธ์และผูกพันกันในฐานะผู้มีบุญคุณ และผู้มีต้องตอบแทนคุณ เป็นความสัมพันธ์ทั้งตัวระบบอุปถัมภ์ ระบบอาวุโสแบบเครือญาติ และระบบความสัมพันธ์แบบฐานเสถียรนิยม เมื่อถามว่า บุญคุณของประชาชนคืออะไร ย่อมต้องตอบว่า บุญคุณที่ได้ให้โอกาสในการแสดงออกถึงความสัมพันธ์และความผูกพัน ย่อมหมายถึง โอกาสการลงคะแนนทั้งโดยลิเน่หาต่อบุคลิก ให้ ความสำคัญต่อระบบอุปถัมภ์ทั้งเชิงนโยบายและแบบปัจเจกบุคคล รวมทั้งให้ความสำคัญกับเรื่อง ของกระแสคะแนนนิยม เพราะการได้รับเลือกตั้งของบุคคลใดก็ตามย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ชีวิตของบุคคลนั้นจากสถานะของนักการเมืองผู้ลงสมัครให้กลายเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบเขต โดยเฉพาะแบบเขตนั้น ผู้ทำหน้าที่ ส.ส.ย่อมทำหน้าที่ใกล้ชิดและผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ของตนเป็นอย่างมาก จนเป็นที่ยอมรับและเดินทางไปลงคะแนนให้ในการเลือกตั้ง ดังนั้น พรรคประชาธิปไตยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของมงคลข้อนี้เป็นอย่างยิ่ง

มงคลข้อที่ 25. กาเลน ฆมมสวนิ (การพึงธรรมชาติตามกาล) ถือเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคประชาธิปไตย เพราะการรับฟังสิ่งที่ประ โยชน์ เป็นคุณธรรมเพื่อ ยกกระดับความรู้และความตระหนักรู้ของสมาชิก ผู้สมัครและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองย่อมเป็น สิ่งที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าและเติบโตขึ้นในทุกมิติอย่างมีนัยสำคัญ ยกตัวอย่างเมื่อ ส.ส. ลงพื้นที่ การได้พบปะกับพี่น้องประชาชนก็มักจะเป็น โอกาสที่เข้าร่วมพิธีการต่างๆ และมักจะมีพระภิกษุสงฆ์ มาร่วมเป็นผู้สวดมนต์และแสดงธรรมเทศนาให้ฟังอยู่เป็นนิจ บ่อยครั้งย่อมจะได้รับฟังถึงคุณธรรมที่เป็นประโยชน์ควบคู่ไปกับปัญหาของสถานการณ์ในพื้นที่ที่ต้องการได้รับการแก้ไขไปพร้อมกัน

ดังนั้น การพึงธรรมตามกาลจะทำให้มีการปรับปรุงตัว นำความรู้ไปสู่การพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั่นเอง

1) Apotropaic Buddhism พุทธแบบพิธีกรรมนิยม เน้นการปกป้องจิตใจของมนุษย์จากวิญญานชั่วร้ายมีความผสมผสานและเจริญรุ่งเรืองในยุคปัจจุบัน นครอาจจะ มี สวรรค์อาจจะ มี เชื่อในเรื่องอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์. ทำอย่างไรให้ตัวเองร่ำรวยขึ้น เชื่อในอำนาจพระปรีต อำนาจครูบาอาจารย์ เชื่อในพิธีกรรม พระผู้ทรงศีล มาโปรดให้ ส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ เข้าวัดบ้างไม่เข้าบ้าง มงคล๓๘. อยู่ในส่วนนี้ เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง พระให้ประโยชน์กับสังคมทำให้เจริญรุ่งเรืองทำมาค้าขายได้ สอดคล้องกับคาถาที่ 9 คือ มงคลข้อที่ 26. ขนุดิ จ (ความอดทน) การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ต้องใช้ความอดทนเช่นเดียวกับเรื่องของพุทธแบบพิธีกรรมนิยม ที่มีนัยยะของการอาศัยกระบวนการทางความศักดิ์สิทธิ์เป็นเครื่องจรรโลงและยึดเหนี่ยวจิตใจ อย่างพรรคประชาธิปัตย์ ก็มีสัญลักษณ์ของพรรคที่มีความหมายถึงความศักดิ์สิทธิ์และความเพียรพยายามอดทนอดกลั้นในการบำเพ็ญบารมีสะสมมานับพันชาติไม่ถ้วน ในการปกป้องพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนั้น ความอดทน จึงเป็นมงคลสำหรับการทำงาน ของพรรคประชาธิปัตย์ทั้งในฐานะความศักดิ์สิทธิ์ ความอดทนอดกลั้นและกระบวนการในการต่อสู้ทางการเมืองทั้งในและนอกพรรค ซึ่งมีการแข่งขันกันในฐานะสถาบันทางการเมือง มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างสูง ไม่ย่อมนยอมแพ้ต่ออุปสรรค และการมีพิธีกรรม คือ กระบวนการในการรองรับการกระทำบางอย่างที่ต้องการให้เป็นที่ยอมรับ โดยวิธีการบางอย่าง เช่น การเลือกตั้งหัวหน้าพรรค ก็เป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งที่ใช้หลักมงคลในข้อนี้ ที่ต้องใช้เวลา ใช้ความอดทนในการรอความพร้อมความเหมาะสมของทุกสิ่งทุกอย่างให้สมาชิกได้เห็นคุณค่าและตัดสินใจเลือกผู้นำ ที่มาจากการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับสมาชิกในแต่ละระดับอย่างแท้จริง มงคลข้อที่ 27. โสวรสสุตา (ความรับฟังเหตุผล. ใฝ่ต่อความรู้ลึกของผู้อื่น) ในกระบวนการนี้ เป็นที่ชัดเจนว่า มีความสัมพันธ์กับการทำหน้าที่ของพรรคประชาธิปัตย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะส่วนหนึ่งของกระบวนการที่จะได้รับการยอมรับในพิธีกรรมต่างๆทางการเมืองได้นั้น การรับฟังด้วยความใส่ใจ ใฝ่ต่อความรู้ลึกของผู้อื่น เพื่อที่จะสามารถนำปัญหาของประชาชน ไปแก้ไขได้อย่างตรงประเด็นและถูกต้องตามหลักการบริหารรัฐกิจ มงคลข้อที่ 28. สมณานนฺจ ทสฺสนิ (การได้เห็นสมณะ) และมงคลข้อที่ 29. กาลน ธมฺมสาธุจฺจา (การสนทนาธรรมตามกาล) ด้วยเหตุปัจจัยทางสังคมในยุคปัจจุบัน การสื่อสารในยุคดิจิทัลทางโลก โซเชียลมีเดียที่มีความรวดเร็ว หลากหลาย และมีความเฉพาะเจาะจงกับกลไกการเติบโตทางเทคโนโลยีของปัจเจกการได้พบพระหรือสมณะ ผู้ถือบวชในพรหมจรรย์ ได้สนทนาธรรมตามกาล จึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ผู้แสวงปัญญาทั้งหลายได้ซึมซับกระบวนการเหล่านี้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการที่พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการทำงานโดย

ใช้กระบวนการการเมืองพุทธ ผ่านอัตลักษณ์และความสัญลักษณ์ ทำให้เกิดเป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดในด้านนี้ด้วยเพราะมีความจำเป็นต้องบูรณาการใช้มงคลสูตรในมิติต่างๆ ให้สอดคล้องกับบริบทด้วย

2) Millenium Buddhism พุทธแบบสหัศวรชนิยม เป็นแนวทางศาสนาลับ เป็นกลุ่มก้อนเล็กๆ เชื่อว่ามีวิธีการทำสมาธิ อยู่ไปได้ตลอดกาลปี เป็นอมตะไม่ตาย พระผู้มีพระภาคเจ้า เล่าว่า ถ้าเจริญเจโตวิมุตติอยู่ได้ ๑ กัลป์ แสวงหาการทำสมาธิ อีกพวกหนึ่งอาจเป็นพวกมุ่งแสวงหาอายุวัฒนะ ทำให้พวกเขาอยู่ไปตลอดชีวิต ทำให้พบกับพระศรีอารยเมตตรัย พวกหนึ่งแสวงหาสมาธิ อีกพวกแสวงหาอายุวัฒนะอายุยืนยาวนานนับถือคนต้นแบบต่างกันนับถือพระไตรปิฎกเหมือนกัน ธรรมะแปลว่า หน้าที่ duty หน้าที่ตามวาระนะ. หน้าที่ของกษัตริย์. คือ รบ หน้าที่ของพราหมณ์ พรหมจริยา กฤหัสถ์ผู้ครองเรือน วนปรัส อยู่ป่า มีลูกเมียได้ สัญญาสี่ ผู้สละโลก. ผู้หญิงกับผู้ชายเวลาเกิดมาตอนเป็นเด็กเท่ากับบรรณบุตร แต่ปรับตามวาระนะที่แต่งงาน ไม่มีแต่งงานข้ามวาระนะหากแต่งงานข้ามวาระนะเป็นจัญทาล

เจโตวิมุตติในกลุ่มของ Millenium Buddhism พุทธแบบสหัศวรชนิยม

ปัจจัยแห่งสมาบัติที่เป็นเจโตวิมุตติอันไม่มีทุกข์ไม่มีสุขมี 4 อย่าง

- 1) บรรลุจุดตถฌาน
- 2) ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพราะละสุข ละทุกข์
- 3) และดับโสมนัส โทมนัสได้
- 4) มีอุเบกขาเป็นเหตุให้สติบริสุทธิ์อยู่

ปัจจัยแห่งสมาบัติที่เป็นเจโตวิมุตติอันไม่มีนิมิต มี 2 อย่างคือ

- 1)- การไม่มนสิการถึงนิมิตทั้งปวง 1
- 2) การมนสิการถึงนิพพานธาตุอันไม่มีนิมิต 1

ปัจจัยแห่งความตั้งอยู่ของเจโตวิมุตติอันไม่มีนิมิต มี 3 อย่าง คือ

- 1) การไม่มนสิการถึงนิมิตทั้งปวง 1
- 2) การมนสิการถึงนิพพานธาตุอันไม่มีนิมิต 1
- 3) อภิสังขาร (ความกำหนดระยะเวลา) ในเบื้องต้น 1

ปัจจัยแห่งความออกของเจโตวิมุตติอันไม่มีนิมิต มี 2 อย่างคือ

- 1) การมนสิการถึงนิमितทั้งปวง 1
- 2) การไม่มนสิการถึงนิพพานธาตุอันไม่มีนิमित 1

เจโตวิมุตติมีอารมณ์ 4 อย่าง

- 1) เจโตวิมุตติมีอารมณ์ไม่มีประมาณ (อันหาประมาณมิได้)
- 2) เจโตวิมุตติมีอารมณ์ไม่มีอะไรๆ
- 3) เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันว่าง
- 4) เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันไม่มีนิमित

เจโตวิมุตติทั้ง 4 ต่างกันคือ

เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันหาประมาณมิได้ เกิดขึ้นเมื่อบุคคล มีจิตเปี่ยมไปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา อันกว้างขวางหาประมาณไม่ได้ ไม่มีเวร ไม่มีพยาบาท แต่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ไปสู่โลกหมดทุกส่วน เพื่อประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวง

เจโตวิมุตติมีอารมณ์ว่าไม่มีอะไรๆ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลล่วงวิญญูณัญญาตนณาน บรรลุอากัญญัญญาตนณาน่าอย่างน้อยหนึ่งมิได้มี ด้วยการมนสิการว่าไม่มีอะไรๆ อยู่

เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันว่าง เกิดขึ้นเมื่อบุคคล พิจารณาเห็นว่า สิ่งนี้ว่างจากตนบ้าง จากสิ่งที่เนื่องด้วยตนเอง

เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันไม่มีนิमित เกิดขึ้นเมื่อบุคคลบรรลุเจโตสมาธิอันไม่มีนิमित เพราะไม่มนสิการถึงนิमितทั้งปวง

เจโตวิมุตติทั้งสี่เหมือนกันคือ

- 1) เจโตวิมุตติอันไม่กำเริบ ว่างจากราคะโทสะ โมหะ อันหาประมาณ อันเป็นเครื่องกังวล อันทำนิमित มีความไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดา
- 2) เจโตวิมุตติอันไม่กำเริบ เลิศกว่าเจโตวิมุตติมีอารมณ์อันไม่ประมาณ เจโตวิมุตติมีอารมณ์ว่าไม่มีอะไรๆ เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันว่า เจโตวิมุตติมีอารมณ์อันไม่มีนิमित

ธรรม 5 ประการ เพื่อความแก่กล้าแห่งเจโตวิมุตติที่ยังไม่แก่กล้า

- 1) เป็นผู้มิตฺตคติ มีสหายดี มีเพื่อนดี

2) เป็นผู้ที่มีศีล ตำรวมระวังในพระปาติโมกข์ ถึงพร้อมด้วยอาจารย์และโคจร มีปกติเห็นภัยในโทษมีประมาณเล็กน้อย สมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย

3) เป็นผู้ที่ได้ตามความปรารถนา ได้โดยไม่ยาก ไม่ลำบาก ซึ่งกถาเครื่องขัดเกลาภิเลส เป็นไปเพื่อเป็นที่สบายในการเปิดจิต เพื่อเมื่อนำโดยส่วนเดียว เพื่อคลายกำหนด เพื่อความดับ เพื่อเข้าไปสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน คือ อับปิณฑกา สันตุฎฐิกา ปวิเวกกา อสังสัคคกา วิริยารัมภกา สีลกา สมาธิกา ปัญญาภา วิมุตติกา วิมุตติญาณทัสสนกา

4) เป็นผู้ปรารถนากความเพียร เพื่อละอกุศลธรรม เพื่อความเกิดขึ้นแห่งกุศลธรรม เป็นผู้มีความบากบั่นมั่นคง ไม่ทอดธุระในกุศลธรรม

5) เป็นผู้ที่มีปัญญา ประกอบด้วยปัญญาเครื่องพิจารณา ความเกิดและความดับ เป็นอริยะ ชำแรกกิเลสให้ถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ

6) เจโตวิมุตติที่หาประมาณมิได้ และเจโตวิมุตติที่เป็นมหัคคตะ ต่างกันทั้งอรรถและพยัญชนะ

เจโตวิมุตติที่หาประมาณมิได้ มีลักษณะดังนี้

ภิกษุในธรรมวินัยนี้มีใจสหระคด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา แผ่ไปตลอดทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องขวางอยู่ ด้วยอาการเดียวกัน ชื่อว่ามีใจสหระคด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา อย่างไพบุลย์ เป็นมหัคคตะ มีอารมณ์หาประมาณมิได้ ไม่มีเวร ไม่มีเบียดเบียน แผ่ไปตลอดโลกอันมีสัตว์ทั้งปวงในที่ทุกสถาน โดยเป็นอัทภาพทั้งมวลอยู่ นี้เรียกว่า เจโตวิมุตติที่หาประมาณมิได้ ฯ

ในการวิจัยเรื่องนี้ได้มีข้อค้นพบที่เกี่ยวข้องในเรื่องสมาธิเพื่อความมีอายุยืนยาวเพื่อรอกกรรมของพระศรีอาริย์ หรือพระศรีอาริย์เมตตริย์ เพราะเป็นเรื่องแนวคิดที่สูงส่งและใช้เวลาที่ยาวนานแต่สรุปได้ว่า สมาธิ คือ ความตั้งใจจริงในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นประโยชน์เพื่อที่จะทำให้ความเป็นพรรคประชาธิปัตย์อยู่ยืนยาวเคียงคู่กับความเป็นประชาธิปไตยของไทยให้ยาวนานที่สุด ซึ่งสมาธิเป็นพลวัตรที่สำคัญมาก

ดังนั้น งานวิจัยนี้เป็นการค้นพบที่มีค่าและได้พบแนวคิดทางสังคมของพระพุทธศาสนา และความหลากหลายในแนวคิดนี้ในประเทศไทยและประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาแบบเดียวกัน ในสังคมพุทธนั้นตามปกติ ผู้ที่มองโลกด้วยหลักไตรลักษณ์มักจะไม่ได้ให้ความสนใจกับสังคม เนื่องจากหลักการไตรลักษณ์นั้นมุ่งเน้นถึงการพิจารณาให้เห็นความไม่เที่ยง ความเปลี่ยนแปลงไปสู่การแตกสลายของทุกสิ่งทุกอย่าง รวมถึงความทุกข์และความไม่เป็นตัวตนที่มีสาระแก่นสารที่

สามารถบังคับบัญชาได้เป็นประการสำคัญ จิตของผู้เจริญไตรลักษณ์อยู่เป็นปกติจึงมีแนวโน้มที่จะชอบเสวยอารมณ์ที่นำไปสู่การปลงและการปล่อยวางจากสภาวะธรรมทั้งหลาย จึงไม่มีความสนใจต่อเหตุการณ์บ้านเมือง หรือสภาพสังคมทั้งหลายเพราะมีสำนึกว่าตนเองรู้อยู่แล้วว่าทุกอย่างนั้นกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมและความแตกสลาย แต่จะมุ่งความสนใจไปสู่ความปล่อยวางของจิตของตนเอง เพื่อไม่ให้เกิดความยึดติดในขณะที่เดียวกันผู้ที่มองโลกทั้งหมดผ่านเลนส์ของกฎแห่งกรรมกลับมีความเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวนั้นยุติธรรมคืออยู่แล้ว เนื่องจากมีกฎแห่งกรรมอันเป็นกลไกสากลทางธรรมชาติที่ให้คุณแก่คนดีและลงโทษผู้กระทำความผิด และชีวิตของแต่ละคนก็เป็นไปตามกรรมที่ตนเองสร้างมาทั้งสิ้น แต่ละคนล้วนต้องรับผิดชอบต่อกรรมที่ตนเองสร้างมาไม่มีใครที่จะชำระบาปหรือความผิดแทนคนอื่นได้ ผู้ที่มองโลกในลักษณะเช่นนี้ย่อมไม่เห็นสังคมเช่นกัน เพราะจะมุ่งมองที่ปัจเจกชนทุกคนก็ต้องรับผิดชอบต่อกรรมของตนเอง ด้วยสำนึกที่ว่าความดีความชั่วเป็นสิ่งเฉพาะตัว ของใครของมัน ทำแทนให้กันไม่ได้ชาวพุทธทั้งสองกลุ่มนี้ จึงมองไม่เห็นสังคม หรือมีสำนึกต่อการรับผิดชอบต่อสังคมน้อย พวกหนึ่งเมื่อรับทราบปัญหาของสังคมก็รีบลงไปก่อนล่วงหน้า ในขณะที่อีกพวกหนึ่งนึกว่าเป็นการเสวยวิบากของสัตว์ที่สร้างกรรมมาแต่บุพชาติปางก่อน แนวคิดทั้งสองสายนี้มักนำไปสู่เป้าหมายในเชิงปฏิบัติอย่างเดียวกัน คือ “ไม่ต้องทำอะไร” หรือในภาษาบาลีเรียกว่า อภิริยวาทิ (ผู้ที่มีความเชื่อว่าปัญหาที่เห็นส่วนใหญ่ในชีวิตจะแก้ไขตัวของตนเอง โดยที่ไม่ต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ) ในทางตรงกันข้าม ชาวพุทธกลุ่มที่มองโลกด้วยหลักการของมงคลสูตร มีความเห็นไปอีกทางหนึ่งแต่เนื่องจาก “มงคล” นั้นเป็นलगบอกเหตุ หรือเป็นเครื่องชี้บ่งถึงสถานการณ์ที่กำลังจะมาถึงในอนาคต ชาวพุทธที่มีความตระหนักในหลักธรรมหมวดนี้จึงให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวโดยมีสำนึกมุ่งไปสู่อนาคต เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การศึกษา สถานที่ตั้งของสำนักงาน ศิลปะ ความใกล้ชิดกับนักบวช การปฏิบัติต่อมารดาบิดา ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความสุขความเจริญหรือความเสื่อมที่จะมาสู่ผู้เป็นเจ้าของในอนาคต ความตระหนักในมงคลทำให้เกิดสำนึกในความรับผิดชอบต่อที่มนุษย์พึงมีต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนต่อเพื่อน ญาติพี่น้องด้วยตนเอง หรือการปฏิบัติในครอบครัวว่าจะมีผลต่อบุคคลต่าง ๆ อย่างไรบ้าง จิตสำนึกที่เกิดจากความตระหนักในมงคลนี้เองทำให้เกิดสำนึกต่อสังคม และเห็นบทบาทที่ตนเองควรกระทำเพื่อให้สังคมเป็นสังคมที่มี “มงคล” มากกว่าที่จะเต็มไปด้วย “อับมงคล” มงคลสูตรนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในระดับของคนหมู่มากและใช้กับมิติทางการเมืองอย่างที่พรรคประชาธิปัตย์ได้ใช้เช่นกัน เป็นต้นว่า การพัฒนาแนวคิดเชิงนโยบาย ด้านการศึกษาของประชาชนในสังคมหรือในชุมชนนั้น ๆ การมีโรงเรียน โรงพยาบาล การขับเคลื่อนกฎหมายที่มีความเป็นธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของสมาชิกในสังคม การมีงานทำ หรือการว่างงาน สวัสดิการที่สังคมจัดให้ รวมไปถึงการปลอดจากแหล่งอบายมุข สถานเริงรมย์

บ่อนการพนัน ยาเสพติดและสถานค้าประเวณีเป็นต้นตามนัยแห่งมงคลธรรมนี้เอง ความรับผิดชอบของสมาชิกของสังคมต่อกันและกันเองและต่อสังคม การมีกฎหมายที่ศักดิ์สิทธิ์ การมีกฎเกณฑ์ในสังคมที่ไม่ให้ใครเอาเปรียบกันได้ จึงเป็นสิ่งสำคัญ และคุณธรรมหรือความดีของทุก ๆ คนในสังคมนั้นเป็นรากฐานของความสุขความเจริญของสังคมนั้น ๆ เองมิใช่อยู่ที่เครื่องรางของขลังหรืออำนาจที่อยู่นอกเหตุเหนือผลสังคมที่น่าอยู่ในครรลองของมงคลธรรม คือสังคมที่มีอบายมุขในสังคมน้อยหรือไม่มีเลย และยังเป็นสังคมที่สมาชิกของสังคมเป็นผู้มีน้ำใจดูแลซึ่งกันและกัน เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ไม่แสลงน้ำใจ โดยที่สมาชิกแต่ละคนมุ่งที่จะแสวงหามงคลใส่ตน ทำให้ชีวิตของตนและสังคมเจริญรุ่งเรืองขึ้นไปพร้อม ๆ กัน หรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือความดีของมนุษย์แต่ละคนนั้นมีใช้เป็นแต่เพียงความดี หรือส่งผลดีงามต่อบุคคลนั้นตามลำพังก็หาไม่ แต่ยังส่งผลดีต่ออีกหลาย ๆ คนไปด้วยพร้อม ๆ กันและยังเป็นเครื่องบ่งบอกอนาคตของสังคมได้อีกด้วยด้วยเหตุนี้เองในครรลองของมงคลธรรม สังคมจึงไม่ใช่แต่เพียงที่อยู่ของมนุษย์หลาย ๆ คนมาอยู่รวม ๆ กันแต่เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลสนับสนุนซึ่งกันและกัน อย่างมีกฎเกณฑ์ กรอบแห่งจารีตประเพณีและความมีน้ำใจไมตรีต่อกันเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงที่ทำให้ชุมชนนั้นอยู่ได้ มารยาทและประเพณีอันเหมาะสมดีงามของครอบครัวและสังคมเป็นต้นว่า การทักทาย การยกมือไหว้ การโอภาปราศรัยต่อกันและกัน การจัดงานศพ งานแต่งงาน พิธีขึ้นบ้านใหม่ จึงมิใช่สิ่งที่เป็นเพียงการแสดงออกของมนุษย์ต่อกันและกันเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองของสังคมนั้นและยังเป็นดัชนีที่บอกว่าสังคมนั้นมีอนาคตและมีความมั่นคงเพียงใด

5.9 แนวคิดทางการเมืองเชิงพุทธแบบกรรมนิยมของพรรคประชาธิปัตย์

หลักการของกรรมนิยมนั้นมีความสัมพันธ์กับหลักการการเมืองการปกครองที่ใช้หลักการทางพุทธศาสนาในเรื่องของ การกระทำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ดังนั้น หลักกรรมนิยม มีความสัมพันธ์กับหลักการอื่นๆ คือ หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ทศพิธราชธรรม สังคหวัตถุ และจักรวรรดิวัตร ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน เฉพาะอย่างยิ่งทศพิธราชธรรม ได้นำมาประยุกต์กับการบริหารองค์การภาครัฐและภาคเอกชนอย่างกว้างขวาง สำหรับการปกครองของประเทศไทยด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้อง หลักการไตรสิกขา ที่ผู้นำการปกครองต้องก่อปรด้วย คุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยความซื่อสัตย์สุจริต และความกล้าหาญเป็นคุณสมบัติที่สังคมไทยต้องการมากที่สุด นอกจากนี้ พรรคประชาธิปัตย์ได้นำเสนอแนวคิดทางการเมืองแนวพุทธผ่านการใช้วาทกรรมกรรมรงค์หาเสียง ในปี 2562 ว่าด้วย

เรื่องประชาชนเป็นใหญ่ การประชาธิปไตยสุจริต หมายถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ความสำคัญกับประชาชน และให้มีการพัฒนาการเมืองการปกครองที่สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ ทั้งในส่วนของนิติบัญญัติ และบริหาร ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ได้แสดงบทบาทดำรงตนและดำรงความเป็นผู้นำเป็นสถาบันทางการเมืองตามหลักกรรมทางพุทธศาสนา กล่าวคือ เน้นความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาทางการเมืองให้กับประเทศไทย

ความสัมพันธ์การเมืองเชิงพุทธแบบกรรมนิยม อีกประการที่ชัดเจน คือ ความหมายของสัญลักษณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ ได้สะท้อนถึงไตรลักษณ์นิยม มงคลนิยม กรรมนิยมที่มุ่งหมายนำจริยธรรมของพระแม่ธรณี ที่จะต้องคอยปกป้องสัตว์ธรรมอันสูงสุด ความดีงามสูงสุด ความหลุดพ้นสูงสุด คือ พระผู้มีพระภาคเจ้าในการบำเพ็ญบารมีธรรม จนสามารถบรรลุธรรม ตรัสรู้ โดยการตั้งสมณญูกุศลและบุญบารมีผ่านสังขละ คือ สายน้ำที่ไหลออกจากมวยผม ซึ่งแทนการบำเพ็ญโพธิสัตว์บารมีของพระผู้มีพระภาคเจ้า ในทุกภพทุกชาติ ดังนั้น การทำหน้าที่ของพรรคประชาธิปัตย์ ก็คือการปฏิบัติธรรมตามแบบพระแม่ธรณี ที่ต้องปกป้องหลักธรรมอันประเสริฐสูงสุด คือความถูกต้องดีงามและเพื่อยังประโยชน์และความสุขให้กับประชาชน ผ่านการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนโยบายต่างๆ และการทำหน้าที่นิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร โดยจากพุทธประวัตินั้น หลังจากที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสรู้แล้วยังทรงเมตตาสอนวิธีการปกครองที่ชอบที่ถูกใช้ได้ทุกกาลทุกสมัย เช่น ครั้งหนึ่งเมื่อเหล่ากษัตริย์ตระกูลศากยวงศ์ พระญาติฝ่ายพุทธบิดา และเหล่ากษัตริย์ตระกูลโกถยวงศ์ พระญาติฝ่ายพุทธมารดา เกิดการทะเลาะวิวาทกันเพราะเรื่องแย่งน้ำในแม่น้ำโรหิณีเนื่องจากฝนแล้ง น้ำไม่เพียงพอ ทำให้การทะเลาะวิวาทลุกลามไป จนเกือบกลายเป็นศึกสงครามระหว่างกัน พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบเหตุด้วยพระญาณ จึงเสด็จไปห้ามสงคราม โดยตรัสให้เห็นถึงความไม่สมควรที่กษัตริย์ต้องมาฆ่าฟันกันด้วยสาเหตุเพียงแต่การแย่งน้ำเข้านา และได้ตรัสเตือนสติว่าระหว่างน้ำกับความเป็นที่นอင့် อะไรสำคัญยิ่งกว่ากัน ทั้งสองฝ่ายจึงได้สติ คินตักัน และขอพระราชทานอภัยโทษต่อเบื้องพระพักตร์พระพุทธองค์ แสดงให้เห็นว่าในทางพุทธศาสนาหากสามารถนำหลักธรรมะไปประยุกต์ใช้ในการเมืองการปกครองได้ ย่อมเป็นเรื่องที่ดีเป็นการทำให้การเมืองและพระพุทธศาสนามีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน ลดปัญหาความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

ดังนั้น การที่พรรคประชาธิปัตย์สามารถน้อมนำหลักธรรมในทางพุทธศาสนานั้นไปใช้เกี่ยวกับการเมือง ย่อมทำให้การเมืองดีขึ้นได้อย่างแน่นอน โดยแนวคิดการเมืองเชิงพุทธที่นำมา

ประยุกต์ใช้กับหลักการรัฐประศาสน์นโยบายต่าง ๆ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงสั่งสอนไว้นั้นเป็นของดีและของจริงที่ใช้ได้ทุกกาลสมัย สมควรที่นักการเมืองในปัจจุบันจะได้ค้นคว้าศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เพื่อแก้ปัญหาทางการเมืองเกิดขึ้นได้ ที่มีเรื่องเกี่ยวกับการขาดศีลธรรม ขาดการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง การค้นคว้าหาคำตอบปัญหาที่เกิดขึ้น ในหลักธรรมนั้น คำตอบที่ได้มานั้นเมื่อนำมาใช้กับคนไทยที่นับถือพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ก็ย่อมจะทำให้เกิดการยอมรับและคล้อยตาม เพราะมีความคุ้นเคยกับพุทธประวัติที่เกี่ยวกับพระแม่ธรณีและหลักธรรมต่างๆ อยู่แล้ว การที่พรรคประชาธิปัตย์พยายามนำแนวคิดทางการเมืองที่ใช้อำนาจนำหลักพุทธศาสนามาประยุกต์ ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดทางการเมืองอีก

แนวทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการเมืองและนักการเมืองของไทย โดยหลักการทางพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์ใช้ในทางการเมืองเชิงพุทธ คือ ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ไตรลักษณ์นิยม (อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา) มงคลนิยม (มงคลสูตร 38 ประการ) กรรมนิยม หลักทศพิธราชธรรม หมายถึง ธรรมของพระราชาหรือผู้ปกครองบ้านเมืองหรือผู้บริหารองค์กร 10 ประการ สังคหวัตถุ หมายถึง หลักการครองใจคน 4 ประการ จักรวรรดิวัตร หมายถึง การนำหลักธรรมเป็นธงชัยในการปกครอง (ของพระเจ้าจักรพรรดิในอดีตกาล) 12 ประการ หลัก“อปริหานิยธรรม” คือ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม 7 ประการ ได้แก่ หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ พร้อมเพรียงกันประชุม ไม่ล้มล้างสิ่งที่ดีงามที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติ เคารพนับถือผู้ใหญ่ ยินดีในเสนาสนะ ไม่ลุอำนาจค้นหา และอยู่ด้วยกันอย่างผาสุก เป็นหลักธรรมที่ปรากฏอยู่ในมหาปริณิพานสูตร และอรรถกถาสุมังคลวิลาสินี ที่มานิกายมหาวรรค หลักธรรมข้อนี้ นอกจากนี้ พรรคประชาธิปัตย์ยังให้ความสำคัญกับการปกครองที่เกี่ยวกับการน้อมนำ ธรรมะสำหรับผู้บริหารระดับสูง หรือธรรมราชา คือ ธรรมแห่งพระเจ้าแผ่นดิน ได้แก่ ทศพิธราชธรรม 10 ประการ

สังคหวัตถุ 5 ประการ และจักรวรรดิวัตร 12 ประการ อีกด้วย

5.10 นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธในกลไกการใช้อำนาจของพรรคประชาธิปัตย์

นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธในมุมมองความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล รวมถึงการเมืองเชิงพุทธจะสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยกระบวนการสถาปนาอำนาจนำในประเทศไทยอำนาจทางศีลธรรมในการเมืองเชิงพุทธอยู่ที่สถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ทรงใช้พระราชอำนาจนั้น ผ่านฝ่ายบริหาร คือ รัฐบาล ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา และฝ่ายตุลาการ คือ ศาล โดยควรมีเหตุปัจจัยการส่งเสริมความรู้

ทางด้านพุทธธรรม นิติธรรมและวัฒนธรรม รวมทั้งในความคิดเห็นที่ว่าโมเดลของนวัตกรรม การเมืองเชิงพุทธนั้นควรมีองค์ประกอบ คือ เรื่องของไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ ปัญญา กล่าวโดยสรุป คือ การสถาปนาให้อำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ มีบทบาทในสังคมไทยผ่านสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ทรงใช้พระราชอำนาจนั้น ผ่านฝ่ายบริหาร คือ รัฐบาล ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา และฝ่ายตุลาการ คือ ศาล ต้องใช้ ความรู้ความเข้าใจ เป็นอำนาจหลักผลักดันให้เกิด ไตรสิกขา หรือหลักการศึกษานองหลักพุทธธรรม 3 ประการ คือ สีล สมาธิ ปัญญา ในระบบการเมืองไทย ซึ่งเป็นนวัตกรรมในการเชื่อมโยงและบูรณาการ หลักศาสนา การศึกษาและการเมืองเข้าไว้ด้วยกัน โดยกลไกดังกล่าวเป็นกลไกที่พรรคประชาธิปัตย์ ได้ปฏิบัติผ่านวิถีการเมืองที่เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยใช้กระบวนการให้ความจริงทางสังคมโดยสถาบันหลักของสังคม คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันการศึกษา ซึ่งรวมถึงสถาบันสื่อสารมวลชนและโซเชียลมีเดีย และความรู้ที่ นั้นต้องเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนิติธรรม คือ ด้วยทฤษฎีหมายและวัฒนธรรม คือวิถีชีวิต ที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมด้วย

5.11 นวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธกับกลไกการขับเคลื่อนพรรคประชาธิปัตย์

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างเห็นพ้องว่าศาสนากับการเมืองเกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะงานของ ดร.มโน เลหาวิชญ์ เรื่อง ธรรมโอศุนั้น ชี้ให้เห็นว่า หลักธรรม ย่อมนำไปใช้กับการเมืองได้ แม้นักการเมืองที่นับถือพุทธศาสนาอาจมีบทบาททางการเมืองแตกต่างกันตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรม แต่สถานะของนักการเมืองกับการแสดงบทบาททางการเมืองเชิงพุทธควรพิจารณาให้เหมาะสม ดังเช่นพรรคประชาธิปัตย์ที่มีบทบาทให้การศึกษอบรมสั่งสอนให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้สมัคร รวมทั้งสมาชิก เป็นผู้นำในการนำหลักธรรมในศาสนาไปใช้ และให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาตามโอกาสต่าง ๆ เช่น การประกอบพิธีกรรมทำบุญในวันเกิดพรรคประชาธิปัตย์ ในวันที่ 6 เมษายน ของทุกปี ได้มีการนิมนต์พระสงฆ์มาแสดงธรรมเทศนาและมีผู้บริหารระดับสูงทั้งในปัจจุบันและอดีตเข้าร่วมฟังธรรมเทศนาและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ พรรคประชาธิปัตย์ยังได้ อัญเชิญ คติธรรมที่ว่า “สังฆเว อมตาวา” แปลว่า การกล่าวคำจริงเป็นอมตะ เป็นคติธรรมประจำพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสี่ข้อที่ 4 ด้วยความเชื่อว่า เมื่อสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้ซื่อสัตย์ในการพูดคำจริงย่อมหน้าเชื่อถือ เพราะสิ่งที่พูดกับสิ่งที่ทำต้องสัมพันธ์กัน มิฉะนั้นจะกลายเป็นคนโกหกได้ และเมื่อสามารถโกหกหลอกลวงได้ ย่อมสามารถกระทำความชั่วอื่นๆ ได้ ดังนั้น การตั้ง

มันอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต จึงเริ่มต้นจากการยึดมั่นในความจริง ปฏิบัติและพูดจาดำรงความจริง “พูดอย่างไรก็ทำอย่างนั้น” ความซื่อสัตย์ สัมพันธ์กับการมีวาจาสุภาสิตในมงคลสูตร ข้อที่10 อีกด้วย

ดังนั้นจะเห็นว่า การนำนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ คือ ศิล สมาธิ ปัญญา ซึ่งมีความตั้งใจให้เป็นส่วนหนึ่งของการทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์แต่เริ่มเดิมทีไปต่อยอดในระดับที่เข้มข้นขึ้น คือ การรักษาศีล ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และเจริญสติปัญญา ให้เข้มข้นขึ้น และผลักดันในระดับนโยบายทั้งการศึกษา การสื่อสาร และการเมืองในทุกๆบริบทก็จะทำให้การเมืองไทยที่มีพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคร่วมรัฐบาลในขณะนี้ มีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันบทบาทของนักการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ นักการเมืองมีความสามารถและมีความทันสมัยเป็นคนรุ่นใหม่มากขึ้น มีการติดตามข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการศึกษาด้านการเมืองการปกครองมีหลักสูตรด้านรัฐศาสตร์ มีการตื่นตัวและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น มีการวิพากษ์ประเด็นการศึกษาและการเมือง ทำให้มีแนวคิดเป็นเสรีนิยมยุคใหม่ มีแนวคิดและบทบาทเกี่ยวข้องกับการเมืองมากขึ้น จึงควรตระหนักถึงบทบาทการใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนากับบทบาททางการเมืองว่าจะกำหนดขอบเขตอย่างไรให้เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยมีพบว่า

1) การอบรมสั่งสอนด้วยหลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนา ควรมีความทันสมัย มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าถึงประชาชน หรือกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกับนักการเมืองรุ่นใหม่ๆ ของพรรคประชาธิปัตย์ให้มีความศรัทธาและมีลักษณะปฏิบัตินิยมเช่นเดียวกับรุ่นก่อน ที่เคร่งครัดในวัตรปฏิบัติ อย่างเช่น ท่านชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร คนปัจจุบันที่มีจริยธรรมยาตราและขนบธรรมเนียมปฏิบัติแบบนักการเมืองที่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งและมั่นคง พร้อมทั้งมีการน้อมนำหลักธรรมะไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

2) ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้กับชีวิตประจำวัน และการบริหารองค์กรจนถึงการบริหารประเทศ ควรมิบบัญญัติในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ไม่ใช่เรื่องของการบัญญัติให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติแต่ให้มีกลไกที่นำหลักธรรมะไปใช้ให้เกิดประโยชน์และกำกับในกระบวนการทางการเมือง โดยเฉพาะหลักไตรสิกขา ไตรลักษณ์ มงคลสูตร เป็นต้น เพราะเป็นหลักธรรมที่สามารถปฏิบัติได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกกลุ่มศาสนา ไม่จำกัดเฉพาะเป็น

พุทธศาสนิกชนเท่านั้น โดยเฉพาะเรื่องของการทำสมาธินั้นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้การรักษา
ศีลและการเจริญสติปัญญา จนถึงจิตเกษมณนั้นบรรลุได้ด้วยสมาธิ ที่มีทั้งสมถะกรรมฐาน และ
วิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นไปทั้งในระดับโลกียะธรรมและโลกุตระธรรมด้วย

3) ความเกี่ยวข้องกับการเมืองเชิงพุทธที่สามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งและการทุจริต
คอร์รัปชันได้ นอกจากมุ่งเน้นที่การแก้ระดับปัจเจกบุคคล พฤติกรรมของบุคคลปกติแล้วยังมุ่งแก้ที่
ระดับองค์กรด้วย และ ลักษณะของปฏิสัมพันธ์กับหลักธรรมเป็นการทำให้ความรู้ความเข้าใจทาง
การเมือง การใช้สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเชิงสร้างสรรค์
มากกว่าการใช้ความรุนแรง

4) ควรแสดงบทบาททางการเมืองให้เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นนักการเมืองเชิงพุทธ
ควรเป็นผู้นำทางการเมืองที่เสียสละและแสดงบทบาทสนับสนุนแนวคิดการเมืองที่มีจริยธรรมเป็น
การประนีประนอม และส่งเสริมความสามัคคีเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นแบบอย่างของนักการเมืองใน
ทุกพรรคได้ตระหนักคุณค่าของการน้อมนำหลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติ

อนึ่งการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรทุกฉบับเน้น
ชัดเจนถึงการปกครองประเทศไทย คือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นประมุขความโดดเด่นของการเมืองเชิงพุทธยังคงอยู่ในระบอบการเมืองการปกครองปัจจุบัน มี
ปัจจัยสำคัญจากวัฒนธรรมการปกครองของไทย ความมีพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ไทย
ที่คนไทยส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นผู้มีบุญบารมีเหนือคนทั่วไปทั้งปวง เช่นเดียวกับราชาปราชญ์
(Philosopher King) ตามแนวคิดทางการเมืองของเพลโต (Plato) เป็นธรรมราชา ดังนั้นไม่ว่าการ
เปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะเป็นอย่างไร พรรคการเมืองใดเป็นรัฐบาล มีการยึดอำนาจเป็นเผด็จการ
หรือเกิดวิกฤตทางการเมืองในกรณีใด ๆ พระมหากษัตริย์ หรือพระราชาก็เข้ามามีส่วนร่วมได้รับการ
กล่าวถึงหรืออ้างอิงเสมอ อย่างไรก็ตาม การเมืองการปกครองไม่ว่าเป็นรูปแบบใด หรืออำนาจ
อธิปไตยจะอยู่กับผู้ใด ควรใช้หลักทศพิธราชธรรม สังคหวัตถุ และจักรวรรดิวัตรมาประยุกต์ จะทำ
ให้ประสบความสำเร็จเป็นผลดีต่อสังคม

5.12 ธรรมเนียมของการใช้อำนาจาภทกรรมของการเมืองเชิงพุทธผ่านหลัก ทศพิธราชธรรม

พระพุทธศาสนามีธรรมะสามหมวดใหญ่ที่สร้าง “ธรรมทัศนะ” ในลักษณะดังกล่าวแล้ว พระพุทธศาสนายังมีอีกหนึ่งความเชื่อ คือ ความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ในอำนาจของพระศรีรัตนตรัย อันได้แก่พระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ ซึ่งในคัมภีร์โบราณในพระพุทธศาสนา มักเรียกกันว่า พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ รัตนะทั้งสาม โดยรวมถือเป็นสิ่งที่พึ่งที่ระลึกและเป็นแหล่งของอำนาจความศักดิ์สิทธิ์อย่างหนึ่ง ซึ่งชาวพุทธสวดมนต์ภาวนาและขอให้ตนเองได้ถึงความปรารถนา ต่อพระรัตนตรัย ในทำนองเดียวกันกับ ศาสนิกในศาสนาอื่นสวดมนต์ภาวนาถึงพระผู้เป็นเจ้าของในศาสนาของตนเช่นกัน

อำนาจของพระรัตนตรัยจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้พระพุทธศาสนาอยู่ในฐานะที่เป็นศาสนาเท่าเทียมกับศาสนาใหญ่ ๆ ของโลกเช่นกัน หากพระพุทธศาสนามีเพียงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแต่เพียงอย่างเดียวไม่มีอำนาจของความศักดิ์สิทธิ์ใดเกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนาก็อาจถูกมองได้ว่าเป็นแค่เพียงปรัชญาของชาวอินเดียสายหนึ่งเท่านั้น ความเชื่อในอำนาจของพระศรีรัตนตรัยนี้อาจแยกออกได้เป็น ๓ ประการคือ พุทธานุภาพหนึ่ง ธรรมานุภาพหนึ่ง และสังฆานุภาพอีกประการหนึ่ง แต่กระนั้นอำนาจทั้ง ๓ นั้นสามารถรวมกันและเป็นสรณะให้แก่ชาวพุทธในยามที่ตนเองรู้สึกว้าวุ่นที่พึ่งที่ระลึกได้ อำนาจทั้ง ๓ นี้ยังเป็นต้นแหล่งของพิธีกรรมต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาทั้งหมด เป็นต้นว่า การเจริญพระพุทธมนต์ การประกอบพิธีปลุกเสกวัตถุมงคล น้ำมนต์ พิธีสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น ตัวอย่างที่พบเห็นกันอย่างชัดเจนคือการประกาศตนเป็นพุทธมามกก็มีสาระแก่นสารคือการขอถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะที่สำคัญ เป็นที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งว่า ในพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าไม่ทรงปฏิเสธอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของเทวดาหรืออำนาจที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ธรรมชาติทั้งหลายเลย แต่ทรงยืนยันว่าอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยเป็นอำนาจสูงสุด ดังนั้นการยอมรับอำนาจของคุณพระศรีรัตนตรัยเป็นอำนาจสูงสุดนั้นจึงเป็นเอกลักษณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งของชาวพุทธในประเทศต่างๆ สำหรับการรักษาโรคร้ายต่างๆ การยอมรับอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของคุณพระศรีรัตนตรัยจึงเป็นที่พึ่งทางจิตใจของผู้ป่วยที่เป็นชาวพุทธได้อย่างมาก และไม่ควรถูกมองว่าเป็นเรื่องงมงายไร้เหตุผลแต่เป็นความเชื่อที่ถูกต้องเหมาะสมตามครรลองจารีตประเพณีในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตการที่ได้มีอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองยอมรับเป็นที่พึ่งได้นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง

อีกประการหนึ่งการใช้พระราชอำนาจในทางใดทางหนึ่งย่อมต้องคำนึงถึงหลักการที่ถูกต้องและมีทั้งหลักกฎหมาย คือ รัฐธรรมนูญหมวดว่าด้วยพระมหากษัตริย์ และทศพิธราชธรรม

คือ หลักธรรมของพระมหากษัตริย์ ได้แก่ ทาน ศีล บริจาค อาชวะ มัทวะ ตบะ อักโกธะ อวิงสา ขันติ อวิโรธนะ ซึ่งก็คือ หลักพุทธธรรม และต้องทรงคำนึงถึงราชประเพณี หรือจารีต คือ วัฒนธรรม

การวิเคราะห์พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์พระราชสถานะและพระราชอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับยืนยันขึ้นย่นความเป็นประมุขสูงสุดของพระมหากษัตริย์ โดยบัญญัติว่า องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ หมายความว่า ผู้ใดจะหมิ่นพระบรมเดชานุภาพพระมหากษัตริย์ไม่ได้ ผู้ละเมิดต่อพระมหากษัตริย์ถือว่าเป็นการกระทำความผิดอย่างร้ายแรง การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติให้พระมหากษัตริย์ได้รับการเชิดชูให้อยู่เหนือการเมือง รัฐธรรมนูญได้กำหนดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ดังนี้

1) พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตย พระมหากษัตริย์ใช้อำนาจอธิปไตย เช่น อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา หมายความว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจในการออกกฎหมาย คำแนะนำ และยินยอมของรัฐสภา เมื่อรัฐสภาร่างกฎหมายขึ้นแล้วจะทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นกฎหมายตามขั้นตอนของรัฐธรรมนูญ ที่สำคัญ ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี หมายความว่า การบริหารราชการแผ่นดินซึ่งนายกรัฐมนตรี พร้อมด้วยคณะรัฐมนตรีดำเนินการไปนั้น ถือว่ากระทำไปในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้เพราะบรรดาพระราชบัญญัติพระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการอันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ปฏิบัติ และรับผิดชอบทั้งสิ้น โดยนายกรัฐมนตรีจะต้องกราบบังคมทูลและลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ พระราชอำนาจทางด้านบริหารของพระมหากษัตริย์ดังกล่าวได้แก่ การตราพระราชกฤษฎีกาไม่ขัดต่อกฎหมาย การประกาศใช้และยกเลิกใช้กฎอัยการศึก การประกาศสงคราม เมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา การทำสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก หรือสนธิสัญญาอื่นกับนานาประเทศ หรือกับองค์การระหว่างประเทศ และการพระราชทานอภัยโทษ ทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล หมายถึง ศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาอรรถคดีต่างๆ ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายในพระปรมาภิไธยขององค์พระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการแต่งตั้ง และการพ้นจาก ตำแหน่งของผู้พิพากษาและตุลาการก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้พิพากษาและตุลาการจะต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์

2) พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้ หมายความว่า พระมหากษัตริย์ไทยทรงอยู่ภายใต้กฎหมายก็เพียงเฉพาะกฎหมายรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ทรงอยู่เหนือกฎหมายอื่น ๆ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องตามกฎหมายใด ๆ มิได้ ทั้งนี้ก็เพราะต้องการเทิดทูนองค์พระประมุขของชาติ พระมหากษัตริย์ไม่ทรงกระทำผิด (The King can do no wrong) หมายความว่า พระมหากษัตริย์ไม่ต้องรับผิดชอบในพระบรมราชโองการหรือการกระทำในพระปรมาภิไธยของพระองค์ในกรณีที่มีความเสียหายบกพร่องเกิดขึ้น ผู้ลงนามรับสนองพระราชนโองการจะต้องรับผิดชอบ เพราะในทางปฏิบัติ นั้น พระมหากษัตริย์มิได้ทรงริเริ่ม หรือดำเนินขอราชการต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง จะต้องมีเจ้าหน้าที่หรือองค์กรหนึ่งองค์กรใดเป็นฝ่ายดำเนินการและกราบทูลขึ้นมายังไปละเมิดกล่าวโทษพระมหากษัตริย์มิได้

3) พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก นั่นก็คือทรงเป็นผู้ทรงศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาขณะเดียวกันก็ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก คือ ทรงทำนุบำรุงอุปถัมภ์ศาสนาทั้งปวงในขอบขันฑสีมาด้วย โดยไม่เลือกแบ่งแยกว่าเป็นศาสนาใด สถาบันพระมหากษัตริย์กับศาสนาจึงเป็นสัญลักษณ์พิเศษอย่างหนึ่งของชาติไทย รัฐธรรมนูญบัญญัติให้พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นองค์อุปถัมภ์ศาสนาอื่น ๆ อย่างเสมอหน้ากัน

5.13 การใช้อำนาจวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านทางภาษา (The Linguistics Approach Discourse Analysis)

การวิเคราะห์วาทกรรมผ่านทางภาษา (The Linguistics Approach Discourse Analysis) วาทกรรมทางการเมืองเชิงพุทธส่งผลต่อหรือมีผลต่อการเมืองไทย ว่าเป็นวิถีเชิงพุทธหรือไม่อย่างไรนั้น โดยเฉพาะการแก้ปัญหาการทุจริตของประเทศไทย นั้นพบว่า วาทกรรม (Discourse) ทำหน้าที่เป็นมากกว่าแผนที่สู่ความเป็นจริง (Map Reality) และการส่งต่อข่าวสาร (Convey Information) วาทกรรมเป็นปฏิสัมพันธ์รูปแบบหนึ่ง และยังเป็น การเป็นตัวแทน (Representation) รูปแบบหนึ่ง นอกจากนี้ การศึกษาวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธหรือธรรมาธิปไตย ยังสามารถใช้เพื่อการศึกษาการสร้างความจริง และการเผยแพร่ความเป็นจริงแล้วสู่โลก ซึ่งความหมายถึง การมุ่งศึกษาวาทกรรมในแง่นี้เป็นการมุ่งเน้นที่ศักยภาพเป็นการสื่อสารของวาทกรรมในฐานะเป็นสิ่งที่สร้างความสะท้อนให้เห็นความเป็นจริง วาทกรรมจากมิตินี้ ทำให้เข้าใจหลักการสำคัญในการศึกษาวาทกรรมผ่านทางภาษา คือ การวิเคราะห์นั้นจะไม่จบตามที่ประโยคจบ แต่จะวิเคราะห์ถึงรูปแบบที่รวบรวมประโยค

ต่างๆ เข้าด้วยกันจนกระทั่งการเป็นวาทกรรม ดังนั้น วาทกรรมมีความจำเป็นที่จะต้องอยู่คู่ไปกับการศึกษาทางภาษาและสังคม ความท้าทายของวาทกรรมที่ถูกพูดออกมา (Spoken Discourse) และเป็นพื้นที่ที่เราใช้หาความรู้เนื่องจากภาษาเป็นระบบของการสื่อสารที่เกิดจากสังคมและปฏิสัมพันธ์ต่างๆที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์วาทกรรมผ่านภาษานี้จะนำมาใช้เพื่อช่วยวิเคราะห์วาทกรรมผ่านทั้งทาง วจนภาษาและอวจนภาษาของทั้งสองฝ่าย เพราะในการเมืองโดยเฉพาะการเมืองเชิงพุทธนั้น มีทั้งวจนภาษา คือภาษาที่สามารถเปล่งเสียงออกมาเป็นคำพูดได้และอวจนภาษา คือ ภาษากาย หรือกิริยาท่าทางที่สามารถศึกษาและสืบค้นไปยังต้นทางของความคิดได้ว่า ผู้สื่อสารมีความต้องการที่จะนำเสนอเกี่ยวกับการที่ทำให้เราให้เห็นทิศทางวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ที่กำหนดได้และเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมผ่านภาษา โดยเฉพาะประเด็นการสร้างความจริง เพราะหลักธรรมในพระพุทธศาสนาประกาศว่า เป็นหลักแห่งการเข้าถึงความจริงอันประเสริฐ ยกตัวอย่างเช่น อริยสัจ 4 ซึ่งการจะเข้าถึงความจริงในชุดวาทกรรมนี้ ทำให้ผู้วิจัยมองว่าพระพุทธศาสนาก็เป็นชุดวาทกรรมชุดหนึ่งที่พูดถึงความจริง การวิเคราะห์ความจริงด้วยหลักการวิเคราะห์วาทกรรม จะทำให้เห็นความจริงในสิ่งที่ถือว่าจริง ว่ามีกระบวนการได้มาของความจริงในฐานะวาทกรรมอย่างไร คืออะไร และอะไรที่ทำให้วาทกรรมนี้สามารถสื่อสารกลายเป็นความจริงที่มีผู้เชื่อถือศรัทธา โดยหากทำความเข้าใจวาทกรรมผ่านภาษาได้แล้ว ก็จะสามารเข้าใจถึงกลไกอำนาจและการทำงานของเทคนิคทางอำนาจที่พระพุทธศาสนาสามารถสืบทอดมาจนปัจจุบัน แต่สิ่งสำคัญคือ การทำความเข้าใจวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ในฐานะที่พุทธศาสนาเป็นวาทกรรมในบริบทของการเมืองการปกครอง ว่ามีความสำคัญอย่างไรในเหตุการณ์สำคัญต่างๆทางการเมืองโดยใช้ประโยชน์จากวาทกรรมที่เกิดขึ้นนี้ได้ โดยพบว่า การใช้วาทกรรมการเมืองเชิงพุทธหรือการเมืองที่เน้นเรื่องคุณธรรมของพรรคประชาธิปัตย์ มีการนำไปใช้ในมิติทางการเมือง ในส่วนของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับกำหนดรูปแบบการปกครองและประมุขแห่งรัฐไว้ว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการเทิดทูนพระมหากษัตริย์ คือ ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และรัฐธรรมนูญยังกำหนดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ โดยให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นของประชาชน โดยใช้อำนาจนิตบัญญัติผ่านทางรัฐสภา อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านทางศาล การกำหนดเช่นนี้หมายความว่าอำนาจต่าง ๆ จะใช้ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ซึ่งในความเป็นจริงอำนาจเหล่านี้มีองค์กรเป็นผู้ใช้ ฉะนั้นการที่บัญญัติว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิตบัญญัติ

อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการผ่านทางองค์กรต่าง ๆ โดยทรงมีพระราชอำนาจที่ส่งผลต่อการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง คือ พระราชอำนาจในการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ทรงไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการเห็นชอบของรัฐสภามาแล้วและนายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้ แต่พระองค์อาจใช้พระราชอำนาจยับยั้งได้ เช่น กรณีพระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งรัฐสภาจะต้องนำร่างพระราชบัญญัติที่ถูกยับยั้งนั้นไปพิจารณาใหม่ เป็นต้น

สรุป อำนาจเชิงศีลธรรมในนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านอำนาจอธิปไตยไทยของพรรคประชาธิปัตย์อยู่ที่ความสัมพันธ์กับพระชนกทางศีลธรรมของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทรงใช้พระราชอำนาจนำนั้น ผ่านฝ่ายบริหาร คือ รัฐบาล ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา และฝ่ายตุลาการ คือ ศาลนั่นเอง โดยมีพรรคประชาธิปัตย์เป็นกลไกหนึ่งที่น้อมนำอำนาจเชิงศีลธรรมไปใช้กลไกนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธเข้าถึงอำนาจได้รับความชอบธรรมในการเป็นรัฐบาล มีรัฐมนตรีที่มาจากพรรคประชาธิปัตย์ รวมทั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากพรรคประชาธิปัตย์ในการทำหน้าที่ผู้แทนของปวงชนชาวไทยก็ย่อมต้องยึดโยงกับอำนาจเชิงศีลธรรมเชิงพุทธกับประชาชนด้วย กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีความมึศีลธรรมอันดี ย่อมสามารถเลือกสรรนักการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ที่สามารถปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างในเชิงศีลธรรมและมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์นั่นเอง

สรุป ธรรมะในพุทธศาสนาเป็นส่วนสำคัญของสังคมไทยโดยเฉพาะในระบบการเมืองการปกครองไทย ที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ดังนั้น ความเป็นการเมืองไทย สามารถสะท้อนผ่านความเป็นวัฒนธรรมวิถีพุทธเพื่อให้เข้าถึงวิถีธรรมตามหลักและแนวทางที่แต่ละกลุ่มบุคคลในสังคมปรารถนา รวมทั้งการเมืองด้วย เพราะระบบการเมืองย่อมต้องยึดโยงและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและหลักการที่ปฏิบัติได้สอดคล้องครอบคลุมกับทุกแนวคิดในสังคม คือ มงคลสูตร ไตรลักษณ์และกฎแห่งกรรมนั่นเอง

บทที่ 6

ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ผ่านอำนาจ อธิปไตยไทย

การศึกษา เรื่อง “นวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ: ศึกษาแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์” ในบทนี้ อธิบายถึงภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ผ่านอำนาจอธิปไตยไทย

6.1 ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ผ่านอำนาจ อธิปไตยไทยในบริบทของการใช้อำนาจผ่านฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ ใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การวิเคราะห์เพื่อศึกษาภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ผ่านอำนาจอธิปไตยไทยมีบทบาทอะไรที่เป็นสาเหตุให้มีการใช้อำนาจทางศีลธรรมในการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์เป็นเครื่องมือหรือช่องทางในภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมของการเมืองเชิงพุทธที่เป็นระบบความสัมพันธ์ของความรู้และอำนาจ

การคัดเลือกผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในบริบทของรัฐสภา รัฐบาลและตุลาการอันเป็นสามเสาหลักสำคัญของอำนาจทางการเมืองของประเทศไทย โดยมีการคัดสรร คัดกรองด้วยกลไกที่เชื่อมโยงการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธ คือ การใช้ความรู้มาสร้างอำนาจ ผ่านแนวคิดเชิงศีลธรรมของพระพุทธศาสนา จนกลายเป็นความจริงที่ประจักษ์ชัดแล้ว กล่าวคือ การปฏิบัติการเชิงอำนาจของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธนี้ได้สถาปนาอำนาจความดี ความถูกต้อง ความจริง ผ่านอุดมการณ์และอุดมคติทางการเมืองและความเป็นการเมือง อำนาจของไตรสิกขา คือ อำนาจของศีล ความประพฤติ สมาธิ เจตจำนงค์ ปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ ที่ทำให้กำกับความประพฤติและความตั้งใจในการทำประโยชน์ให้สังคมและประเทศชาติของผู้มีหน้าที่ต้องใช้อำนาจหน้าที่เหล่านั้นในนามของอำนาจของปวงชนชาวไทย โดยมีกลไกอำนาจของหลักพุทธธรรม คุณงามความดี หลักนิติธรรม กฎหมายและหลักวัฒนธรรม วิถีชีวิต โดยมีการใช้ความรู้เข้ามาวางกรอบการแก้ปัญหาใน

สังคม โดยมีระบบเหตุผลชุดใดชุดหนึ่งซึ่งนำพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องในทางเดียวกัน

การเมืองเชิงพุทธจึงเป็นเรื่องของกลไกและกลยุทธ์ในการนำความคิดและความรู้มาสร้างเป็นอำนาจขึ้นมาใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน การที่ปัจเจกบุคคลถูกรอบงำโดยชุดของความคิดต่าง ๆ นี้และไม่อาจเป็นอิสระจากชุดความคิดนั้น ๆ ได้ สังคมหนึ่ง ๆ จึงมีการผลิตความรู้ชุดของความคิด จากบุคคลหรือกลุ่มคนแล้วนำเอาชุดของความรู้ ความคิดนี้มากำหนดและควบคุมมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งเรียกความสัมพันธ์ลักษณะนี้ว่า ความสัมพันธ์ทางอำนาจ การใช้อำนาจรัฐของนักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการที่ปฏิบัติกรในฐานะตัวแทนทางอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อทำงานให้กับประชาชน

6.2 วาทกรรม “เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ” กับภาคปฏิบัติการ “การเมืองเชิงพุทธ”

การปฏิบัติการของอำนาจศีลธรรมเชิงพุทธในบริบทที่สังคมไทยมีประชาชนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาได้คลี่คลายและทำให้การเมืองไทยมีลักษณะเฉพาะ คือการโยกย้าย เรียกร้องและจับจ้องการมีศีลธรรมที่เข้มข้นขึ้นของนักการเมืองและข้าราชการ ผ่านการผลิตซ้ำของวาทกรรมที่ว่า “เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ” หากเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องแล้ว ย่อมหมายถึงการนำหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติให้เกิดผลดีหรืออย่างแท้จริงและย่อมนำมาซึ่งประโยชน์สุข แบบฉบับเฉพาะที่สะท้อนอัตลักษณ์ของการปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ที่เห็นได้ชัด คือ การเป็นคนไทยที่ยอมรับและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และถือว่าพระองค์ทรงมีอำนาจเหนือ (Power Over) บุคคลธรรมดา ซึ่งอำนาจดังกล่าว คือ อำนาจศีลธรรมและความศักดิ์สิทธิ์ทำให้สิ่งที่ทรงสอนกลายเป็นหลักการแห่งคุณงามความดีที่ควรจะนำไปประพฤติปฏิบัติและข้อบังคับทางนิติธรรม หลักกฎหมายต้องมีลงพระปรมาภิไธยจึงจะมีผลบังคับใช้ได้ นอกจากนี้ยังทรงเป็นต้นแบบศูนย์กลางและศูนย์รวมของอำนาจทางจิตวิญญาณและความศรัทธา คู่เคียงกับผู้นำทางจิตวิญญาณทางศาสนา และสถานภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ถือเป็นสถาบันหลักหนึ่งในสาม คือชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความหมายของการต่อยอดและขยายปฏิบัติการไปสู่เรือนร่างของสถาบันหลัก โดยเริ่มต้นจากอำนาจของพุทธศาสนาไปสู่สถาบันพระมหากษัตริย์ที่สมათานหลักศีลธรรมเชิงพุทธ สมათานหลักทศพิธราชธรรม สู่อำนาจปฏิบัติและทำให้ประชาชนคนในชาติสยบยอมต่อสถานภาพนั้น เพราะสยบยอมต่ออำนาจเชิงศีลธรรมของปฏิบัติการวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธนั่นเอง

อีกประการหนึ่ง ภาวะความดำรงชีวิตด้วยความสงบสุข ร่มเย็น มีความสมัครสมานสามัคคี มีความเป็นธรรมในสังคม ที่เกิดจากพระบารมีของสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่างๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของความรู้กับอำนาจที่ปฏิบัติการเชื่อมโยงต่อจิตใจและความคิด รวมทั้งวิถีชีวิตของคนไทย

ในทางตรงกันข้ามหากการใช้อำนาจรัฐของนักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการต่างๆ เป็นไปโดยมิชอบ มีการคอร์รัปชัน ก็ย่อมจะนำมาซึ่งความทุกข์ ความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมในสังคมให้กับประชาชน ย่อมทำให้กลไกอำนาจรัฐต้องดำเนินการแก้ปัญหาเหล่านั้น โดยการ “คัดเลือก” “เปิดเผย” “จับจ้อง” “ตรวจตรา” และ “เบียดขับ” ผู้มีพฤติกรรมคุณสมบัตินี้ไม่เหมาะสมเพื่อไม่ให้มีโอกาสดำเนินไปใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบหรือมีโอกาสคอร์รัปชัน นำผลประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นของตัวเองและพวกพ้องได้มากขึ้น

6.3 อำนาจการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ประเทศไทยปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและทรงมิได้ใช้พระราชอำนาจโดยพระองค์เอง แต่ทรงใช้อำนาจนี้ผ่านองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารผ่านคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาล ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านรัฐสภา และทรงใช้อำนาจตุลาการผ่านศาล แต่กระนั้นก็ตามได้มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 7 ที่กำหนดให้ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ดังนั้นจะเห็นว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ทรงต้องดำรงสถานภาพความเป็นพุทธมามกะ คือ เป็นชาวพุทธหรือนับถือศรัทธาในพระพุทธศาสนาเท่านั้น นั่นย่อมสอดคล้องกับหลักการใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธถูกนำไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผ่านสถาบันพระมหากษัตริย์นั่นเอง

6.3.1 อำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ในส่วนของการนำอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหารในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ฝ่ายบริหารในระบอบประชาธิปไตย คือ พรรครัฐบาลที่ได้เสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งทำให้สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ โดยการได้มาซึ่งอำนาจของฝ่ายบริหาร หรือรัฐบาลนั้น ต้องมีการรวบรวมเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรให้ได้เพื่อเลือกนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี โดยเป็นคณะบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งมีความสำคัญทั้งในด้านกฎหมายทางการเมืองและในทางอำนาจที่กำหนดไว้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้มีคณะรัฐมนตรีรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 36 คน ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน และรัฐมนตรีอื่นไม่เกิน 35 คน โดยคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยได้รับมอบหมายจากรัฐสภาให้ใช้อำนาจบริหารมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและบริหารประเทศให้เป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภาเพื่อความผาสุกความปลอดภัยและความสงบของประชาชนทั้งประเทศ คณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น สรุปความสำคัญของคณะรัฐมนตรีได้ดังนี้

1) คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรฝ่ายบริหารที่มีอำนาจหน้าที่ในการใช้กฎหมาย กล่าวคือเป็นคณะบุคคลที่ทำให้กฎหมายมีผลบังคับใช้หลังจากที่รัฐสภาได้ตรากฎหมายออกมาแล้ว เช่น รัฐสภาออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลภาษีอากรกลาง คณะรัฐมนตรีก็จะต้องจัดตั้งศาลภาษีอากรกลางขึ้นมา ซึ่งจะทำให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ รัฐสภาออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร คณะรัฐมนตรีก็มีหน้าที่จัดเก็บภาษีตามที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้ เป็นต้น ดังนั้น การทำหน้าที่ในฐานะฝ่ายบริหารที่ต้องมีธรรมชาติ หรือหลักความถูกต้อง โปร่งใสตรวจสอบได้และมุ่งกระทำเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง จึงกล่าวได้ว่า ใช้หลักความถูกต้องและเป็นหลักการเดียวกับธรรมะ หรือหลักการของการเมืองเชิงพุทธ ที่ทำหน้าที่เพื่อประเทศชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง ที่สำคัญ คือกระบวนการในการกำหนดนโยบายและบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ต้องไม่เลือกปฏิบัติ และให้อำนาจเชิงศีลธรรม ของการเมืองเชิงพุทธ ได้เข้ามามีบทบาทนำในการบริหารประเทศได้ แม้ไม่เป็นรูปแบบของพุทธศาสนาโดยตรงก็ตามแต่จำเป็นต้องอาศัยหลักการของธรรมไว้เช่นเดียวกัน ดังนั้น ในการทำงานที่เป็นการทำหน้าที่ จึงถือเป็นการปฏิบัติธรรมนั่นเอง

2) คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมายมากมาย สามารถกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินได้ตามแนวคิดของคณะรัฐมนตรีคณะนั้นๆ มีอำนาจในการควบคุมบังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั่วประเทศ ในการกำกับดูแลและควบคุมข้าราชการนั้น ต้องมีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐสามารถที่จะทำหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อประชาชน ฝ่ายบริหารจึงต้องตระหนักถึงการเข้าใจและเข้าถึง เพื่อพัฒนาอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธให้มากที่สุด เพราะพุทธศาสนามีความครอบคลุม ทั้งในแง่มุมมองของอุดมการณ์ หลักการและวิธีการในการปฏิบัติของมนุษย์ที่อยู่ในระบบของสังคมทุกชั้นตอนและทุกกลุ่มองค์กร เช่นหลักการว่าด้วยทศ 6 ก็มีข้อกำหนดชัดเจนว่าควรที่จะกระทำหรือไม่กระทำการในต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ที่สำคัญ คือ ข้าราชการที่ดี ต้องซื่อสัตย์ ขยัน และมีจิตบริการเพื่อทำงานให้กับประชาชน ซึ่งหากข้าราชการเข้าใจและใส่ใจในการปฏิบัติธรรมตามหลักไตรสิกขา ดังที่เป็นข้อค้นพบ ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางปฏิบัติของระบบการเมืองก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนและทำให้อำนาจฝ่ายบริหารเป็นอำนาจที่มีความสุจริตชอบธรรมมากยิ่งขึ้น

3) คณะรัฐมนตรีมีอำนาจทางการเมืองทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมืองภายในประเทศด้วยในการบริหารราชการแผ่นดิน และใช้อำนาจทางการเมืองภายนอกประเทศในการติดต่อกับต่างประเทศแทนรัฐหรือชาติไทย การกระทำนั้นผูกพันกับประเทศ ในการนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเกี่ยวพันถึงภาพลักษณ์และมุมมองที่นานาชาติมองต่อประเทศไทย ยิ่งประเทศไทยได้รับการยอมรับว่า เป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาโลก และวันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลกด้วยแล้ว การที่ประเทศไทยสามารถยกระดับบทบาทนำของอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธได้มากเท่าไร ยิ่งช่วยทำให้การยอมรับอำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธมีสูงขึ้นนั่นเอง

ดังนั้น การจะได้รับการยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะเรื่องของไตรสิกขาซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เห็นตรงกันว่า มีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยและการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารอย่างเป็นระบบและมีนัยสำคัญ เพราะถ้าหากบุคลากรที่ทำงานในการเมืองฝ่ายบริหารเป็นคนมีดีมีศีลธรรม หมั่นศึกษาและฝึกฝนในเรื่องของสมาธิ คือวิปัสสนา เพื่อลดละกิเลสมากเท่าใด การใช้อุทฺธิปัญญาในการแก้ปัญหาของประเทศก็จะเป็นรูปธรรมมากขึ้นเท่านั้น ข้อค้นพบจึงบ่งชี้ว่า หากมีการคัดกรองบุคลากรผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองด้วยหลักศีลธรรมเชิงพุทธ ก็จะทำให้การใช้อำนาจทางศีลธรรมเป็นอำนาจทางการบริหารไปด้วย

ดังนั้น ในเรื่องการนำอำนาจเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนามาบูรณาการกับหลักการของการเมืองการปกครองว่ามีความสอดคล้องกันอย่างยิ่งกับหลักการของการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ที่ได้ให้ความสำคัญมาโดยตลอดนั่นเอง

6.3.2 อำนาจนำในวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์กับอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหาร

สิ่งที่อธิบายการสถาปนาอำนาจนำของพุทธศาสนานั้น การคลี่คลายอำนาจนั้นทำให้พบว่า พระพุทธศาสนามีอำนาจและสถาปนาอำนาจนำที่สอดคล้องกับการสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทรงไว้ด้วยพระราชอำนาจ อันเป็นอำนาจทางธรรมในฐานะอาณัติสิทธิ์ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ โดยเฉพาะรัฐบาลที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามผ่านการรับสนองพระบรมราชโองการ พระราชดำรัส พระราชกระแสและแนวทางอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ เพื่อไปทำหน้าที่รับสนองพระบรมราชโองการเหล่านั้น ดังความสำคัญของอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมทั้งตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา และระเบียบต่างๆ ตลอดจนตามประเพณีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมีอยู่มากมายด้วยกันดังนี้คือ

- 1) กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ตามนโยบายที่แถลงขอความเห็นชอบจากรัฐสภา
- 2) ควบคุมข้าราชการประจำให้นำนโยบายไปปฏิบัติให้บังเกิดผล
- 3) ประสานงานกับกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันได้ร่วมมือกันปฏิบัติงาน
- 4) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ คณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่จะกำหนดระเบียบหรือข้อบังคับในเรื่องต่างๆ เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย เพื่อให้กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ
- 5) พิจารณาและมีมติในเรื่องต่างๆ ที่กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ เสนอมาให้

คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยชี้ขาด ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ย่อมจะต้องมีปัญหาเกิดขึ้นเสมอ ทั้งเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย เรื่องใหม่ซึ่งควรจะให้คณะรัฐมนตรี

กำหนดเป็นนโยบายหรือเรื่องซึ่งมีลักษณะเป็นงานประจำ ที่กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับได้กำหนดให้ต้องขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี

ดังนั้น การใช้อำนาจวาทกรรมของการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์จึงกลายเป็นอำนาจที่ต้องปฏิบัติตามอำนาจทางศีลธรรมผ่านองค์อธิปัตย์ คือองค์พระประมุข ทั้งหลักการบริหารในฐานะรัฐมนตรี ของพรรคการเมืองที่ต้องการแสดงออกถึงความจงรักภักดี และต้องการแสดงออกถึงการยอมรับและกาลเทศะตามจารีตประเพณี จนกลายเป็นความถูกต้องชอบธรรม ทั้งนี้ อำนาจนำทางการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์สามารถทำให้เกิดการยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติในกรอบของกฎหมายและศีลธรรมอันดีของบ้านเมืองด้วย

6.3.3 การปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ในการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร

คณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาล มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปตามนโยบายของรัฐบาล และเพื่อกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการต่างๆ ให้ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน จึงได้ตรากฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินขึ้น ปัจจุบันนี้ใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ซึ่งจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งการทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ ต้องทำให้สอดคล้องกับความถูกต้องชอบธรรม ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความสำคัญกับการเมืองเชิงพุทธในระบอบประชาธิปไตย โดยสอดคล้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสื่อมวลชนเป็นตัวชี้วัดความเป็นหรือไม่เป็นประชาธิปไตยได้ประการหนึ่ง ถ้าหากสื่อมวลชนวิชาชีพ มีเสรีภาพมากเท่าใด ย่อมสะท้อนเสรีภาพของประชาชนได้มากเท่านั้น

พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่มีความเป็นสถาบันการเมือง มีความเป็นประชาธิปไตยในพรรคทำให้ได้รับการยอมรับถึงความเป็นสถาบันทางการเมือง เพราะให้ความสำคัญและเคารพในเรื่องสิทธิเสรีภาพ มีอุดมการณ์และยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารประเทศชาติ เมื่อเป็นรัฐบาลไม่ว่าจะในฐานะพรรคแกนนำจัดตั้งรัฐบาลหรือพรรคร่วมรัฐบาลก็ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาให้กับพี่น้องประชาชน และพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองอย่างต่อเนื่อง

โดยใช้แนวทางคุณธรรมนำการเมืองและให้ความสำคัญกับเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต มีกลไกในการตรวจสอบ ติดตามและเบียดขับหากกรณีดำเนินการบริหารรัฐกิจอย่างไม่ถูกต้องชอบธรรมก็ต้องมีบทลงโทษขับออกจากพรรคและดำเนินคดีทางอาญา

“พรรคมีแนวทางในการบริหารรัฐกิจโดยยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัด อ้างถึง สัมภาษณ์ จุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

ในส่วนของฝ่ายบริหารของพรรคประชาธิปไตยที่มีบทบาทในฐานะที่ต้องสร้างผู้นำ ผู้กำหนดนโยบายและกำกับถึงทิศทางการทำงานของประเทศนั้น แสดงให้เห็นว่า ศิลธรรมคุณธรรมเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่คณะรัฐมนตรีจากพรรคประชาธิปไตย ในรัฐบาลจำเป็นต้องมี เพื่อรักษาไว้ซึ่งความถูกต้องชอบธรรม โดยเฉพาะตามหลักพุทธธรรม นิติธรรม ที่ต้องครอบคลุมถึง คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในด้านต่างๆ ของผู้นำที่ต้องใช้หลักธรรม คือหลักแห่งคุณงามความดี ความถูกต้องไปสู่การบริหารประเทศ โดยการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมก็เป็นส่วนสำคัญตั้งแต่ต้นทางการได้มาซึ่งนักการเมือง หรือผู้ที่จะเป็นตัวแทนของประชาชนในการทำหน้าที่ บริหารประเทศ จึงยังมีความจำเป็นที่ต้องทำหน้าที่โดยใช้อำนาจเชิงศีลธรรม เพื่อสามารถทำหน้าที่ให้ถูกต้องได้

“ในด้านของศีลธรรมถ้าเป็นการเมืองเราก็มีมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นกลไกจากพรรคที่สังกัด ในการกำหนดและคัดกรองแต่ต้นทางการที่จะลงหรือไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในแต่ละเขต รวมถึงพฤติกรรมหลังจากที่ได้รับเลือกตั้งมีตำแหน่งทางการเมืองก็มีกลไกของพรรค ผ่านกรรมการบริหารพรรค และหัวหน้าพรรคในการกำกับและควบคุม แม้ว่าป็นรัฐมนตรีก็ตาม กลไกของพรรคก็ยังมีอำนาจและบทบาทในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมอยู่โดยยึดโยงกับประชาชนด้วย” (จิวนวรรณ์ บุญเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

สอดคล้องกับ “.....การเมืองเชิงพุทธ กล่าวถึงที่สุดแล้ว คือการเข้าใจสัจธรรมในการเมือง เข้าใจไตรลักษณ์ และตั้งในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิและปัญญา เพราะธรรมะมีอยู่ในทุกที่เป็นการเมืองที่มีสติ ให้สติและเป็นสติให้เราปล่อยวางสิ่งที่ไม่ได้ออกไปจากใจ และอยู่อย่างมีความสุขได้ ปล่อยวางไม่ได้แปลว่าไม่รับผิดชอบ แต่หมายถึงการรู้จักเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกเวลาถูกโอกาส เช่น เคารพสิทธิหน้าที่ มีส่วนร่วมและช่วยส่งเสริม

ให้การเมืองมีคุณภาพ ด้วยพลังแห่งศีลธรรม ศีลธรรมไม่กลับมาโลกาจะวินาศ” (พระไพศาล วิสาโล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2561)

“..ใจต้องมีสิ่งปกป้องคือธรรมะ ธรรมะเป็นเครื่องรักษาใจ เราจึงควรช่วยกันน้อมนำธรรมะมาปกป้องจิตใจ เพื่อให้ชีวิตเกิดความสุขด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ยิ่งต้องฝึกฝนพัฒนาจิตใจ จึงควรใช้เวลาที่มีอยู่สำหรับการทำหน้าที่อื่น ๆ รวมทั้งทำให้สงบเย็นบ้าง จะได้รับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่ถาโถมเข้ามาได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะปัญหาการเมืองตอนนี้ เราต้องยอมรับว่านี่คือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นแล้ว อย่าไปปฏิเสธมัน ยิ่งปฏิเสธก็ยิ่งเป็นทุกข์ ถ้าเราเป็นชาวพุทธ สิ่งที่ต้องทำในยามนี้เป็นอย่างแรกก็ต้องมีสติ ยอมรับความจริง จากนั้นก็ต้องปรับตัว” (พระภาวนาโพธิคุณ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

ดังนั้น หากการออกนโยบายที่เป็นผลกระทบต่อประชาชนโดยส่วนใหญ่ได้รับความสนใจ และให้ความสำคัญกับเรื่องของศีลธรรมอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ต้นทาง กระบวนการในการออกและกำกับนโยบาย และที่สำคัญที่สุด คือ ความรับผิดชอบทางการเมืองซึ่งพรรคประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับกระบวนการในการดำเนินการเหล่านั้นอย่างยิ่ง และที่ผ่านมาได้ใช้กระบวนการของพรรคและการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรค ผู้บริหารในการกำกับและดำเนินการเพื่อให้พรรคดำรงตนบนหลักการทางความซื่อสัตย์สุจริต

6.4 การเมืองเชิงพุทธของฝ่ายบริหาร

หลักธรรมาธิปไตยและธัมมิกสังคมนิยมตามแนวคิดท่านพุทธทาส มีความสอดคล้องกันคือล้วนแต่เป็นวาทกรรมที่เป็นการเมืองเชิงพุทธ คือในความหมายที่สนับสนุนการเมืองที่มีธรรมะเป็นหลักสำคัญ ธรรมเป็นอำนาจ หรือเรียกอีกอย่างว่า ธรรมนิยม กล่าวถึงที่สุดแล้ว คำว่า “พุทธ” กับ “ธรรม” นั้นเป็นเรื่องเดียวกัน โดยธรรมาธิปไตยนั้นเป็นหลักเกณฑ์ของระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญหลักการที่สอดคล้องกับกฎแห่งธรรมชาติ และสอดคล้องกับหลักการที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ คือ เน้นเรื่องของการจัดการ การส่งเสริมเรื่องศีลธรรมและคุณธรรมจริยธรรม ทั้งในระดับปัจเจกชน และระบบสังคม ที่เป็นรูปธรรม คือ หลักทศพิธราชธรรม หลักการตรวจสอบถ่วงดุล หลักธรรมาภิบาล หลักการกระจายอำนาจ ตลอดจนหลักการใช้ปัญญาเพื่อส่งเสริมคนดีมีความสามารถ เพื่อที่จะสามารถยกระดับ ประชาชนและระบบสังคมให้เป็นสังคม

ที่มุ่งให้ความหมายกับธรรมะ ทั้งในฐานะตัวบทและบริบทของการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งสามารถนำไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ทำเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในทางที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม สรุปลงให้ชัดเจนคือ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติที่ว่าด้วยเรื่องการหลุดพ้นจากความเห็นแก่ตัว จนไปถึงการทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งมากกว่าทำเพื่อตนเอง ในความหมายนี้ สอดคล้องกับหลักธัมมิกสังคมนิยมของท่านพุทธทาส เป็นความหมายที่มีความเป็นอุดมคติของพุทธบริษัท โดยมีลักษณะเป็นสังคมนิยมเชิงพุทธ ซึ่งแตกต่างจากหลักสังคมนิยมแบบมาร์กซิสต์ หรือแบบอื่นใด โดยแนวคิดเรื่องธรรมาธิปไตยและธัมมิกสังคมนิยม นั้น มีความคล้ายคลึงกันคือ เป็นการอิงกับหลักพุทธธรรมในการจะพัฒนาความดีงามสูงสุด คือ มีเป้าหมายเพื่อหลุดพ้นจากความยึดมั่นถึงมั่นในตัวตน เพื่อนำไปสู่การเสียดสละเพื่อประโยชน์ของสังคมอย่างแท้จริง โดยสรุป ธัมมิกสังคมนิยมและธรรมาธิปไตยมีจุดร่วมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผ่านองค์ความรู้ในหลักพุทธธรรม ซึ่งสามารถกระจายอำนาจในรูปของนิติธรรม คือ กฎหมายที่รัฐกำหนดให้ประชาชนต้องปฏิบัติตามและวัฒนธรรม คือวิถีชีวิต ที่มีอำนาจของศีลธรรมเชิงพุทธ ปฏิบัติการอยู่ ที่สำคัญ คือ ธัมมิกสังคมนิยม มองปรากฏการณ์เชิงสังคม ในขณะที่ธรรมาธิปไตย มองเรื่องอำนาจของการเมืองเป็นหลัก แต่ทั้งสองต่างเชื่อมโยงด้วยการใช้ธรรมะเป็นสารัตถะสำคัญกล่าวคือ ทำเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในทางที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม คือ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติที่ว่าด้วยเรื่องการหลุดพ้นจากความเห็นแก่ตัว จนไปถึงการทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งมากกว่าทำเพื่อตนเอง ในความหมายนี้ สอดคล้องกับหลักธัมมิกสังคมนิยมของท่านพุทธทาส เป็นความหมายที่มีความเป็นอุดมคติของพุทธบริษัท โดยมีลักษณะเป็นสังคมนิยมเชิงพุทธ ซึ่งแตกต่างจากหลักสังคมนิยมแบบมาร์กซิสต์ หรือแบบอื่นใด โดยแนวคิดเรื่องธรรมาธิปไตยและธัมมิกสังคมนิยม นั้น มีความคล้ายคลึงกันคือ เป็นการอิงกับหลักพุทธธรรมในการจะพัฒนาความดีงามสูงสุด คือ มีเป้าหมายเพื่อหลุดพ้นจากความยึดมั่นถึงมั่นในตัวตน เพื่อนำไปสู่การเสียดสละเพื่อประโยชน์ของสังคมอย่างแท้จริง โดยสรุป ธัมมิกสังคมนิยมและธรรมาธิปไตย คือ อุดมคติ เพื่อประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม เพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักเดียวกันเพียงแต่ประยุกต์ใช้ในระดับปฏิบัติการ โดยมีปรัชญาของธัมมิกสังคมนิยมเป็นแนวทางหลัก (ปริชา เปี่ยมพงศ์สาน, 2560 น.186-187)

นอกจากนี้ ยังพบว่าสอดคล้องกับ ปรัชญา “สังคมนิยมเป็นระบบศีลธรรม ท่านพุทธทาสกล่าวว่า “สังคมนิยมเป็นศีลธรรมระดับหนึ่ง แต่ลึกซึ้งอย่างที่ไม่มีใครจะมองเห็นกัน ฉะนั้น การจัดระบบที่ทำให้สังคมส่วนใหญ่มีศีลธรรมดี จนเป็นปกติสุข ไม่วุ่นวายนั้นแหละ เรียกว่า สังคมนิยม

ซึ่งประกอบด้วยศีลธรรมยิ่งกว่าระบบใดๆ” เมื่อมีปรัชญาข้อนี้แล้วจะเห็นว่า ชัมมิกสังคมนิยมก็ดี ธรรมาธิปไตยก็ดี ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับระบบศีลธรรมอย่างแยกขาดกันไม่ได้ และระบบการเมืองที่มีศีลธรรมกำกับเท่านั้นจึงจะสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมและการทำเพื่อส่วนรวมได้อย่างแท้จริง ในข้อนี้มองได้เป็นเรื่องของระบบเศรษฐกิจ ในหลักธรรมาธิปไตย ที่ไม่ใช่แค่เรื่องปากท้องเท่านั้นแต่ครอบคลุมถึงเรื่องการบริโภค การผลิต การลงทุน การออมทรัพย์ การใช้จ่าย ซึ่งทุกองค์ประกอบต้องมีส่วนประกอบของศีลธรรม หรือเน้นธรรมนิยมนั่นเอง

“ชัมมิกสังคมนิยม คือ ต้องประกอบด้วยธรรม ความถูกต้องที่มีรากฐานอยู่บนความรัก ความเมตตาว่า ทุกคนเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยอย่างนี้เป็นชัมมิกสังคมนิยม” ปรัชญาข้อนี้ จะเห็นว่าถ้า การเมืองเชิงพุทธหรือ ธรรมาธิปไตย หรือชัมมิกสังคมนิยมนั้น มีความเมตตา คือ ความปรารถนาดีต่อกันโดยบริสุทธิ์ใจ ก็จะสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้อย่างแท้จริง กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความปรารถนาดีโดยสุจริตใจ เป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม

....การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีทั้งการประยุกต์ใช้อำนาจเชิงศีลธรรมกับเรื่องของระบบเศรษฐกิจ ในหลักธรรมาธิปไตย ที่ไม่ใช่แค่เรื่องปากท้องเท่านั้นแต่ครอบคลุมถึงเรื่องการบริโภค การผลิต การลงทุน การออมทรัพย์ การใช้จ่าย ซึ่งทุกองค์ประกอบต้องมีส่วนประกอบของศีลธรรม หรือเน้นธรรมนิยาม เช่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 นั่นเอง

ในส่วนของมิติทางเมืองการปกครองที่ต้องอิงอาศัยอำนาจ “ความรู้” ก็มีการศึกษาพบว่า ความรู้ ที่เน้นธรรมะ ในวิถีวัฒนธรรมจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสันติภาพได้ ดังนี้ “อำนาจ” ที่มีทั้งในมิติการเมืองและการปกครอง เช่นเดียวกับอำนาจของแนวคิดฟูโกต์ คือ ทุกอย่างอิงอาศัย “ความรู้” เป็นอำนาจ และกลายเป็นวาทกรรม อาจารย์มองว่า ปัญหาหนึ่ง ที่การเมืองเชิงพุทธ” (ดร.วรภัทร ภูเจริญ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2561)

“การจะทำให้ให้วาทกรรมเรื่อง ธรรมาธิปไตย หรือการเมืองเชิงพุทธ หรือการใช้หลักพุทธศาสนาเข้าไปสู่การเมืองให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องเริ่มจากประชาชน โดยประชาชนจะมุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนไม่ได้

ประชาชนมีธรรม ก็เกิดธรรมาธิปไตย คือรากฐานของประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ถ้ามีธรรมะ คือ มีความดี มีความซื่อสัตย์ รวมเรียกว่ามีศีลธรรมก็ได้ เป็นคำสากล คือ ทำให้ลดความเห็นแก่ตัว ไม่ว่าจะทำอะไร ประกอบอาชีพอะไร หรืออยู่ในวงการไหน ก็ต้องคำนึงถึง ผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล เกิดขึ้นภายหลังผลประโยชน์ของสังคม (ศรีวราห์ อิศสระ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

“..พุทธศาสนาที่เกี่ยวกับการเมืองมีสองด้าน ด้านแรกคือจิตวิญญาณ ด้านที่สองคือ วิทยาศาสตร์ ด้านจิตวิญญาณ เรารู้ว่าหลักที่พระพุทธองค์ทรงสอนพูดเรื่องการคลายความอยาก เพื่อความดับ เพื่อความสงบ เพื่อการตรัสรู้ เพื่อบรรลุนิพพาน แต่เราสามารถมองนิพพานอย่างที่ท่านพุทธทาสภิกขุมองนั่นคือ นิพพานคือความสงบเย็นถ้ามองแบบนี้เราก็ใช้ ‘นิพพาน’ กับสังคมการเมืองได้โดยตรง มองว่าปัญหาบ้านเมืองคือ ‘ทุกข์’ แล้วตั้งเป้าหมายที่การสิ้นทุกข์ของสังคม จุดหมายคือ ‘นิพพาน’ ของสังคม นั่นคือการสร้างสังคมที่เย็น ไม่ร้อนรื่อน ดังนั้นกระบวนการไปสู่สังคม ‘นิพพาน’ ก็คือกระบวนการทางพุทธนั่นเอง (วินทร์ เลียววาริณ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2561)

“พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงความหมายของการเมือง ว่าเป็นเรื่องที่ต้องด้วยธรรมะ เพื่อการจัดการโดยทำให้คนที่อยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก ๆ นั้น ได้อยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข ด้วยความสงบสุขอย่างแท้จริงนี่คือความหมายของคำว่าเมืองที่ถูกต้องและบริสุทธิ์แต่ถ้าความหมายของการเมืองมันเปลี่ยนเป็นไม่ถูกต้องการเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์ หรือเรื่องเกี่ยวกับประเทศชาติและสังคม แม้แต่ชุมชน หมู่บ้าน ครอบครัวของบุคคลแต่ละคนนั้น การเมืองเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะไม่รู้ไม่รับผิดชอบเพราะฉะนั้นพุทธบริษัทถือว่า โลกนี้มันมีประโยชน์แก่เราและเพราะเราได้เกิดมาบนโลกนี้เราจึงมีหน้าที่ที่จะต้องกตัญญูต่อโลกหรือสังคม มนุษย์มีหน้าที่ต้องช่วยให้โลกหรือสังคมดีขึ้นพุทธบริษัทจึงมีเหตุผลที่ทำให้ต้องสนใจในสิ่งที่เรียกว่า ”การเมือง” (สุพล โล่ห์ชิตกุล , การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2560)

“..ประชาธิปไตยเป็นเรื่องของ เสรีภาพที่แท้จริง เป็นเสรีภาพที่เกิดจากธรรมะ ถ้าเรามีเสรีภาพที่มีธรรม เราจะไม่ทำสิ่งที่ผิด ทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง ประชาธิปไตยที่มีธรรมาธิปไตยเป็นรากฐานตามทัศนะ และธรรมะก็คือ การฝึกฝนตนเอง เพื่อให้โอกาสใช้สติปัญญา

ความสามารถของตนออกมาใช้ในการร่วมปกครองให้สังคมนั้นดีงามและสันติสุข ดังนั้น การศึกษา หรือความรู้ทางธรรมะ จึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การเมือง เรื่องศีลธรรม คุณธรรม ประสบความสำเร็จ แม้แต่เรื่องความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงทั้ง ตัวบทกฎหมาย ที่ นักการเมืองฝ่ายนิติบัญญัติร่างและใช้ในประเทศก็ต้องมีความเป็นนิติธรรม เพราะประเทศ จะอยู่ไม่ได้โดยหากปราศจากความเป็นนิติรัฐ ” (บุบผาสวัสดิ์ รัชชตาตะนันท์ , การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 20 ธันวาคม 2561)

อำนาจทางศีลธรรมเชิงพุทธมีบทบาทและช่องทางในภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมของ การเมืองเชิงพุทธ ผ่านแนวคิดทางการเมืองพรรคประชาธิปไตย ที่เป็นระบบความสัมพันธ์ของความรู้ และอำนาจ โดยใช้วิธีวงศาวิทยา คือ ในการศึกษาและวิเคราะห์วาทกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่าน พรรคประชาธิปไตยด้วยวงศาวิทยาในครั้งนี้ มีฐานคิดที่เบื้องหลังในการมองความจริงที่เป็น ปรัชญาการค้นคว้าทางสังคมที่ดำรงอยู่และเกิดขึ้นนั้น ถูกสร้างขึ้นมา ไม่ใช่การหาความจริงจากการหา หลักฐานที่มองเห็นปรากฏอยู่อย่างที่เชื่อในหลักฐานเชิงประจักษ์ แต่เป็นกระบวนการวิเคราะห์และ เผยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง สัจจะ (Truth) ความรู้ (Knowledge) และอำนาจ (Power) โดยเฉพาะ สิ่งที่เรียกว่าอำนาจเชิงศีลธรรมของพุทธที่กระทำต่อปฏิบัติการในสถาบันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบัน พระมหากษัตริย์ สถาบันการศึกษา สื่อสารมวลชน สถาบันการเมืองการปกครอง โดยที่ความรู้และ สัจจะถูกผลิตสร้างขึ้นจากการต่อสู้ระหว่างและภายในสถาบัน สาขาวิชา (Field) และวินัย (Discipline) ซึ่งจะถูกนำมาเผยแพร่ในลักษณะของความเป็นสากล (Universal) และยั่งยืน (Eternal) นอกจากนี้ การศึกษาตามแนววงศาวิทยาเป็นการมองการเมืองเชิงพุทธในฐานะที่เป็นวาทกรรม ทางการปกครองอันเป็นการมองการเมืองในรูปแบบที่แตกต่างจากที่มีการนำเสนอกันว่ามีพัฒนาการ อย่างเป็นลำดับขั้นตอน แต่การมองแบบวงศาวิทยา มองว่าเป็นการช่วงชิงอำนาจเพื่อการสถาปนา การเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปไตยให้ออกมาในรูปแบบที่มีผู้มีอำนาจต้องการ เป็น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกัน

การวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) มีสาระสำคัญที่การพยายามศึกษาและ สืบค้นถึงกระบวนการและขั้นตอนลำดับเหตุการณ์และรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ในการสร้าง เอกลักษณ์และความหมายให้กับสรรพสิ่งที่ห่อหุ้มเราอยู่ในสังคมในรูปของวาทกรรมและภาคปฏิบัติ การของวาทกรรมว่าด้วยเรื่องนั้นๆว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีการแย่งชิงพื้นที่ทางความคิดอย่างไร มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคล สถาบัน สถานที่ เหตุการณ์อะไรบ้างและผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก การสร้าง รวมตลอดถึงการเก็บกด ปิดกั้นสิ่งต่างๆของวาทกรรมนั้นมีอะไรบ้าง เพื่อค้นหา

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมที่สิ่งนั้นดำรงอยู่แล้วและทำให้เราเห็นถึงการดิ้นไหล เปลี่ยนแปลงมากกว่าความเป็นเอกภาพที่แน่นอนตายตัว เมื่อรู้อย่างคร่าวๆ แล้วว่าสิ่งที่ต้องการพูดถึงคืออะไร ก็ต้องมาคู่ต่อไปว่ามีกฎเกณฑ์อะไรกำกับ การพูด การเขียน และการคิดในในเรื่องนั้น รวมถึงการวิเคราะห์ดูว่าสิ่งที่ว่านั้นมีหน้าที่อะไร มีบทบาทอย่างไรในสังคมกล่าวคือเป็นการศึกษาภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมนั้น ซึ่งจะช่วยให้เราเห็นเครือข่ายของสภาพสังคมที่วาทกรรมชุดนั้นดำรงอยู่อย่างละเอียด

6.5 การใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์ ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายนิติบัญญัติ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อำนาจนำของอำนาจเชิงศีลธรรมสถาบันนิติบัญญัติหรือรัฐสภา อำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์ ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายนิติบัญญัติ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พรรคประชาธิปัตย์เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สมาชิกรัฐสภาคือบุคคลที่ได้รับเลือกจากประชาชน ผ่านการเลือกตั้งหรือโดยการแต่งตั้งจากประมุขของรัฐ ให้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในการตรากฎหมายเพื่อใช้ในการบริหารประเทศ และปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นแก่สังคม ซึ่งประชาชนย่อมใช้อำนาจของตนผ่านตัวแทนของพวกเขา ดังนั้นการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะการตรากฎหมายที่ไปบังคับใช้กับประชาชนหรือกำกับทิศทางการทำงานของรัฐบาลให้สอดคล้องกับที่ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาไว้ และที่สำคัญคือ การใช้อำนาจในนามประชาชนนั้นต้องสอดคล้องอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์ ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กล่าวคือ อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัตินั้นต้องมีความชอบธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ประชาชนอย่างแท้จริง

โดยเฉพาะสมาชิกผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งและได้รับความไว้วางใจจากประชาชน โดยตรง และที่สำคัญ เป็นภาพสะท้อนความเป็นตัวแทนของประชาชน กล่าวคือ ถ้าสมาชิกผู้แทนราษฎรประพฤตินอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความศึกษาหาความรู้ และพัฒนาตนเองให้อยู่ในกรอบของศีล 5 ไม่ประพฤติสิ่งที่ไม่ดีทั้งในและนอกสภา โดยเฉพาะการสื่อสารใน

การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ต้องพูดความจริง มีสัจจะ เมื่อรับปากสิ่งใดกับประชาชนแล้วย่อมต้องทำตามให้ได้ หรือการพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ ไม่ก้าวร้าวหยาบคาย ส่อเสียด หรือทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสีย แต่มุ่งที่จะสื่อสารความจริงเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน ดังนั้น การกำกับดูแลมาตรฐานทางจริยธรรม คุณธรรม กระทั่งศีลธรรม ทั้งจากสมาชิกผู้แทนราษฎรด้วยกันเอง ผ่านกลไกของกฎระเบียบข้อบังคับของสภา หรือกรรมการ แม้กระทั่งการใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ผ่านสื่อมวลชนหรือใช้อำนาจโดยตรงในการร้องเรียน ร้องทุกข์กล่าวโทษ หรือเข้าชื่อกันถอดถอนสมาชิกผู้แทนราษฎรผู้นั้น ได้ โดยการที่ ประชาชนได้เลือกและมอบอำนาจให้แก่บุคคลที่ตนเองไว้วางใจให้เข้าไปทำหน้าที่แทน ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ในการตรวจสอบและกำกับดูแลพฤติกรรมของสมาชิกผู้แทนราษฎรที่ตนได้เลือกไปแล้ว สิ่งเหล่านี้ ถือเป็นกลไกสำคัญของการสร้างอำนาจเชิงศีลธรรมในการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปไตยทั้งสิ้น

ส่วนวุฒิสภานั้นในประเทศไทยถือว่ามีความสำคัญมากและมีความเกี่ยวโยงกับกลไกของอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 สมาชิกวุฒิสภามาจากการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาเป็นตัวแทนของประชาชนเหมือนกัน ได้กำหนดให้จำนวนและที่มาของวุฒิสภาไว้สองช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามบทเฉพาะกาลที่กำหนดให้วุฒิสภามีจำนวน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ถวายคำแนะนำโดยมาจากการดำเนินการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาของคณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 50 คน และมาจากการคัดเลือกของคณะกรรมการสรรหาสมาชิก วุฒิสภาจำนวน 194 คน รวมกับผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการ ทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ส่วนในช่วงที่ 2 คือ เมื่อพ้นระยะเวลา 5 ปีนับแต่วันที่มิพระบรมราชโองการแต่งตั้งดังกล่าวแล้วให้วุฒิสภามีจำนวน 200 คน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกันหรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่างๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สำหรับการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ออกจากตำแหน่งนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ได้กำหนดให้มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ออกจากตำแหน่ง แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งอำนาจและหน้าที่เช่นเดิมหลายประการ อาทิ การให้ความเห็นชอบผู้ดำรงตำแหน่งตุลา

การศาลรัฐธรรมนูญ การให้ความเห็นชอบกรรมการการเลือกตั้ง การให้ความเห็นชอบผู้ตรวจการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การให้ความเห็นชอบ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือมีสิทธิเข้าชื่อขอเปิด อภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติในวุฒิสภา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการ กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับวุฒิสภาที่ แตกต่างจากบทถาวรไว้หลายประการด้วยกัน ดังนี้ 1. จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ในวาระเริ่มแรก ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ตามที่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติถวายคำแนะนำ กล่าวคือ ในวาระเริ่มแรกจะเป็นวุฒิสภาชุดแรก ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ซึ่งมีกำหนดอายุ 5 ปีนับแต่วันที่ มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง 2. ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภาชุดแรกนี้มาจากการสรรหาและแต่งตั้งโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการ โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้มีจำนวน 200 คน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยมาจากการเลือกกันเองของ บุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์อาชีพ ลักษณะหรือประโยชน์ร่วมกันหรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่างๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิ สมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ และให้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้แล้วเสร็จก่อนวันที่มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

การคัดเลือกสมาชิกวุฒิสภาโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติจำนวน 250 คน ดังนี้ 1. คณะรักษาความสงบแห่งชาติคัดเลือกผู้ได้ รับเลือกจากบัญชีรายชื่อ ที่ได้รับ จากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ได้จำนวน 50 คน และคัดเลือกรายชื่อสำรอง จำนวน 50 คน โดยการ คัดเลือกดังกล่าวให้คำนึงถึงบุคคลจากกลุ่มต่าง ๆ อย่างทั่วถึง 2. คณะรักษาความสงบแห่งชาติคัดเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อที่ได้รับการสรรหา จากคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาให้ได้จำนวน 194 คน และคัดเลือกรายชื่อสำรองจากบัญชีรายชื่อที่ได้รับการสรรหาจำนวน 50 คน 3. ผู้ดำรงตำแหน่ง 6 ตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ 4. ให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ นำรายชื่อบุคคลซึ่งได้รับการคัดเลือกจำนวน 250 คน ขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป และให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ที่มาของอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยเฉพาะสมาชิกวุฒิสภานั้นยึดโยงกับกลไกของทั้งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. โดยมีกลไกการเมืองที่ใช้อำนาจเชิงศีลธรรมเป็นอำนาจหลัก เพื่อคัดสรรคัดกรองคนที่มีความรู้ความสามารถ ไม่มีความประพฤติที่ไม่ดี แต่ในขณะเดียวกันการมองอำนาจศีลธรรมในกระบวนการทัศน์ของผู้มีอำนาจกับประชาชนก็มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ในด้านที่มีของอำนาจประชาชนมองว่าการเลือกตั้งเป็นการมอบอำนาจเชิงศีลธรรมให้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และได้รับการคัดสรรจากประชาชนว่าเป็นผู้ที่ทำคุณงามความดี ทำคุณประโยชน์ให้กับประชาชน ได้มีการช่วยเหลืออุปถัมภ์ประชาชนในพื้นที่ หรือมีความดีเป็นที่ประจักษ์และได้รับฉันทานุมัติให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยยึดโยงกับประชาชน แต่ในส่วนของผู้ใช้อำนาจทางศีลธรรมอีกด้านหนึ่ง มองว่าการตรวจสอบถ่วงดุล ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือนักการเมืองจำเป็นต้องใช้อำนาจศีลธรรมที่เข้มข้นกว่า และไม่มีควมจำเป็นต้องยึดโยงกับประชาชน เพราะเป็นการตรวจสอบถ่วงดุล สำคัญที่เป้าหมายในการยกระดับให้ประเทศไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และทำให้บ้านเมืองมีความสงบสุขเรียบร้อย มีเสถียรภาพและลดปัญหาความขัดแย้งได้ในที่สุด

ทั้งสองแนวคิดในเรื่องการใช้อำนาจเชิงศีลธรรมผ่านพรรคประชาธิปัตย์นี้ ถ้ามองด้วยกระบวนการของการปฏิบัติการของวาทกรรมก็จะพบว่า มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองเชิงพุทธอย่างมีนัยสำคัญทั้งคู่ ด้านหนึ่งมองว่า อำนาจในระบอบประชาธิปไตยต้องมาจากประชาชน อีกด้านมองว่า แม้ว่าจะมิได้มาจากประชาชนโดยตรงแต่ก็มุ่งทำประโยชน์เพื่อประชาชนเป็นหลักใหญ่ และมองเรื่องการแก้ปัญหาคความเสียหายโอกาสทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมท่ามกลางสังคมที่ขัดแย้งกันมานานนับสิบปี เพราะการอ้างถึงอำนาจที่ได้มาจากประชาชนแล้วมิได้ใช้อำนาจนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยแท้จริง แต่กลับใช้อำนาจนั้นเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง จนกลายเป็นปัญหาทางการเมืองที่ฝังรากลึกในสังคมไทยจนเสมือนว่ามีอาจแก้ปัญหาก็ได้ด้วยระบบการเมืองแบบเดิมได้อีก จึงมีความจำเป็นต้องออกแบบรัฐธรรมนูญ รูปแบบการได้มาของผู้มีอำนาจและการใช้อำนาจเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาคความขัดแย้งและวังวนของวัฏจักรความขัดแย้งทางการเมืองแบบเดิมๆ ให้ได้

ดังนั้น การปฏิบัติการของวาทกรรมนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์จึงมิได้ขึ้นกับที่มาของอำนาจเพียงอย่างเดียวแต่อยู่ที่กระบวนการและเป้าหมายของการใช้อำนาจด้วยว่า ที่สุดแล้วผู้มีตำแหน่งทางการเมืองได้ใช้อำนาจนั้นไปในทางใด ประชาชนและประเทศชาติได้ประโยชน์อย่างไรบ้างจากอำนาจนั้นนั่นเอง

หากวิเคราะห์ความรู้ทางนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธที่เกิดขึ้นตามแนวทางของวาทกรรมแล้ว สามารถพิจารณาได้เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือความรู้ในฐานะที่เป็นตัวการทำให้เกิดการสร้างหรือสถาปนาวัดกรรมการเมืองเชิงผ่านพุทธพรรคประชาธิปไตยขึ้นมาที่เป็นเรื่องของการเมืองทั่วไปในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นการสร้างความรู้ขึ้นมาชุดหนึ่ง เช่น การกำหนดว่าการปกครองประเทศต้องประกอบด้วยระบบการถ่วงดุลอำนาจของ ฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการหรือต้องมีรูปแบบ การมีส่วนร่วมของประชาชน ผ่านการเลือกตั้ง หรือการตรวจสอบจากภาคประชาชนหรือองค์กรอิสระซึ่งเป็นความรู้ที่มีการสร้างความหมายสร้างความสำคัญสร้างความเป็นของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธขึ้นมาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความรู้สำหรับการพิจารณา ความรู้

ในส่วนที่สอง คือ ความรู้ที่เป็นเรื่องเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปไตยซึ่งเป็นส่วนประกอบภายในที่ถูกกำหนดมาจากความรู้ในส่วนแรกอันเป็นความรู้ชุดใหญ่ที่มีพลังอำนาจ ดังนั้น การมองในแนวนี้จะทำให้มองเห็นถึงที่มาของชุดความรู้ทางการเมืองการปกครองประเทศที่รับมาจากประเทศตะวันตกตามแบบอย่างของฝรั่งเศส อังกฤษและสหรัฐอเมริกาเกิดเป็นรูปแบบและลักษณะการรวมศูนย์กับอำนาจการเมืองการปกครองส่วนกลาง ดังนั้น การศึกษาความรู้ในรูปแบบที่เป็นวาทกรรมนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปไตยจึงต้องศึกษาว่า อะไรเป็นผู้สร้างความรู้ชุดนี้ เช่น สถาบันการศึกษา นักวิชาการ พระภิกษุสงฆ์และขณะที่สร้างความรู้นั้นอยู่ภายใต้บริบทใดสมัยใด สารของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้างความรู้ที่เข้าไปจัดระเบียบเรื่องอะไรบ้างเพื่อให้ใครได้ใช้ความรู้หรือใครคือผู้รับหรือถูกกระทำจากความรู้ที่มองนี้จะช่วยในการลงไปศึกษาจริงว่าการศึกษจะต้องพิจารณาในเรื่องต่างๆแล้วจึงวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบของคำถามการวิจัยในเรื่องต่างๆต่อไปจากความรู้เพื่อการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยจนถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปไตยที่ถูกสร้างขึ้นในรูปแบบที่แตกต่างกันในแต่ละสมัยและเข้ามาจัดระเบียบให้เกิดการ

ดำเนินการต่างๆขึ้นทางการปกครองที่ผ่านมา ความรู้หลักที่ทำให้เกิดอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นศาสนิกชนที่ดีและเป็นพลเมืองที่ดีรวมทั้งเป็นพสกนิกรที่ดีของพระมหากษัตริย์ เพราะพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ เป็นศูนย์กลางของอำนาจแห่งคุณงามความดี ความเสียสละ ความเป็นศูนย์กลางแห่งจิตใจผ่านการนำหลักธรรม เช่น ทศพิธราชธรรมมาปกครองอาณาประชาราษฎร์ ความรู้การเมืองชุดนี้จึงมีฐานคิดในการมองความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมี

ศูนย์กลางแห่งอำนาจแล้วจึงส่งผ่านอำนาจต่างๆของประชาชน ไปในกระบวนการทางการเมือง เพราะความสำคัญทางการเมืองตามคติโบราณอยู่ที่พลเมืองไม่ใช่อาณาเขต (อกิน ระพีพัฒน์, ม.ร.ว. และคณะ. (2518: 67) กล่าวคือ จำนวนคนที่มีความสำคัญต่อรัฐในสมัยนั้นมาก เห็นได้จากอดีตที่มีการกำหนดเกณฑ์ให้ขุนนางมีบรรดาศักดิ์ชั้นยศ ต้องคุมคนให้อยู่ภายใต้อำนาจเป็นจำนวนเท่าไร และความรู้ที่นำเสนอกันในสมัยก่อนว่ารัฐใช้อำนาจการปกครองด้วยศีลธรรมเชิงพุทธเข้าไปแทรกแซงไปประชาชน เพื่อให้ประชาชนอยู่ในศีลธรรมที่ดีมากขึ้น เป็นเจตจำนงของผู้นำทางการเมืองในสมัยก่อนที่มุ่งใช้อำนาจกับความมีศีลธรรมไปที่ประชาชนเป็นหลัก (ไชย ฌ พล, 2539 :82-83 และอมร รักษาสัตย์, 2544: 39-40)

แม้แต่การสถาปนาความรู้เพื่อการเมืองการปกครองที่อยู่เบื้องหลังสังคมเสรีประชาธิปไตย ที่มีอุดมการณ์ความเป็นประชาธิปไตยซึ่งเน้นคุณค่าของความเท่าเทียมกัน ให้เป็นความรู้ในเรื่องศีลธรรม จนเกิดเป็นความจริงขึ้นมาชุดหนึ่งที่ผู้คนในสังคมยอมรับและเชื่อถือให้กลายเป็นวาทกรรมหลักเหนือวาทกรรมการเมืองในลักษณะอื่นและการปกครองที่ผ่านมา มีการทุ่มเทงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรในสายการเมืองและข้าราชการให้มีศีลธรรมอันดี เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ใช้ร่วมกัน คือ การสร้างพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ไปจนถึงระดับชาติให้มีความเข้มแข็งทางศีลธรรม การสร้างความเข้มแข็งในลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นการแก้ปัญหาข้อจำกัดของรัฐที่มีภาพความไม่โปร่งใส ความขัดแย้งและการทุจริต คอร์รัปชัน

ชุดความรู้ทางการเมืองการปกครองที่มีความเป็นเสรีนิยมใหม่ จึงเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจทางการเมืองการปกครอง (Governmental) โดยความรับผิดชอบของสถาบันการปกครองที่มีการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประชาชน การมีกฎหมาย (Legal) ที่ผ่านความเห็นชอบของประชาชน ที่ถือเป็นสัญญาประชาคมร่วมกันและการมีเศรษฐกิจ (Economic) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ปล่อยให้ประชาชนมีอิสระเสรีในการประกอบอาชีพจนกลายเป็นความจริงทางการเมืองการปกครองที่สร้างรูปแบบใหม่ของความรู้ สร้างข้อคิดเห็นและแนวคิดใหม่ที่กระจายไปสู่การปกครอง ที่มีการครอบงำใหม่ของการควบคุมดูแล และการเข้าไปแทรกแซง (Lemke.2007, pp. 197) เกิดเป็นระบอบความจริง (Regime of Truth) ของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์ ที่มีทั้งตัวความรู้และการอ้างเหตุผลของรัฐควบคู่กันไป

การทำให้นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์จักอยู่ได้อย่างต่อเนื่องนั้น ต้องมีการสร้างความรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยต้องมีการขยายสิทธิการปกครองในรูปแบบต่างๆของการควบคุมดูแลตนเอง (Self-Regulation) ที่ยอมให้แต่ละ

บุคคลสามารถที่จะก่อรูปเรือนร่างและความคิดของตนเองได้ (Danaher, Schirato and Webb, 2000, pp. xv) ซึ่งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการใช้อำนาจเพื่อปกครองประชาชน ด้วยการทำให้ดูเหมือนว่าประชาชนที่เป็นพลเมืองของรัฐนั้นสามารถที่จะปกครองตนเอง (Self Government) ได้ สามารถที่จะกำหนดอะไรได้เองบ้าง ซึ่งทำให้ภาคเอกชน (Private) ภาคประชาสังคม (Civil Society) ภาคสาธารณะ (Public) ได้เข้ามาดูแลควบคุมสังคมของตนเองให้อยู่กันอย่างสงบสุขด้วยศีลธรรมอันดี ซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ความรู้ทางการเมืองการปกครองและการก่อรูปของสนามภาคปฏิบัติการในกระบวนการสร้างให้ประชาชนเป็นองค์ประธานผู้กระทำ (The Subjects) ให้เกิดการดูแลและควบคุมของการเมืองที่ดีที่สุดคือ ประชาชนควบคุมดูแลตนเอง (Self Surveillance) ของประชาชนกันเองเพื่อเชื่อมไปสู่รูปแบบต่างๆ ในทิศทางเป้าหมายของกฎเกณฑ์ทางการเมือง

ดังนั้น ด้วยวิธีวิทยาต่างๆ ในการสร้างความรู้จึงเป็นการต่อยอดและผลิตซ้ำการดำรงอยู่ของสรรพสิ่งและสังคม แทนที่จะช่วยให้พบทางออกในการแก้ปัญหาเรื่องการไม่มีศีลธรรม แต่แท้จริงแล้วความรู้เกิดจากเจตจำนงบางประการ เพื่อที่จะจัดระเบียบสรรพสิ่งให้เป็นไปทิศทางที่มีเป้าหมาย ซึ่งถูกกำหนดไว้แล้ว (อ้างถึงในนภากาศ หะวานนท์, 2544 น.188) ความรู้เพื่อการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้ปราศจากซึ่งวาระทางการเมืองการปกครอง (Political Agenda) แฝงอยู่ มีการนำความรู้ทางการเมืองการปกครองไปใช้ในทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมายของรัฐ 2 ประการคือ ประการแรกเพื่อให้เกิดพฤติกรรมของประชาชนตามที่ถูกกำหนดโดยกฎเกณฑ์เกิดความดีงามของประชาชนแต่ละคน แต่ในเวลาเดียวกันก็หมายถึงความดีงามของรัฐด้วย ประการที่สอง เพื่อการดูแลตัวเองของประชาชน ให้มีความสุข และมีศีลธรรมที่ดี มีความสงบสุขที่เกิดจากการปฏิบัติดี รวมถึงการได้ปกครองตนเองตามหลักศีลธรรมที่ตนนับถือศรัทธา ซึ่งเป็นผลดี ที่จะย้อนกลับไปสู่การจัดระเบียบของรัฐให้เกิดความสงบสุขเรียบร้อย ซึ่งถือว่าการสร้างความรู้ที่ให้เทคนิคต่างๆ ของความเป็นตนเองรวมเข้าไปอยู่ในโครงสร้างของการบังคับ จัดการและการครอบงำโดยไม่รู้ตัว ถือว่าเป็นการใช้อำนาจผ่านความรู้ ชุดที่ทำให้เกิดความจริงของการเมืองการปกครองที่มีศีลธรรมขึ้นมาแล้ว

อย่างไรก็ตามด้วยอำนาจของความรู้ นั้น มิได้ครอบงำเพียงแต่ประชาชนให้กลายเป็นพลเมืองหรือผู้อยู่ใต้ปกครองเท่านั้น แม้กระทั่งข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมือง ผู้นำทางการเมือง ก็ล้วนถูกกระทำด้วยอำนาจของความรู้ทางวัฒนธรรมการเมืองเชิงพุทธทั้งสิ้น กล่าวคือประชาชนทั่วไปหากต้องการที่จะเข้ามาเป็นนักการเมือง ต้องผ่านการเลือกตั้งและต้องมีคุณสมบัติที่ถูกต้องตามที่กำหนด รวมทั้งเป็นคนดีมีศีลธรรม ไม่เคยมีประวัติต่างพร้อย ยิ่งถ้าเป็นคนที่อยู่ใน

ศีลธรรมและสามารถทำให้ประชาชนมั่นใจได้ว่าเป็นคนดีมีศีลธรรมจริงๆ ก็ยังมีแนวโน้มได้รับการเลือกตั้งได้มากกว่า สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นพลังของอำนาจความรู้ที่กระทำรุนแรงต่อประชาชนและผู้ปกครอง รวมถึงที่อยู่สังคมการเมือง ทำให้กลายเป็นบุคคลที่มีเกียรติ มีบารมี มีความน่าเคารพยำเกรง น่าภาคภูมิใจ ฯลฯ จึงเป็นการกระทำของอำนาจความรู้ที่แบบยลที่มีต่อผู้อยู่การเมืองการปกครอง แล้วให้ไปกระทำต่อประชาชนเช่นกัน เพราะฉะนั้นทุกฝ่ายทั้งฝ่ายการเมือง รัฐและประชาชนล้วนอยู่ภายใต้อำนาจของความรู้ที่จัดกระทำอยู่เบื้องหลังทั้งหมด ทุกฝ่ายถูกทำให้กลายเป็นองค์ประธานผู้กระทำได้ด้วยตนเองไปหมดด้วยพลังอำนาจของศีลธรรมเชิงพุทธ ถือเป็นเจตจำนงแห่งความรู้ทางการเมืองเชิงพุทธ จึงสร้างกระบวนการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดที่เป็นศีลธรรมของการเมือง และความรู้ที่ว่านี้ยังสนับสนุนเหตุผลที่การเมืองใช้อ้างอย่างมีความแบบยล และเพื่อนำไปสู่สังคมที่สงบสุข

ประชาชนอยู่ด้วยความสงบสุข มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จนกลายเป็นการยกระดับให้เป็นนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธที่พรรคประชาธิปัตย์ให้ความสำคัญอยู่ในเรื่อร่างอัตลักษณ์ของสมาชิกที่ยอมรับและสมทานเรื่องของศีลธรรมเชิงพุทธสู่การปฏิบัติให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการเมืองการปกครองของไทย

6.6 การใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านฝ่ายตุลาการในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ในฐานะอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยกับความสัมพันธ์ผ่านศีลธรรมเชิงพุทธ

ในส่วนของการใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธของเสาศตุลาการนั้น เป็นความสัมพันธ์โดยตรงกับอำนาจทางการเมือง ที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และประชาชน กล่าวคือ อำนาจของฝ่ายตุลาการในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนในนามของพระมหากษัตริย์ โดยสิ่งที่แสดงถึงปฏิบัติการของอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ คือ ในด้านบนของเอกสารที่เป็นคำพิพากษาหรือการตัดสินคดีของบรรดาผู้พิพากษาหรือตุลาการ มีคำว่า “ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์” ด้านบนคำพิพากษาเสมอซึ่งเป็นการบัญญัติให้องค์คณะผู้พิพากษาเป็น “ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ” เหมือนกระบวนการตราพระราชบัญญัติที่ต้องมีผู้สนองพระบรมราชโองการ จึงทำให้การตัดสินคดีความต่างๆตามกระบวนการยุติธรรมเป็นการใช้อำนาจเชิงศีลธรรม “ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” และเป็นการใช้อำนาจเชิงศีลธรรมแทนพระองค์ขององค์กรตุลาการได้มีความ

เกี่ยวพันยึดโยงกับการใช้อำนาจของพระมหากษัตริย์และอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย ที่เกิดจาก หลักการของนิติธรรมซึ่งเป็นหนึ่งในการปฏิบัติกรของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธนั่นเอง โดยรัฐธรรมนูญเคยมีการบัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” สะท้อนให้เห็นรูปแบบและเนื้อหาของอำนาจขององค์กรตุลาการให้สอดคล้องกับหลัก “ความเป็นราชอาณาจักร” และหลัก “ประชาธิปไตย” ที่มีการแบ่งแยกอำนาจ ภายใต้ความเป็นอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ เพื่อแสดงให้เห็นว่าศาลในฐานะองค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการอันเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจอธิปไตย ได้ใช้อำนาจโดยตรงด้วยตนเองและกระทำในนามสถาบันพระมหากษัตริย์ คู่เคียงกันกับองค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ หรืออำนาจบริหารนั่นเอง

นอกจากนี้ การตัดสินคดี คือ การใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของศาล “ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” ทำให้คำพิพากษาที่มีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่สุด โดยทำให้วาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ปรากฏรูปธรรมผ่านกระบวนการสถาปนानิติธรรมในองค์กรตุลาการในองค์คำพหุของนิติรัฐ มีลักษณะสำคัญประการหนึ่ง คือ คำพิพากษาขององค์กรตุลาการต้องเป็นที่ยุติ (Res Judicata) ทำให้คำพิพากษาก็มีค่าบังคับ (Autorit de la Chose Juge) และเป็นที่ยุติ (Res Judicata) อยู่แล้ว โดยเฉพาะการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ ไปใช้ในบริบทของอำนาจฝ่ายตุลาการในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ถือว่าอำนาจศีลธรรมมอบความยุติธรรม ให้กับประชาชน กล่าวนัยหนึ่ง คืออำนาจตุลาการ ก็ได้ถ่ายทอดมายังศาลผ่านความเป็นนิติธรรมโดยการกำหนดให้ผู้พิพากษาตัดสิน “ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” เป็นการสร้างจุดเชื่อมโยงขององค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการให้สัมพันธ์กับพระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของรัฐซึ่งราชอาณาจักรในระบอบประชาธิปไตย กำหนดให้เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในนามการใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ เช่นเดียวกับกับการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร เข้ากับพระมหากษัตริย์ โดยผ่านเทคนิคการลงพระปรมาภิไธยและการสนองพระบรมราชโองการนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป พระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจนำซึ่งเป็นอำนาจของศีลธรรมเชิงพุทธผ่านสถาบันตุลาการเพื่อรักษาไว้ซึ่งความถูกต้องชอบธรรมและการกระทำอันก่อให้เกิดการยอมรับพระราชอำนาจในการตัดสินในกระบวนการยุติธรรมนั่นเอง

ดังนั้น การใช้อำนาจวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธที่ส่งผลต่อบทบาทต่อการกำหนดบทบาทผู้นำทางการเมือง ควรเป็นผู้นำที่มีศีลธรรม มีศีล 5 เป็นหลักชีวิต ซึ่งเป็นการไม่เบียดเบียนในทุก ระดับ ไม่ทุจริตคดโกง ไม่กล่าววาจาให้ร้าย โป้ปด เป็นต้น ตลอดจนการกำหนดบทบาทนำของผู้นำทางการเมืองเกี่ยวข้องกับหรือเชื่อมโยงกับการใช้พุทธศาสนาในรูปแบบของไตรสิกขา เช่น ต้องมีลักษณะของการเข้าใจและปฏิบัติธรรมะให้เกิดสัมฤทธิ์ผล โดยเฉพาะหากเกิดปัญหาความขัดแย้งสามารถนำหลักธรรมมาแก้ปัญหาโดยไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งอำนาจของความรู้ ความเข้าใจทางศีลธรรมเชิงพุทธมีบทบาท คือ ทำให้ที่บุคคล หรือระบบที่เป็นอำนาจนำทางการเมืองควรมีคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ เป็นต้น คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนศีลธรรมเชิงพุทธ เป็นสาเหตุให้มีการใช้อำนาจทางศีลธรรมเชิงพุทธเป็นเครื่องมือ หรือช่องทางในภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมของการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ในแนวทางประชาธิปไตย ที่เป็นระบบความสัมพันธ์ของความรู้และอำนาจโดยใช้วิธีวงศาวิทยา โดยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมสากล ไม่จำเป็นต้องจำกัดว่าเป็นคุณธรรมแบบพุทธ หรือปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาก็ได้

6.7 ภาคปฏิบัติการของการปกครองชีวญาณ (Governmentality) กับอำนาจเชิงศีลธรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การสร้างความรู้ทางการเมืองการปกครอง เพื่อให้เป็นความจริงที่ระบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากเทคนิควิทยาการของการใช้อำนาจโดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องการปกครองชีวญาณ (Governmentality) ซึ่งจะเป็นกระบวนการถอดรหัสของตัวอำนาจ ความรู้ ความจริง/สัจจะและกระบวนการสร้างความจริง ของอำนาจเชิงศีลธรรมในนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ ที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะนำแนวคิดนี้มาใช้ในการวิพากษ์และวิเคราะห์ การใช้อำนาจนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์ที่มีการอ้างเหตุผลและการใช้ศิลปะการใช้อำนาจการปกครองของรัฐเข้ามาศึกษาการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์ ว่ามี หลัก “ไตรสิกขา” ศีล สมาธิ ปัญญา ที่ประกอบด้วยความรู้ทางการเมืองการปกครอง สถาบันและกฎระเบียบทางปกครอง ทั้งในเชิงพฤติกรรม เจตจำนง และสติปัญญาหรือเรียกว่าเป็น นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ ที่ทำให้ประชาชนสยบยอม เป็นผู้วางใจเชื่อฟังและปฏิบัติตามด้วยอำนาจเชิงศีลธรรมการเมืองเชิงพุทธที่ปฏิบัติการของวาทกรรมในบริบท

ของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การวิเคราะห์ที่ตัวบท (Text) นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์ตั้งแต่สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองที่ตัวบทชัดเจนทำให้สามารถนำการศึกษาวิเคราะห์ที่ได้ถึงการใช้อำนาจ เพื่อสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมือง จนปัจจุบันมีความเป็นเสรีประชาธิปไตยในทางการเมือง โดยจัดตั้งรูปแบบการคานอำนาจแนวคิดที่สำคัญของฟูโกต์ เป็นแนวคิดในเรื่องอำนาจและความรู้ ทั้งนี้ ฟูโกต์กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจและความรู้นั้นทำงานอยู่ภายใต้สิ่งที่เรียกว่า “การก่อรูปของวาทกรรม” (Discursive Formation) ทั้งนี้ ฟูโกต์ อธิบายว่าคนทุกคน ทุกกลุ่มเกี่ยวข้องกับอำนาจทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้อำนาจก็เป็นผู้ที่ถูกใช้อำนาจเสียเอง อำนาจอาจจะทำหน้าที่ในการเก็บกดบางอย่างไว้ แล้วทำหน้าที่ในการสร้างบางอย่างขึ้นมาใหม่ ในที่นี้ย่อมหมายถึงพฤติกรรมที่ไม่ดีของนักการเมืองในช่วงแรกๆก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่ง มีอำนาจ หรือต้องเผชิญความกดดันในกรณีที่ถูกตรวจสอบจากกลไกของรัฐสภาและประชาชน ทำให้เผยความจริงของสิ่งที่ถูกอำนาจเข้าไปจัดการทำให้แสดงออกถึงสิ่งสำคัญที่อาจสร้างความจริง ความรู้และอัตลักษณ์ของนักการเมืองแต่ละคนออกมา

ประชาชนจำนวนหนึ่งอาจเชื่อว่าสิ่งที่คนมีอำนาจพูดจึงเป็นความจริงเสมอ อำนาจเป็นตัวเสริมความรู้ ถ้ามีอำนาจก็มีความรู้ อำนาจเป็นตัวบอกว่าอะไรคือความรู้ และในทางกลับกันความรู้คืออำนาจ มีความรู้ก็มีอำนาจ แล้วถ้ามีความรู้ก็จะนำไปสู่อำนาจ ดังนั้น ความจริงต่างๆทุกวันนี้จึงเป็นความจริงที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาโดยอำนาจ อีกทั้งอำนาจเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาก็อาศัยความรู้ต่างๆ ที่สอดคล้องกันตามแนวคิดของฟูโกต์นี้เองสถาปนาขึ้นมาและใช้เป็นเครื่องมือในการทำให้เกิดเรือนร่างที่วอนอนสอนง่ายของชาวพุทธ ที่มีความเคารพนับไหวผู้ที่มีคุณธรรมสูงกว่า โดยการตีความคุณธรรมแต่ละคนในทางการเมืองย่อมไม่เหมือนกันด้วย ดังนั้น อำนาจของการปกครองผ่านนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์เป็นอำนาจของความรู้ที่สะท้อนในหลักพุทธธรรม นิติธรรมและวัฒนธรรม ด้วยการนำอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การวิเคราะห์วาทกรรมนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์เป็นการมองการนำอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธไปใช้ในบริบทของอำนาจ

ทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติของพรรคประชาธิปัตย์ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น ในส่วนที่ว่าวาทกรรมเป็นมากกว่าภาษานั้น พบว่าเนื่องจากวาทกรรมมีภาคปฏิบัติจริงของวาทกรรม (Discursive Practices) ซึ่งนี่ภาคปฏิบัติจริงของวาทกรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ รวมไปถึงจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ คุณค่าต่างๆ ในสังคมรวมไปถึงอุดมการณ์ ซึ่งในการค้นพบครั้งนี้ คือ พบว่า ความรู้ทางพุทธธรรม มีผลต่อการขับเคลื่อนความเป็นนิติธรรมของสังคมไทย และที่มีผลต่อวิถีชีวิตเชิงวัฒนธรรมของสังคมไทย โดยใช้ภาษาและระบบของภาษา เพื่อให้เข้าถึงความรู้ของสรรพสิ่งต่างๆ ที่เกิดมาภายใต้กฎเกณฑ์หนึ่งชุด ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน กฎเกณฑ์นี้จะเป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงหรือการเลือนหายไปของสรรพสิ่ง ซึ่งหมายความว่าวาทกรรมจะอยู่ควบคู่ไปกับสรรพสิ่งต่างๆ ที่สังคมสร้างขึ้น โดยเฉพาะกฎเกณฑ์ทางอำนาจทางศีลธรรมที่แทรกซึมปฏิบัติการอยู่ในทุกสถาบันทางสังคม อาจกล่าวให้ชัดเจนขึ้นได้ว่า วาทกรรมนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธเป็นตัวสร้างหรือกำหนดเอกลักษณ์ของคนในสังคมขณะเดียวกันวาทกรรมชุดดังกล่าวจะเป็นตัวเก็บกด บดบังและปิดกั้นไม่ให้สิ่งที่แตกต่างไปจากเอกลักษณ์และความหมายที่วาทกรรมนั้นสร้างขึ้นได้ปรากฏขึ้น (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอบาร, 2540) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษดาวรรณ หงส์ลดาธรมภ์และจันทิมา เอี่ยมานนท์ (2549) ได้กล่าวว่า มนุษย์ไม่สามารถอยู่รอดได้โดยไม่มีภาษา ดังนั้น ภาษาจึงถือเป็นสิ่งที่หล่อหลอมมนุษย์ไว้ด้วยกันให้เป็นสังคมและเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถสานสัมพันธ์ภาพระหว่างตนกับผู้อื่น มนุษย์ใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ เล่าเรื่องราว แก้ปัญหา และสื่ออารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนความขัดแย้งต่างๆ ขณะเดียวกันมนุษย์ก็อาจถูกครอบงำ หรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของภาษาในสังคมนั้น ไม่ลักษณะใดก็ลักษณะหนึ่ง ภาษา สังคม และการสื่อสารจึงผูกโยงร้อยรัดเป็นเรื่องเดียวกัน ภาษาจึงมิใช่เป็นเพียงสื่อสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในระบบและมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยเสียง คำ ประโยค ที่ถูกสร้างให้มีความหมายขึ้นมาเท่านั้น แต่เป็นสื่อและเป็นเครื่องมือในวงจรปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการผลิต การตีความและการแลกเปลี่ยนซึ่งมีความหมายระหว่างกัน มุมมองเชิงหน้าที่ทางการสื่อสารของภาษาได้ทำให้การศึกษาวาทกรรมขยายขอบเขตไปสู่การใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เป็นจริง ร่วมตอบคำถามว่ามนุษย์ใช้ภาษาอย่างไรที่จะสื่อความหมายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวมนุษย์เองและความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกัน โดยถือว่าภาษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นก็เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม วาทกรรมจึงกลายเป็นการใช้ภาษาในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นท่ามกลางปรากฏการณ์ทางสังคมเหล่านั้น วาทกรรมอยู่ในรูปของมายาคติที่มีการประกอบสร้างขึ้นมาผ่านการตีความและการทำความเข้าใจของผู้คนหลากหลาย หลายรุ่นหลายทอดที่หล่อหลอมขัดเกลาทางสังคมที่หลากหลายเช่นเดียวกัน แรงจูงใจและแรงผลักดันที่ทำให้ต้องสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในสังคมมากมายจึงทำ

ให้มนุษย์ต้องใช้ภาษาและวาทกรรมเพื่อการสื่อสารนั้นว่าประชาสังคมเป็นตัวครอบงำความคิดของพลเมือง สถาบันเหล่านี้ได้แก่ครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนาและสื่อ ดังนั้นประชาสังคมจึงเป็นเครื่องมือในการปกครองครอบงำของชนชั้นนายทุน สภาพเช่นนี้จะเกิดขึ้นในประเทศพัฒนาที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาเป็นเวลานาน ประชาสังคมในระบอบประชาธิปไตยนิยมทำหน้าที่ปกป้องทุนนิยมจากการปฏิวัติหรือการต่อสู้ และประชาชนที่ได้รับอำนาจเชิงศีลธรรมทั้งโดยตรงและอำนาจเชิงศีลธรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปไตย ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ปฏิบัติการปกป้องศีลธรรมในระบอบประชาธิปไตย จึงเปิดเผยให้เห็นว่าสิ่งซึ่งตรงข้ามกับอำนาจเชิงศีลธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน การเอารัดเอาเปรียบ การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ รวมทั้งระบบอุปถัมภ์ที่เอื้อต่อผลประโยชน์ของพวกเขาเพียงอย่างเดียว เป็นต้น

ดังนั้น พื้นที่ปฏิบัติการของอำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปไตยโดยอำนาจเชิงศีลธรรมเชิงพุทธ ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1) ครอบคลุมไปถึงสถาบันต่างๆของสังคมอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ ของพรรคประชาธิปไตยไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การครอบครองอำนาจนำทางวัฒนธรรม (Cultural Hegemony) ที่เป็นกระบวนการสถาปนาวัฒนธรรมหลักหรือระบบความคิดหลักขึ้นในสังคม เพื่อนำไปสู่การสร้างความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ทั้งนี้ การผลิตและเผยแพร่วัฒนธรรมหลักดังกล่าวนี้ จะมีสื่อมวลชนเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันความคิด จิตสำนึก ที่แทรกซึมอยู่ในชีวิตประจำวันของมวลชน โดยอำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่สะท้อนชัดเจนในปฏิบัติการวาทกรรมนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปไตย ผ่านอำนาจนำทางวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญ เพราะพุทธศาสนามีอำนาจนำในวัฒนธรรมคนไทยมาอย่างยาวนาน เมื่อปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ขาดศีลธรรมอันดี ก็ทำให้อำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปไตยด้วยอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) เกิดอำนาจทางศีลธรรมแบบ Hegemony แม้จะยังไม่สมบูรณ์ เพราะเหตุผลที่ครอบงำหรือการมีอำนาจนั้นไม่ได้ เป็นเพราะเรื่องการเมืองมีอำนาจคนสามารถที่จะมีอำนาจได้สองส่วน โดยเฉพาะชนชั้นแรงงาน อำนาจจะเกิดขึ้นในชนชั้นแรงงานคือ ชนชั้นแรงงานจะมีอำนาจทั้งส่วนที่ถูกครอบงำโดยนายทุนและส่วนที่ถูกครอบงำโดยอุดมการณ์ปฏิวัติ ในสองส่วนนี้ Gramsci กล่าวว่าในที่สุดแล้วอำนาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยที่สังคมทุนนิยมจะถูกโค่นล้มและชนชั้นแรงงานจะสามารถสร้างอุดมการณ์ของกลุ่มขึ้นมาได้เอง ซึ่งกล่าวได้ว่า อำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมวัตรกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปไตยก็เป็นอำนาจหนึ่งในสองส่วนนี้ คือ ด้านหนึ่งคนที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงโดยใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมวัตรกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปไตย และอีกด้านก็กังวลถึงภัยคุกคามที่เกิดจากผู้มีอำนาจทางการเมืองและเป็นผู้มีอิทธิพลด้วย เพราะประชาชนอาจมีความกังวลว่า หากปฏิบัติตามหลักการทางศีลธรรมอย่างเคร่งครัดอาจทำให้เป็นเรื่องของชนชั้นนำบางส่วนที่พร้อม แต่สำหรับชนชั้นแรงงาน ที่มีความต้องการขั้นพื้นฐานอาจมีความจำเป็นต้องรับการอุปถัมภ์ในบางส่วนที่ขัดกับหลักศีลธรรม เช่น เมื่อมีงานเลี้ยงรื่นเริงก็ปรารถนาที่จะได้รับการสนับสนุน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากนักการเมือง หรือเมื่อบุตรหลานของพวกเขา ถูกจับดำเนินคดีในความผิดเหตุ โทษและครุโทษ ก็หวังจะได้รับความช่วยเหลือในการเจรจาเพื่อปล่อยตัว หรือช่วยให้รอดพ้นจากอาญาแผ่นดิน เป็นต้น

การศึกษาวิจัยยังพบความสอดคล้องของอำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมวัตรกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปไตย ที่สอดคล้องกับงานของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2517) ได้สรุปได้ดังนี้

การครองอำนาจนำเชิงศีลธรรมของพรรคประชาธิปไตยหรือการมีอำนาจครอบครองความเป็นใหญ่ (Hegemony) ในทัศนะของ Gramsci ไว้ดังนี้

1) กระบวนการในสังคมซึ่งส่วนหนึ่งของชนชั้นนำกระทำการควบคุมผ่านความเป็นผู้นำทางการเมืองภายใต้การปกครองโดยศีลธรรมและปัญญาต่อส่วนอื่นๆ ของชนชั้นนำซึ่งเป็นพันธมิตรกัน ส่วนที่นำนี้มีอำนาจและความสามารถในการเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของส่วนอื่นๆ ส่วนที่นำไม่ได้บังคับให้ส่วนอื่นๆ ยึดถืออุดมการณ์ของตน แต่ใช้การกล่อมเกลாதทางการศึกษาและในทางการเมืองของพรรคประชาธิปไตย โดยเสนอหลักการที่เป็นอุดมการณ์ร่วมในลักษณะที่ดึงเอาโลกทัศน์และผลประโยชน์ของกลุ่มพันธมิตรเข้ามาไว้ในอุดมการณ์ร่วมนี้ด้วย

2) การมีอำนาจรอบงำทั้งทางการเมืองและศีลธรรมเชิงพุทธรนั้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำและชนชั้นได้ปกครอง เป็นความพยายามของชนชั้นนำที่ประสบความสำเร็จในการใช้ความเป็นผู้นำทางการเมือง ศีลธรรมและปัญญาไปกำหนดโลกทัศน์ของชนชั้นนำให้เป็นโลกทัศน์ที่ทุกๆ ฝ่ายยอมรับนับถือ ซึ่งมีผลในการชี้นำผลประโยชน์และความต้องการของ กลุ่มที่ถูกอำนาจรอบงำทั้งหลาย ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการครองความเป็นใหญ่และอุดมการณ์ของ Gramsci ซึ่งพบว่าอุดมการณ์ของการครองความเป็นใหญ่ของพรรคประชาธิปไตย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยแบ่งตามมุมมองของคูร์ณีในการต่อสู้เพื่อการครองความเป็นใหญ่ ประเภทแรก การครองความเป็นใหญ่มีอุดมการณ์เพื่อก่อตั้งรัฐบาลใหม่ ที่มีพรรคประชาธิปไตยเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล การครองความเป็นใหญ่จึงเป็นวิธีการที่จะทำให้กลุ่มทางสังคมหลักหรือชนชั้นมีอำนาจในการจัดความสัมพันธ์ทางการเมืองใหม่หรือรัฐใหม่ ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มทางสังคมหรือชนชั้นของตนในที่นี้ คือ ความเป็นรัฐบาลที่พรรคประชาธิปไตยเน้นย้ำคือ มิติทางการเมืองที่ซื่อสัตย์สุจริต เต็มไปด้วยศีลธรรมในระบบการเมืองการปกครอง

ประเภทที่สอง การครองความเป็นใหญ่นั้น มีอุดมการณ์เพื่อรักษาไว้ซึ่งการมีอำนาจในการจัดการความสัมพันธ์ทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ การครองความเป็นใหญ่ในแง่หนึ่งจึงเป็นวิธีการของกลุ่มทางสังคมหลักหรือชนชั้นที่มีอำนาจแล้วจัดการกับกลุ่มทางสังคมหลักหรือชนชั้นตรงกันข้ามไม่ไห้สามารถทำลายการครองความเป็นใหญ่ของกลุ่มหรือชนชั้นตน และงานของ ชนิดา ชิตบัณฑิตย์ (2550) “อำนาจนำ” ซึ่งเป็นกระบวนการที่ชนชั้นปกครองหรือชนชั้น อื่นสร้าง ความยอมรับเหนือชนชั้นอื่นๆ ผ่านกลุ่มปัญญาชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีบทบาทในการเผยแพร่ แนวคิดหรืออุดมการณ์ในสังคม “การครองอำนาจนำ” โดยการใช้อำนาจของกลุ่ม/ชนชั้นใดๆ เพื่อสร้าง ภาวะการครอบครองความคิดและมีอำนาจนำเหนือกลุ่ม/ชนชั้นอื่นๆ ในสังคมโดยที่การใช้ อำนาจดังกล่าวนั้นปราศจากการใช้ความรุนแรงหรือการบังคับเชิงกายภาพแต่เป็นการใช้อำนาจผ่านกลไก ชนิตต่างๆ เพื่อครอบครองความคิด โน้มน้าว และทำให้เกิด การยอมรับ เพื่อก่อให้เกิดขึ้นซึ่งความ ยินยอมพร้อมใจ และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มพลังทาง สังคมและชนชั้นต่างๆ โดยที่ผู้คนใน กลุ่ม/ชนชั้นที่ถูกกระทำนั้นไม่ทราบ หรือไม่สามารถตระหนักได้ว่าตนได้ถูกครอบครองความคิดไป แล้ว อย่างกรณีของความเป็นเมืองพุทธและวิถีปฏิบัติแบบพุทธรนั้นเองที่มีการใช้กลไกการ ครอบครองทางคิดแบบศีลธรรมและวิถีชีวิตเข้าไปมีส่วนสัมพันธ์กับทางการเมือง

การครองความคิดจิตใจ คือ การครอบงำชนชั้นหนึ่งโดยวิธีการทางการเมืองและ อุดมการณ์ประสานเข้าด้วยกัน กล่าวคือ มีกลุ่มคนในสังคมซึ่งตั้งใจจะครอบงำคนอื่นและลักษณะ

การครอบงำที่เกิดขึ้นในระดับชนชั้น คือ การนำเอาวิธีการทางการเมืองมาผสมกับเรื่องอุดมการณ์ ทำให้เกิดจิตสำนึกทางชนชั้นที่ตามอุดมการณ์ที่สอดคล้องผ่านอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับงานของเกย์บร เดชะพีระ (2553) ที่นิยาม “อำนาจนำ” (Hegemony) ว่าหมายถึง ความสามารถในการนำ โดยความยินยอมพร้อมใจของผู้ตาม (Leadership by Consent) หรือนัยหนึ่ง การยินยอมปฏิบัติ ตามผู้นำโดยไม่ต้องถูกบังคับ (Non – Coercive Compliance) คำว่า “Hegemony” การครองอำนาจทางการเมือง (Political Dominance) เป็น ส่วนใหญ่ Gramsci (1995) ได้จำแนกวิธีการในการครองอำนาจนำออกเป็น 2 ด้าน (วัชรพล พุทธิรักษา, 2550 อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ เอี่ยมลลอ, 2555) คือ 1) Political Hegemony การครองอำนาจนำทางการเมือง อันหมายถึงการสถาปนาระบบ การเมืองระบบหนึ่งให้กลายเป็นระบบหลักของสังคม ตัวอย่างเช่น พรรคประชาธิปัตย์ยึดถือระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่วางเงื่อนไขให้พรรคพรรคประชาธิปัตย์ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาในสภาฯ หากพรรคได้จำนวน ส.ส. มากที่สุด ก็จะได้รับสิทธิในการจัดตั้งรัฐบาลและมีหัวหน้าพรรคเป็น นายกรัฐมนตรี ไม่ว่าวิธีการได้ ส.ส. นั้นจะได้มาด้วยวิธีการอย่างไร ไม่ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองที่มี ส.ส. มากที่สุดจะมีความเหมาะสมเป็นผู้นำหรือไม่ก็ตาม แต่นี่ก็เป็นระบบการเมืองที่ได้รับการยอมรับอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน และเมื่อมีรูปแบบการเมืองหลักเป็นระบบรัฐสภาประชาธิปไตย แบบมีตัวแทนแล้ว รูปแบบการเมืองในแบบอื่นๆ ก็หมดความชอบธรรมไปโดยปริยาย เช่น การรวมตัวของกลุ่มประชาชนที่มีปัญหา และต้องการวิธีแก้ปัญห โดยตรง (โดยไม่ผ่านตัวแทน) จะถูกมองว่าเป็นการก่อหวอดสร้างความไม่สงบที่เรียกว่า “เกิด Mob” เป็นต้น และ 2) Cultural Hegemony การครองอำนาจนำทางวัฒนธรรม มีความหมายเช่นเดียวกับ Political Hegemony เพียงแต่พรรคประชาธิปัตย์เปลี่ยนมิติมาเป็นด้านวัฒนธรรม อันหมายถึงการสถาปนาระบบคิด ระบบวัฒนธรรมอันหนึ่งให้กลายเป็นระบบคิดหลัก และวัฒนธรรมหลักของสังคม เพื่อนำไปสู่การสร้างความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ทั้งนี้ การผลิตและเผยแพร่วัฒนธรรมจะมีสื่อมวลชนเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันความคิด/จิตสำนึกที่แทรกซึมอยู่ในชีวิตประจำวันของมวลชน กรณีของ วัฒนธรรมหลักของสังคมไทย ก็คือ วัฒนธรรมที่บุคคลไม่สามารถเจริญก้าวหน้า ใช้ความสามารถส่วนตัวโดยลำพังได้ เพราะสังคมไทยมีวัฒนธรรมเรื่องพรรคพวกเส้นสายเป็นเงื่อนไขของความก้าวหน้าใน เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2543) การสร้างภาวะการครองอำนาจนำนี้จะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แบบไม่ได้ ถ้ากลุ่มผู้ปกครองหรือชนชั้นปกครองจะมุ่งหวังยึดครองแต่เพียงอำนาจรัฐแต่เพียงอย่างเดียว โดยปราศจากการครองอำนาจเหนือระบบความคิดหรืออุดมการณ์เหนือสังคมส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้ “กลุ่มผู้ดำเนินการสร้าง ภาวะการครองอำนาจนำ” นั้นจะต้องพยายามที่จะสร้างแนวร่วมและแปรสภาพอุดมการณ์ของพันธมิตร จาก

กลุ่ม หรือชนชั้นต่างๆ รวมถึงกลุ่มที่เป็นอริ ให้เป็นหนึ่งเดียวกันให้ได้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2554, น. 28) กระบวนการทำงานเพื่อครองอำนาจนำทั้งทางด้านการเมืองและอุดมการณ์ มีหน้าที่สำคัญ คือ 1) หน้าที่เป็นเครื่องมือในการทำสงครามช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด (War of Position) เป้าหมายของการครองอำนาจนำนั้น พรรคประชาธิปไตยต้องอาศัยการสร้างอำนาจนำที่รอบด้านตั้งแต่ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม จริยธรรม วัฒนธรรมและการสื่อสาร ดังนั้น กระบวนการนี้จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิดของคนในสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อยึดความคิดและวัฒนธรรมของประชาชน ทั้งนี้ Gramsci (1995) ได้ย้ำว่า การปฏิบัติทุกครั้งจำเป็นต้องมีสงครามช่วงชิงความคิด ผู้คนหรือเป็นการต่อสู้ทางด้านคุณค่า/ความหมายที่อยู่ในระดับ โครงสร้างส่วนบน (Superstructure) และ จำเป็นต้องอาศัยการทำงานในระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนาน (กาญจนา แก้วเทพ, 2554) และข้อที่สอง 2) หน้าที่ในการสร้างความยินยอมพร้อมใจ (Consent) อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการ ครองอำนาจนำที่จะสร้างความชอบธรรมทางอุดมการณ์ผ่านการควบคุมจิตสำนึกและความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ของมวลชน โดยสื่อมวลชนเป็นกลไกในการผลิตซ้ำทางอุดมการณ์หลัก อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนโดยลำพังอาจจะไม่สามารถนำไปสู่การสร้างความยินยอมพร้อมใจได้โดยเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ แต่ทว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนเป็นอิทธิพลร่วมที่จะช่วยตอกย้ำ ผลิตซ้ำและขยายผลของภาคปฏิบัติการทางอุดมการณ์ต่างๆ ร่วมกับองค์กรอื่นๆ ในสังคม เช่น ศาสนา ครอบครัวยุโรป โรงเรียน ฯลฯ อันถือเป็นองค์กรในประชาสังคม (Civil Society) ที่ทำหน้าที่รักษาภาวะการครองอำนาจนำของชนชั้นปกครองนั่นเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2554) โดยมีทัศนะที่เชื่อว่า เส้นทางการครอบงำ/ควบคุมไม่เคยมีหนึ่งเดียว แม้ด้านหนึ่งอุดมการณ์หลักจะมีอำนาจกำกับความคิดของประชาชน แต่คำถามที่สำคัญก็คือ การยอมรับในอุดมการณ์นั้นๆ ของพรรคประชาธิปไตย โดยอธิบายเรื่องของอำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ อำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติล้วนแล้วแต่เป็นการใช้อำนาจนำในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในฐานะอำนาจนำกับงานของ สุรพงษ์ ชัยนาม(2524)ได้ให้ความหมายไว้ คือ การต่อสู้ในระดับอุดมการณ์ (Ideological Struggle) เพื่อช่วงชิงชัยชนะเหนือประชาสังคม เป็นลักษณะของการต่อสู้ทางอุดมการณ์ที่กินเวลานานยืดเยื้อ แต่เป็นความจำเป็นก่อนหน้าที่จะได้รับชัยชนะเหนือสังคมนการเมือง (การยึดอำนาจรัฐ) หากชนชั้นหลัก ประสงค์รองความเป็นใหญ่ในสังคมให้ดำรงอยู่นานที่สุด เพราะจะประสบกับการต่อต้านน้อยที่สุดทั้งจะสามารถปกครองแทนการครอบงำบีบบังคับจึงอาจกล่าวได้ว่า การต่อสู้ทางอุดมการณ์ เป็นเรื่องของการแสวงหาเรียกร้องความยินยอมเป็นหลักการดำเนินการช่วงชิงหรือยึดกุมความคิดความเชื่อของคนในพื้นที่ประชาสังคมนี้ Gramsci (Gramsci, 1971) เรียกว่าเป็น“การทำสงครามยึดพื้นที่ทางความคิด”ผ่านอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ถ้าเปรียบเทียบการเลือกตั้ง คือ การศึกสงครามของการสร้างอำนาจนำ หากพรรคประชาธิปไตยสามารถเอาชนะสงครามนี้เหนือพื้นที่ประชาสังคมได้สำเร็จ การสร้างภาวะการณ์ครองอำนาจนำก็จะสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์และยั่งยืนสืบไป (วัชรพล พุทธรักษา, 2549) ส่วนในเรื่องกลไกการครองอำนาจนำ (Hegemonic Apparatuses) และกลไกการใช้อำนาจรัฐ (State Apparatuses) เพื่อการสร้าง ความยินยอมพร้อมใจ (Consent) นั้น (วัชรพล พุทธรักษา, 2549) อธิบายถึงกลไกการครองอำนาจนำ และกลไกการใช้อำนาจรัฐเพื่อการสร้าง ความยินยอม พร้อมใจ สรุปได้ดังนี้

1) แนวคิดกลไกการครองอำนาจนำและกลไกการใช้อำนาจรัฐ หรือกลไกรัฐ นับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ให้เกิดขึ้นตามเป้าหมายของกลุ่ม/ชนชั้นผู้พยายามสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ซึ่งแนวคิดนี้ เปรียบได้กับการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อถ่ายทอดอุดมการณ์หรือระบบความคิด ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ชุดหนึ่งๆ ตามที่กลุ่มผู้พยายามสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ต้องการ เพื่อสื่อ ไปถึงประชาชนในชนชั้นต่างๆ เหนือพื้นที่ประชาสังคม เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเห็นพ้องต้องกันและยินยอมที่จะปฏิบัติตาม (Consent) ความต้องการของชนชั้นผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์

2) นอกจากนี้กลไกการครองอำนาจนำยังทำหน้าที่รวมไปถึงการสร้างจิตสำนึก (Conscious) ให้ชนชั้นผู้ถูกรอบงำมีความรู้สึกรู้ว่าผลประโยชน์ของชนชั้นตนนั้น ได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากชนชั้นปกครอง หรือชนชั้นผู้พยายามครองอำนาจนำโดยที่ชนชั้นผู้ถูกรอบงำไม่รู้สึกรู้หรือไม่สามารถสำนึกได้ว่าชนชั้นของตนนั้นถูกเอาเปรียบหรือขูดรีดอย่างไร

3) กลไกการครองอำนาจนำนี้ กล่าวได้ว่าเป็นสิ่งใดก็ได้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด หรือส่งผ่านชุดความคิด จากด้านผู้พยายามสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ไปยังผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะ เป็น พรรคการเมือง ปัญญาชน นโยบายของพรรคการเมือง/รัฐบาล สื่อมวลชน ทุกประเภท สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา การสร้างภาพ/การจัดการภาพลักษณ์ของฝ่ายผู้พยายามสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” เป็นต้น

4) ขณะที่กลไกการใช้อำนาจรัฐนั้นจะถูกใช้เหนือพื้นที่สังคมการเมือง โดยแตกต่างจากกลไกการครองอำนาจนำตรงที่กลไกรัฐนั้นไม่ได้เป็นกลไกที่ใช้สื่อสารเพื่อสร้างชุดของอุดมการณ์ตามที่ชนชั้นผู้พยายามครองอำนาจนำต้องการ แต่กลไกรัฐนั้นเป็นกลไกที่ใช้อำนาจบังคับเพื่อบังคับ

ให้ประชาชนของชนชั้นต่างๆ ปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติตามความต้องการของชนชั้นปกครองหรือผู้พยายามสร้างการปกครองอำนาจนำโดยที่ทุกคนในสังคมนั้น ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ส่วนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการครองอำนาจนำ (Hegemony) เพื่อให้เห็นมุมมองของแนวคิดเหล่านี้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ สรุปได้ดังนี้ พระพุทธศาสนาในไทยโดยคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน พยายามสร้างภาวะการครองอำนาจนำ สามารถอธิบายการดำเนินการสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ของ พุทธศาสนาด้วยการเริ่มต้นการอธิบายที่การมอง “พุทธศาสนา” ซึ่งเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ พรรคประชาธิปไตยในฐานะที่เป็น “กลุ่มผู้ดำเนินการสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” ว่าได้มีการดำเนินการทำสงคราม ยึดพื้นที่ทางความคิดกับผู้คนในสังคมตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของการครองอำนาจนำ โดยการทำสงครามยึดพื้นที่ทางความคิดเพื่อสร้างกลุ่มประวัติศาสตร์ให้เกิดขึ้น พรรคประชาธิปไตยดำเนินการโดยอาศัยกลไกต่างๆ เป็นเครื่องมือในการยึดกุมพื้นที่ทางสังคมทั้งสอง โดยกลไกที่กลุ่มผู้ดำเนินการครองอำนาจนำ ต้องอาศัยหลักธรรมของพระพุทธศาสนาโดยคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ได้นำมาใช้ประกอบไปด้วยกลไกสองส่วนด้วยกัน ส่วนแรก คือ กลไกที่ทำหน้าที่ในการก่อให้เกิดการยอมรับจากผู้คนในสังคมและทำให้เกิดความยินยอมพร้อมใจกัน โดยคู่มือเรียกว่า “กลไกการครองอำนาจนำ” ในอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สำหรับกลไกอีกส่วนหนึ่งเป็นกลไกที่มีลักษณะของการใช้อำนาจบังคับ มีการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นทางการ กลไกการครองอำนาจนำประกอบไปด้วยกลไกหลักคือ พรรคประชาธิปไตยผลักดันผ่านกลไกนโยบายและกลไกการจัดการภาพลักษณ์ของผู้นำในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ โดยกลไกนโยบายจำแนกได้เป็นสอง ลักษณะที่สำคัญ คือ นโยบายเชิงศาสนาและนโยบายเชิงสังคม ในส่วนของนโยบายเชิงศาสนาที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายการผลักดันให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ นโยบายการศึกษาที่ต้องส่งเสริมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ศิลธรรมเชิงพุทธผ่านปฏิบัติธรรม หลักสูตรวิปัสสนากรรมฐาน การให้มีการนั่งสมาธิ การรักษาศีล 5 ของนักการเมือง การฉาบปกปิดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้มีส่วนในการจัดการแนวทางเชิงศีลธรรมของพุทธในแต่ละชุมชนได้ รวมทั้งการเผยแผ่พุทธศาสนา กลไกด้านสังคมได้แก่การสื่อสารด้านธรรมะผ่านสื่อของวัดต่าง ๆ เช่น วัดยานนาวา วัดพระราม 9 กาญจนาภิเษก หรือโครงการสนับสนุนให้มีการบวชเรียน เช่น รากแก้วศาสนทายาท การบรรพชาอุปสมบท เป็นต้น รวมทั้งโครงการจัดกิจกรรมในวันสำคัญเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การออก

กฎหมายเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ การเคลื่อนไหวในประเด็นทางศีลธรรมด้านต่างๆของคณะสงฆ์และพุทธบริษัท ในส่วนการจัดการภาพลักษณ์ของผู้นำทางจิตวิญญาณนั้นเป็นกลไกที่ถูกนำมาใช้เพื่อยึดครองพื้นที่ทางความคิดของผู้คนในสังคม กล่าวคือ เป็นการทำให้ผู้คนทั่วไปมีมุมมอง หรือมีโลกทัศน์ที่มีต่อพระพุทธศาสนาในแง่ของการสร้างความเชื่อถือศรัทธา โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ มีพระนักเทศน์ มีสมณศักดิ์ มีการจัดกิจกรรมและพิธีกรรม ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน รัฐพิธี และราชพิธี เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทนาในฐานะผู้นำจิตวิญญาณของตัวผู้นำของพรรคประชาธิปไตย ในแต่ละระดับ ที่มีผลต่อการโน้มน้าวจิตใจของผู้ศึกษาและศรัทธาในพระพุทธศาสนา กลไก ดังกล่าวได้ดำเนินการใช้เพื่อสร้างให้ประชาชนมองว่าพรรคประชาธิปไตยเป็นพรรคการเมืองที่ให้ความสำคัญกับศีลธรรม เป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนา เป็นผู้มีธรรม มีความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ มีต้นทุนสังคมสูง นอกจากนี้ กลไกการจัดการภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อถือ กราบไหว้บูชา และให้ปฏิบัติตาม หรือโน้มน้าว ชักจูงใจให้ทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น กิจกรรมการณรงค์ให้คนเข้าวัดฟังธรรม รักษาศีล 5 การงดเหล้าเข้าพรรษา การทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น

สรุป การใช้กลไกการครองอำนาจนำควบคุมไปกับกลไกรัฐเป็นเครื่องมือในการทำสงครามยึดพื้นที่ทางความคิดของพรรคประชาธิปไตย เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่พระพุทธศาสนาเองและสร้างการยอมรับ รวมถึงการสร้างความรู้สึกเห็นพ้องร่วมกันของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม การครองอำนาจนำที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้เมื่อพระพุทธศาสนาสามารถสร้างกลุ่มประวัติศาสตร์หรือสามารถยึดครองสังคมเหนือโครงสร้างสังคมทั้งส่วนบนและส่วนล่างขึ้นมาได้สำเร็จ ซึ่งการทำให้พระพุทธศาสนาสามารถสร้างภาวะ “การครองอำนาจนำ” อย่างสมบูรณ์ให้เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ วิเคราะห์จากการที่พระพุทธศาสนาสามารถดำเนินการยึดกุมพื้นที่ประชาสังคมได้อย่างสมบูรณ์ กลไกนโยบายของพรรคประชาธิปไตยจะสามารถสร้างการยอมรับและครองใจผู้คนในสังคมได้ในระดับหนึ่งและพระพุทธศาสนาสามารถยึดกุมพื้นที่สังคมเพราะพระพุทธศาสนาสามารถสร้างกลุ่มประวัติศาสตร์ได้สำเร็จ เป็นผลให้ภาวะ “การครองอำนาจนำ” ที่สมบูรณ์ เกิดขึ้นในช่วงเวลาการครองอำนาจของพระพุทธศาสนา โดยสิ่งบ่งชี้ที่สำคัญนั้นคือ การปรากฏขึ้นของกลุ่มพลังต่างๆจากชนชั้นที่ต่างกัน ในสังคมที่ดำเนินการสนับสนุนและปฏิบัติตามการครองอำนาจนำของพระพุทธศาสนาผ่านพรรคประชาธิปไตย คือ กลุ่มปัญญาชน นักวิชาการ สื่อมวลชน กลุ่มการเมืองภาคประชาชน และกลุ่มการเมืองอื่นๆ ผ่านการเรียกร้องให้มีการตรวจสอบและมีมาตรการทางศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมสำหรับการเมืองไทยมากขึ้น

บทที่ 7

สรุปและอภิปรายผล

จากเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องงานวิจัย เรื่อง นวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ:ศึกษาแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ ผู้วิจัยใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ประเทศเพิ่มมากขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ เพื่อนำมาซึ่งบทสรุปและอภิปรายผลดังต่อไปนี้

7.1 การสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์

7.2 การจัดการตนเองแบบร่วมคิดร่วมทำภาคประชาสังคม

7.3 การสร้างแบรนด์ชุมชนสู่สากล

7.4 กลไกตลาดใหม่และเทคโนโลยีออนไลน์

7.5 การสร้างงานบริการใหม่ให้กับชุมชน

7.1 การสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์

การวิจัยด้านการใช้อำนาจ ความรู้และวาทกรรมเชิงอำนาจ จนกระทั่งเกิดการผลักดันให้เกิดนวัตกรรมเชิงพุทธ ผ่านการศึกษาถึงกระบวนการสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ โดยปัจจัย ความรู้และวาทกรรม ที่มีความสำคัญเป็นเครื่องมือทำให้เกิดนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ เพื่อทำความเข้าใจสร้างกระบวนการนวัตกรรมที่เรียกว่า นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ พบว่าการสถาปนาและก่อรูปนวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ กระบวนการสถาปนาและการใช้อำนาจ ความรู้ ผ่านการศึกษาถึงตัวของอำนาจทางศีลธรรมในบริบทการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์เป็นการสถาปนาอำนาจเชิงศีลธรรมทางการเมืองเชิงพุทธนั้น สอดคล้องอำนาจของพระมหากษัตริย์ ในมาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดให้พระมหากษัตริย์ต้องทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ย่อมเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ปฏิบัติการของอำนาจการเมืองเชิงพุทธนั้น มีผลต่อการเมืองการปกครองไทยทั้งในฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ เพราะ

พระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขแห่งรัฐทรงใช้อำนาจอธิปไตยที่เป็นของปวงชนชาวไทยผ่านอำนาจทั้งสามประการ ซึ่งข้อค้นพบคือ ทั้งอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครองทั้ง 3 อำนาจล้วนมีความสัมพันธ์กับอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ กล่าวคือเป็นความสัมพันธ์ของอำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธกับแนวคิดด้านภาษาและการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น สัญลักษณ์ของอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยในฐานะองค์อธิปัตย์ในกฎหมายในรัฐธรรมนูญ สัญลักษณ์ของจารีตประเพณี สัญลักษณ์ของอุดมคติเชิงศีลธรรมของสถาบันพระมหากษัตริย์ ผ่านความเป็นพุทธมามกะ และสัญลักษณ์ของการเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ เป็นต้น ที่สถาปนาอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มีอำนาจนำในสังคมไทย และในเมื่อพระองค์ทรงต้องเป็นพุทธมามกะ ก็ต้องนับถือพุทธศาสนาและทรงเป็นชาวพุทธเท่านั้น ทำให้เกิดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันของ 3 อำนาจที่เป็นวาทกรรมของอำนาจ คือ อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจสถาบันพระมหากษัตริย์ และอำนาจการเมืองการปกครอง ล้วนแต่มีอำนาจเชิงศีลธรรมของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธเข้าไปแทรกซึมด้วยทั้งสิ้น โดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแนวคิดภาษา สังคม และวาทกรรม เพราะการเริ่มต้นของวาทกรรมต้องอาศัยภาษาในการสื่อสาร เพื่อสร้างและหล่อหลอมให้มนุษย์สามารถเข้าใจและสื่อสารสัมพันธ์ได้กับผู้อื่น โดยเฉพาะในสังคมไทย การยอมรับการใช้อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ ผ่านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะหากมีการสื่อสารและให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับเรื่องของ สัญลักษณ์รวมทั้งการสร้างความหมาย (Semiology and Signification) โดยมีการให้ความรู้เกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ซึ่งระบบสัญลักษณ์ที่ใช้เพื่อการสถาปนาอำนาจทั้งอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครอง มีความสัมพันธ์กับอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ อันถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเรา สัญลักษณ์อาจจะได้แก่ ภาษา รหัส สัญลักษณ์ เครื่องหมาย ฯลฯ

เมื่อพรรคประชาธิปไตยเป็นพรรคการเมืองที่มีความตั้งใจที่จะทำงานการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขย่อมต้องให้ความจงรักภักดีและน้อมรับการนำหลักการทางศีลธรรมของการสถาปนาอำนาจนำทางพุทธไปสู่การประพฤติปฏิบัติ ในแง่มุมของศีลสมาธิ และปัญญา ที่เป็นการรวบรวมของหลักธรรมที่มีนัยยะสำคัญของการก่อรูปและสถาปนาอำนาจนำไปสู่ส่วนวัดกรรมการเมืองเชิงพุทธทั้งในด้านของพฤติกรรม ความมุ่งมั่นตั้งใจและความรู้ความสามารถ โดยมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นต้นแบบด้านศีลธรรม เพื่อที่จะได้ดำเนินกิจการทางการเมืองให้สอดคล้องกับอำนาจนำนั้นให้สำเร็จเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ พรรคประชาธิปไตยตระหนักดีว่า

การสถาปนาอำนาจการเมืองการปกครองไทยในทุกยุคทุกสมัยล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์และผูกพันกับสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างแนบแน่น ทั้งในฐานะองค์อธิปัตย์และในฐานะทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน

อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ คือ อำนาจการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังในระบบการศึกษาไทยมาอย่างยาวนาน โดยรัฐไทย เป็นผู้สร้างและสนับสนุนให้ใช้กระบวนการผลิตสร้าง คลื่นคล้าย การเปิดเผยให้เห็นถึงกระบวนการสถาปนาอำนาจในการดำเนินการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครอง โดยมีองค์พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์กลางความดีงามสูงสุด โดยการสอนเรื่องความจงรักภักดี ก็คือ หนึ่งในกระบวนการสร้างระบบศีลธรรมที่เชื่อมโยงไปยังอำนาจการเมืองการปกครองไทย เพราะการรับรู้ของประชาชนไทย ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในศีลธรรมที่เกี่ยวข้องกับพระปฐมบรมราชโองการ ในรัชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 ตลอดจนพระราชกรณียกิจ พระราชพิธี พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทต่างๆ ที่เป็นเสมือนหลักธรรมคำสอน ทั้งโดยตัวขององค์พระมหากษัตริย์เองและในเนื้อหาของตัวบทที่ทรงแสดงถึงความรู้ความเข้าใจเหล่านั้น เพื่อให้อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ อำนาจการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีลักษณะที่เรียกว่า การเมืองเชิงพุทธ กล่าวคือ มีธรรมชาติเป็นองค์ประธานของความรู้และอำนาจที่ปฏิบัติการอยู่ในวาทกรรมอำนาจทางการเมืองทั้งปวง ทำให้พบว่า การจะทำความเข้าใจตัวของอำนาจทางศีลธรรมว่ามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบริบทการเมืองเชิงพุทธอย่างไรก็พบว่า ชุดศีลธรรมที่กล่าวถึง แท้ที่จริงแล้วเป็นชุดศีลธรรมที่อยู่ในพุทธธรรมทั้งสิ้น

นอกจากสถาบันการศึกษาแล้วสถาบันสื่อสารมวลชน ก็เป็นอีกกระบวนการที่ทำให้อำนาจทางโลกและอำนาจทางธรรม ในลำดับขั้นสูงของผู้ถือครองอำนาจคือพระมหากษัตริย์ผู้สั่งสมบุญญาบารมี เมื่อพระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุดในทางธรรมก็ย่อมมีพระอำนาจสูงสุดในทางโลกตามไปด้วย การที่อำนาจเป็นหนึ่งเดียวเช่นนี้ส่งผลให้คนไทยใช้ “ศีลธรรม” โดยเฉพาะหลักทศพิธราชธรรม เป็นการใช้อำนาจที่ชอบธรรมตามกฎหมายและประเพณี กล่าวคือ การให้ความสำคัญของอำนาจเชิงศีลธรรม ทำให้เป็นเครื่องมือที่ช่วยยกระดับจิตใจของนักการเมือง และใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อทำการตรวจสอบติดตามและแก้ปัญหาทางการเมืองได้ แต่ที่อยู่ที่การตีความของแต่ละฝ่ายในเรื่องของอำนาจเชิงศีลธรรมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1) อำนาจของความรู้ พุทธธรรม นิติธรรม และวัฒนธรรม กับการสถาปนาการเมืองเชิงพุทธ

การจะผลักดันหลักศาสนาให้เป็นแนวนโยบายหลักถือเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก กล่าวคือ ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นรัฐพุทธ หรือรัฐศาสนานั้น แม้ว่า จะมีประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ก็มากกว่าร้อยละ 90 ที่นับถือศรัทธาพุทธศาสนา แต่ในแง่ของนโยบายและการปฏิบัติก็มีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงคนต่างศาสนาด้วย ทั้งที่ในขณะเดียวกัน ก็สามารถยอมรับหลักศีลธรรมในทางศาสนาที่มีผลต่อวิถีชีวิตคนไทยเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ในส่วนของความเป็นการเมืองที่นอกจากต้องสะท้อนเรื่องของศีลธรรม ความดีงามถูกต้องให้เห็นอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรมจับต้องได้จริงแล้ว ต้องนำไปสู่การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างอำนาจที่บิดเบี้ยวด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญที่สำคัญ คือ การเมืองต้องมีธรรมาภิบาล ได้แก่การมีหลักการแห่งคุณธรรม จริยธรรม หรือแม้กระทั่งศีลธรรม เพื่อการตรวจสอบ สร้างความโปร่งใส มีระบบคุณค่า ความคุ้มค่า มีหลักการปกครองที่มีนิติธรรม ซึ่งก็คือการแยกแยะให้ออกว่าเรื่องใดเป็นเรื่องผลประโยชน์ของชาติ เรื่องใดเป็นเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัว เรื่องเฉพาะพวกพ้องนักการเมือง หรือเป็นการค้ำประกันผลประโยชน์ของประชาชนโดยแท้จริง

นอกจากนี้ยังพบว่า การมีศีลธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ดีสำหรับนักการเมืองนั้นควรเริ่มต้นที่ขั้นพื้นฐาน คือการรักษาศีล 5 ก่อนแล้วพัฒนาไปสู่เรื่องที่ดีซึ่งละเอียดอ่อนมากขึ้นไปอีก คือ การเจริญสติ สมาธิ เพื่อให้ได้สิ่งที่ดีที่สุดในทางความรู้ทางพุทธศาสนา คือ ปัญญา เพราะถ้ามีผู้ที่ทำงานทางการเมืองมีปัญญาก็สามารถแก้ปัญหาให้กับประเทศได้ โดยเฉพาะการปฏิบัติธรรมนั้น มีหลักการของธรรมอยู่หลายประการ เช่น ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และ พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา หลักการเจริญวิปัสสนา ซึ่งจากข้อค้นพบ พบว่าจะช่วยทำให้ลดความขัดแย้งและสร้างสรรค์การเมืองในรูปแบบใหม่ได้ด้วย เพราะถ้าทุกคนปฏิบัติต่อกันด้วยความปรารถนาดีต่อกัน มีสติ มีศีลธรรมก็ทำให้มิติทางการเมืองได้รับการคลี่คลายไปในทางที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จากการศึกษาพบว่า มีอยู่ในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทย เนื่องจากเป็นวิถีพุทธอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์เชิงลึก ดังต่อไปนี้

แนวคิดที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ระบบการศึกษา มีส่วนสำคัญในการสร้างวิถีวัฒนธรรมในสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากระบบการศึกษาถือเป็นต้นทางของการสถาปนาอำนาจ

เชิงพุทธให้เป็นรูปธรรม และถูกกล่าวถึงในที่สุด โดยระบบการศึกษาที่ผู้วิจัยได้พบนี้มีได้จำกัด เฉพาะในเนื้อหาหลักสูตร หรือรูปแบบการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่รวมถึงการสะท้อนในมิติต่างๆที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น มิติของสื่อสารมวลชน เมื่อเกิดปรากฏการณ์ทางสังคม ในมิติที่สะท้อนความขาดตกบกพร่อง การไม่มีวิถีภาวะทางการเมือง หรือการขาดศีลธรรม เช่นการทุจริตคอร์รัปชัน สังคมก็สามารถเรียนรู้ เพื่อหาวิธีสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางศีลธรรมนั้นได้ เพราะถ้าหากระบบการศึกษาเป็นตัวแทนที่ดีของศีลธรรม และถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ซึ่งถือเป็นอำนาจอย่างหนึ่งในวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ในเรื่องของธรรมาธิปไตย ก็จะทำให้การขยายตัวของอำนาจเชิงศีลธรรมชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาครัฐหรือเอกชน การมีธรรมาภิบาล คือ หลักคุณธรรมหรือการยึดมั่นในหลักของวัตถุประสงค์ เจตจำนงทางการเมืองในการให้บริการแก่ประชาชนหรือผู้ที่มาใช้บริการ (Clear Statement-High Service Quality) องค์กรจะต้องมีการประกาศ (Statement) พันธกิจ และวัตถุประสงค์ ขององค์กรที่ชัดเจน และใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การปฏิบัติงานขององค์กรนั้นๆ รวมทั้งทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในหน้าที่และบทบาทของตน ผู้บริหารควรแจ้งให้ประชาชนได้ทราบในการประกาศสาธารณะ (Public Statement) ถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตน โดยระบุให้ทราบถึงการปฏิบัติงานที่พอเหมาะกับขนาดและความซับซ้อน (Complexity) ขององค์กร ส่งเสริมค่านิยม (Values) ขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของธรรมาภิบาลโดยการปฏิบัติ หรือ พฤติกรรม (Behaviors) (Moral Integrity and Etiquette in the Responsiveness to the Diverse Public) ผู้บริหารทำตัวเป็นตัวอย่างในการให้บริการแก่ประชาชนทุกคนขึ้นอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน มีการสื่อสารที่ดี การตัดสินใจอย่างโปร่งใส และมีการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุม (Providing Information to Flow Two-Ways) ต้องมีระบบตรวจสอบการทำงานทุกอย่างเพื่อให้แน่ใจว่าทุกอย่างดำเนินไปตามแผนการทำงาน มีการตรวจสอบความถูกต้องของรายงานบัญชีการเงินรวมทั้งข้อมูลต่างๆ ที่ผลิตโดยองค์กร และพัฒนาศักยภาพและความสามารถของส่วนบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ผู้บริหารต้องมีความสามารถและพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง)ผู้บริหารจัดการจะต้องมีความรับผิดชอบในผลงาน โดยการประเมินผลงานเป็นระยะๆ ทั้งนี้รวมทั้งการประเมินความต้องการในการฝึกอบรม หรือการพัฒนาทักษะที่ต้องการใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ การเข้าถึงประชาชน และต้องรับผิดชอบต่อการทำงานและผลงานอย่างจริงจัง

2) หลักไตรสิกขา คือ นวัตกรรมของการเมืองเชิงพุทธ

กระบวนการสถาปนาอำนาจเชิงศีลธรรมของพุทธจนสามารถที่จะสร้างเป็นสังคมพุทธ มีความเป็นธรรมอย่างแท้จริง คือ การให้ความหมายและความสำคัญที่หลักไตรสิกขา หรือการนำธรรมะเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า ธรรมมีความสำคัญอย่างไร และสามารถใช้ได้จริงในแต่ละระดับอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นพลเมือง หน้าที่ของนักการเมือง หน้าที่ของพระสงฆ์ หน้าที่ของสื่อสารมวลชน หน้าที่ของตุลาการผู้พิพากษา หรือหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสัจจะของศีลธรรมโดยตรง รวมทั้งหน้าที่อื่นๆ ที่ประกอบขึ้นมาเป็นสถาบันทางสังคม โดยเฉพาะหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา

การสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ผู้วิจัยพบว่า ศีล เป็นอำนาจหลักที่ผู้ตอบคำถามให้น้ำหนักมากที่สุดทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ เมื่อถามถึงธรรมะที่ทำให้เกิดการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมะที่ปฏิบัติได้ โดยพบว่า ธรรมะข้อหลักที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคือ เรื่องของศีล ที่หมายรวมถึงความซื่อสัตย์สุจริต และความพอเพียงไม่โลภและไม่เบียดเบียนทรัพยากรของชาติและประชาชน ไปจนถึงการให้มีจิตใจที่หนักแน่น แน่วแน่ในอุดมการณ์ที่จะทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติและประชาชน ไม่หวั่นไหวในผลประโยชน์ที่ไม่พึงมีพึงได้ เพราะเกิดจากการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการประพฤติมิชอบ แต่ต้องมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อเสียสละอย่างแท้จริง ซึ่งตรงกับความหมายของสมาธิ นอกจากนี้ยังพบว่า หากให้นักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถที่จะปฏิบัติธรรมฝึกจิตใจของตนให้มีกิเลสเบาบางด้วยการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน ย่อมทำให้การเมืองและความเป็นการเมืองมีความสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือ ได้ปัญญา คือ ความรู้สูงสุดในทางพุทธศาสนา ซึ่งจะก่อให้เกิดการเมืองบริสุทธิ์ การเมืองที่เสียสละเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และเป็นนักการเมืองที่มีวิสัยทัศน์ใช้ความรู้ความสามารถ เพื่อทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง

3) ความสัมพันธ์ของการเมืองเชิงพุทธกับระบบธรรมะ

ความรู้ที่มีอำนาจผ่านวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมะที่ปฏิบัติ คือ ให้ความสำคัญกับอำนาจของธรรมะ ให้มากที่สุด ให้ธรรมะคือ ความถูกต้องเป็นใหญ่ เป็นหลักสำคัญ กล่าวคือ ทำให้เกิดการแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง แยกแยก ดีชั่ว ถูกผิด และไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของระบบอุปถัมภ์ ที่สำคัญ การทำให้มีธรรมะ หรืออำนาจเชิงศีลธรรม มีความหมายนั้น ต้องเริ่มจากสัมมาทิฐีก่อน แล้วขยายไปสู่ตัวบทอื่น โดยผ่านความรู้ อำนาจและวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ หรือธรรมะที่ปฏิบัติ คือ ทำให้เรื่องของธรรมะอยู่ในทุกบริบทของสังคม และเลือกใช้ให้ถูกต้องกับ

สถานภาพทางสังคมของแต่ละบุคคลนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ในเรื่องธรรมิกสังคมนิยม ดังต่อไปนี้

ดังนั้น หากพบว่า ระบบของพุทธธรรม นิติธรรม วัฒนธรรม เป็นกลไกทางสังคมอีกประการหนึ่งที่ทำให้ระบบศีลธรรมในพุทธศาสนาเท่าที่เป็นอยู่เอื้อต่อประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นั่นก็คือ การทำให้ประชาชนได้เข้าถึงอำนาจอย่างแท้จริง มีความเป็นธรรมไม่เกิดความเหลื่อมล้ำหรือมีอคติต่อหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ได้แก่ เสรีภาพ อิสระภาพ เสมอภาค ที่ผ่านมาจากพุทธทั้งพระสงฆ์และฆราวาสเป็นอันมากมีเท่าที่ปฏิเสธคำเหล่านี้ เพราะเห็นว่า เป็นคำที่ส่งเสริมกิเลสหรือการเอาตัวเองเป็นใหญ่ เช่นเดียวกับคำว่าสิทธิ ที่ชาวพุทธมักมองว่าเป็นแนวคิดที่อิงอยู่กับการยึดถือประโยชน์ส่วนตน คิดแต่จะเรียกร้องสิ่งที่ตนพึงมีพึงได้จากผู้อื่น เป็นความจริงที่ว่า เสรีภาพ อิสระภาพ เสมอภาค ตามนิยามในระบอบประชาธิปไตยมิได้มีอยู่ในระบบศีลธรรมของพุทธศาสนามาก่อนแต่ก็ไม่ใช่ว่าสิ่งนี้ที่ขัดกัน หากมีการนิยามเสรีภาพและเสมอภาคในแง่ที่เปิดโอกาสให้มีการฝึกฝนพัฒนาตนและช่วยเหลือสังคมได้มากขึ้น เช่นเดียวกับอิสระภาพที่นิยามให้คลุมไปถึงมิติด้านจิตใจด้วย ในทำนองเดียวกันสิทธิก็มีได้หมายความถึงการเรียกร้องประโยชน์เพื่อตนเองอย่างเฉียดแต่เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการส่งเสริม คุ้มครองและพัฒนาและต้องรวมถึงการมีหน้าที่ที่จะต้องเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งปกป้องสิทธิของผู้อื่นเวลาถูกล่วงละเมิดด้วยมองในแง่นี้สิทธิจึงเป็นแนวคิดที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบคุณธรรมหรือศีลธรรมของชาวพุทธไปด้วย เช่น หลักสิทธิมนุษยชน ที่เป็นหลักการของการเคารพในความเป็นมนุษย์ ที่พุทธศาสนาก็ว่ามนุษย์เป็นผู้มีใจสูงมีศักยภาพในการบรรลุธรรม เมื่อเข้าถึงปัญญาแท้จริง ทั้งนี้ การเป็นมนุษย์ผู้ใจสูงได้ ก็คือรักษาและสมาทานศีล 5 ที่ควบคู่กันกับเบญจธรรม คือมีความเมตตากรุณาเป็นข้อพึงปฏิบัติระหว่างบุคคลต่อบุคคล สิทธิก็เป็นข้อพึงปฏิบัติของบุคคลต่อสังคม ความพอเพียง ความสำรวมในกาม การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และเป็นจริงและการมีสติสัมปชัญญะ เพื่อระมัดระวังไม่ไปละเมิดและเบียดเบียนผู้อื่น เป็นต้น

4) ไตรสิกขากับการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อำนาจนำทางการเมืองที่มีศีล สมาธิ และปัญญาเป็นอำนาจนำที่ช่วยทำให้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้รับการพัฒนาให้มีความถูกต้องและชอบธรรม โดยเริ่มต้นจากการมี “สัมมาทิฐิ” ความเห็นถูกต้องว่าเรื่องใดเป็นเป้าหมายและอุดมคติแท้จริงใจการทำงานการเมือง พุทธจริมและการกระทำอันใดที่เหมาะสมและปฏิบัติตรงตามกฎหมาย

และเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่หาช่องโหว่ หรือช่องว่างทางกฎหมายเพื่อกระทำการละเมิดและใช้
 ปัญญาสร้างวิสัยทัศน์และกระบวนการทัศน์ในการสร้างสรรค์นโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ
 และประชาชนอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้ย่อมต้องเกิดจากการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพ เพื่อสามารถ
 ประกอบสร้างให้เป็นระบบทางการเมืองที่มีคุณภาพไปด้วย

ดังนั้น ระบบคุณธรรมจึงเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนระบบการเมืองให้มีคุณภาพ
 เพราะ มิติทางการเมืองเป็นส่วนประกอบหลักที่มีอำนาจนำทางสังคมนั้นจะดีขึ้นได้ ระบบศีลธรรม
 ของพุทธศาสนาต้องเข้าไปทำให้สำนึกและความรับผิดชอบ ตลอดจนสัมพันธภาพของทุกคนเป็น
 สำนึกแห่งธรรมะที่ขยายออกไปสู่สังคมในวงกว้าง ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว
 หรือชุมชนแต่มีมิติทางสังคมที่มีอำนาจเชิงพุทธของไตรสิกขาทำให้เข้าใจความจริงของธรรมชาติที่
 เรียกว่าสังขธรรม อันเป็นการมองภาพรวมของสังคมแบบมีมิติที่ลึกซึ้ง ไม่แยกส่วนไม่เลือกปฏิบัติแต่
 เข้าใจองค์รวมของการทำงาน โดยใช้หลักการของธรรม เข้าใจประชาชน บริหารความต้องการของ
 ประชาชนให้เกิดสภาพการกินคืออยู่ดี ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีที่มีระบบการวัดคุณค่าที่ถูกต้อง ไม่
 ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยนโยบายสาธารณะเพียงเพื่อหวังให้ได้คะแนนนิยม
 จากประชาชน และยิ่งต้องไม่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในวงการการเมืองรวมทั้งมีส่วนในการ
 ระงับยับยั้งการทุจริตคอร์รัปชันไม่ให้เกิดขึ้นจนกลายเป็นความเคยชิน

ดังนั้น การเข้าใจสังขธรรมในพุทธศาสนานั้น โดยเฉพาะในฝ่ายโลกุตตรธรรม ซึ่งให้เรา
 ตระหนักว่าสัมพันธภาพของมนุษย์นั้นยังขยายกว้างออกไปยิ่งกว่านั้นอีก กล่าวคือไม่เพียงเชื่อมโยง
 กับผู้คนในสังคมเท่านั้น หากยังเชื่อมโยงกับชีวิตของทั้งมนุษย์ สิ่งมีชีวิตอื่นๆ และธรรมชาติทั้งหลาย
 รวมทั้งกฎแห่งการอยู่ร่วมกันในธรรม กฎแห่งสามัญลักษณ์ที่เรียกว่า ไตรลักษณ์ และมอง
 ความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เชื่อมโยงในระบบเป็นหลักอิทัปปัจจยตา ไม่แยกส่วนออกจากกัน
 ทำให้เมื่อกำหนดนโยบายใด หรือประพฤติปฏิบัติสิ่งใดๆ ก็ตามย่อมคำนึงถึงผลกระทบทั้งทาง
 สร้างสรรค์และทำลาย ไม่ใช่เฉพาะกลไกของประเทศไทยเท่านั้นแต่รวมถึงกลไกระดับโลกด้วย

7.2 การใช้อำนาจนิติกรรมเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์

7.2.1 แนวคิดทางการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์

การเมืองการปกครองที่ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาในการปกครองของพรรคประชาธิปัตย์ที่ได้นำหลักคุณธรรมความดีในทางพระพุทธศาสนาไปสู่การประพฤติปฏิบัติทั้งในฐานะที่เป็นประชาชน สมาชิกพรรค นักการเมือง ข้าราชการ ไปจนถึงพระมหากษัตริย์ ล้วนแล้วแต่สามารถสมทานหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการสำคัญในการดำรงชีวิตได้ โดยเฉพาะหลักธรรมที่เป็นหลักการศึกษาวีถีพุทธ คือ ไตรสิกขา เพราะหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการของการพัฒนาชีวิตให้มีความก้าวหน้าและสงบสุข ทั้งระดับปัจเจกบุคคลและระดับมหาชน และไม่ได้จำกัดชนชั้นวรรณะ อายุ เพศ วย อาชีพใดๆก็ตามแต่ก็ล้วนแล้วแต่สามารถเกี่ยวข้องกับหลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนาได้ทั้งสิ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีความเกี่ยวข้องกับความเป็นการเมืองในมิติต่างๆ เช่น ในระดับนโยบายการออกแบบนโยบายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย การมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลให้บุคคลที่มาลงสมัครรับเลือกตั้งและผู้มีตำแหน่งทางการเมืองได้ประพฤติปฏิบัติตนทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีและมีคุณสมบัติตามอัตลักษณ์เชิงพุทธ

เพื่อให้การเมืองมีเสถียรภาพและไม่มีปัญหาในภายหลัง โดยพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และได้ให้ความสำคัญกับหลักพุทธศาสนาทั้งการสนับสนุน ทำนุบำรุง สืบสานและเผยแผ่พร้อมทั้งได้มีการนำหลักธรรมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในเชิงพฤติกรรม ความมุ่งมั่นตั้งใจและการพัฒนาสติปัญญาในระดับตั้งแต่สัญลักษณ์ของพรรค อัตลักษณ์และคุณลักษณะอันผสมผสานลงตัวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย หลักธรรมที่สอดคล้องกับการทำงานทางการเมืองในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ ได้แก่ หลักไตรสิกขา ไตรลักษณ์นิยม มงคลนิยม กรรมนิยม ทศพิธราชธรรม สังคหวัตถุ และจักรวรรดิวัตร ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน เฉพาะอย่างยิ่งทศพิธราชธรรม ได้นำมาประยุกต์กับการบริหารองค์การภาครัฐและภาคเอกชนอย่างกว้างขวาง สำหรับการปกครองของประเทศไทยด้วย

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้อง หลักการไตรสิกขา ที่ผู้นำการปกครองต้องก่อปรด้วย คุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยความ

เชื้อสัจธรรม และความกล้าหาญเป็นคุณสมบัติที่สังคมไทยต้องการมากที่สุดในทุกยุคทุกสมัย เนื่องจากนักการเมืองเมื่อได้รับตำแหน่งเป็นผู้บริหารประเทศย่อมต้องเกี่ยวข้องกับกำกับการบริหารอำนาจ และงบประมาณแผ่นดินจำนวนกว่า สามล้านสองแสนล้านบาท ซึ่งถ้าหากพรรคการเมืองปราศจากการดำเนินตามหลักธรรมในพุทธศาสนา ย่อมทำให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติบ้านเมืองอย่างแน่นอน

7.2.2 ทิศทางการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์

ทิศทางการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์มีความสอดคล้องกับการใช้อำนาจนำของอำนาจทางศีลธรรมในการเมืองเชิงพุทธในการเมืองการปกครองของไทยนั้น มีศูนย์กลางอำนาจทางศีลธรรม คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทรงใช้พระราชอำนาจเป็นอำนาจการปกครองโดยธรรมะ คือทศพิธราชธรรมและหลักธรรมต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์และความสุขให้กับประเทศชาติและประชาชน และมีการแผ่กระจายของอำนาจทางธรรมะนั้นไปยังองค์การที่เป็นเสาหลักทั้ง 3 เสาหลักของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ได้แก่ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ และด้วยเหตุปัจจัยที่องค์พระมหากษัตริย์ทรงมีสถานภาพเป็นประมุขของรัฐที่อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ ทรงใช้อำนาจเป็นธรรมะ ดังนั้น พรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยยึดมั่นอยู่ในครรลองแห่งธรรมะมาโดยตลอด ตั้งแต่การออกแบบสัญลักษณ์ให้มีสัญลักษณ์ทางความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา คือ พระแม่ธรณีบีบมวยผม ซึ่งเป็นการเริ่มต้นให้การสถาปนารูปแบบการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธเข้ามามีส่วนร่วมในกลไกการทำงานของพรรคประชาธิปัตย์ โดยพรรคมีรูปแบบการใช้อำนาจที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย กล่าวคือ มีการให้สมาชิกได้ทำการเลือกตั้งผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง (Primary Vote) เพื่อให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการเลือกผู้สมัครในการลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตของตนเอง นอกจากนี้ ยังมีการเลือกตั้งกรรมการบริหารของพรรคและหัวหน้าพรรค ซึ่งเป็นตำแหน่งบริหารสูงสุด โดยทิศทางและรูปแบบการใช้อำนาจของพรรคสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มีการกำกับด้วยมติพรรคที่ช่วยทำให้การใช้อำนาจมีความหมายมากขึ้น ทั้งการเบียดขับ คัดกรอง คัดสรรผู้สมัครตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางของกระบวนการใช้อำนาจของพรรค ต้องถูกกำกับและตรวจสอบโดยสมาชิกพรรคเสมอ โดยเฉพาะเมื่อไปอยู่ในสถานภาพผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้ใช้อำนาจธิปไตยของประชาชนผ่านระบอบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

7.2.3 พลวัตอำนาจการเมืองเชิงพุทธในกลไกการเมืองการปกครองผ่านพรรค ประชาธิปไตย

เมื่อมีการสถาปนาอำนาจเชิงศีลธรรมในทางพระพุทธศาสนาของพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นพุทธมามกะ ทำให้ทรงเป็นศูนย์กลางของอำนาจเชิงศีลธรรม มีสถานภาพที่ศักดิ์สิทธิ์ สูงส่ง มีอาจมีผู้ใดล่วงละเมิดต่อพระบรมเชษานุภาพของพระองค์ได้ ดังนั้นทั้งในทางสถานภาพด้านต่างๆ และทางศีลธรรม พระมหากษัตริย์ คือผู้ใช้อำนาจทางศีลธรรมเชิงพุทธ ทั้งพุทธธรรม คือทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจเชิงศีลธรรม นิติธรรม ได้รับความคุ้มครองและรับรองจากรัฐธรรมนูญ และวัฒนธรรม มีพระราชประเพณีในการสืบสันตติวงศ์ที่ถูกต้อง สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของรัฐไทย และที่ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของปวงชนชาวไทยทั้งชาติ จึงกล่าวได้ว่าเป็นทิศทางการเมืองเชิงศีลธรรมจากด้านบน ผู้ค้ำล่างของยอดปิรามิดอำนาจธิปไตย

อีกด้านหนึ่งของทิศทางปิรามิดอำนาจเชิงศีลธรรม คือ พรรคการเมืองที่ต้องมีความเป็นสถาบันทางการเมือง กล่าวคือ มีความยึดมั่นในความซื่อสัตย์ทั้งต่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมต่อประชาชน ในการทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน โดยในกระบวนการนี้ พรรคประชาธิปไตยต้องใช้อำนาจเชิงศีลธรรมจากด้านล่างสู่ด้านบน คือ อำนาจธิปไตยอันเป็นของปวงชนชาวไทยที่เป็นฐานรากของปิรามิด ที่ใช้อำนาจในการมอบอำนาจให้กับฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะสมาชิกรัฐสภา ซึ่งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคน ซึ่งการมอบอำนาจผ่านการเลือกตั้ง คือ การมอบสิทธิอำนาจผ่านตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ใช้อำนาจเชิงศีลธรรม เพื่อจัดตั้งรัฐบาล คือ ฝ่ายบริหาร เพื่อผลักดันนโยบายสาธารณะที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน และการนำงบประมาณแผ่นดินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติผ่านกลไก คือ ระบบข้าราชการ ต่อประชาชนทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ หรือเลือกว่าเป็นประชาชนที่เลือกตนมาเท่านั้น และอีกส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้เป็นฝ่ายรัฐบาลก็อยู่ในฐานะสมาชิกรัฐสภาก็จะทำหน้าที่เป็น ฝ่ายค้าน เพื่อตรวจสอบถ่วงดุล ติดตามการทำงานของรัฐบาล และฝ่ายตุลาการ คือ ศาล ที่แม้มิได้เกิดจากการเลือกตั้งของประชาชนและต้องทำงานภายใต้พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ แต่ก็เป็นกลไกอำนาจเชิงศีลธรรมที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมและเกี่ยวข้องกับประชาชนที่สุดกลไกหนึ่ง ด้วยเหตุว่าต้องอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่าโดยมีอาจเลือกปฏิบัติ รักษาความยุติธรรมให้มีมาตรฐานเดียวและไม่แบ่งแยกประชาชนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติรัฐ นิติธรรม รวมทั้งความเชื่อมั่นในกลไกการใช้อำนาจเชิงศีลธรรม โดยถือ

ว่าเป็นการใช้อำนาจเชิงศีลธรรมของพรรคประชาธิปัตย์เพื่อประชาชนโดยแท้จริง เนื่องจากรำมาสู่ความสุขสงบและสามารถทำประโยชน์ให้กับประชาชนได้อยู่ดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

ดังนั้นการสร้างความรู้ในศีลธรรมในการทำงานทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์เป็นกลไกที่สำคัญของระบอบการเมืองไทย

7.2.4 นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธในกลไกการใช้อำนาจของพรรคประชาธิปัตย์

นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธในมุมมองความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล รวมถึงการเมืองเชิงพุทธจะสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยกระบวนการสถาปนาอำนาจในประเทศไทยอำนาจทางศีลธรรมในการเมืองเชิงพุทธอยู่ที่สถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ทรงใช้พระราชอำนาจนั้น ผ่านฝ่ายบริหาร คือ รัฐบาล ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา และฝ่ายตุลาการ คือ ศาล โดยควรมีเหตุปัจจัยการส่งเสริมความรู้ทางด้านพุทธธรรม นิติธรรมและวัฒนธรรม รวมทั้งในความคิดเห็นที่ว่าโมเดลของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธนั้นควรมีองค์ประกอบ คือ เรื่องของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา กล่าวโดยสรุป คือ การสถาปนาให้อำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธ มีบทบาทนำในสังคมไทยผ่านสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ทรงใช้พระราชอำนาจนั้น ผ่านฝ่ายบริหาร คือ รัฐบาล ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา และฝ่ายตุลาการ คือ ศาล ต้องใช้ ความรู้ความเข้าใจ เป็นอำนาจหลักผลักดันให้เกิดไตรสิกขา หรือหลักการศึกษาของหลักพุทธธรรม 3 ประการ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในระบบการเมืองไทย ซึ่งเป็นนวัตกรรมในการเชื่อมโยงและบูรณาการ หลักศาสนา การศึกษาและการเมืองเข้าไว้ด้วยกัน โดยกลไกดังกล่าวเป็นกลไกที่พรรคประชาธิปัตย์ได้ปฏิบัติผ่านวิถีการเมืองที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยใช้กระบวนการให้ความจริงทางสังคมโดยสถาบันหลักของสังคม คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันการศึกษา ซึ่งรวมถึงสถาบันสื่อสารมวลชนและโซเชียลมีเดีย และความรู้ที่นั้นต้องเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนิติธรรม คือ ด้วยบทกฎหมายและวัฒนธรรม คือวิถีชีวิต ที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมด้วย

7.2.5 นวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธกับกลไกการขับเคลื่อนพรรคประชาธิปัตย์

พรรคประชาธิปัตย์มีคตินิยมที่ว่า “สัจจิงเว อมตาวา” แปลว่า การกล่าวคำจริงเป็นอมตะ เป็นคตินิยมประจำพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของศีลข้อที่ 4 ด้วยความเชื่อว่ามีสมาชิกรวมพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้ซื่อสัตย์ในการพูดคำจริงยอมหน้าเชื่อถือ เพราะสิ่งที่พูดกับสิ่งที่

ทำต้องสัมพันธ์กัน มิฉะนั้นจะกลายเป็นคนโกหกได้ และเมื่อสามารถโกหกหลอกลวงได้ ย่อมสามารถทำความชั่วอื่นๆ ได้ ดังนั้น การตั้งมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต จึงเริ่มต้นจากการยึดมั่นในความจริง ปฏิบัติและพูดจาด้วยคำจริง “พูดอย่างไรก็ทำอย่างนั้น” ความซื่อนี้ สัมพันธ์กับการมีวาจาสุภาษิตในมงคลสูตร ข้อที่10 อีกด้วย

ดังนั้นจะเห็นว่า การนำนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ คือ ศิล สมาธิ ปัญญา ซึ่งมีความตั้งใจให้เป็นส่วนหนึ่งของการทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์แต่เริ่มเดิมทีไปต่อยอดในระดับที่เข้มข้นขึ้น คือ การรักษาศิล ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และเจริญสติปัญญา ให้เข้มข้นขึ้น และผลักดันในระดับนโยบายทั้งการศึกษา การสื่อสาร และการเมืองในทุกๆบริบทก็จะทำให้การเมืองไทยที่มีพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคร่วมรัฐบาลในขณะนี้ มีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันบทบาทของนักการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ นักการเมืองมีความสามารถและมีความทันสมัยเป็นคนรุ่นใหม่มากขึ้น มีการติดตามข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการศึกษาด้านการเมืองการปกครองมีหลักสูตรด้านรัฐศาสตร์ มีการตื่นตัวและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น มีการวิพากษ์ประเด็นการศึกษาและการเมือง ทำให้มีแนวคิดเป็นเสรีนิยมยุคใหม่ มีแนวคิดและบทบาทเกี่ยวข้องกับการเมืองมากขึ้น จึงควรตระหนักถึงบทบาทการใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนากับบทบาททางการเมืองว่าจะกำหนดขอบเขตอย่างไรให้เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยมีพบว่า

1) การอบรมสั่งสอนด้วยหลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนา ควรมีความทันสมัย มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าถึงประชาชน หรือกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกับนักการเมืองรุ่นใหม่ๆ ของพรรคประชาธิปัตย์ให้มีความศรัทธาและมีลักษณะปฏิบัตินิยมเช่นเดียวกับรุ่นก่อน ที่เคร่งครัดในวัตรปฏิบัติ อย่างเช่น ท่านชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร คนปัจจุบันที่มีจรรยาบรรณและขนบธรรมเนียมปฏิบัติแบบนักการเมืองที่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งและมั่นคง พร้อมทั้งมีการน้อมนำหลักธรรมะไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

2) ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้กับชีวิตประจำวัน และการบริหารองค์กรจนถึงการบริหารประเทศ ควรมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ไม่ใช่เรื่องของการบัญญัติให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติแต่ให้มีกลไกที่นำหลักธรรมะไปใช้ให้เกิด

ประโยชน์และกำกับในกระบวนการทางการเมือง โดยเฉพาะหลักไตรสิกขา ไตรลักษณ์ มงคลสูตร เป็นต้น เพราะเป็นหลักธรรมที่สามารถปฏิบัติได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกกลุ่มศาสนา ไม่จำกัดเฉพาะเป็นพุทธศาสนิกชนเท่านั้น โดยเฉพาะเรื่องของการทำสมาธินั้นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้การรักษา สីลและการเจริญสติปัญญา จนถึงจิตเกษมณนั้นบรรลุได้ด้วยสมาธิ ที่มีทั้งสมณะกรรมฐาน และ วิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นไปทั้งในระดับ โลกิยะธรรมและโลกุตระธรรมด้วย

3) ความเกี่ยวข้องกับการเมืองเชิงพุทธที่สามารถแก้ไขปัญหาคัดแย้งและการทุจริตคอร์รัปชันได้ นอกจากมุ่งเน้นที่การแก้ระดับปัจเจกบุคคล พฤติกรรมของบุคคลปกติแล้วยังมุ่งแก้ที่ระดับองค์กรด้วย และ ลักษณะของปฏิสัมพันธ์กับหลักธรรมเป็นการทำให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การใช้สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเชิงสร้างสรรค์มากกว่าการใช้ความรุนแรง

4) ควรแสดงบทบาททางการเมืองให้เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นนักการเมืองเชิงพุทธ ควรเป็นผู้นำทางการเมืองที่เสียสละและแสดงบทบาทสนับสนุนแนวคิดการเมืองที่มีจริยธรรมเป็นการประนีประนอม และส่งเสริมความสามัคคีเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นแบบอย่างของนักการเมืองในทุกพรรคได้ตระหนักคุณค่าของการน้อมนำหลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติ

อนึ่งการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ชัดเจนถึงการปกครองประเทศไทย คือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขความโดดเด่นของการเมืองเชิงพุทธยังคงอยู่ในระบอบการเมืองการปกครองปัจจุบัน มีปัจจัยสำคัญจากวัฒนธรรมการปกครองของไทย ความมีพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ไทยที่คนไทยส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นผู้มีบุญบารมีเหนือคนทั่วไปทั้งปวง เช่นเดียวกับราชาปราชญ์ (Philosopher King)

ตามแนวคิดทางการเมืองของเพลโต (Plato) เป็นธรรมราชา ดังนั้นไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะเป็นอย่างไร พรรคการเมืองใดเป็นรัฐบาล มีการยึดอำนาจเป็นเผด็จการ หรือเกิดวิกฤตทางการเมืองในกรณีใด ๆ พระมหากษัตริย์ หรือพระราชาก็จะเข้ามามีส่วนได้ รับการกล่าวถึง หรืออ้างอิงเสมออย่างใดก็ตาม การเมืองการปกครองไม่ว่าเป็นรูปแบบใด หรืออำนาจอธิปไตยจะอยู่กับผู้ใด ควรใช้หลักทศพิธราชธรรม สังคหวัตถุ และจักรวรรดิวัตรมาประยุกต์ จะทำให้ประสบความสำเร็จเป็นผลดีต่อสังคม

7.2.6 ธรรมเนียมของการใช้อำนาจวาทกรรมของการเมืองเชิงพุทธผ่านหลักทศพิธราชธรรม

พระพุทธศาสนามีธรรมะสามหมวดใหญ่ที่สร้าง “ธรรมเนียม” ในลักษณะดังกล่าวแล้ว พระพุทธศาสนายังมีอีกหนึ่งความเชื่อ คือ ความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ในอำนาจของพระศรีรัตนตรัย อันได้แก่พระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ ซึ่งในคัมภีร์โบราณในพระพุทธศาสนา มักเรียกกันว่า พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ รัตนะทั้งสาม โดยรวมถือเป็นสิ่งที่พึ่งที่ระลึกและเป็นแหล่งของอำนาจความศักดิ์สิทธิ์อย่างหนึ่ง ซึ่งชาวพุทธสวดมนต์ภาวนาและขอให้ตนเองได้ถึงความปรารถนา ต่อพระรัตนตรัย ในทำนองเดียวกันกับ ศาสนิกในศาสนาอื่นสวดมนต์ภาวนาถึงพระผู้เป็นเจ้าของตนเช่นกัน

อำนาจของพระรัตนตรัยจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้พระพุทธศาสนาอยู่ในฐานะที่เป็นศาสนาเท่าเทียมกับศาสนาใหญ่ ๆ ของโลกเช่นกัน หากพระพุทธศาสนามีเพียงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแต่เพียงอย่างเดียวไม่มีอำนาจของความศักดิ์สิทธิ์ใดเกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนาก็อาจถูกมองได้ว่าเป็นแค่เพียงปรัชญาของชาวอินเดียสายหนึ่งเท่านั้น ความเชื่อในอำนาจของพระศรีรัตนตรัยนี้อาจแยกออกได้เป็น 3 ประการคือ

พุทธานุภาพหนึ่ง ธรรมานุภาพหนึ่งและสังฆานุภาพอีกประการหนึ่ง แต่กระนั้นอานุภาพทั้ง ๓ นั้นสามารถรวมกันและเป็นสรณะให้แก่ชาวพุทธในยามที่ตนเองรู้สึกว้าวุ่นที่พึ่งที่ระลึกได้ อำนาจทั้ง ๓ นี้ยังเป็นต้นแหล่งของพิธีกรรมต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาทั้งหมด เป็นต้นว่า การเจริญพระพุทธมนต์ การประกอบพิธีปลุกเสกวัตถุมงคล นามนต์ พิธีสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น ตัวอย่างที่พบเห็นกันอย่างชัดเจนคือการประกาศตนเป็นพุทธมามกก็มีสาระแก่นสารคือการขอถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะที่สำคัญ เป็นที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งว่าในพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าไม่ทรงปฏิเสธอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของเทวดาหรืออำนาจที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ธรรมชาติทั้งหลายเลย แต่ทรงยืนยันว่าอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยเป็นอำนาจสูงสุด ดังนั้นการยอมรับอำนาจของคุณพระศรีรัตนตรัยเป็นอำนาจสูงสุดนั้นจึงเป็นเอกลักษณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งของชาวพุทธในประเทศต่างๆ สำหรับการรักษาโรคร้ายต่างๆ การยอมรับอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของคุณพระศรีรัตนตรัยจึงเป็นที่พึ่งทางจิตใจของผู้ป่วยที่เป็นชาวพุทธได้อย่างมาก และไม่ควรถูกมองว่าเป็นเรื่องมงายไร้เหตุผลแต่เป็นความเชื่อที่ถูกต้องเหมาะสมตามครรลองจารีตประเพณีในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในช่วง

ระยะเวลาที่เป็นหัวใจสำคัญของชีวิตการที่ได้มีอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองยอมรับเป็นที่พึงได้นั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

อีกประการหนึ่งการใช้พระราชอำนาจในทางใดทางหนึ่งย่อมต้องคำนึงถึงหลักการที่ถูกต้องและมีทั้งหลักกฎหมาย คือ รัฐธรรมนูญหมวดว่าด้วยพระมหากษัตริย์ และทศพิธราชธรรม คือ หลักธรรมของพระมหากษัตริย์ ได้แก่ ข้อที่ 1 ทาน การให้ ทั้งวัตถุสิ่งของ ให้อภัย ให้หลักธรรมผ่านแนวทางพระราชดำริต่างๆ ข้อที่ 2 ศีล ความประพฤติอันบริสุทธิ์ ข้อที่ 3 บริจาค ความเสียสละความสุขสบายส่วนพระองค์ ข้อที่ 4 อาชวะ ความซื่อตรง ซื่อสัตย์สุจริต ข้อที่ 5 มัทวะ ความอ่อนโยน เรียบร้อย ข้อที่ 6 ตบะ ความเพียรเพื่อชนะกิเลส ชนะความลำบาก ข้อที่ 7 อักโกธะ ความไม่โกรธ มีปกติสงบระงับ ข้อที่ 8 อวิงสา ความไม่เบียดเบียน ข้อที่ 9 ขันติ ความอดทนอดกลั้น และข้อที่ 10 อวิโรธนะ ความไม่คลาดจากธรรม หมายถึงไม่กระทำสิ่งที่ผิด ไม่ถูกต้องด้วยประการทั้งปวง โดยเฉพาะการใช้อำนาจต่างๆ ต้องคำนึงถึงหลักการของพุทธธรรม นิติธรรมและวัฒนธรรม ซึ่งก็คือ แนวทางการเมืองการปกครองโดยใช้หลักพุทธธรรม และต้องทรงคำนึงถึงราชประเพณี หรือจารีต คือ วัฒนธรรมนั่นเอง

การวิเคราะห์พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์พระราชสถานะและพระราชอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับยืนยันความเป็นประมุขสูงสุดของพระมหากษัตริย์ โดยบัญญัติว่า องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ หมายความว่า ผู้ใดจะหมิ่นพระบรมเดชานุภาพพระมหากษัตริย์ไม่ได้ ผู้ละเมิดต่อพระมหากษัตริย์ถือว่าเป็นการกระทำความผิดอย่างร้ายแรง การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

สรุป อำนาจเชิงศีลธรรมในนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านอำนาจอธิปไตยไทยของพรรคประชาธิปัตย์อยู่ที่ความสัมพันธ์กับพระราชนำทางศีลธรรมของสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ทรงใช้พระราชอำนาจนำนั้น ผ่านฝ่ายบริหาร คือ รัฐบาล ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา และฝ่ายตุลาการ คือ ศาลนั่นเอง โดยมีพรรคประชาธิปัตย์เป็นกลไกหนึ่งที่น่าอำนวยการเชิงศีลธรรมไปใช้กลไกนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธเข้าถึงอำนาจได้รับความชอบธรรมในการเป็นรัฐบาล มีรัฐมนตรีที่มาจากพรรคประชาธิปัตย์ รวมทั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากพรรคประชาธิปัตย์ในการทำหน้าที่ผู้แทนของปวงชนชาวไทยก็ย่อมต้องยึดโยงกับอำนาจเชิงศีลธรรมเชิงพุทธกับประชาชนด้วย กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีความมึศีลธรรมอันดี ย่อมสามารถเลือกสรรนักการเมืองพรรคประชาธิปัตย์

ที่สามารถปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างในเชิงศีลธรรมและมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์นั่นเอง

7.3 ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ผ่านอำนาจอธิปไตยไทย

7.3.1 ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ผ่านอำนาจอธิปไตยไทยในบริบทของการใช้อำนาจผ่านฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การคัดเลือกผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในบริบทของรัฐสภา รัฐบาลและตุลาการอันเป็นสามเสาหลักสำคัญของอำนาจทางการเมืองของประเทศไทย โดยมีการคัดสรร คัดกรองด้วยกลไกที่เชื่อมโยงการใช้อำนาจการเมืองเชิงพุทธ คือ การใช้ความรู้มาสร้างอำนาจ ผ่านแนวคิดเชิงศีลธรรมของพระพุทธศาสนา จนกลายเป็นความจริงที่ประจักษ์ชัดแล้ว กล่าวคือ การปฏิบัติการเชิงอำนาจของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธนี้ได้สถาปนาอำนาจความดี ความถูกต้อง ความจริง ผ่านอุดมการณ์และอุดมคติทางการเมืองและความเป็นการเมือง อำนาจของไตรสิกขา คือ อำนาจของศีล ความประพฤติ สมာธิ เจตจำนงค์ ปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ ที่ทำให้กำกับความประพฤติและความตั้งใจในการทำประโยชน์ให้สังคมและประเทศชาติของผู้มีหน้าที่ต้องใช้อำนาจหน้าที่เหล่านั้นในนามของอำนาจของปวงชนชาวไทย โดยมีกลไกอำนาจของหลักพุทธธรรม คุณงามความดี หลักนิติธรรม กฎหมายและหลักวัฒนธรรม วิถีชีวิต โดยมีการใช้ความรู้เข้ามาวางกรอบการแก้ปัญหาในสังคม โดยมีระบบเหตุผลชุดใดชุดหนึ่งที่ชี้นำพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องในทางเดียวกัน

การเมืองเชิงพุทธจึงเป็นเรื่องของกลไกและกลยุทธ์ในการนำความคิดและความรู้มาสร้างเป็นอำนาจขึ้นมาใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน การที่ปัจเจกบุคคลถูกรอบงำโดยชุดของความคิดต่างๆนั้นและไม่อาจเป็นอิสระจากชุดความคิดนั้นๆได้ สังคมหนึ่งๆจึงมีการผลิตความรู้ชุดของความคิด จากบุคคลหรือกลุ่มคนแล้วนำเอาชุดของความรู้ ความคิดนี้มากำหนดและควบคุมมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งเรียกความสัมพันธ์ลักษณะนี้ว่า ความสัมพันธ์ทางอำนาจ การใช้อำนาจรัฐของนักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการที่ปฏิบัติการในฐานะตัวแทนทางอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อทำงานให้กับประชาชน

7.3.2 วาทกรรม “เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ” กับภาคปฏิบัติการ “การเมืองเชิงพุทธ”

การปฏิบัติการของอำนาจศีลธรรมเชิงพุทธในบริบทที่สังคมไทยมีประชาชนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาได้คลี่คลายและทำให้การเมืองไทยมีลักษณะเฉพาะ คือการโยกหา เรียกร้องและจับจ้องการมีศีลธรรมที่เข้มข้นขึ้นของนักการเมืองและข้าราชการ ผ่านการผลิตซ้ำของวาทกรรมที่ว่า

“เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ” หากเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องแล้ว ย่อมหมายถึงการนำหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์อย่างแท้จริงและย่อมนำมาซึ่งประโยชน์สุข แบบฉบับเฉพาะที่สะท้อนอัตลักษณ์ของการปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ที่เห็นได้ชัด คือ การเป็นคนไทยที่ยอมรับและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และถือว่าพระองค์ทรงมีอำนาจเหนือ (Power Over) บุคคลธรรมดา ซึ่งอำนาจดังกล่าว คือ อำนาจศีลธรรมและความศักดิ์สิทธิ์ทำให้สิ่งที่ทรงสอนกลายเป็นหลักการแห่งคุณงามความดีที่ควรจะนำไปประพฤติปฏิบัติและข้อบังคับทางนิติธรรม หลักกฎหมายต้องมีพระปรมาภิไธยจึงจะมีผลบังคับใช้ได้ นอกจากนี้ยังทรงเป็นต้นแบบศูนย์กลางและศูนย์รวมของอำนาจทางจิตวิญญาณและความศรัทธา คู่เคียงกับผู้นำทางจิตวิญญาณทางศาสนา และสถานภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ถือเป็นสถาบันหลักหนึ่งในสาม คือชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความหมายของการต่อยอดและขยายปฏิบัติการไปสู่เรือนร่างของสถาบันหลัก โดยเริ่มต้นจากอำนาจของพุทธศาสนาไปสู่สถาบันพระมหากษัตริย์ที่สมพาทนหลักศีลธรรมเชิงพุทธ สมพาทนหลักทศพิธราชธรรม ผู้ปฏิบัติและทำให้ประชาชนคนในชาติสยบยอมต่อสถานภาพนั้น เพราะสยบยอมต่ออำนาจเชิงศีลธรรมของปฏิบัติการวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธนั่นเอง

อีกประการหนึ่ง ภาวะความดำรงชีวิตด้วยความสงบสุข ร่มเย็น มีความสมัครสมานสามัคคี มีความเป็นธรรมในสังคม ที่เกิดจากพระบารมีของสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่างๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของความรู้กับอำนาจที่ปฏิบัติการเชื่อมโยงต่อจิตใจและความคิด รวมทั้งวิถีชีวิตของคนไทย

ในทางตรงกันข้ามหากการใช้อำนาจรัฐของนักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการต่างๆ เป็นไปโดยมิชอบ มีการคอร์รัปชัน ก็ย่อมจะนำมาซึ่งความทุกข์ ความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมในสังคมให้กับประชาชน ย่อมทำให้กลไกอำนาจรัฐต้องดำเนินการแก้ปัญหาเหล่านั้น โดยการ “คัดเลือก” “เปิดเผย” “จับจ้อง” “ตรวจตรา” และ “เบียดขับ” ผู้มีพฤติกรรม

คุณสมบัติที่ไม่เหมาะสมเพื่อไม่ให้มีโอกาสที่ไปใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบหรือมีโอกาสคอร์รัปชัน นำผลประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นของตัวเองและพวกพ้องได้มากขึ้น

7.3.3 ภาคปฏิบัติการของการปกครองชีวญาณ (Governmentality) กับอำนาจเชิงศีลธรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิตินบัญญัติ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การสร้างความรู้ทางการปกครอง เพื่อให้เป็นความจริงที่ระบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากเทคนิควิทยาการของการใช้อำนาจโดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องการปกครองชีวญาณ (Governmentality) ซึ่งจะเป็นกระบวนการถอดรหัสของตัวอำนาจ ความรู้ ความจริง/สัจจะและกระบวนการสร้างความจริง ของอำนาจเชิงศีลธรรมในนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ ที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะนำแนวคิดนี้มาใช้ในการวิพากษ์และวิเคราะห์ การใช้อำนาจนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์ที่มีการอ้างเหตุผลและการใช้ศิลปะการใช้อำนาจการปกครองของรัฐเข้ามาศึกษาการเมืองเชิงพุทธผ่านพรรคประชาธิปัตย์ ว่ามี หลัก “ไตรสิกขา” สីล สมาธิ ปัญญา ที่ประกอบด้วยความรู้ทางการปกครอง สถาบันและกฎระเบียบทางปกครอง ทั้งในเชิงพฤติกรรม เจตจำนง และสติปัญญาหรือเรียกว่าเป็น นวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ ที่ทำให้ประชาชนสยบยอม เป็นผู้วางยื่อฟังและปฏิบัติตามด้วยอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธที่ปฏิบัติการของวาทกรรมในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิตินบัญญัติและตุลาการ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ประชาชนจำนวนหนึ่งอาจเชื่อว่าสิ่งที่คนมีอำนาจพูดจึงเป็นความจริงเสมอ อำนาจเป็นตัวเสริมความรู้ ถ้ามีอำนาจก็มีความรู้ อำนาจเป็นตัวบอกว่าอะไรคือความรู้ และในทางกลับกันความรู้คืออำนาจ มีความรู้ก็มีอำนาจ แล้วถ้ามีความรู้ก็จะนำไปสู่อำนาจ ดังนั้น ความจริงต่างๆทุกวันนี้จึงเป็นความจริงที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาโดยอำนาจ อีกทั้งอำนาจเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาก็อาศัยความรู้ต่างๆ ที่สอดคล้องกันตามแนวคิดของฟูโกต์นี่เองสถาปนาขึ้นมาและใช้เป็นเครื่องมือในการทำให้เกิดเรือนร่างที่วอนอนสอนง่ายของชาวพุทธ ที่มีความเคารพนับไหวผู้มียุทธธรรมสูงกว่า โดยการตีความคุณธรรมแต่ละคนในทางการเมืองย่อมไม่เหมือนกันด้วย ดังนั้น อำนาจของการปกครองผ่านนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์เป็นอำนาจของความรู้ที่สะท้อนในหลักพุทธธรรม นิตินธรรมและวัฒนธรรม ด้วยการนำอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธของพรรค

ประชาธิปไตยไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การวิเคราะห์วาทกรรมนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธผ่านแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์เป็นการมองการนำอำนาจเชิงศีลธรรมของการเมืองเชิงพุทธไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติของพรรคประชาธิปัตย์ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น ในส่วนที่ว่าวาทกรรมเป็นมากกว่าภาษานั้น พบว่าเนื่องจากวาทกรรมมีภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรม (Discursive Practices) ซึ่งนี่ภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธ รวมไปถึงจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ คุณค่าต่างๆ ในสังคมรวมไปถึงอุดมการณ์ ซึ่งในการค้นพบครั้งนี้ คือ พบว่า ความรู้ทางพุทธธรรม มีผลต่อการขับเคลื่อนความเป็นนิติธรรมของสังคมไทย และที่มีผลต่อวิถีชีวิตเชิงวัฒนธรรมของสังคมไทย โดยใช้ภาษาและระบบของภาษา เพื่อให้เข้าถึงความรู้ของสรรพสิ่งต่างๆ ที่เกิดมาภายใต้กฎเกณฑ์หนึ่งชุด ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน กฎเกณฑ์นี้จะเป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงหรือการเลือนหายไปของสรรพสิ่ง ซึ่งหมายความว่าวาทกรรมจะอยู่ควบคู่ไปกับสรรพสิ่งต่างๆ ที่สังคมสร้างขึ้น โดยเฉพาะกฎเกณฑ์ทางอำนาจศีลธรรมที่แทรกซึมปฏิบัติการอยู่ในทุกสถาบันทางสังคม อาจกล่าวให้ชัดเจนขึ้นได้ว่า วาทกรรมนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธเป็นตัวสร้างหรือกำหนดเอกลักษณ์ของคนในสังคมขณะเดียวกันวาทกรรมชุดดังกล่าวจะเป็นตัวเก็บกด บดบังและปิดกั้นไม่ให้สิ่งที่แตกต่างไปจากเอกลักษณ์และความหมายที่วาทกรรมนั้นสร้างขึ้นได้ปรากฏขึ้น (อ้างอิงจากไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2540) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษดาพรรณ หงส์คารมภ์และจันทิมา เอี่ยมมานนท์ (2549) ได้กล่าวว่า มนุษย์ไม่สามารถอยู่รอดได้โดยไม่มีภาษา ดังนั้น ภาษาจึงถือเป็นสิ่งที่หล่อหลอมมนุษย์ไว้ด้วยกันให้เป็นสังคมและเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถสานสัมพันธ์ภาพระหว่างตนกับผู้อื่น มนุษย์ใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ เล่าเรื่องราว แก้ปัญหา และสื่ออารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนความขัดแย้งต่างๆ ขณะเดียวกันมนุษย์ก็อาจถูกครอบงำ หรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของภาษาในสังคมนั้น ไม่ลักษณะใดก็ลักษณะหนึ่ง ภาษา สังคม และการสื่อสารจึงผูกโยงร้อยรัดเป็นเรื่องเดียวกัน ภาษาจึงมิใช่เป็นเพียงสื่อสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในระบบและมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยเสียง คำ ประโยค ที่ถูกสร้างให้มีความหมายขึ้นมาเท่านั้น แต่เป็นสื่อและเป็นเครื่องมือในวงจรปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการผลิต การตีความและการแลกเปลี่ยนซึ่งมีความหมายระหว่างกัน มุมมองเชิงหน้าที่ทางการสื่อสารของภาษาได้ทำให้การศึกษาวาทกรรมขยายขอบเขตไปสู่การใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เป็นจริง ร่วมตอบคำถามว่ามนุษย์ใช้ภาษาอย่างไรที่จะสื่อความหมายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวมนุษย์เองและความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกัน โดยถือว่าภาษาเป็นส่วน

หนึ่งของสังคม ปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นก็เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม วาทกรรมจึงกลายเป็นการใช้ภาษาในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นท่ามกลางปรากฏการณ์ทางสังคมเหล่านั้น วาทกรรมอยู่ในรูปของมายาคติที่มีการประกอบสร้างขึ้นมาผ่านการตีความและการทำความเข้าใจของผู้คนหลากหลาย หลายรุ่นหลายทอดที่หล่อหลอมขัดเกลาทางสังคมที่หลากหลายเช่นเดียวกัน แรงจูงใจและแรงผลักดันที่ทำให้ต้องสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในสังคมมากมายจึงทำให้มนุษย์ต้องใช้ภาษาและวาทกรรมเพื่อการสื่อสารนั้นว่าประชาสังคมเป็นตัวครอบงำความคิดของพลเมือง สถาบันเหล่านี้ได้แก่ครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนาและสื่อ ดังนั้นประชาสังคมจึงเป็นเครื่องมือในการปกครองครอบงำของชนชั้นนายทุน สภาพเช่นนี้จะเกิดขึ้นในประเทศพัฒนาที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาเป็นเวลานาน ประชาสังคมในระบอบประชาธิปไตยนิยมทำหน้าที่ปกป้องทุนนิยมจากการปฏิวัติหรือการต่อสู้ และประชาชนที่ได้รับอำนาจเชิงศีลธรรมทั้งโดยตรงและอำนาจเชิงศีลธรรมของนวัตกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ ไปใช้ในบริบทของอำนาจทางการเมืองฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ปฏิบัติปกป้องศีลธรรมในระบอบประชาธิปไตย จึงเปิดเผยให้เห็นว่าสิ่งซึ่งตรงข้ามกับอำนาจเชิงศีลธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน การเอารัดเอาเปรียบ การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ รวมทั้งระบบอุปถัมภ์ที่เอื้อต่อผลประโยชน์ของพวกเขาพ้องเดียวกัน เป็นต้น

7.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การศึกษาเรื่อง “นวัตกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ: ศึกษาแนวคิดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์” หากนำไปสร้างและประยุกต์ใช้ย่อมช่วยทำให้ประชาธิปไตยในไทยมีความเข้มแข็งใน กล่าวคือ

7.4.1 การส่งเสริมให้นักการเมืองมีศีลธรรมมีความสำคัญไปกับหลักการอำนาจธิปไตยเป็นของปวงชน

ในการเข้ามาทำงานทางการเมืองของ นักการเมืองไทย ข้าราชการไทย ควรมีการสนับสนุนให้มีกลไกหรือกระบวนการ หลักสูตรการศึกษา หรือการตรวจสอบทางสังคม เพื่อสนับสนุนให้นักการเมือง ข้าราชการ ให้ความสำคัญกับเรื่องการรักษาชีวิต และปฏิบัติธรรมตามหลักไตรสิกขา โดยเฉพาะในมิติทางการเมืองอย่างจริงจัง เพราะแท้จริงแล้วเรื่องการปฏิบัติธรรมนั้นและไม่ได้เป็นข้อจำกัดเฉพาะชาวพุทธเท่านั้น แต่เป็นเรื่องสำคัญที่ประชาชนสามารถแสดงออกถึงการมี

ส่วนร่วม การเคารพในพลังของประชาชนไม่ว่าจะเป็นศาสนิกชนในศาสนาไหน เพราะในข้อเท็จจริงประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทย กว่าร้อยละ 94.6 นับถือศาสนาพุทธ เมื่อระบอบประชาธิปไตยที่ให้ปฏิบัติตามเสียงส่วนใหญ่แต่ก็เคารพเสียงส่วนน้อย ก็ควรนำข้อเท็จจริงนี้ไปสู่การปฏิบัติให้เรื่องศีลธรรมเป็นเรื่องสำคัญจริงจัง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการขาดศีลธรรม ที่เป็นรากเหง้าของปัญหาทั้งปวง รวมถึงการมีกลไกการลงโทษทางสังคม สำหรับความรับผิดชอบทางการเมืองของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ควรมีมาตรฐานทางศีลธรรมที่สูงกว่าบุคคลทั่วไป และจำเป็นต้องให้เกิดการติดตามตรวจสอบอย่างเข้มข้น จากภาคประชาสังคม ที่ต้องเข้าใจและทำหน้าที่เป็นตัวแทนทางศีลธรรมให้กับสังคมได้

ดังนั้น การที่จะทำให้ระบบการเมืองเป็นระบบศีลธรรม การแสดงออกของพุทธศาสนิกชนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องช่วยสนับสนุนผลักดันให้หลักพุทธธรรมอันเป็นแก่นของพุทธศาสนาเป็นอำนาจนำหลักสำคัญของสังคมไทยให้ได้ เพราะเป็นที่ประจักษ์ว่า หลักธรรมในพุทธศาสนานั้น มิได้ขัดแย้งกับหลักของนิติรัฐ นิติธรรม และหลักการการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การที่พระพุทธศาสนามีอำนาจที่เชื่อมโยงกับวาทกรรมหลักที่ว่าเมืองไทยเป็นเมืองพุทธ จึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการที่ต้องนำหลักพุทธธรรมไปใช้ในระบบการเมืองให้มีนัยสำคัญเริ่มต้นจากการศึกษาที่ต้องให้มีความรู้และการปฏิบัติธรรม ให้เข้าใจศีลธรรมในชีวิตประจำวันให้ได้ ไปสู่การเจริญจิตภาวนา เพื่อพัฒนาปัญญาของตนเองและสังคมให้แตกฉาน นอกจากจะช่วยให้ประชากรที่นับถือพุทธเป็นคนส่วนใหญ่ได้ยกระดับจิตใจและการให้คุณค่าทางศีลธรรมแล้ว ยังเป็นการสร้างกลไกของการเมืองให้มี “ธรรมภิบาล” โดยการนำหลักพุทธธรรมไปสู่การปฏิบัติ ทำได้โดยการปวารณาตนเป็นพุทธมามกะ สมาทานศีล 5 และปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับพุทธศาสนิกชนที่ดีตามจารีตประเพณีนิยม และวัฒนธรรม รวมทั้งมีส่วนร่วมในการปกป้องและรักษาด้วยการศึกษาปฏิบัติและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แพร่หลาย เป็นต้น

อำนาจในทางการเมืองกับอำนาจของวาทกรรมเชิงพุทธในลักษณะของธรรมาธิปไตยนี้เป็นภาคปฏิบัติที่แสดงออกในรูปความรู้ที่กระทำต่อตัวพุทธศาสนิกชนในฐานะองค์ประชาชน คือเพื่อการปกป้องหรือสนับสนุน ผลักดันให้หลักศีลธรรม เข้าไปมีบทบาทนำในทางการเมือง ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดวิกฤติทางการเมือง ประชาชนมักจะเรียกร้องให้มีการตรวจสอบนักการเมืองด้วยมาตรฐานทางจริยธรรม ความรับผิดชอบทางสังคม รวมทั้งหลักศีลธรรมอันดีในการปกครองบ้านเมืองด้วย ดังนั้น ควรสนับสนุนให้อำนาจอริปไตยเป็นเรื่องเดียวกันระหว่างอำนาจทางการเมือง

กับอำนาจทางศีลธรรม คือ มุ่งสร้างองค์อธิปัตย์เพื่อให้เป็นตัวแทนแห่งอำนาจทางศีลธรรมเชิงพุทธที่เข้าไปในระบบการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสังคมไทยที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา แม้ว่าชาวพุทธไทยส่วนหนึ่งอาจไม่ค่อยได้ใช้หลักธรรมไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังเท่ากับการเรียกร้องจากผู้อื่น โดยเฉพาะฝ่ายการเมือง เช่น เรื่องความ ซื่อสัตย์สุจริต การเสียสละผู้อื่นอย่างแท้จริง แต่ขณะเดียวกันหลายประเด็นอาจถูกออกแบบไปในการกำหนดเชิงนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติของพื้นที่วาทกรรม เช่น การดื่มสุรา ศาสนาพุทธมีข้อห้ามชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติอาจไม่สามารถบังคับ หรือปิดกั้นเสรีภาพในการดื่มได้เบ็ดเสร็จ จึงปรับให้สอดคล้องกัน กับบทบัญญัติของศาสนาในเรื่องศีลธรรมเข้าไปในบทบัญญัติทางกฎหมาย เช่น การห้ามดื่มสุราในที่สาธารณะ หรือในขณะขับขี่ยานพาหนะ การห้ามจำหน่ายในเวลาที่ไม่อนุญาต หรือห้ามจำหน่ายสุราให้กับเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี รวมทั้งห้ามโฆษณา เป็นต้น ดังนั้นหากสนับสนุนให้ระบบการเมืองมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีอย่างแท้จริง บริสุทธิ์ใจ ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ก็จะช่วยให้การเมืองมีเสถียรภาพและมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติมากขึ้น

7.4.2 การส่งเสริมหลักเสรีภาพทางพหุปัญญา เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งและเห็นต่าง เหตุที่ต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจหลักธรรมในพุทธ

สังคมไทยเข้าสู่สังคมที่มีถูกทำลายด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีแนวคิดและแนวทางที่นำไปสู่ความท้าทายทางความคิดและสติปัญญาของผู้คนในยุคหลังสมัยใหม่มากขึ้น ซึ่งแนวคิดและการนำหลักการในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาแห่งเสรีภาพในการใช้ศรัทธาที่ต้องมีการใช้ปัญญา โดยเฉพาะเป็นลักษณะพหุปัญญา ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเราได้ข้อมูลทางการเมืองมาชุดหนึ่ง การจะมีวิจรรณญาณอะไรที่ช่วยทำให้เข้าใจกลไกของชุดข้อมูลนั้นๆ ในการแยกแยะและทำความเข้าใจระหว่าง ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ ความจริง รวมทั้งมีผลต่อการปฏิบัติการของวาทกรรมเชิงพุทธได้อย่างไร ในหลักพุทธธรรมก็มีการนำเสนอไว้คือ หลักกามลามสูตร ที่ต้องพิจารณาข้อมูลเหล่านั้นว่ามีที่ไปที่ไปอย่างไร ส่งผลกระทบต่ออย่างไร ไม่เลือกเชื่อเพียงเพราะสอดคล้องกับ ความคิดของของเรา หรือบุคคลนั้น เป็นบุคคลที่เราศรัทธามีความน่าเชื่อถือ ถึงขนาดบัญญัติว่าไม่ให้เชื่อแม้แต่สมณะนั้นจะเป็นครูของเรา กล่าวคือ เป็นการทำความเข้าใจและใช้พหุปัญญาในการแยกแยะผู้พูดหรือข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จนกว่าเราจะตรึกตรองพิจารณาโดยแยกแยะแล้ว เพื่อให้เป็นเครื่องกำกับความเชื่ออย่างมีสติของเรา เรียกว่า เกิดพหุปัญญา ในการสืบค้นข้อมูลจากหลายๆแหล่ง หลายมุมในการเปรียบเทียบให้เข้าใจ

ในขณะที่เดียวกัน การเป็นศาสนาแห่งเสรีภาพ ทำให้เกิดสันติภาพเพราะมีหลักการและวิธีการที่มุ่งเน้นหลักปฏิบัติเพื่อความสงบสุข มีความประนีประนอมกับศาสนาอื่น เพราะจากประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนานอกจาก ไม่เคยปรากฏว่าเกิดสงครามศาสนาพุทธหรือความขัดแย้งที่รุนแรงเช่นเดียวกันกับศาสนาอื่นด้วยแล้ว ยังสอนให้รู้จักมีเมตตาและให้อภัย ปล่อยวาง ความโกรธและโทสะอีกด้วย และยังเป็นศาสนาที่เปิดโอกาสให้ศาสนิกชนสามารถกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บุคคลต้องการ ตราบเท่าที่การกระทำของเขานั้น ไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ ดังนั้น การมองในมุมนี้จะเห็นความสอดคล้องกันของเสรีภาพในความเป็นการเมืองและความเป็นพุทธศาสนา แต่กระนั้น ทำให้เห็นว่าในมิติการเมือง บทบาทนำของพุทธศาสนาในเรื่องเสรีภาพและสันติภาพมีค่อนข้างสูง กล่าวคือ ทำให้คนไทยเป็นคนรักอิสระ และคำนึงถึงการรักษาสีทิวของตนมากขึ้น จนหลายครั้งกลายเป็นการทำอะไรตามใจตนเองมากเกินไป ในกรณีนี้จึงกล่าวได้ว่า เกิดเป็นร่องรอยที่ทำให้สืบค้นต่อไปว่า ในเมื่อผู้วิจัยเชื่อว่า การเมืองเชิงพุทธหรือธรรมาธิปไตย นอกจากจะเป็นการสะท้อนมิติที่วาทกรรมเชิงพุทธ ได้เข้าไปมีบทบาทในการเมืองคือ สังคมแห่งอำนาจเองแล้ว ยังมีบทบาทในการสะท้อนสิ่งที่ปรากฏของสิ่งที่ไม่ปรากฏ เพื่อทำให้การเข้าถึงเสรีภาพของอำนาจทางการเมืองการปกครองโดยมีศีลธรรมเชิงพุทธเป็นรูปแบบหนึ่งแล้ว ขยายไปสู่การทำความเข้าใจระหว่างศาสนาอื่นๆ จนถึงที่สุดก็ช่วยทำให้ทุกคนที่มีศาสนาสามารถเข้าถึงแก่นแท้ของธรรมในศาสนาของตนได้

7.4.3 สนับสนุนความเสมอภาค เท่าเทียมในด้านสิทธิมนุษยชนโดยใช้อำนาจศีลธรรมเชิงพุทธให้สอดคล้องกับหลักสากล

ในส่วนแนวคิดด้านหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค ความเท่าเทียม โดยใช้อำนาจศีลธรรมเชิงพุทธให้สอดคล้องกับหลักสากล ในด้านกระบวนการยุติธรรม นิติรัฐ นิติธรรมนั้น ถือเป็นเรื่องสำคัญ และปัญหาที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกัน หรือความเหลื่อมล้ำในสังคมก็มีสูงมาก โดยเฉพาะเดิมพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งสลายความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นวรรณะ แม้ว่าปัจจุบัน การยึดโยงกันที่ตัวทของธรรมะและตัวบทกฎหมาย โดยมีธรรมะกำกับก็จะสร้างความเท่าเทียมในการที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงความถูกต้อง โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีปฏิบัติหลักพุทธธรรมได้ ไม่จำกัดเพศ วัย เชื้อชาติ และแม้แต่ศาสนา เช่น การรักษาศีล 5 การเจริญจิตภาวนา เป็นต้น แต่กระนั้นก็ตาม ก็ยังมีบุคคลที่ตีความหลักธรรมที่เข้าข้างตัวเอง ในแง่ของความสูงส่งทางศีลธรรมที่สูงกว่าผู้อื่นและมีมุมมองที่ “กดเหยียด” “เบียด

จับ” ให้ผู้ที่ปฏิบัติธรรมภายใต้อำนาจศีลธรรมที่แตกต่างกลายเป็นพลเมืองชั้นสอง หรือกลายเป็นฝ่ายตรงข้าม เพียงเพราะการปฏิบัติของเขาไม่ตรงกับสิ่งที่เราเชื่อ หรือปฏิบัติหรือสมาทานเป็นหลัก และบ่อยครั้งพื้นที่ทางศีลธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนากลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ถ้าหากทำอะไรผิดพลาดไปก็จะถูกตำหนิอย่างรุนแรง จนถูกขับออกจากสังคมนั้นๆ ได้โดยไม่รู้ตัว

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำนาจเชิงศีลธรรมนั้นเป็นอำนาจที่เคียงคู่กับกับการสถาปนาพระพุทธศาสนาขึ้นในโลกก็มุ่งที่จะสร้างความเท่าเทียมและไม่ถูกกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางชนชั้นและมุ่งสลายวรรณะตามความเชื่อของพราหมณ์ ฮินดู มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ โดยผู้ที่เข้ามาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาต้องสละยศฐาบรรดาศักดิ์และตำแหน่งทางสังคมเพื่อใช้ชีวิตสันโดษตามพระธรรมวินัย มีเครื่องอยู่เพียง ผ้า 3 ผืน ได้แก่ สบง จีวร สังฆาฏิ รวมทั้งมีอัฐบริวารเท่านั้น รวมทั้งไม่พึงสะสมทรัพย์สินและมีความเป็นผู้เรียบง่าย เป็นอยู่ด้วยการสงเคราะห์จากญาติโยม พุทธศาสนิกชน เป็นต้น ในการที่เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นในสังคม จะเห็นได้ว่า นโยบายทั้งหลายของรัฐ มุ่งสร้างวาทกรรมแห่งความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งที่หลักการแห่งพุทธ นั้นมุ่งเน้นที่ความเรียบง่ายสันโดษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวพระราชดำริส ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 เรื่องแนวทางการใช้ชีวิตตาม “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งก็คือ เรื่องของการมีสันโดษธรรม คือ ความสำรวมในการเป็นอยู่ รู้จักความพอดี ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญของพุทธ แต่ก็ยังเห็นว่า สังคมไทยยังมีค่านิยมเชิงวัตถุนิยม หรือระบบอุปถัมภ์ อันเป็นปัญหาต่อการพัฒนาเรื่องคุณธรรมไปจนถึงศีลธรรม กล่าวโดยย่อคือ แม้ว่าผู้วิจัยจะเชื่อว่า วาทกรรมเชิงพุทธ มีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้นับถือศรัทธาพระพุทธศาสนา แต่ก็มองเห็นว่ามีปัญหาของความไม่เข้าถึง หรือการแยกส่วนของการทำงานของกลไกอำนาจของวาทกรรมเชิงพุทธนี้ ต่อมิติทางการเมือง จึงทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องการไม่สันโดษ ไม่พอเพียง ไม่ซื่อสัตย์ เกิดขึ้นมากมาย ดังนั้น การสนับสนุนการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม คือ ให้มีความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง ให้ประชาชนมีสำนึกในเรื่องความดีงามความถูกต้อง การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน โดยผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆ ลิดรอนเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ และไม่สามารถใช้อิทธิพลอยู่นอกรัฐธรรมนูญ หรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่นๆ ได้ เป็นต้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ไม่ว่าในมิติทางสังคมไทยในแง่มุมมองของกฎหมาย กติกาสำคัญของบ้านเมืองจำเป็นต้องใช้อำนาจของศีลธรรมเข้าไปกำกับ และทำให้เกิดการปะทะ ประสานกันของอำนาจฝ่ายบ้านเมืองหรือการเมืองกับอำนาจทางศีลธรรมซึ่งในที่นี่มุ่งไปที่อำนาจทางศีลธรรมของ

พระพุทธศาสนาเป็นหลักสำคัญ จึงกล่าวได้ว่า หากเข้าใจการเมืองเชิงพุทธทั้งที่ผ่านมาแล้ว หรือ แม้แต่ในปัจจุบันที่เห็นว่ามีความมั่งคั่งจากความหมายที่ปรากฏอยู่ อย่างกรณีหลักธรรมเรื่อง อนัตตาที่มุ่งเน้นไปที่การสลายความยึดมั่นถือมั่นในตัวตนของบุคคลด้วยความคืนคลายสู่ธรรมชาติ ปราศจากความเข้าใจผิดคิดว่าตัวเราคือของเรา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า วาทกรรมการเมืองเชิงพุทธหรือ ธรรมาธิปไตยจะประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงการเมืองไทย ต้องส่งเสริมเรื่องของอำนาจ เชิงศีลธรรมให้มีอิทธิพลต่อสังคมไทยอย่างจริงจัง โดยเฉพาะมิติของการเมืองการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นกลไกอำนาจของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธหรือธรรมาธิปไตยนี้มี กระบวนการทำงานที่จะเป็นอิทธิที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการทางการเมืองการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยเฉพาะ การวิเคราะห์วาท กรรม (Discourse Analysis) นั้นว่ามีการใช้ “เทคนิคของอำนาจ” ผ่านวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ของพรรคประชาธิปัตย์ว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมส่วนหนึ่งและการเมืองเชิงพุทธของพรรค ประชาธิปัตย์รวมทั้งธรรมาธิปไตยเป็นรูปแบบการอยู่ร่วมกันทางสังคมเป็นรูปแบบของการตัดสินใจ ภายใต้วฒนธรรมแบบไทย ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท ตลอดจนค่านิยมใน จารีตปฏิบัติแบบไทยนั้นเป็นการกดทับและเก็บกดเรื้อรังของประชาชนที่เป็นพุทธศาสนิกชน ทั้ง ในฐานะกายชีวภาพและพื้นที่ของปฏิบัติการของวาทกรรมนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื้อรังชีวภาพที่ถูก กระทำทางศีลธรรมนั้นหรือการลงทัณฑ์ทางสังคม (Social Sanction) เพราะในยุคสมัยปัจจุบัน อาจ ถือได้ว่าเป็นยุคสมัยของการควบคุม ข้องมอง สอดส่อง และตรวจตรา เนื้อตัวร่างกายโดยเฉพาะของ นักการเมืองนั้น มีวาทกรรมเรื่อง การนำเสนอตัวตนและเรียกร้องความสนใจและการแสดงออกของ เรื้อรังชีวภาพ ก็เป็นสิ่งที่ควรพิจารณาในฐานะกระจกส่องที่สะท้อนถึงสังคมในยุคการสื่อสาร ผ่านสื่อ โซเชียล (Social Media) หรือสื่อสังคมอื่นๆ รวมทั้งการรับรู้ของประชาชน ได้ว่า เป็นการ ปฏิบัติการของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ อีกประการหนึ่งก็ว่าได้

ดังนั้น หากมีการศึกษาการทำงานของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ ให้เห็นถึงการทำงานของอำนาจของศีลธรรมที่มีต่อการเมืองการปกครองไทยในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ย่อมทำให้การคอร์รัปชันหรือการทำผิดหลักการ แห่งความถูกต้องชอบธรรม ความทุจริตคอร์รัปชันทำได้ยากขึ้นหรือหมดไปในที่สุด และเป็นการ แก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ในขณะเดียวกัน แม้ว่าวิธีและรูปแบบการคอร์รัปชันก็ได้พัฒนา แต่หากเราใช้ การเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญและหยั่งรากลึกมานาน โดย การที่ประชาชนเกิดการเรียนรู้ให้ตระหนักถึงคุณค่าของความถูกต้องดีงามและใช้สิทธิเสรีภาพของ ตนเพื่อการปกป้องผลประโยชน์ของตนและประเทศชาติมากยิ่งขึ้น เท่ากับเป็นการส่งเสริม

ประชาธิปไตยทางตรงให้เข้มแข็งขึ้นด้วย ดังจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบัน มีความพยายามยกระดับความขัดแย้งทางการเมืองสู่มิติของศีลธรรม เป็นระบบความสัมพันธ์อย่างมีศิลปะแห่งการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่องค์ประกอบของผู้นำทางการเมืองในทุกระดับของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กล่าวคือ ตั้งแต่สถาบันพระมหากษัตริย์ ประมุขแห่งรัฐ ระดับผู้บริหารของประเทศ ฝ่ายตุลาการ ฝ่ายนิติบัญญัติ นักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ ได้แก่นายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้พิพากษา รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นายกเทศมนตรี อบจ. อบต. ผู้นำขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทหาร ตำรวจ รวมถึงภาคประชาชน และผู้ซึ่งได้รับการยอมรับหรือเชื่อถือในภาวะผู้นำทางการเมือง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำการชุมนุมหรือกลุ่มที่เคลื่อนไหวโดยมีแรงจูงใจทางการเมืองต่างๆ เช่น แกนนำพันธมิตร แกนนำ กปปส. แกนนำ นปช. กลุ่มนักศึกษา หรือผู้ที่เคลื่อนไหวทางการเมือง เป็นต้น รวมทั้งสื่อมวลชน นักคิด นักวิชาการ และประชาชนที่เป็นชาวพุทธที่ดี หรืออยู่ในจารีตแบบพุทธที่ดี จะทำให้สามารถมองเห็นกลไกอำนาจของวาทกรรมศีลธรรมเชิงพุทธที่มุ่งเน้นปฏิบัติการภายใต้การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมของผู้นำทางการเมืองเหล่านั้น แม้จะเป็นมุมที่แตกต่างกันของแต่ละฝักฝ่าย โดยมีพัฒนาการทั้งแบบที่การมีส่วนร่วมเรียนรู้ของทุกฝ่ายอย่างกว้างขวางจนเกิดเป็นความเข้าใจในสังคม (Social Understanding) เป็นคุณค่าของสังคม (Social Value) และเป็นการปฏิบัติโดยสังคม (Social Practice) จะเห็นได้ว่า การเมืองเชิงพุทธของพรรคประชาธิปัตย์ หรือการเมืองการปกครองด้วยหลักศีลธรรม ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นเอง แต่เป็นเรื่องของการใช้อำนาจอย่างแยบยลครอบงำ และปกครองประชาชนซึ่งมีการนำหลักคิดของการจัดการกลุ่มเป้าหมายของภาคปฏิบัติการวาทกรรมมาใช้ในทางการเมืองด้วยทั้งการให้ความรู้ ผ่านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ โน้มน้าวจิตใจ ทำให้เกิดกระบวนการทำงานของวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ เพื่อส่งเสริมสังคมธรรมาธิปไตยขึ้นซึ่งเท่ากับเป็นการใช้ทุนทางสังคมไทยในเรื่องความเชื่อ ความศรัทธาจนกลายเป็นความจริงที่อิงกับหลักพุทธศาสนาทั้งในมิติพุทธธรรม นิติธรรมและวัฒนธรรมเพื่อให้สังคมสงบสุขและร่มเย็นต่อไป

7.4.4 การสร้างวิธีการกำกับและสนับสนุนการทำงานของสื่อมวลชนให้สอดคล้องกับศีลธรรม

ปัจจุบันการทำงานของสื่อมวลชนมีความสำคัญอย่างมากขึ้น ทั้งสื่อมวลชนในกระแสหลัก และสื่อมวลชนในสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในยุคปัจจุบันถือเป็นเรื่องหลัก เป็นเรื่องที่ทำให้เห็นถึงการใช้สิทธิเสรีภาพและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็น

กลไกหลักในการขับเคลื่อน ผลักดันและสร้างกระแสความเปลี่ยนแปลงให้กับสังคม แต่ในหลายปีที่ผ่านมา “สื่อ” ถูกใช้เป็น “เครื่องมือ” สร้างความแบ่งแยกและเกลียดชังกันของสังคม สร้าง “Hate Speech” ทำให้สังคมเกิดความแตกแยก แบ่งฝักแบ่งฝ่ายกันมากขึ้น รวมไปถึงการนำเข้าสู่ข้อมูลอันเป็นเท็จ บิดเบือนและมีการเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวาง ข่มขู่ส่งผลให้เกิดความเกลียดชัง ก้าวร้าว และกลายเป็นการก่อความวุ่นวายในสังคมไทยอย่างหนึ่ง ซึ่งแน่นอนว่าจะมีพ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ เป็นตัวกำกับควบคุมแต่สติและจิตสำนึกในการระวังป้องกันและคัดกรองปัญหาที่จะเกิดขึ้นอันจะเป็นภาระของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น โดยเฉพาะการกำกับดูแลสิทธิเสรีภาพขององค์กรสื่อด้วยตนเอง หากให้ความสำคัญและใส่ใจเรื่องสิทธิเสรีภาพอันสืบเสียดภาพในการนำเสนอความรู้ ความจริงที่สอดคล้องกับวาทกรรมการเมืองเชิงพุทธ ก็จะช่วยสร้างสรรค์ให้ระบบสังคมและการเมืองการปกครองไทยดำรงอยู่และดำเนินไปมีความสง่างามมากขึ้น

ดังนั้นหากมีกลไกที่ช่วยกำกับเนื้อหา วิจัยตรวจสอบและสติในจรรยาบรรณของสื่อในการทำหน้าที่ทั้งระดับสื่อปัจเจก หรือโซเชียลมีเดีย และสื่อกระแสหลัก หรือสื่อสาธารณะ นอกจากจะเป็นการช่วยลดความแตกแยก แบ่งฝักฝ่ายของสังคมแล้ว ยังช่วยลดทอนบรรยากาศที่รุนแรงเกลียดชังให้กลายเป็นความสมานฉันท์และสร้างสรรค์ปัญญาแห่งการเรียนรู้ เช่นเดียวกับนานาชาติอารยประเทศได้อีกด้วย โดยเฉพาะวัฒนธรรมประชาธิปไตย ที่ต้องมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยปราศจากโทษภัย

7.4.5 การสื่อสารของสื่อมวลชนต้องมีคุณธรรม

การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนต้องสามารถสะท้อนสังคม เสรีภาพและความคิดของประชาชนในสังคมทั้งยังมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการสืบทอดวัฒนธรรม ดังนั้นสื่อมวลชนกับสังคมเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงและผูกพันกันอย่างแยกไม่ออก ในปัจจุบันสื่อสารมวลชนออนไลน์ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารและนำไปสู่การชี้นำทางสังคม และตามสื่อต่างๆที่ยังมีอยู่อย่างแพร่หลาย คือ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ซึ่งส่งผลต่อสังคมทั้งทางบวกและทางลบ ต่อมาเมื่อวิวัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า โลกของอินเทอร์เน็ตจะยิ่งเข้ามามีบทบาทในชีวิตมนุษย์ วัฒนธรรมการเปิดรับสื่อก็เปลี่ยนไปตามกระแสการพัฒนาไปให้สอดคล้องกับยุคสมัย และยังจะทวีความรวดเร็วและรุนแรงของข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น ถ้าสื่อมวลชนสามารถปรับบทบาทและวิธีการให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการบริโภคสื่อที่เปลี่ยนไป สอดรับตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สื่อออนไลน์ ที่เกิดขึ้นจำนวนมาก นอกจากนี้อาจให้มีมาตรการ

ในการกำกับดูแลเรื่องศีลธรรมในระบบสื่อในรูปแบบใหม่ เช่น หนังสือพิมพ์ออนไลน์ นิตยสารในรูปแบบของ e-magazine ทั้งเฟซบุ๊ก และไลน์ เป็นต้น เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคม และให้มีความสมดุลสอดคล้องกับเรื่องสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอของสื่อเองด้วย

ดังนั้น สื่อออนไลน์ยังคงเป็น “ผู้นำทางความคิด” (Opinion Leader) และ “ผู้กำหนดวาระข่าวสาร” (Agenda Setter) ที่สำคัญในสังคม สื่อแขนงอื่นไม่ว่าจะเป็น วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อออนไลน์ ที่มีการนำไปขยายความต่อผ่านการแชร์ข่าวทางออนไลน์ นอกจากนั้นเมื่อภูมิทัศน์สื่อเปลี่ยนแปลงไปเข้าสู่ยุคดิจิทัล เกิดวิวัฒนาการของการรายงานข่าวแบบหลากหลาย เทคโนโลยีทำให้การรับสารของคนธรรมดาเข้าถึงข้อมูลหลากหลายได้ง่ายขึ้น และตรงกับความต้องการมากขึ้น ช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้าง ทำให้ผู้รับสารกลายเป็นผู้ส่งสารไปด้วย ผู้เสพกลายเป็นผู้ผลิตเนื้อหาสื่อ ซึ่งดูเหมือนจะเข้าถึงกลุ่มคนและมีความหลากหลายมากขึ้น เมื่อเกิดพื้นที่ที่แลกเปลี่ยนและส่งต่อข่าวสารด้วยตัวเองได้เร็วขึ้น ทั้งนักข่าวและผู้ส่งข่าวสารต้องปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลงในการผลิตข้อมูลข่าวสาร นอกจากต้องคัดกรองประเด็นข่าวที่มีจากแหล่งข่าวและนำเสนอข่าวได้ดีแล้ว ยังต้องจัดการเนื้อหาที่มีอยู่ทั้งในรูปแบบของข้อมูล ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว มานำเสนอให้เหมาะสมกับช่องทางสื่อที่หลากหลายโดยควรให้มีความใส่ใจเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมให้ได้ด้วย

อย่างไรก็ตามเมื่อสื่อยุคดิจิทัลเป็นช่องทางทำให้ประชาชนสามารถค้นหาข้อมูลต่างๆ ได้ด้วยตัวเองง่ายขึ้น พร้อมๆ กับมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรข่าว คนสามารถเข้าถึงสื่อที่หลากหลายประเภทหลากช่องทาง เกิดความหลากหลายทางความคิด เกิดการพัฒนาารูปแบบของข่าวและการเล่าเรื่องที่มีการใช้เทคโนโลยีมีเดียเพิ่มขึ้น เกิดรูปแบบของการสื่อข่าวแบบใหม่ เกิดการสื่อสารที่เป็นสองทางมีการโต้ตอบแสดงความเห็น รวมทั้งเกิดการมีส่วนร่วมของผู้รับสารในกระบวนการสื่อข่าว ในขณะที่เดียวกันผู้อ่านและชุมชนคนบนโลกออนไลน์กลายเป็นแหล่งข่าว และที่มาของข้อมูลใหม่ๆ ได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการกำกับดูแลของภาคประชาชนจึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะช่วยให้การให้ข้อมูลที่กระจายออกไปมีคุณภาพความสัมพัทธ์ที่ซับซ้อนมากขึ้นระหว่างผู้สื่อข่าวและการทำงานกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ การใช้งานเครื่องมือสื่อสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งในการหาข่าว รายงานข่าว กระจายข่าว และโปรโมทเนื้อหา การแข่งขันกันเสนอข่าวแรงกดดันทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม นำไปสู่แรงกดดันในการตัดสินใจระหว่างการนำเสนอข่าวที่รักษามาตรฐานของจรรยาบรรณสื่อ จริยธรรมทางสังคม คุณธรรมของสื่อและศีลธรรมที่ต้องร่วมกันสร้างให้เกิดขึ้นมากกว่าแค่คำนึงถึงความอยู่รอดของธุรกิจสื่อเอง

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ กาญจนวัฏศรี. (2556). *เอกสารประกอบการเรียนวิชาการบริหารการพัฒนา*. สืบค้น 1 มกราคม, 2561 จาก <http://pws.npru.ac.th/kannika>.
- กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎี เศรษฐศาสตร์การเมือง และสื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2562). 20 ปี ปฏิรูปการศึกษาไทย. การแถลงผลงานครบรอบ 2 ปี กอปส. *มติชน ออนไลน์*. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/advertorial/news_1597058
- ชนิดา ชิตบัณฑิตย์. (2550). *โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ : การสถาปนาพระราชอำนาจนำ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- บุศรา เข้มทอง. (2558). *หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม*. สืบค้นจาก <http://www.parliament.go.th/>.
- ปนัดดา ดิศกุล, หม่อมหลวง. (2561). *พระราชปณิธาน รัชกาลที่ 9 ในความทรงจำ*. เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ CUVIP TALK. 3 ธันวาคม 2561 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ : สิริวัฒนาอินเตอร์พรีนซ์ จำกัด (มหาชน).
- ประกิต ประสิทธิ์ศุภพล. (2559). *ความเป็นตุลาการวิวัฒน์ของศาลรัฐธรรมนูญ กับการดำรงหลักนิติธรรม (ออนไลน์)*. สืบค้นจาก https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1269.
- มานิตย์ จุมปา. (2557). *อำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญ กับ อำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภา*. *วารสารจตุลนิติ*, 11(4), 3-16.
- สมคิด พุทธิศรี. (2557). *อำนาจ ความชอบธรรม และความฉ้อฉล*. สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2014/06/absolute-power-corrupts-absolutely/>.
- Clary, T.C. & Luke, L.A. Jr. (1975). Organizational and Individual Power. *Training and Development Journal*, 29(4), 18-24.
- Davidson, D. (1986). *Truth and Interpretation. Perspectives on the Philosophy of Donald Davidson*. Cambridge : Blackwell.
- Foucault, M. (1984). *The Foucault Niethzsche, Genealogy, History and Polemic, Politics and Problemization*. New York : Pantheon Books.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Gramsci, A. (1971). Selections from the prison notebook. In Q. Hoare, & G. Nowell (Eds. and Trans.), *Essential Classics in Politics* (pp. 312-441). London: Smith, Lawrence and Wishart. (Original work publishes in Italian)

Gramsci, A. (1995). *Further Selections from the Prison Notebooks*. London: Upress.

Schein, E. H. (1965). *Organizational Psychology*. United Stated America: HB Printing.

Simon, H.A. (1957). *Model of Man: Social and Rational*. London : Macmillan.

Thomas, H. (1991). *Man and citizen (De Homine and De cive) en. Bernard Gert. Indianapolis, IN: Hackett.*

Weber, M. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization. (Handerson & Parson Trans) Handerson and Tallcott Parson (4th ed)*. New York: The free Press.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	แทนคุณ จิตต์อิสระ
วัน เดือน ปีเกิด	4 เมษายน 2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา, 2540 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, 2544 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง, 2564
ที่อยู่ปัจจุบัน	349 จัดสรรเอื้อสุขวัฒนสกุล ซอยพัฒนาการ 58 แขวง/เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250
ตำแหน่งปัจจุบัน	ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เลขาธิการคณะกรรมการของประธานสภาผู้แทนราษฎร